

No.54 October 2020

သုတအလင်း

Knowledge Light Magazine မဂ္ဂဇင်း

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက

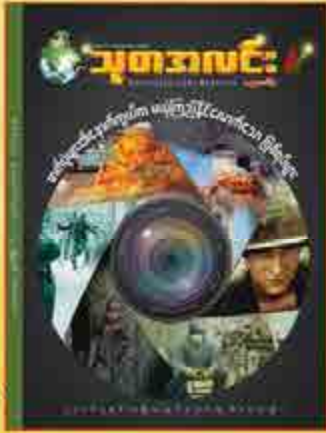
ထူးခြားဆန်းပြား ပွဲတော်များ

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် စတင်ထုတ်ဝေသည်။

အမှတ် (၅၄) ၊ သုတအလင်းမဂ္ဂဇင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ အောက်တိုဘာလ

မေတ္တီ

စာပေတိုက်ထုတ်

မဂ္ဂဇင်း၊ စာစောင်များ လပေးမှာကြားပတ်ရှုနိုင်ပြီ

မိမိတို့မှာကြားလိုသည့်စာအုပ်များကို
အောက်ပါလိပ်စာနှင့်ဖုန်းနံပါတ်များအတိုင်း
ဆက်သွယ်မှာကြားနိုင်ပါသည်။
ဖြန့်ချိရေး - မြဝတီစာပေတိုက်
အမှတ် ၁၅၊ မိုးကောင်းလမ်း၊ ၁၅ ရပ်ကွက်၊
သောက်ထော်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။
ဖုန်း - ၀၉၈၃၅၁၀၇၁၉၂ (မြဝတီစာတည်း)၊
၀၉၄၀၃၂၅၈၄၅၁ (ငွေတာရီစာတည်း)၊
၀၉၆၉၇၀၈၉၇၂၁ (သုတအလင်းစာတည်း)၊
၀၉၃၂၄၉၈၇၂၄ (ဖြန့်ချိရေး)။

လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဗဟုသုတကြွယ်ဝခြင်းသည် အဓိကကျသည်။

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး	
ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

2020
OCTOBER
CONTENTS
No.54

၅ လောကနီတိ

စာတည်းစာမျက်နှာ

၆ ဂေဟစနစ်ကောင်းမွန်ဖို့ တိရစ္ဆာန်များကိုကာကွယ်ဖို့
ဓာနိဒံစာတည်း

ထူးဆန်း၊ ထွဋ္ဌလာ

၇ ထူးခြားဆန်းပြားဖြစ်ရပ်များ
မောင်မောင်လေးထွန်း

၁၃ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက ထူးဆန်းသောဥပဒေများ
မော်ကွန်းထင်

၂၀ သူတို့ဆီက အံ့ဖွယ်မှတ်တမ်းများ
ကိုခန့်(သုတေသန)

လေကြောင်း

၂၃ ပျံသန်းမှုအခြေခံသဘောတရား (၁၃)
ကေကေ (မဟာဝိဇ္ဇာ)

မြန်မာ့လူ့စီးပွား

၄၅ ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကိုတည်ထောင်သူ
ဘုရင်အနော်ရထာ
ကျော်ကျော်သန်း (မဟာဝိဇ္ဇာ)

နိုင်ငံရေး

၇၀ ရွေးကောက်ပွဲများ၏ သဘောသဘာဝနှင့်
သရုပ်သကန် ကိုကိုလှိုင်

၈၆ တောင်တရုတ်ပင်လယ်က မီးပွားများ ကျော်ဦးဦး(MPA)

၁၀၇ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာနှင့် ဇာတိသွေးဇာတိမာန် ကိုသီဟ

၁၂၄ နိုးထကြစို့ တို့မြန်မာ မောင်ဦးချမ်း(သန်လျင်)

၁၄၃ ကမ္ဘာ့ဘာသာရေးတရားများ၏ အခြေခံသဘောနှင့် ဘာသာရေးပဋိပက္ခထောင်ချောက်အတွင်းသို့
မောင်းသွင်းခံနေရသော မြန်မာနိုင်ငံ နတ္တယန

ဝိပဿနာနှင့်စည်းပညာ

၁၁၄ ၂၀ ရာစုရဲ့အရေးပါဆုံးသောတီထွင်မှုများ ပြည့်စုံထက်ကျော်

၁၅၇ အိုင်းစတိုင်းရဲ့အချစ်တော် ဖိုတွန်အမှုန်၊ သို့မဟုတ် လူသားအကျိုးပြုဖိုတွန်
ဒေါက်တာသန်းစင် (ဂျပန်)

စာပေ

၅၃ နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်သောမှတ်သားဖွယ်ရာ အဆိုအမိန့်များ **လွင်သူ**

ကျန်းမာရေး

၆၉ ကိုယ်အလေးချိန်အမြန်ဆုံးဘယ်လိုလျှော့ချမလဲ **ကျော်စင်ထွဋ်**

၁၃၉ ပျိုမေတို့သတိထားမိဖို့ **ပုဒိတက(တောင်သူ)**

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရာသီဥတု

၉၆ အိုစုန်းလွှာအကြောင်း **ရဲမာန်သ**

၁၂၀ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာသတင်းပဒေသာ **ဇော်ညို**

တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှု

၁၃၅ ကရင်တို့၏ပွဲတော်များ **မနုဿကျော်ဝင်း(ဘမျိုသားစာပေဆရာ)**

နိုင်ငံတကာသုတ

၃၂ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများရှိ ထင်ရှားသောရင်ပြင်များ **ကျော်စင်ထွဋ်**

၇၃ ကမ္ဘာ့မြို့တော်များ(ဘာလင်) **ထူးထက်**

၁၅၀ ကမ္ဘာ့အန္တရာယ်အများဆုံး ကန္တာရကြီးများ **ရဲပြည့်ဘောင်**

၁၆၂ မိသုကာဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ်များထဲက **ကျော်စင်ထွဋ်**
CN Tower (Canadian National Tower)

ဘဝထွေထွေမဟာသုတ

၅၇ လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုးသီအိုရီနှင့် **မင်းသူကျော်**
ပကတိအမှန်တရားကိုချဉ်းကပ်ရှာဖွေခြင်း

၆၂ ကချင်ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲနှင့် **ကျော်စင်ထွဋ်**
အင်းတော်ကြီးအိုင် **မောင်သူ(ရှေးဟောင်းသုတေသန)**

၁၀၀ ဓာတ်ပုံများ၏နောက်ကွယ်က **ကျော်စင်ထွဋ်**
မယုံကြည်နိုင်လောက်သောဖြစ်ရပ်များ(၂) **မောင်ညွှန်း**

စာတည်းများချုပ်

ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး နေပျိုးထက်

ဒုတိယစာတည်းများချုပ်

ဗိုလ်မှူးမြင့်နိုင်

စာတည်းများ

ဗိုလ်မှူးငြိမ်းချမ်းဦး

တာဝန်ခံစာတည်း

ဗိုလ်ကြီးမြင့်မြတ်သူ

ဆွန်လှိုင်အယ်ဒီတာ

ဗိုလ်ဒေါ်အိအိခင်

လက်ထောက်စာတည်း

ခင်မာကျော်၊ ယွန်းထွန်းညို

စာပြင်

စည်မြန်နိုင်၊ တင့်တင့်ထွန်း

ပျက်နှာရုံးဒီဇိုင်း

ဆူးအောင်

အတွင်းအပြင်အဆင်ဒီဇိုင်း

သျှင်မင်း၊ အလေး၊ သိမ်သိမ်

သရုပ်ဖော်ပန်းချီ

အောင်ကျော်စွာ၊ မျိုးမင်း

ဗိုက်ပျိုးရေး

၁၆၆ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေအတွက် မြန်မာ့လက်ဖက်
ရွှေမင်းအောင် (ကျောက်ပန်းတောင်း)

ဗျက်ဒုာရုံးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း

၁၂၀ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက ထူးခြားဆန်းပြားပွဲတော်များ

မြတ်ဘုန်းဆန်

ကဗျာ

၁၉ မောင်လွန်းမြိုင်(ပင်လယ်ဘူး)

၂၀ ယိမ်းနွဲ့

၂၁ မိုးဖြူ(မင်းပြား)

၂၂ မောင်ကြည်စိုး(ပြုလို့)

ကာတွန်း

၄၀ သီဟ(စခန်းသစ်)

၄၁ ကိုငယ်

၄၂ အဲမှခ

၄၃ ရဲဝင်းနိုင်(တွံတေး)

စာတည်းအဖွဲ့တည်နေရာနှင့် ဖြန့်ချိရေး

မြဝတီစာပေတိုက်

အမှတ် (၁၅)၊ မိုးကောင်းလမ်း၊ (၁၅)ရပ်ကွက်၊ ဘောက်တော်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး။
သုတအလင်းမဂ္ဂဇင်း - ဝဇ္ဇာဇာတိမဂ္ဂဇာတိ၊ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ မိုးဘောက်ပန်း - ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇာမဂ္ဂဇာတိ၊
ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ စတုရင်စုံ - ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇာမဂ္ဂဇာတိ၊ အားကစားမြင်ကွင်းကျွန်းနယ် - ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇာမဂ္ဂဇာတိ၊
သုတကမ္ဘာကျွန်းနယ် - ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇာမဂ္ဂဇာတိ၊ ဖြန့်ချိရေး - ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇာမဂ္ဂဇာတိ၊
E-mail: knowledge16@gmail.com

ရန်ကင်းရုံးခွဲ

အမှတ် (၁၆၁)၊ ၃၂လမ်း(အထက်)၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မုန့် - ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇာမဂ္ဂဇာတိ၊
ထုတ်ဝေခြင်း

ပုံနှိပ်မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၀၆၅၆)၊ ထုတ်ဝေသူမှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၀၇၀၀)၊ ပုံနှိပ်စောင်ခရ - ၅၀၀၀

လောကနိပါတ်

ထုံးမရှိသော ကွမ်းသည် အရသာမရှိ၊ ဥစ္စာမရှိသူ၏ တန်ဆာစင်ခြင်းသည်လည်း အရသာမရှိ။
ဆားမရှိသော စားဖွယ်သည်လည်း အရသာမရှိ။ အတတ်မရှိသော သူ၏ ပျို့ကဗျာဖွဲ့ခြင်းသည်လည်း
အရသာမရှိ။

Betel-quid without lime is flavourless. The dress of the man without wealth is ragged. Eatables without salt is tasteless. The versification of the man without knowledge of the art is meaningless.

နာခြင်းမှတ်ခြင်း၌ ကောင်းစွာ အားထုတ်သောသူသည် သုတဖြင့် ပြည့်စုံ၏။ သုတပညာဖြင့်
ပွား၏။ သုတပညာဖြင့် အနက်ကိုသိ၏။ သိအပ်သော အနက်သည် ချမ်းသာကို ခောင်း၏။

The person who tries properly to listen and note is the one who is full of knowledge. He increases his knowledge by means of acquiring knowledge and understanding the meaning. Knowing the meaning bring happiness to him.

လောက၌ အစားစားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မေထုန်မှိတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အိပ်ခြင်းသည်
လည်းကောင်း၊ နွား၌လည်းကောင်း၊ ယောက်ျား၌လည်းကောင်း ရှိ၏။ အတတ်ပညာဟူသည်ကား
ယောက်ျားအား အထူးပေတည်း။ အတတ်ပညာမှ ယုတ်ခိုမှုကား နွားနှင့်တူသည်ဖြစ်၏။

In this world, man, as well as the bull, has such acts as eating, having sex and sleeping. Knowledge makes the difference for the man from the bull. If man lacks knowledge, he is like the bull.

ကျွန်တော်တို့နေထိုင်တဲ့ ကမ္ဘာကြီးကို ကမ္ဘာပေါ်မှာနေထိုင်တဲ့ သက်ရှိအားလုံးက ပိုင်ဆိုင်ပါတယ်။ ဒီသက်ရှိတွေထဲမှာမှ လူသားတွေဟာ ဉာဏ်ရည် အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့အတွက် ကမ္ဘာကြီးကို အုပ်ချုပ် လာခဲ့တာ နှစ်ပေါင်းကြာ မြင့်ခဲ့ပါပြီ။

ဂေဟစနစ်ကောင်းမွန်ဖို့ တိရစ္ဆာန်များကိုကာကွယ်ဖို့

ယနေ့ကမ္ဘာကြီးဟာ ခေတ်မီတိုးတက်လာတာနဲ့အမျှ နည်းပညာတိုးတက်မှုတွေရဲ့ နောက်ကွယ်မှာ သဘာဝတရားတွေဟာ ပျောက်ကွယ်လုနီးနီးဖြစ်နေရပါတယ်။ နှစ်စဉ်နဲ့အမျှ သစ်တောပြုန်းတီးမှုတွေနဲ့ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်နေတာကြောင့် တောတောင်တွေကို အမိသဟဲပြုနေထိုင်နေကြတဲ့ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်လေးတွေအဖို့ မျိုးသုဉ်းမဲ့အန္တရာယ်တွေ ကျရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်ဖို့ ဖြစ်လာတဲ့အဆိုးဆုံးအချက်ကတော့ လောဘသားတချို့ဟာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တွေကို နိုင်ငံတကာမှောင်ခိုလောကမှာ ရောင်းဝယ်နေကြသောကြောင့် တိရစ္ဆာန်လေးတွေဟာ မျိုးသုဉ်းမဲ့အန္တရာယ်ကို ရင်ဆိုင်နေကြရတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာဆိုရင်လဲ မျိုးသုဉ်းအန္တရာယ်ကျရောက်နေတဲ့ တိရစ္ဆာန်အမျိုးပေါင်း ၃၃၁ မျိုး ရှိပြီး အာရှဒေသမှာဆိုရင် တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်ပေါင်း ၅၀၀၀ ကျော်လောက်ဟာ မျိုးသုဉ်းမဲ့အန္တရာယ်ကျရောက်လျက်ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာဆိုရင် တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်ပေါင်း ၃၂၀၀၀ လောက်ဟာ မျိုးသုဉ်းမဲ့အန္တရာယ်တွေနဲ့ရင်ဆိုင်နေကြရပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေဟာ ဂေဟစနစ်ဖြစ်တည်မှုကို အကျိုးပြုတာကြောင့် တိရစ္ဆာန်လေးတွေသာ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်သွားမယ်ဆိုရင် ကမ္ဘာပေါ်က သက်ရှိတွေအားလုံးလဲ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်သွားနိုင်တာကြောင့် အလွန်အရေးကြီးလှပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်ချစ်သူများပေါင်းစည်းပြီး ၁၉၂၅ ခုနှစ်ကနေစလို့ တိရစ္ဆာန်ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းတွေကိုဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပေမဲ့ ယနေ့အချိန်ထိ တိရစ္ဆာန်တွေအပေါ် အနိုင်ကျင့်တာတွေ၊ တိရစ္ဆာန်အခွင့်အရေးချိုးဖျက်တာတွေနဲ့ အတင်းအဓမ္မဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်တာတွေ၊ မှောင်ခိုဈေးကွက်မှာ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုပြုလုပ်နေတာဟာ ယနေ့အချိန်အထိတွေ့မြင်နေရလျက်ရှိပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်လေးတွေဟာ လူသားတွေရဲ့ အနိုင်ကျင့်မှုတွေကိုခံနေရတဲ့ သနားစရာသတ္တဝါလေးတွေဖြစ်တာကြောင့် စာနာစိတ်ထားရှိပြီး လူသားဆန်စွာ ကရုဏာဖြင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်သွားကြဖို့ လိုအပ်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းရေးသားလိုက်ပါတယ်။ ။

■ တာဝန်ခံစာတည်း

ထူးခြားဆန်းဖြားဖြစ်ရပ်များ

ပိုင်ရှင်ဆီပြန်ရောက်သွားတဲ့ ခြေတုတစ်ဖက်

ကယ်လီဖိုးနီးယားမြစ်ထဲမှာ နေ့စဉ်လိုလို ရေငုပ်နေတဲ့ ရေငုပ်သမားတစ်ယောက်ဟာ ရေအောက်မှာ ခြေတုတစ်ဖက်ကို မထင်မှတ်ဘဲတွေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ American River Lost & Found Facebook Page ကိုတည်ထောင်ခဲ့တဲ့ Karl Bly က “ရေအောက်မှာ အခြားပစ္စည်းတွေကို ပုံမှန်ရှာတွေ့နေကျဖြစ်ပေမဲ့ ခြေတုတစ်ဖက်ကိုရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့တာဟာ ကျွန်တော့်အဖို့ ပထမဦးဆုံးအကြိမ်ပါပဲ” လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။

Bly က ပျောက်ဆုံးခဲ့သူအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်တဲ့ပစ္စည်းဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ယူဆပြီး သူ့ရဲ့ Facebook Page မှာ ဒီသတင်းကို တင်လိုက်ပါတယ်။ ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ Scott က မြင်တော့ မက်ဆေ့ချ်ပို့ဆက်သွယ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီခြေတုဟာ သူ့ဘဝအတွက် သိပ်ကိုအရေးကြီးကြောင်း အခုလိုပြန်ရတဲ့အတွက် အလွန်ကျေးဇူးတင်ကြောင်းနဲ့ ပြန်မတွေ့တော့ဘူးဆိုရင် ဒီခြေတုကိုအစားထိုးဖို့ ဒေါ်လာ ၁၅၀၀၀ ကုန်ကျခံရမှာဖြစ်ကြောင်းပြောပြခဲ့ပါတယ်။

Bly ကတော့ “သင်တို့အနေနဲ့ မြစ်ဆီကိုလာတဲ့အခါ အဖိုးတန်အရာတွေကိုယူဆောင်လာမိရင် အဲဒါကိုမျှောပါမသွားအောင် သေချာကရုစိုက်ကြပါ” လို့ ပြန်လည်ပြောကြားခဲ့ပါတယ်။

လော့ခ်အိန်ဂျလီစ်မြို့အထက် ၄၀ ၃၀၀၀ က ဂျက်ဝတ်စုံနဲ့ကောင်လေး

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလေကြောင်းလိုင်းတစ်ခုက လေယာဉ်မှူးတွေက လော့ခ်အိန်ဂျလီစ်မြို့ပေါ် ပေ ၃၀၀၀ ခန့် လေထုထဲမှာ ဂျက်အင်ဂျင်တပ် ဝတ်စုံကိုဝတ်ဆင်ထားပြီး ပျံသန်းနေတဲ့ ကောင်လေးတစ်ယောက်ကို တွေ့ရတယ်လို့ အစီရင်ခံခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအခြင်းအရာကို ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်က လော့ခ်အိန်ဂျလီစ်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်အနီးမှာ ပျံသန်းမှုပြုလုပ်နေတဲ့လေယာဉ်မှူးနှစ်ဦးကတွေ့မြင်ခဲ့ပါတယ်။

လေယာဉ်မှူးတွေနဲ့ လေကြောင်းထိန်းချုပ်ရေးစင်တာတို့ရဲ့ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ထားမှုမှတ်တမ်းမှာလဲ လေယာဉ်မှူးက ကျွန်တော်တို့အနားကနေ ဂျက်အင်ဂျင်တပ်ဝတ်စုံနဲ့ ကောင်လေးတစ်ယောက်ဖြတ်သွားတယ်” လို့ သတင်းပို့ခဲ့ပါတယ်။ အမြင့်ပေ ၃၀၀၀ လောက်မှာ ပျံသန်းနေတဲ့ လေယာဉ်ရဲ့ဘယ်ဘက်ခြမ်းကိုက် ၃၀၀ လောက်အကွာမှာ ပျံသန်းနေတာဖြစ်ပြီး သိပ်မကြာခင်မှာပဲ လေယာဉ်ဘေးက ဖြတ်သွားတယ်လို့ တွဲဖက်လေယာဉ်မှူးဖြစ်သူကဆိုပါတယ်။ ဒီလောက်အမြင့်ပေမှာ လေပေါ်ပျံလို့ရတဲ့ ဂျက်အင်ဂျင်တပ်ဝတ်စုံနဲ့ လူတစ်ဦးပျံသန်းနေနိုင်တာဟာ အတော်တော့ ထူးဆန်းပါတယ်။ စာရှုသူတွေကော ဘယ်လိုထင်မြင်ယူဆပါသလဲ။

ထွင်းဖောက်မြင်နိုင်တဲ့နံရံတွေနဲ့ တည်ဆောက်ထားတဲ့ အများသုံးသန့်စင်ခန်း

လေးဖက်လေးတန်ထွင်းဖောက်မြင်နေရတဲ့ သန့်စင်ခန်းတွေဟာ ဂျပန်နိုင်ငံတိုကျိုမြို့ရှိ Yoyogi Fukamachi Mini Park နဲ့ Haru-No-Ogawa Community Park ပန်းခြံတွေထဲမှာရှိတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသန့်စင်ခန်းတွေကို ရိုဂဲရဘန်လို့ခေါ်တဲ့ ဂျပန်ဗိသုကာပညာရှင်က ဒီဇိုင်းထုတ်ရေးဆွဲထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ထွင်းဖောက်မြင်နိုင်တဲ့ နံရံတွေနဲ့ တည်ဆောက်ထားပေမဲ့ အသုံးပြုတဲ့သူက အထဲဝင်ပြီး တံခါးကိုလော့ခ်ချလိုက်တဲ့အခါ မှန်အနောက်က အလင်းပိတ်ဖြစ်သွားမှာဖြစ်ပြီးတော့ သန့်စင်ခန်းသန့်ရှင်းမှုရှိ၊ မရှိနဲ့ အထဲမှာ လူရှိ၊ မရှိသိသာစေဖို့ ခုလိုဒီဇိုင်းပုံစံဖန်တီးတည်ဆောက်ထားတာဖြစ်တယ်လို့သိရပါတယ်။

ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ပုံစံဟမ်ဘာဂါ

တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်ပြန့်ပွားမှုတွေ စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့တာ လအတော်ကြာရှိနေပြီတော့ ရောဂါပြန့်ပွားမှုထိန်းချုပ်ရေးအတွက် Lock-down ကန့်သတ်ချက်တွေ မဖြစ်မနေချမှတ်ရတာကြောင့် ကမ္ဘာနိုင်ငံအတော်များများ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းတွေနဲ့ရင်ဆိုင်ကြရသလို ရောဂါကြောင့် အသက်ဆုံးရှုံးမှုကလဲ မကြုံစဖူးများပြားလှပါတယ်။ ကပ်ရောဂါကြောင့် ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေကြရတဲ့အချိန်မှာ အဲဒီရောဂါဆိုးကြီးကို ပျက်ရယ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၊ ဟနွိုင်းမြို့က စားဖိုမှူးတစ်ဦးဟာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ပုံစံ ဟမ်ဘာဂါတွေ ပြုလုပ်ရောင်းချခဲ့ပါတယ်။

သူ့ရည်ရွယ်ချက်က "မိမိကြောက်ရွံ့ရတဲ့အရာတွေကိုရင်မဆိုင်ဘဲ ထွက်ပြေးနေလို့မရဘူး၊ အနိုင်ယူရမယ်ဆိုတဲ့အတွေးနဲ့ အဲဒီဟမ်ဘာဂါကို ရောင်းချ

ခဲ့တာဖြစ်တယ်"လို့ သိရပါတယ်။ ဒါကြောင့် "You've got to eat it, to beat it." လို့ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။

ဂန္ဓိရဲ့မျက်မှန်ကို ပေါင် ၂၆၀၀၀၀နဲ့ လေလံတင်ရောင်းချနိုင်ခဲ့

အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ်ကြီး မဟတ္တမဂန္ဓိ တပ်ဆင်ခဲ့တဲ့မျက်မှန်ကို ပေါင် ၂၆၀၀၀၀နဲ့ ရောင်းချလိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။ ရောင်းချခဲ့သူက အဲဒီမျက်မှန်ကို ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်ကနေ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်အတွင်း တောင်အာဖရိကမှာ အလုပ်သွားရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့တဲ့ ဦးလေးဆီက အမွေဆက်ခံရရှိခဲ့တာဖြစ်ပြီး အဲဒီအချိန်ဝန်းကျင်ခန့်မှာပဲ ဂန္ဓိကလဲ တောင်အာဖရိကမှာ ရှိနေခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ လေလံတင်ရောင်းချတဲ့အဖွဲ့က အဲဒီမျက်မှန်ကို ပေါင် ၁၅၀၀၀ လောက်နဲ့ပဲရောင်းရမယ်လို့ ခန့်မှန်းထားခဲ့တာလဲဖြစ်ပါတယ်။

ဂျာမနီကချောကလက်လမ်း

ပုံကိုကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ချောကလက်တွေနဲ့ ပြုလုပ်ထားတဲ့လမ်းလို့ ထင်မှတ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဂျာမနီနိုင်ငံအနောက်ဘက်ပိုင်း Werl မြို့လေးရှိ ချောကလက်စက်ရုံတစ်ရုံရဲ့ သိုလှောင်ကန်က ချောကလက်အရည်တွေ ယိုဖိတ်စီးထွက်ခဲ့တာကြောင့် စက်ရုံအနီးလမ်းမပေါ်မှာ ချောကလက်အရည်တွေနဲ့ပြည့်သွားခဲ့တာပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအဖြစ်အပျက်က ချောကလက်ချစ်သူတွေအတွက် စိတ်နှလုံးကြေကွဲစရာမြင်ကွင်းတစ်ခုဖြစ်တယ်လို့ အဲဒီယိုဖိတ်မှုကို ရှင်းလင်းရေးဆောင်ရွက်ခဲ့ရတဲ့ မီးသတ်သမားတစ်ဦးကပြောကြားခဲ့ပါတယ်။

ကုန်စုံဆိုင်ထဲက အာလူးချောင်းကြော်ဟောင်းတဲ့ဝက်ဝံ

အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ ကယ်လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ကုန်စုံဆိုင်တစ်ဆိုင်ထဲကို ဝက်ဝံတစ်ကောင်ဝင်ရောက်လာပြီး အာလူးချောင်းကြော်ထုပ်ကို ပါးစပ်နဲ့ကိုက်ချီယူသွားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဝက်ဝံက အာလူးကြော်ထုပ်ကို ကိုက်ယူသွားပြီး ဆိုင်အရှေ့တံခါးကနေ ခပ်တည်တည်နဲ့ ပြန်ထွက်သွားခဲ့တာပါ။ သူ့အဲဒီလိုဝင်လာပြီး ပြန်ထွက်သွားတာကို ဆိုင်ပိုင်ရှင်က ခွဲဒီယိုမှတ်တမ်းတင်ရိုက်ကူးထားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

ဖိမိကားပါကင်မှာလာရပ်ထားတဲ့ အိမ်နီးချင်းရဲ့ကားကို ပလတ်စတစ်တွေနဲ့ပတ်ထားလိုက်သူ

မိမိရဲ့အိမ်ရှေ့က ကားရပ်နားဖို့လုပ်ထားတဲ့နေရာမှာ အိမ်နီးချင်းအမျိုးသမီးတစ်ဦးရဲ့ကားက အမြဲလာရပ်ထားတာကိုကြုံနေရတဲ့ တိုဘီတစ်ယောက် အဲဒီအမျိုးသမီးကို ပညာပေးလိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ပတ်မှာ နှစ်ကြိမ်ကနေ သုံးကြိမ်လောက် ဒီအဖြစ်မျိုးနဲ့ကြုံနေရတဲ့အတွက် တိုဘီက သည်းမခံနိုင်အောင်ဖြစ်လာတာပါ။ ပလတ်စတစ်တွေနဲ့ပတ်ထားတဲ့ကားကို ရုတ်တရက်ကြည့်ရင် ရယ်စရာဖြစ်ရပ်လို့ထင်ရပေမဲ့ ထပ်တလဲလဲစိတ်အနှောင့်အယှက်ကြုံနေရတဲ့ တိုဘီကတော့ သူ့အိမ်နီးချင်းအမျိုးသမီးအနေနဲ့ ကိုယ်ချင်းစာတတ်အောင် ပညာပေးလိုက်တာပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဘာမှမလုပ်ဘဲနေနိုင်မယ်ဆိုရင် ဒေါ်လာ ၁၉၀၀ ပေးမယ်လို့ ဂျာမန်တက္ကသိုလ်တစ်ခုက ကမ်းလှမ်း

ဂျာမနီနိုင်ငံ၊ ဟမ်းဘတ်မြို့ရှိတက္ကသိုလ်တစ်ခုက လူတွေအနေနဲ့ ဘာမှမလုပ်ဘဲနေနိုင်ရင် ဒေါ်လာ ၁၉၀၀ ပေးမယ်လို့ ကမ်းလှမ်းထားတာပါ။ အဲဒီလိုလူ ၃ ဦးကို ရွေးချယ်ခေါ်ယူမှာဖြစ်ပြီး သူတို့ဟာ ဘာလုပ်ရှားမှုမှ မလုပ်ဘဲနေမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုနေထိုင်ရမဲ့ကာလကတော့ လာရောက်လျှောက်ထားသူအပေါ် မူတည်တယ် လို့သိရပါတယ်။ တက္ကသိုလ်အနေနဲ့ သုတေသနပြုလုပ်ဖို့အတွက် အခုလိုကမ်းလှမ်းထားတာလဲ ဖြစ်ပါတယ်။

'COVID GO AWAY' စာလုံးပုံဖော်ထားတဲ့ ဝက်ပါပြောင်းခင်း

မိနီဂန်ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ လယ်သမားတစ်ဦးဟာ ၁၃ ဧကကျယ်ဝန်းတဲ့ ဝက်ပါပြောင်းခင်းတစ်ခုကို ဖန်တီးပုံဖော်ထားပြီး အဲဒီဝက်ပါပြောင်းခင်းထဲမှာ ဘာ စာလုံးပုံဖော်ထားသလဲဆိုတာ လူတွေက သိချင်နေခဲ့ တာပါ။ အဲဒီဝက်ပါပြောင်းခင်းကို အပေါ်စီးကနေ ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ ဝက်ပါလျှောက်လမ်းတွေ ကြားမှာ 'COVID GO AWAY' လို့ ပုံဖော်ဖန်တီးထား တာကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

Saginaw မြို့ရှိဝက်ပါပြောင်းခင်းပိုင်ရှင် Johnson's Giant Pumpkinsက "ဒီဝက်ပါပြောင်းခင်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုတွေပြုလုပ်ပြီး စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်မှာ ဖွင့်လှစ်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်" လို့ပြောကြားခဲ့

ပါတယ်။ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ လူနေမှုဘဝပုံစံသစ်တွေနဲ့ လိုက်လျောညီထွေနေထိုင် တတ်အောင်ရည်ရွယ်ပြီး အပြောင်းအလဲများစွာနဲ့ ဖွင့်လှစ်မှာလဲဖြစ်ပါတယ်။ ဝက်ပါပြောင်းခင်းဆီလာတဲ့ ဧည့်သည်တွေအနေနဲ့ Mask ကို မဖြစ်မနေတပ်ဆင်ရ မှာဖြစ်ပြီး Social Distancing စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း တွေကိုလဲ လိုက်နာကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။

Johnson'sက ဒီဝက်ပါပြောင်းခင်းကို လူမှုကွန် ရက်ပေါ်မှာမျှဝေလိုက်တဲ့အခါ စိတ်ဝင်စားသူထောင် ပေါင်းများစွာရှိခဲ့ပြီး ခုလိုဖန်တီးမှုကိုလဲ ချီးကျူး ထောမနာပြုခဲ့ကြပါတယ်။ "ကျွန်တော်တို့တွေဟာ COVID ကြောင့် စိတ်ပျက်ပြီးငွေ့မှုတွေနဲ့ကြုံနေရ ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် COVID ကို ဝက်ပါ ပြောင်းခင်းထဲမှာ ပုံဖော်မယ်လို့တွေးပြီး ခုလို ဖန်တီးခဲ့တာပါ။ COVID ကတော့ ဆက်ပြီး ရှိနေအုံးမှာပါပဲ။ ဒီကပ်ရောဂါကိုကျော်လွှားနိုင် ဖို့ ဂရုတစိုက်နေကြရမယ်၊ သွားလာနေထိုင်တဲ့ အခါမှာလဲ Mask တပ်ဆင်ရမယ်၊ ကြိုတင် ကာကွယ်မှုတွေ လုပ်ရမယ်" လို့လဲ Johnson's က တိုက်တွန်းခဲ့ပါတယ်။ ။

■ ဖောင်ဖောင်လေးထွန်း

ဆရာထွန်း၏

ထွန်းရွှေဝါ

တိုင်းရင်းဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး

MWD BANK

မှန်သည် မြန်သည် မြဝတီ

**ပြည်တွင်းဘဏ်အချင်းချင်း
ATM ကနေ
ငွေလွှဲလို့ရပြီနော်**

Inter Bank Fund Transfer IBFT

(ပြည်တွင်းဘဏ်အချင်းချင်းငွေလွှဲပြောင်းခြင်း)

မြဝတီဘဏ်လီမိတက်နှင့် MPU အဖွဲ့ဝင်ဘဏ်များ၏ Debit Card များအား အသုံးပြု၍ ATM မှာတွင် ပြည်တွင်းဘဏ်အချင်းချင်း ငွေလွှဲပြောင်းခြင်း (Inter Bank Fund Transfer IBFT) အား တစ်ကြိမ်လျှင် ငွေလွှဲခ ၅ ပြားနှုန်း + ကျပ် ၂၀၀ ဖြင့် အနည်းဆုံး ကျပ်(၅၀၀၀/-) မှ အများဆုံး ကျပ်(၁,၀၀၀,၀၀၀/-) အထိ လွှဲပို့နိုင်ပြီး တစ်နေ့လျှင် အကြိမ်အရေအတွက် အတန်အသတ်မရှိ အများဆုံး ကျပ်(၁၀,၀၀၀,၀၀၀/-) အထိ ငွေလွှဲပြောင်းနိုင်ပါသည်။

လူကြီးမင်းတို့၏ ငွေများကို မြဝတီဘဏ်လီမိတက်၏ ဘဏ်ခွဲများတွင် ရှိရာ ဖြစ်ပါက မြန်ဆန်တိကျစွာ ငွေလွှဲပို့နိုင်ပါကြောင်း။

မြဝတီဘဏ်၏ ချိတ်ဆက်ဘဏ်များဖြစ်သည့်

- ✓ ကချော့ဘဏ်
- ✓ မြန်မာအေးတိုင်ဘဏ်
- ✓ ကမ္ဘာ့ဂုဏ်ဘဏ်
- ✓ အရှင်စိမ်းပန်ဆွေမြို့ရေဘဏ်
- ✓ ဧရာဝတီဘဏ်
- ✓ မြန်မာနိုင်ငံသမ္မတနိုင်ငံဘဏ်
- ✓ ရန်ကုန်မြို့တော်ဘဏ်
- ✓ ကျေးပက်ပွဲမြို့ရေဘဏ်
- ✓ ယူနိုက်တက်ဘဏ်
- ✓ အင်းဝဘဏ်
- ✓ အသေးစားနှင့် အလတ်စားဧကန်လုပ်ငန်းမြို့ရေဘဏ်
- ✓ ငွေကျေးပက်နှင့် မြို့မြို့မြို့တိုးတက်ရေဘဏ်
- ✓ သပတိယဘဏ်
- ✓ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တို့နှင့် ဆက်သွယ်၍

ငွေလွှဲလုပ်ငန်းများကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အပြန်အလှန် ငွေလွှဲပို့နိုင်ပါကြောင်း သတင်းကောင်းပါးအပ်ပါသည်။

Internet Banking Website : <https://mwdibanking.com>

မြဝတီဘဏ် (ဗဟို) : အမှတ် ၁၅၁၊ ခိုင်လုံစွမ်းအားလမ်းဆုံ၊ လမ်းမတော်မြို့နယ်၊ ရန်ကင်းမြို့၊
Phone No (01) 2301367, 2301368, 2301452, 2301378, Fax: (01) 2301395, 2301450, 2301402, 2301418

စာပေအစဉ်အလာကြီးမားသည့် မြဝတီစာပေတိုက်မှ အသစ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိလိုက်သည့်
 အားကစားမြင်ကွင်းဂျာနယ်(Sports View Journal)ကို
 ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ(၅)ရက်မှစ၍
 ကြာသပတေးနေ့တိုင်း ထုတ်ဝေလျက်ရှိပါပြီ။

ဆက်သွယ်ရန်လိပ်စာ - အမှတ်(၁၅) မိုးကောင်းလမ်း၊ (၁၅)ရပ်ကွက်၊ ဘောက်ထော်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊
 ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဖုန်း - ၀၉၃၂၄၉၈၇၂၄။
 ရန်ကုန်ရုံးခွဲ- အမှတ်(၁၈၁)၊ ၃၂ လမ်း(အထက်)၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊
 ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဖုန်း - ၀၉၃၂၄၉၈၇၀၄။

သုတအပေါင်း

၀၃

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေမှာ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ယဉ်ကျေးမှုမလေ့
 ထုံးစံအမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသလို ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ဥပဒေတွေ
 လည်း တစ်နိုင်ငံနဲ့တစ်နိုင်ငံ မတူကွဲပြားကြပါတယ်။ နိုင်ငံ
 တစ်နိုင်ငံမှာ ကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာရေးအရ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့
 ဥပဒေတွေရှိသလို ယဉ်ကျေးမှုမလေ့ထုံးစံတွေအရ သတ်
 မှတ်ထားတဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေလဲရှိပါတယ်။ နိုင်ငံ
 တစ်နိုင်ငံတည်းမှာတောင်မှ မတူညီတဲ့ယဉ်ကျေးမှုမလေ့
 ထုံးစံတွေရှိတာကြောင့် နေရာဒေသ
 သစ်တစ်ခုကို သွားရောက်လည်ပတ်
 မယ်ဆိုရင် အဲဒီဒေသက တိုင်းရင်း
 သားတွေရဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုမလေ့
 ထုံးစံတွေကို ကြိုတင်လေ့လာထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလမှာတော့ နိုင်ငံတစ်ချို့
 က ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ဥပဒေတွေကို စာဖတ်ပရိသတ်တွေ မဟုတ်တရရှိစေဖို့
 စုစည်းတင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက ထူးဆန်းသောဥပဒေများ

ပီကေးစားရဥပဒေ

Chewing Gum လို့ခေါ်တဲ့ ပီကေးကို အားလုံးပဲ စားဖူးကြမှာပါ။ ပီကေးစားခြင်းဟာ အာရုံစူးစိုက်မှုကို
 ကောင်းစေပြီး ခံတွင်းအနံ့ဆိုးတွေကို ပျောက်စေတဲ့ အပြင် သွားနဲ့ခံတွင်းကိုလဲ ကျန်းမာစေ

ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့လို့ စင်ကာပူနိုင်ငံမှာတော့ ပီကေ စားသုံးခြင်းကို တားမြစ်ထားပါတယ်။ စင်ကာပူနိုင်ငံဟာ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းတွေဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးကို အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားပါတယ်။ စင်ကာပူနိုင်ငံဟာ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးအတွက် နှစ်စဉ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅၀၀၀၀ လောက်ကို သုံးစွဲခဲ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကိုညစ်ညမ်းစေပြီး ပြည်သူတွေကို စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေတဲ့ ပီကေလိုအစားအစာမျိုးကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကတည်းက တရားဝင်ပိတ်ပင်တားမြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သွားနဲ့ ခံတွင်းရောဂါတစ်ခုခုကြောင့် ဆရာဝန်ရဲ့လမ်းညွှန်ချက်၊ ဆေးလက်မှတ်ပါမှသာ ပီကေကို ဝယ်ယူစားသုံးခွင့်ရှိပါတယ်။ အကယ်၍သာ ဒီဥပဒေကိုမသိဘဲ ပီကေစားသုံးမိမယ်ဆိုရင်တော့ ငွေဒဏ်၊ ဒါမှမဟုတ် ထောင်ဒဏ်ကျခံရနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စင်ကာပူနိုင်ငံကို သွားရောက်လည်ပတ်မယ်ဆိုရင်တော့ ပီကေလိုအစားအစာမျိုးကို မယူသွားဖို့ အထူးသတိပေးလိုပါတယ်။

စက်သုံးဆီကုန်သွားရင် အပမ်းခဲရုပ်ပိုင်

ဥျာမန်နိုင်ငံက Autobahnဆိုတဲ့ အမြန်လမ်းဟာ တစ်နာရီကို မိုင် ၁၀၀ နှုန်းအောက် လျှော့မောင်းရဆိုပြီး သတ်မှတ်ထားပါတယ်။ အဲဒီအမြန်လမ်းမပေါ်မှာ ကားမောင်းနေရင်း စက်သုံးဆီကုန်သွားမယ်

ဆိုရင်တော့ ဒဏ်ငွေအများအပြားကို ပေးဆောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဒီအမြန်လမ်းမှာ ယာဉ်ရပ်ခွင့်ကို လုံးဝခွင့်မပြုထားတဲ့အပြင် စက်သုံးဆီကုန်သွားတာဟာ ကားပိုင်ရှင်ရဲ့ တာဝန်ဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ်ထားပါတယ်။ ကားမောင်းနေရင်း ဆီကုန်သွားရင်တော့ ယာဉ်ထိန်းရဲတွေရောက်လာပြီး သင့်ကို ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ခိုင်းပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအမြန်လမ်းကိုသွားမယ်ဆိုရင်တော့ ဆီအပြည့်ဖြည့်သွားတာဟာ အကောင်းဆုံးဖြစ်မှာပါ။

အဝတ်အစားမပါဘဲ သွားလာတာကို တားမြစ်ထားတိုနိုင်

လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်ခန့်က ဆွစ်ဇာလန်မျိုးတွေနဲ့ ဥျာမန်ခရီးသွားတွေဟာ အဝတ်မပါဘဲ ခရီးဝေးလမ်းလျှောက်တတ်တဲ့အလေ့အထရှိပါတယ်။ ဒီလိုအမူ

အကျင့်ကိုပြုပြင်နိုင်ဖို့အတွက် ဆွစ်ဇာလန်အစိုးရဟာ အဝတ်ဗလာနဲ့လမ်းမလျှောက်ရဆိုပြီး ဥပဒေထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်က ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသား တစ်ယောက်ဟာ ဒီဥပဒေကိုမသိဘဲ အဝတ်ဗလာနဲ့လမ်း လျှောက်ခဲ့လို့ ဒေါ်လာ ၁၀၀ ဒဏ်ရိုက်ခံခဲ့ရပါတယ်။

ခိုစာကျွေးတာကို တားမြစ်ထားတဲ့နိုင်ငံ

ခရီးသွားတွေဟာ နယ်မြေဒေသသစ်တစ်ခုကို ရောက်ပြီဆိုရင် အဲဒီနယ်မြေဒေသရဲ့ အလှအပတွေကို ခံစားမယ်။ အဲဒီဒေသကတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေနဲ့ အမှတ်တရဓာတ်ပုံရိုက်လေ့ရှိတဲ့အပြင် အဲဒီဒေသက တီရစ္ဆာန်လေးတွေကို အစာကျွေးပြီး အမှတ်တရဓာတ်ပုံ ရိုက်တာတွေပြုလုပ်တတ်ကြပါတယ်။ ဗင်းနစ်မြို့ကို အလည်အပတ်သွားရောက်မယ်ဆိုရင်တော့ ဓာတ်ပုံ ရိုက်တာဟာ ပြဿနာမရှိပေမဲ့

အဲဒီဒေသက ခိုလေးတွေကို အစာကျွေးရင်း ဓာတ်ပုံမရိုက် မိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ ဗင်းနစ်မြို့မှာ ခိုစာ မကျွေးရဆိုတဲ့ဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်း ထားလို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဗင်းနစ်မြို့ ကိုလာရောက်လည်ပတ်ကြတဲ့

ခရီးသွားတွေဟာ ဒေသခံခိုလေးတွေကို အစာကျွေး ကြတာကြောင့် ဗင်းနစ်မြို့မှာ ခိုတွေအများအပြားရှိ လို့ နေပါတယ်။

ခိုအညစ်အကြေးတွေကို သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ် ရတာဟာ တစ်နှစ်ကို ယူရိ ၂၅၅ သန်းလောက်ကုန်ကျ တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဒီလိုခိုစာကျွေးတာဟာ ပတ်ဝန်း ကျင်ကို ညစ်ညမ်းပျက်စီးစေတဲ့အတွက် ဗင်းနစ်အစိုးရ က ခိုစာမကျွေးရဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ခဲ့တာပဲဖြစ်ပါ တယ်။ ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ဥပဒေကို မလိုက်နာဘူး ဆိုရင်တော့ ယူရိ ၇၀၀ အထိ ဒဏ်အရိုက်ခံရမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်ဝတ်ဆင်ခြင်းကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားတဲ့နိုင်ငံ

ဂရိနိုင်ငံကို သွားရောက် လည်ပတ်မယ်ဆိုရင်တော့ ယူ သွားမို့ဖိနပ်တွေကို ဖေချာစစ် ဆေးဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ ဂရိနိုင်ငံ Acropolis မြို့မှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကစလို့ ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးတာကို ပိတ် ပင်တားမြစ်ထားပါတယ်။

ဂရိနိုင်ငံဟာ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တွေရှိတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်တာကြောင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်တွေကို ထိန်းသိမ်းဖို့ ဂရိအစိုးရဟာ ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးတာကို တားမြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်ကြောင့် ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကြမ်းပြင်နေရာတွေမှာ ခြစ်ရာ၊ ပွန်းရာတွေဖြစ်ပေါ်မှာကိုစိုးရိမ်တဲ့အတွက် ဒီဥပဒေကိုထုတ်ပြန်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဂရိနိုင်ငံမှာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ခန့်က ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုလက်ရာတွေရှိတဲ့အတွက် သွားရောက်လည်ပတ်တဲ့အခါမှာ ပျော့ပျောင်းတဲ့ဖိနပ်အမျိုးအစားကိုသာ ဝတ်ဆင်သင့်ပါတယ်။

Winnie the Pooh တီရှပ်ဝတ်ဆင်ခြင်းကို ပိတ်ပင်ထားတိုနိုင်

ပိုလန်နိုင်ငံက ကျောင်းတွေ၊ ကစားကွင်းတွေ အနီးအနားတစ်ဝိုက်မှာ Winnie the Pooh တီရှပ်ဝတ်ဆင်တာကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဒီအရုပ်ပါတဲ့ တီရှပ်အင်္ကျီဟာ ကလေးတွေကို ညှို့ယူဆွဲဆောင်ပြီး နိုင်ထက်စီးနင်းပြုကျင့်တာတွေ လုပ်နိုင်တဲ့အတွက် ကလေးတွေရဲ့အန္တရာယ်ကိုရှေးရှုပြီး ဒီဥပဒေကိုထုတ်ပြန်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံတွေကို အလည်အပတ်သွားရောက်မယ်ဆိုရင်တော့ Winnie the Pooh အရုပ်ပါတဲ့ T-Shirt အင်္ကျီတွေကိုထားခဲ့တာဟာ အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ပြောက်ကျားဝတ်ဆင်ခြင်းကို တားမြစ်ထားတိုနိုင်

ကာရစ်ဘီယံကျွန်းနိုင်ငံတွေဖြစ်တဲ့ စိန့်ဗင်ဆင့်၊ စိန့်လူစီယာ၊ အန်တီဂွါ၊ ဘာဘူဒါနဲ့ ဂျမေကာ အပါအဝင် ကျန်တဲ့ကျွန်းနိုင်ငံတွေကို သွားရောက်လည်ပတ်မယ်ဆိုရင်တော့ ပြောက်ကျားဝတ်စုံတွေကို ထားခဲ့ဖို့လိုပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာ ပြောက်ကျားဝတ်စုံကို စစ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေသာဝတ်ဆင်ဖို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့အတွက် ပြည်သူတွေကို ပြောက်ကျား

ဝတ်စုံဝတ်ဆင်ခွင့် ပိတ်ပင်ထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကာရစ်ဘီယံကျွန်းနိုင်ငံတွေကို အလည်အပတ်သွားရောက်မယ်ဆိုရင်တော့ ပြောက်ကျားဝတ်စုံတွေကို မယူသွားကြဖို့ သတိပေးလိုပါတယ်။

**ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်နဲ့အတူ
Selfie ရိုက်ခွင့်မရှိတဲ့နိုင်ငံ**

အချို့နိုင်ငံတွေဟာ ဘာသာရေးကို အထူးအလေးထားကြပါတယ်။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ဥပဒေတွေကို တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။ ဒါဟာလဲ သူတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာအပေါ် အခြားဘာသာဝင်တွေက ဖော်ကားရိုင်းပျတာတွေမလုပ်မိစေဖို့ ဒီလိုပြဋ္ဌာန်းထားတာဖြစ်ပါတယ်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအများဆုံးနေထိုင်တဲ့နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ဘာသာရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေအများအပြားကို ထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။ အဲဒီအထဲကမှ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်နဲ့အတူ ဆယ်လ်ဖီမရိုက်ရဥပဒေလဲ ပါဝင်ပါတယ်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်က ဗြိတိသျှအမျိုးသမီးတစ်ဦးဟာ သူ့ရဲ့ခန္ဓာကိုယ် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်မှာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပုံတွေကို တက်တူးထိုးထားတဲ့အတွက် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံအစိုးရက ထောင်ဒဏ် ၃ ရက်ချမှတ်ခဲ့ပါတယ်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံကို ဘုရားဖူးသွားရင်း ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်နဲ့အတူ

ဆယ်လ်ဖီမရိုက်ခွင့်မရှိရင် ထောင်ဒဏ်ကျခံရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် အထူးရှောင်ကြဉ်ဖို့လိုအပ်ပါတယ်။

မျက်နှာဖုံးဝတ်ဆင်ခြင်းကို ပိတ်ပင်ထားတဲ့နိုင်ငံ

ဒီနိုမတ်နိုင်ငံက အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့နေရာတွေမှာ မျက်နှာဖုံးဝတ်ဆင်ခြင်းကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ခမောက်၊ ဦးထုပ်နဲ့ နှုတ်ခမ်းမွှေးအတုတွေ၊ မုတ်ဆိတ်မွှေးအတုတွေ ဝတ်ဆင်တာကိုလဲ တားမြစ်ထားပါတယ်။

ဒီလို ပုံဖျက်ခုံးကွယ်နိုင်တဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု မျိုးကို ဒီနီးမတ်အစိုးရက ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကတည်းက ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေထုတ်ပြန်ပြီး နောက်ပိုင်းမှာတော့ မှုခင်းဖြစ်ပွားမှုတွေလျော့နည်းသွားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနီးမတ်နိုင်ငံကို သွားရောက်လည်ပတ်မယ်ဆိုရင် ကလေးတွေရဲ့ ကစားစရာမျက်နှာဖုံးအရုပ်တွေကို မယူဆောင်သွားကြဖို့ သတိပေးလိုပါတယ်။

စွန်လွတ်တာကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားတဲ့နိုင်ငံ

ဩစတြေးလျနိုင်ငံအရှေ့ကောင်ပိုင်း ဗစ်တိုးရီးယားပြည်နယ်အစွန်အဖျားမှာရှိတဲ့ မဲလ်ဘုန်းမြို့ကို သွားရောက်လည်ပတ်မယ်ဆိုရင်တော့ စွန်တွေကိုမယူသွားဖို့ သတိပေးလိုပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အဲဒီဒေသမှာ စွန်လွတ်တာကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားပါတယ်။ စွန်လွတ်တဲ့သူတွေဟာ မိုးပေါ်ကိုမော့ကြည့်ပြီး အာရုံစိုက်နေရတဲ့အတွက် လမ်းသွားလမ်းလာတွေကို စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့နေရာတွေမှာ စွန်လွတ်တာကို

ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဩစတြေးလျနိုင်ငံမှာ ဒီဥပဒေကို ၁၉၆၆ ခုနှစ်ကတည်းက ပြဋ္ဌာန်းထားတာဖြစ်ပြီး ဒါကိုမသိတဲ့ စွန်လွတ်ခဲ့မယ်ဆိုရင်တော့ ထိရောက်စွာအရေးယူခံရမှာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်။

■ ဖော်ပြချက်

အဆိပ်ငွေနှင့် အိပ်ငွေချခြင်း

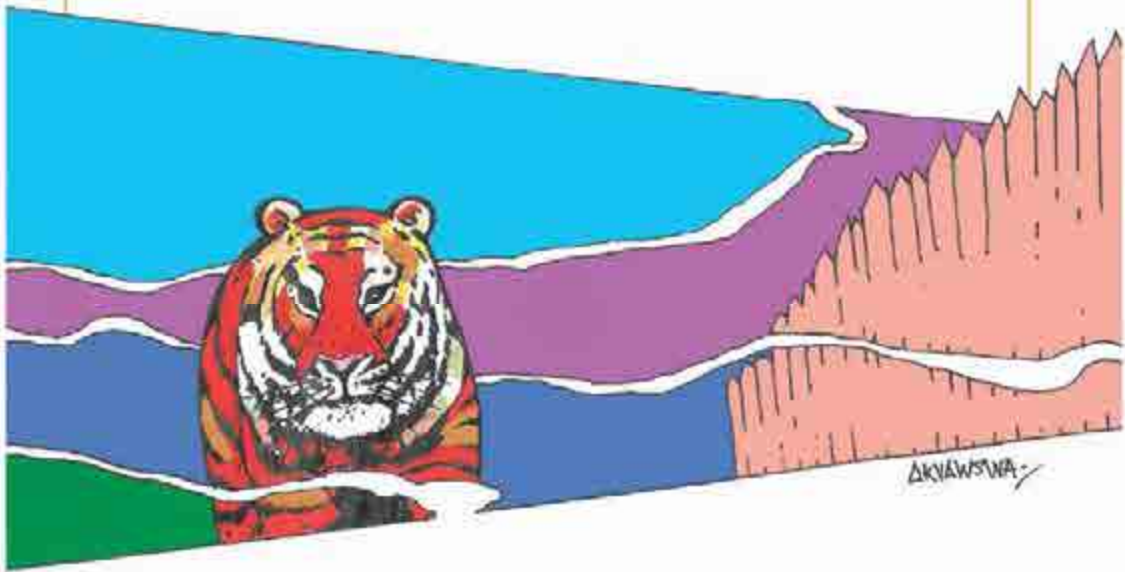
အမျိုးဘာသာ
စာပေကို မငဲ့ကွက်။
တို့ပြည်ရွာ ဂုဏ်သိမ်ညိုအောင်
စည်းရုံးဖြိုဖျက်။

အမေကျော်
ထွေးတော်ကို မျှော်ရင်း။
တို့ပြည်ရွာ စာတ်စုံရှုပ်အောင်
လုပ်ကြံဖန်ဆင်း။

စည်းလုံးမှု ကွဲပြား
လုံခြုံဖို့ ကြံဆ။
မိုးခါးရေ အဆိပ်ငွေ၊ တွေ့နဲ့
အိပ်ငွေ၊ သူချ။

မြေခွေးက သိုးအုပ်ကျောင်း၊
အမျိုးကောင်းတို့ ခွိုင်းမိပြီ။
တို့နိုင်ငံ စည်းဖျက်ချိုး
ကျိုးပေါက်ခဲ့ပြီ။
နွားကွဲလျှင် ကျားဆွဲမည်
တို့ညီနောင် သတိပြု။
မနက်ဖြန် လုံခြုံရေး
တွေးကြပါစု။ ။

■ မောင်လွန်းမြိုင်(ပင်လယ်ဘူး)

လမ်းသစ်

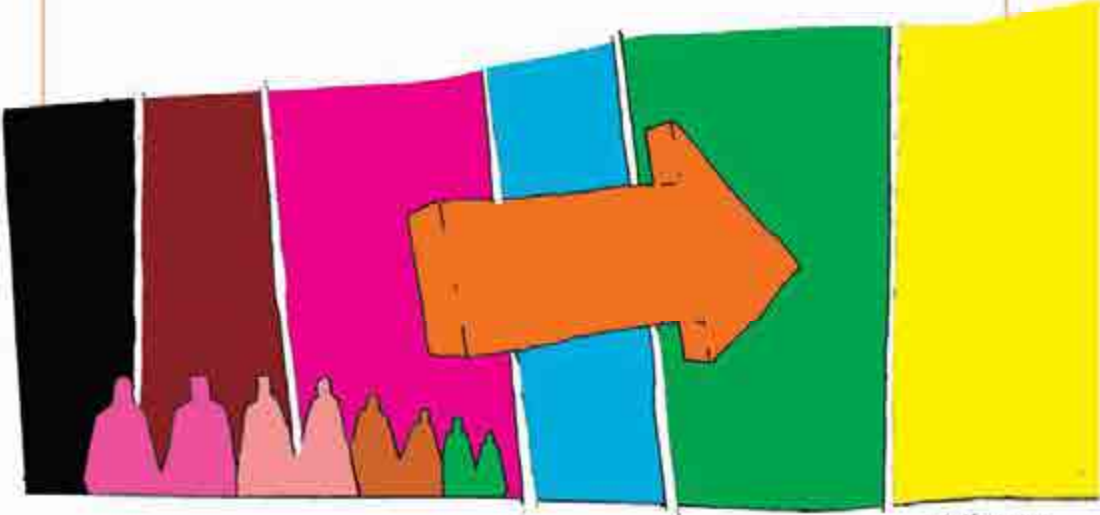
အရှုံးပေးရင် နှလုံးအေး
 ပြုံးပြုံးလေးပဲ နေလိုက်မယ်။
 အရွယ်ထဲမှာ တကယ်ကင်း
 ရှင်းလည်း မလွယ်။
 တက်လာမည့် တစ်ခိုင်းနွယ်
 ပြိုနိုင်ဖွယ် တစ်စင်လုံးအရေး။
 'မျှစ်ချိုးရာ ဓားမပျောက်'
 'တောမှောက်မယ်'တွေ။

'ငါးပွက်ရာ ငါးစာချ' မတဲ့
 ငါးမရတော့ ရေချိုးပြန်။
 'အကြံကုန် ဂဠုန်' ငှက်
 'ဆားချက်' မဲ့ ဉာဏ်။
 ဝိရိယ ယွင်းပျက်ကံ
 ခြင်းချက်မကျန် အမှန်လွဲ။
 'ဝိုးသာကုန် စောင်းမတတ်'
 ရုံးစာတံက ကဲ။

အသိမှာ သတိထပ်
 ကြည့်တတ်မှ အမှန်မြင်။
 'အိမ်နောက်အပူ အိမ်ရှေ့ဟပ်'
 ငြိမ်းသတ်စေချင်။
 'တစ်ယောက်အစ တို့ဝန်းကျင်'
 ညွှန်းချင်တယ် အလှည့်ပြောင်း တစ်ကွေ့။

ကမောက်ကမ ချို့ယွင်းလျှင်
 လွန်းတင်နွယ် အရွံ့စောင်းတွေ။
 အမှန်အကန်
 အပြန်လှန် ပြစ်ကင်းတရားတွေနဲ့
 ချစ်ခြင်းစကားတွေ ဆိုပါလို့
 အချို့သာ မပျက်ယွင်းဖက်မယ်
 အပိုမပါ လက်ချင်းယှက်နွယ်
 ရှေ့ဆက်ရွယ် 'လမ်းသစ်' ဖောက်
 လျှောက်ကြစို့ ဟေ့။ ။

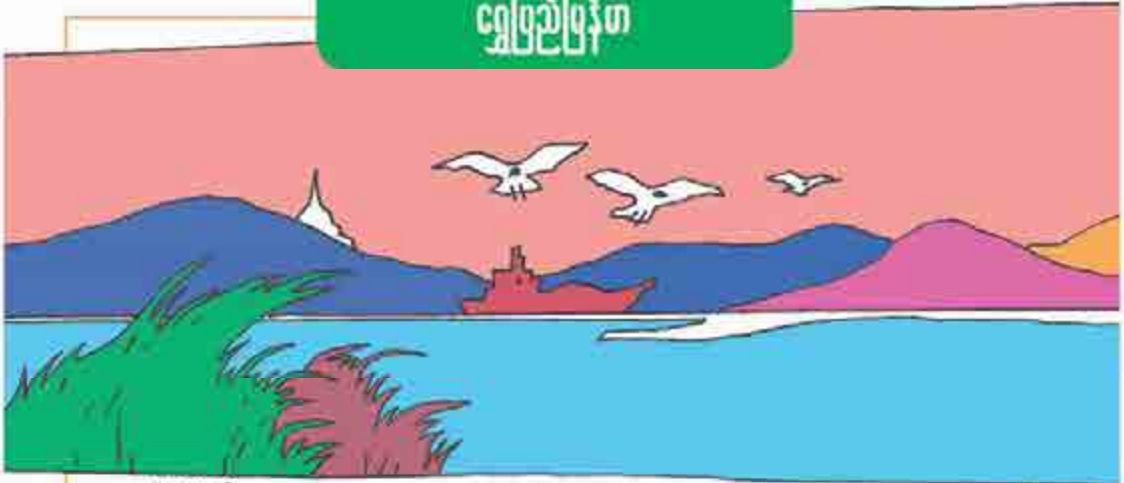
■ ယိမ်းနွဲ့

၁၅/၁၀/၂၀၂၀

ရွှေပြည်ပြန်တ

AKYAWSWA

မြစ်နဒီ ရေကြည်အေး
ခြေသီတေး သံသာသာ။
ဧရာ သံလွင် ချင်းတွင်းတို့
စီးဆင်းလှိုပါ။
စစ်တောင်းလဲ လှိုင်းနွဲ့ပြာ
ရှုလေရာ စိတ်ချမ်းမြ။
ငှက်စင်ရော် ရေပေါ်ဝဲ
အမြဲပျော်ကြ။

တောင်တန်းပြာ မှိုင်းမို့မို့
ဆိုင်းဆိုဆို ရှုခင်းသာ။
မြစ်စိမ်းရောင်ပန်းချီကား
ဆေးသားညီညာ။
ရွှေပြည်မြန်မာ
ကြည့်လေရာ စိတ်ကြည်နူး။
မြိုင်ဝနာရုပ်နန်း
ပန်းမျိုးစုံဖူး။

လယ်ကွင်းကျယ် စိမ်းလှဲလှဲ
ယိမ်းနွဲ့နွဲ့ လေသိမ်းချို။
မိုးဝသန်အသွင်ဆန်း
ဘဝင်လန်းပြီ။
မြင်ရတိုင်း စိတ်ထဲကြည်
တို့ရွှေပြည်အလှစင်း။
နိုင်ငံတော်ရိက္ခာအတွက်
ရွက္ခက်ထင်လင်း။

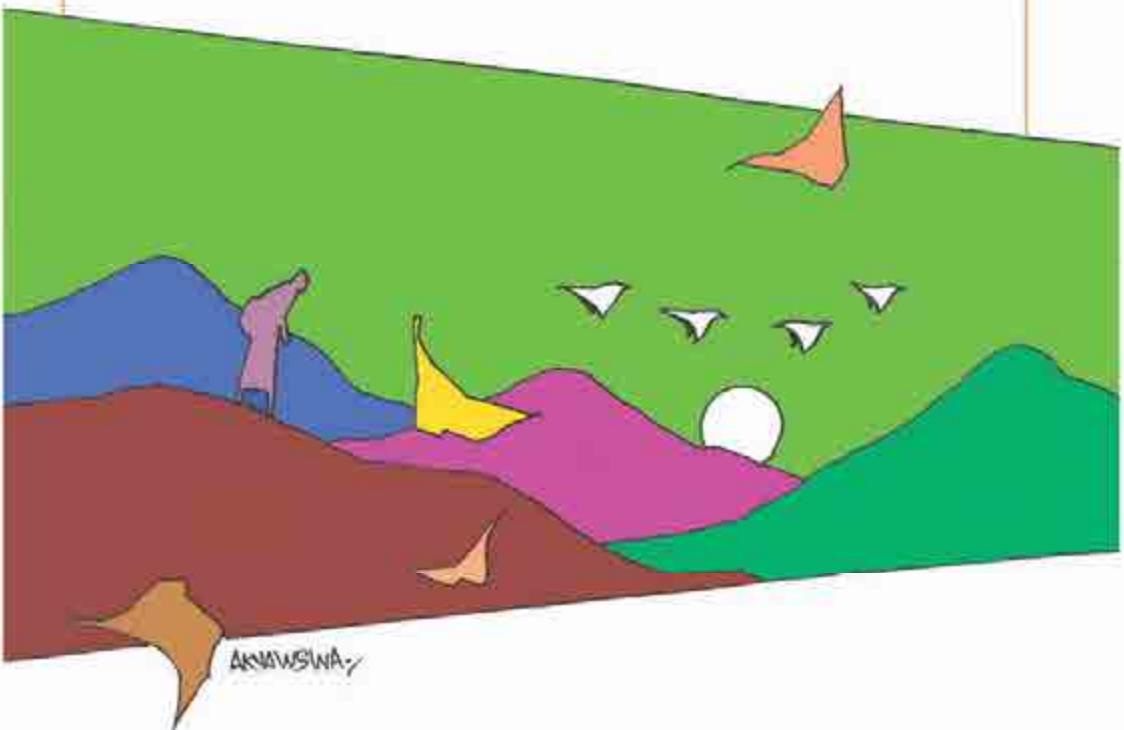
ကျောက်သံ ပတ္တမြား
မောက်လှုံထွားဘိ အံ့ဩဖွယ်။
မိုင်းရှူး မိုးကုတ် ဖားကန့်နဲ့
ကြွားဝင့်ခွဲတယ်။
ရွှေပြည်မြင်လှည့်ပါကွယ်
ဖိတ်ခေါ်မယ် ထာဝရ။
သဘာဝစုံညီ သာကြည်အလင်း
ဌာနဂုဏ်ရည် ရွာပြည်သတင်း
သင်းမွှေး မြမြ။ ။

■ မိုးဖြူ(မင်းပြား)

အနိစ္စ

တစ်နေ့ဝင် တစ်နေ့ထွက်
 တစ်နေ့ထွက် တစ်နေ့ဝင်
 ဘဝရုပ်ရှင် . . .
 ဖြစ်ပျက်အစဉ် ထာဝရ
 သင်္ခါရများ
 မြတ်ဘုရားပင် မလွန်ဆန်နိုင်တဲ့
 အနိစ္စတရား။ ။

■ ဖောင်ကြည်စိုး(ပြုလုပ်)

ပျံသန်းမှု
အခြေခံသဘောတရား (၁၃)
 ■ ကေကေ(ပဟဂိဏ္ဍ)

ရူပဗေဒဘာသာရပ်တွင် နယူတန်၏နိယာမကို သင်ရသည်။ အကျဉ်းမျှဖော်ပြရလျှင် (၁) အရာဝတ္ထုတို့သည် တည်ငြိမ်မြဲတည်ငြိမ်နေလိုသော၊ သို့မဟုတ် မျဉ်းပြောင့်လားရပ်အတိုင်း တစ်သမတ်တည်းသော ရွေ့လျားမှုနှုန်းဖြင့် ရွေ့လျားမြဲရွေ့လျားနေလိုသော သဘောသဘာဝ ရှိပေ၏။ (၂) ဤအခြေအနေမှပြောင်းလဲရန် 'အား' တစ်ခုသက်ရောက်ပေးဖို့လိုအပ်၏။ ဤ 'အား' သည် အရာဝတ္ထု၏ဒြပ်ထု၊ အရာဝတ္ထုရွေ့လျားမှုကို ပြောင်းလဲစေလိုသောနှုန်းထားများနှင့် အချိုးကျပေ၏။ ဥပမာ လားရပ်နှင့်နှုန်းထားကို မြန်မြန်ပြောင်းလဲလိုလေ သက်ရောက်ရမည့် 'အား' ၏ပမာဏသည် ကြီးမားလေလေဖြစ်၏။ (၃) မည်သည့်သက်ရောက်မှုတွင်မဆို ပမာဏတူညီ၍ လားရပ်ဆန့်ကျင်သော တန်ပြန်သက်ရောက်မှုသည် ရှိနေပေ၏။ ဤကား နယူတန်၏နိယာမ ဖြစ်၏။

လေယာဉ်၊ ရဟတ်ယာဉ်တို့၏ ပျံသန်းစဉ် လှုပ်ရှားမှုတိုင်းသည် ပျံသန်းနှုန်း(Speed)၊ သို့မဟုတ် လားရပ် (Direction)၊ သို့မဟုတ် နှစ်မျိုးစလုံး၏ ပြောင်းလဲမှုနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေပေသည်။ ပျံသန်းနှုန်းတိုးခြင်း၊ လျော့ခြင်း၊ လားရပ်အရပ်မျက်နှာကို ဘယ်၊ ညာကွေ့ခြင်း၊ အထက်၊ အောက်တက်ဆင်းခြင်းတို့ကြောင့် ပျံသန်းလှုပ်ရှားမှုများ (Manoeuvres) ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဆိုလိုပေ၏။ ဤလှုပ်ရှားမှုများသည် တစ်နည်းအားဖြင့် အရှိန်တိုးမြှင့်ခြင်းများ (Accelerations) နှင့်ပတ်သက်နေသည်။ လားရပ်ပြောင်းလဲမှုနှင့်ပတ်သက်နေသော အရှိန်တိုးမြှင့်ခြင်းသည် ပျံသန်းမှုတွင် အရေးပါသလောက် ပျံသန်းရာလမ်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်သောပျံသန်းနှုန်းပြောင်းလဲမှုသည်ကား ပြောပလောက်အောင် အရာမရောက်လှပေ။

အရာဝတ္ထုတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် လေယာဉ်တစ်စင်းသည် ကွေ့ဝိုက်သောလမ်းကြောင်းအတိုင်း ရွေ့လျားနေပါက နယူတန်၏ နိယာမကိုလိုက်နာလျက် တစ်ချိန်လုံး ဤလမ်းကြောင်းအတိုင်း မပြောင်းမလဲရွေ့လျားနေမည်သာဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကွေ့ဝိုက်သော စက်ဝိုင်းပုံလမ်းကြောင်းအတိုင်း ရွေ့လျားနေစေရန်မှာ 'အား' တစ်ခု၊ သို့မဟုတ် အရှိန်တိုးမြှင့်ခြင်းတစ်ခုခုသည် စက်ဝိုင်း၏ ဗဟိုချက်မဆီသို့ သက်ရောက်နေရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဤ 'အား' ကို 'ဗဟိုချဉ်းအား' (Centripetal Force) ဟုခေါ်ဆိုလေသည်။

တစ်ဖန် နယူတန်၏ တတိယနိယာမအရ ပမာဏတူညီစွာ လားရပ်ဆန့်ကျင်လျက်ဖြစ်ပေါ်လာသော သက်ရောက်မှု 'အား' ကိုမူ 'ဗဟိုခွာအား' (Centrifugal Force) ဟုခေါ်သည်။

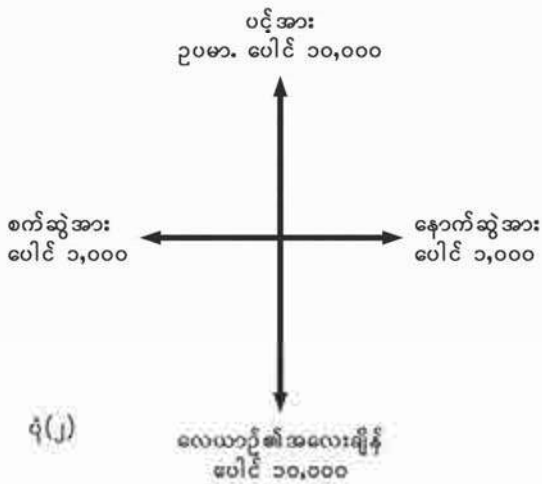
ဗဟိုချဉ်းအားတည်ရှိမှုကို သာဓကအမျိုးမျိုးပြနိုင်သည်။ တစ်မျိုးမှာ ကြိုးတစ်ချောင်း၏ အဖျားတွင် ခဲတစ်လုံးကို ချည်နှောင်ပြီး တစ်ဖက်ကြိုးအဖျားကိုကိုင်ကာ စက်ဝိုင်းပုံဂွေ့ယမ်းနေပါလျှင် ဗဟိုချဉ်းအားသည် ကြိုးအတိုင်း သက်ရောက်တည်ရှိနေပါ၏။ အကယ်၍ ကြိုးစကို ရုတ်တရက်လွှတ်လိုက်ပါက ဗဟိုချဉ်းအားကို ဖယ်ရှားပစ်ရာရောက်သွားပြီး ဗဟိုခွာအားလည်း ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။ ထို့နောက် ခဲလုံးသည် နယူတန်၏ ပထမနိယာမကိုလိုက်နာလျက် တန်းဂျင့် (Tangent) မျဉ်းကြောင်းအတိုင်း လွင့်ထွက်သွားပေလိမ့်မည်။ လေယာဉ်၏ ဘယ်၊ ညာကွေ့ဝိုက်ပျံသန်းမှုများတွင် ဤရူပဗေဒအခြေခံသဘောတရားကိုတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ (ပုံ-၁)

ဟန်ချက်ညီမှုပြဿနာများ

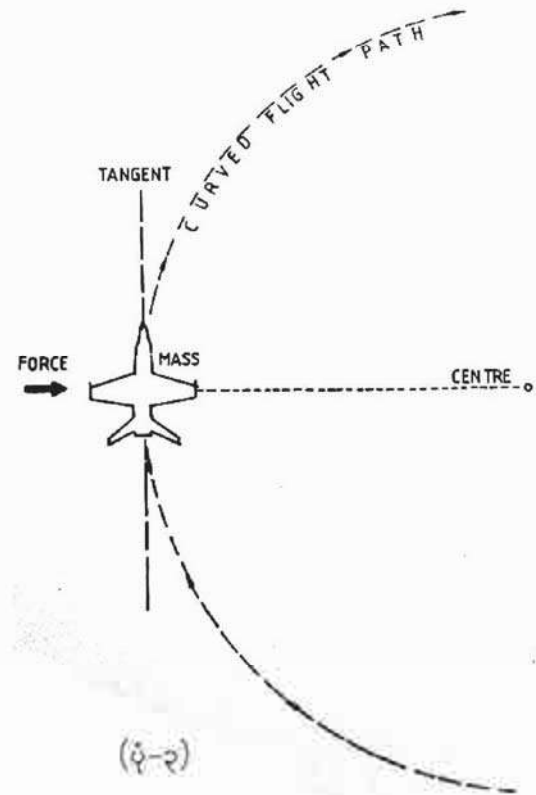
လေယာဉ်တစ်စင်းသည် မတိမ်းမစောင်း၊ မတက်မကျဘဲ တည့်တည့်မတ်မတ်ပျံသန်းနေသောအခါ ၎င်းအပေါ်တွင် အား ၄ မျိုးသက်ရောက်နေကြောင်းသိခဲ့ကြပြီးဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးရလျှင် အပေါ်သို့ တည့်မတ်စွာသက်ရောက်နေသော ပင့်အား (Lift)၊ အောက်သို့ တည့်မတ်စွာသက်ရောက်နေသော လေယာဉ်အလေးချိန် (Weight)၊ ရေပြင်ညီအတိုင်း ရှေ့တည့်တည့်သို့ သက်ရောက်နေသော စက်ဆွဲအား (Thrust)၊ ရေပြင်ညီအတိုင်း နောက်တည့်တည့်သို့ သက်ရောက်နေသောနောက်ဆွဲအား (Drag) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဟန်ချက်ညီ (Equilibrium) နေသော လေယာဉ်တစ်စင်းကို (ပုံ-၂) တွင်တွေ့မြင်နိုင်သည်။

မတိမ်းမစောင်း၊ မတက်မကျဘဲ တည့်တည့်မတ်မတ်ပျံသန်းမှုတွင် ပျံသန်းနှုန်းကိန်းသေဖြစ်ပါက ပင့်အားနှင့် လေယာဉ်အလေးချိန်သည်လည်းကောင်း၊ စက်ဆွဲအားနှင့် နောက်ဆွဲအားသည်လည်းကောင်း တူညီမှုရှိကြပြီး လေယာဉ်သည် ဟန်ချက်ညီနေပေတော့၏။

တောင်ပံ၏အကောင်းမွန်ဆုံး လေတိုးထောင့် (Angle of attack) တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော အား ၄

မျိုး၏ နှိုင်းစာပမာဏ (Relative magnitude of the four forces) အရ ပင့်အားနှင့် နောက်ဆွဲအားတို့၏ အချိုးမှာ ၁၀:၁ မျှသာရှိနေပြီး စက်ဆွဲအားနှင့် နောက်ဆွဲအားသည် လေယာဉ်၏အလေးချိန်နှင့် ပင့်အားတို့ထက်နည်းကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် လေယာဉ်တွင် သက်ရောက်နေသော အား ၄ မျိုးသည် မတူညီနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ (ပုံ-၃)

အဓိပ္ပာယ်မှာ အား ၄ မျိုးမတူညီကြသော်လည်း ဆန့်ကျင်ဘက်အားများဖြစ်ကြသော ပင့်အားနှင့် လေယာဉ်အလေးချိန်၊ စက်ဆွဲအားနှင့် နောက်ဆွဲအားတို့မှာမူ တူညီကြပေ၏။ တစ်ဖန် ဆန့်ကျင်ဘက်အားများတူညီကြသည့်တိုင်အောင် ၎င်းအားများသည် နေရာမှန်များ (The right places) တွင် သက်ရောက်မှုမရှိပါက လေယာဉ်သည် ရေပြင်ညီအနေအထားအတိုင်း တည့်တည့်မတ်မတ်မရှိနိုင်တော့ဘဲ Couple

ဟုခေါ်သည် အားတစ်မျိုးပေါ်ပေါက်လာပြီး လေယာဉ်ကိုလည် ထွက်သွားစေလိမ့်မည်။ Coupleကို အချို့က 'အားစုံတွဲ'ဟုခေါ်ကြသည်။

အားများ၏ သက်ရောက်မှုနေရာမှန်များကို အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရပေသည်။

(က) ပင့်အား။ ပင့်အားသည် ဖိအားဗဟို (Center of Pressure) ကို ဖြတ်သန်းသွားသောလေစီးကြောင်းအား ထောင့်မှန်ကျစွာ သက်ရောက်သည်။ ဖိအားဗဟိုသည် လေတိုးထောင့်အပေါ်တွင်မရှိ၍ ရွေ့လျားပြောင်းလဲသည်။ လေတိုးထောင့်ကျယ်လျှင် ဖိအားဗဟို (CP) သည် လေယာဉ်ဦးပိုင်းသို့တိုးသွားပြီး ထောင့်ကျဉ်းလျှင် အမြီးပိုင်းသို့ဆုတ်သွားသည်။

(ခ) လေယာဉ်၏ အလေးချိန်။ ၎င်းသည် လေယာဉ်၏ ကမ္ဘာ့ဆွဲအားဗဟိုအမှတ် (Center of Gravity) ကိုဖြတ်လျက် အောက်တည့်တည့်သို့ သက်ရောက်သည်။ ဤအမှတ်သည် လေယာဉ်၏ အလေးချိန်နှင့် လေယာဉ်အစိတ်အပိုင်းများကို နေရာပြောင်းရွှေ့ပေးမှုတို့အပေါ်တွင် တည်မီနေသည်။ ခရီးသည်များ၊ သို့မဟုတ် ကုန်ပစ္စည်းများ၏ နေရာပြောင်းရွှေ့မှု၊ အင်ဂျင်ကသုံးစွဲလိုက်သောကြောင့် လောင်စာဆီကုန်ဆုံးလျော့နည်းသွားမှု၊ တိုက်ခိုက်ရေးလေယာဉ်ဖြစ်ပါက ဗုံး၊ ဒုံးစသည်တို့ကို ဖြုတ်ချပစ်လွှတ်လိုက်သဖြင့် အလေးချိန်လျော့နည်းသွားမှု စသည့်အကြောင်းအချက်များကြောင့်

WEIGHT

လေယာဉ်ပျံသန်းစဉ်တွင် ကမ္ဘာ့ဆွဲအားဗဟိုအမှတ် (CG) သည် ပြောင်းလဲရွေ့လျားနေတတ်၏။

(ဂ) စက်ဆွဲအား။ စက်ဆွဲအားသက်ရောက်သောလားရပ်မှာ ပန်ကာ၊ သို့မဟုတ် တာဘိုင်ဝင်ရိုးနှင့် မျဉ်းတစ်ပြေးတည်းဖြစ်၏။

(ဃ) နောက်ဆွဲအား။ အလုံးစုံသောနောက်ဆွဲအားတို့၏ သက်ရောက်မှုမျဉ်းသည် လေစီးကြောင်းနှင့် အပြိုင်ရှိနေ၏။ သို့ရာတွင် လေယာဉ်အစိတ်အပိုင်း အမျိုးမျိုးတို့မှ ရရှိလာသော နောက်ဆွဲအားပေါင်းစုံတို့၏ ရလဒ်ဆွဲအား (Resultant) ဖြစ်ရကား သက်ရောက်မှုနေရာကို တိကျစွာ ပြောဆိုရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ ၎င်းသည် လေတိုးထောင့်ကြောင့်လည်း ပြောင်းလဲတတ်ပြန်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ပုံမှန်ပျံသန်းမှုအနေအထားတွင် စက်ဆွဲအား သက်ရောက်မှုလားရပ်နှင့် ဆန့်ကျင်ပြီး ၎င်းလားရပ်နှင့် နီးကပ်စွာသက်ရောက်နေသည်။ ။

■ **ကေကေ(မဟာဝိဇ္ဇာ)**

ဖျံ-၅-ကောင်

အမှတ်တံဆိပ်

သွေးချို-ဆီးချိုကျဆေးနှင့် သွေးတိုးကျဆေးကို

ရန်ကုန်မြို့၊ မန္တလေးမြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့ရှိ
မြန်မာဆေးအရောင်းဆိုင်ကြီးများမှတစ်ဆင့်
တစ်ပြည်လုံးသို့ ဖြန့်ချိလိုက်ပါပြီ။

ကြေးမြိုင်မြို့မှန်အမှတ်
တဆက်(စာပယ်ခင်း) ၂၁၄/၀၆၀၈

ပင်ရင်း - သမားတော် စာရေးဆရာ ဒေါက်တာစိုးမြင့်အောင်(ဝါးငယ်မ) Ph.D (Alternative Medicines)
ဖျံ-၅-ကောင် တိုင်းရင်းဆေးခန်း၊ အမှတ်-၁၂၄၊ ၄၂ လမ်း၊ ဝိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း- ၀၁-၈၃၈၀၁၇၅၊ ၃၉၂၅၉၄

ခရုသင်း၊ သမင်ဖြူ

ခရုသင်း၊ သမင်ဖြူ အနာကြီးရောဂါ၊ Fungus-Psoriasis မှီစွဲရောဂါများ၊
ဖြူ-နီ-နက်ကွက်များ၊ ကာလသားရောဂါ၊ ဆီးပူညောင်းညာကျ၊ ဂနိုရီးယား၊
ဆစ်ဖလစ်၊ ရှန်ကရွိုက်၊ ရေယုန်၊ ရိဖြူ-ရိနီဆင်းရောဂါ၊ အသားမည်းခြောက်ခြင်း၊
ပူခြင်း၊ ယားယံခြင်းရောဂါ၊ ပွေး-ဝဲ-နှင်းခူ-ညှင်း၊ ယားနာအမျိုးမျိုးကို
အာမခံနှင့်ကုပေးသည်။

CHISHTI MISSION ကျွန်းကလေးဆရာကြီးဆေးတိုက်
ဖေါ်သောင်းသောင်းဝေ (တဆ-၄၃၁၄)

အမှတ်(၂၅၁)၊ ၂၈ လမ်း၊ ၈၁ x ၈၂ ကြား၊ ဈေးချိုအနီး၊ မန္တလေးမြို့။

ဖုန်း - ၀၉ ၄၉၂ ၇၀၉၅၁၊ ၀၉ ၄၀ ၂၅၄၃၆၂၉

ပင်ရင်း-အမှတ်(၇၀၆)၊ ကျွန်းကလေး၊

လှည်းကူး၊ ရန်ကုန်မြို့။ ဖုန်း - ၀၁ ၆၂၉၅၄၈၊ ၀၉ ၄၂၁၀၀၆၅၄၅

သူတို့ဆီက ဒံ့ပွယ်မှတ်တမ်းများ

ကိုစရို(သူတေသယ)

ကမ္ဘာ့အသက်အကြီးဆုံးစုံတွဲ

ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်ကထုတ်ပြန်တဲ့ ဂင်းနက်စ် မှတ်တမ်းသတင်းအရ အီကွေဒေါနိုင်ငံမှ အသက် ၁၁၀ အရွယ်ရှိ ဘိုးဘိုးကြီး Julio Cesar Mora Tapia နဲ့ အသက် ၁၀၄ နှစ်အရွယ်ရှိ ဘွားဘွားကြီး Waldramina Maclovia Quinteros Reyes တို့ ဟာ ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းဝင်အသက်အကြီးဆုံးစုံတွဲ အဖြစ် မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့တယ်လို့သိရှိရပါတယ်။ လက်ရှိ အချိန်မှာ အိမ်ထောင်သက်တမ်း ၇၉ နှစ်ရှိပြီဖြစ်တဲ့ သူတို့စုံတွဲဟာ သားသမီး၊ မြေး၊ မြစ်များနဲ့ ပျော်ပျော် ရွှင်ရွှင် ဘဝကိုဖြတ်သန်းလျက်ရှိပါတယ်။ သူတို့ နှစ်ဦးပေါင်းရဲ့အသက်ဟာ ၂၁၄ နှစ်နှင့် ၃၅၈ ရက် ရှိပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဘိုးဘိုးကြီး Julio Cesar ဟာ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လ ၁၀ ရက်မှာမွေးဖွားခဲ့ပြီး

ဘွားဘွားကြီး Waldramina ဟာ ၁၉၁၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်မှာ မွေးဖွားခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ ၎င်းတို့စုံတွဲဟာ ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၇ ရက်မှာ အိမ်ထောင်ပြုခဲ့ကြပြီး သားသမီး ၅ ဦး ထွန်းကားခဲ့ပါတယ်။ သားသမီးများအားလုံးကလဲ ဘွဲ့ရပညာတတ် များဖြစ်ကြပြီး လက်ရှိအချိန်တွင် အကြီးဆုံးသားဟာ အသက် ၅၈ နှစ်အရွယ်ရှိပြီဖြစ်ပါတယ်။ ယနေ့အချိန် မှာတော့ ၎င်းတို့ဇနီးမောင်နှံမှာ မြေး ၁၁ ဦး၊ မြစ် ၂၁ ဦးနှင့် တီ ၉ ဦးတို့ရရှိနေပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းအဖွဲ့က ဒီစုံတွဲကို ကမ္ဘာ့အသက်ကြီး ဆုံးစုံတွဲအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို အပ်နှင်း ပေးခဲ့ပါတယ်။

ရေအောက်တွင် ကုဗတုံး(ပဟေဠိ)ကို အောင်မြင်စွာဖြေရှင်းနိုင်သူ

ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်က ထုတ်ပြန်တဲ့ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းသတင်းအရ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ Chennai ပြည်နယ်မှ အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ်ရှိ Sekar ရဲ့စွမ်းဆောင်မှုကလဲ ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့ရပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တစ်ဝန်း COVID-19 ကြောင့် ရောဂါပိုးကူးစက်ခဲ့ရသူအရေအတွက်မြင့်တက်လျက်ရှိချိန်မှာပင် Sekar က ၎င်းရဲ့စွမ်းဆောင်မှုကို တင်ဆက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ၎င်းရဲ့စွမ်းဆောင်မှုကတော့ ပုံမှန်ဖြေရှင်းရတဲ့အတိုင်း မှန်လုံရေကန်ငယ်ထဲတွင် အသက်ရှူကိရိယာမပါဘဲ ကုဗတုံး ၆ တုံးရဲ့ ပဟေဠိများကို ၂ မိနစ်နဲ့ ၁၇ စက္ကန့်အတွင်း အောင်မြင်စွာဖြေဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ၎င်းရဲ့ဆောင်ရွက်ချက်ကို ဂင်းနက်စ်အဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများကလဲ စီဒီယိုမှတ်တမ်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလုပ်ဆောင်ချက်နဲ့ပတ်သက်လို့ Sekar အနေနဲ့ အသက်ရှူကိရိယာမပါဘဲ

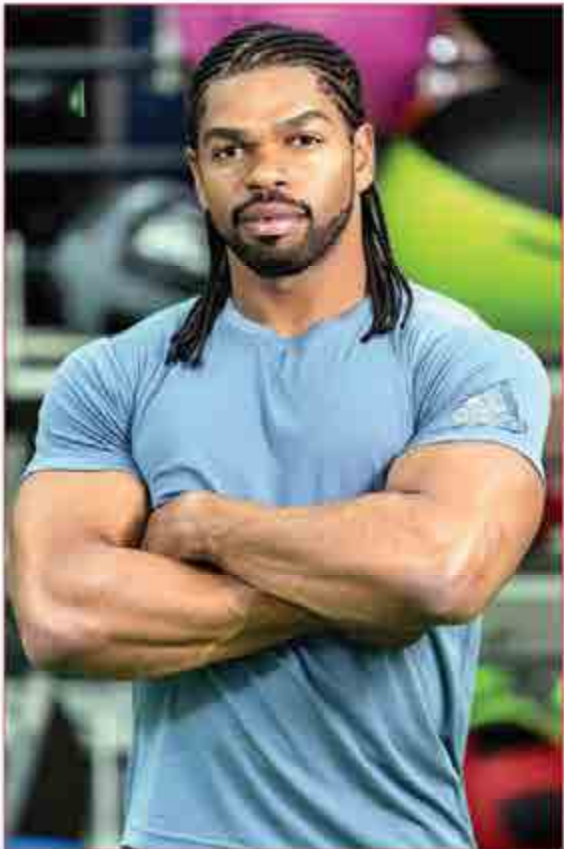
ရေအောက်တွင် ကုဗတုံးရဲ့ပဟေဠိများကို အောင်မြင်စွာဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် အချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ လေ့ကျင့်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလိုလေ့ကျင့်ခဲ့တဲ့အချိန်မှာ ယောဂကျင့်စဉ်ကိုလဲ ပူးတွဲလေ့ကျင့်ခဲ့တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ထို့ကြောင့် ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းအဖွဲ့က Sekar အား ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းဝင်အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို အပ်နှင်းပေးခဲ့ပါတယ်။

တစ်မိနစ်အတွင်း လက်ထောက်မှောက်အကြိမ်ရေအများဆုံးပြသနိုင်သူ

ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်ကထုတ်ပြန်ထားတဲ့ ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းသတင်းအရ ယူအေအီးနိုင်ငံသားအသက် ၂၆ နှစ်အရွယ်ရှိ Walid Yari ရဲ့ လက်ထောက်မှောက်သရုပ်ပြသမှုကလဲ ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့ရပါတယ်။ Yari ရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုက သာမန်လက်ထောက်မှောက်သရုပ်ပြသသူများနှင့်မတူဘဲ ပုံတွင်မြင်တွေ့ရတဲ့အတိုင်း အလယ်တွင်စည်းသား၍ လက်ထောက်မှောက်သရုပ်ပြသမှုကို ဘယ်ညာတစ်လှည့်စီစုန်၍ လက်ထောက်မှောက်သရုပ်ပြသမှုကို တစ်မိနစ်အတွင်း ၃၃ ကြိမ်တိတိ အောင်မြင်စွာ စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ပုံမှန်အားဖြင့် လက်ထောက်မှောက်သရုပ်ပြသမှုကို တစ်နေရာတည်းတွင်သာ အကြိမ်ရေများများဖြင့် သရုပ်ပြသမှုများမှခွဲထွက်ပြီး Yari က တစ်ဖူးထူးခြားစွာဖြင့် အောင်မြင်စွာ သရုပ်ပြသခဲ့ပါတယ်။ ၎င်းရဲ့သရုပ်ပြသမှုကို ဂင်းနက်စ်အဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများနဲ့ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့များကလဲ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းအဖွဲ့က Yari ကို ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်းဝင် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို တစ်ပါ

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသူရဲ့ အံ့ဩဖွယ်ခွမ်းဆောင်ရည်

တည်းအပ်နှင်းပေးခဲ့ပါတယ်။
ဩဂုတ်လ ၁၀ ရက်ကထုတ်ပြန်တဲ့ ဂင်းနက်စ် မုတ်တမ်းသတင်းအရ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသူ တောင်တက် သမား Viridiana Alvarez Chavez ရဲ့ ခွမ်းဆောင်မှု များကို ဂင်းနက်စ်အဖွဲ့ကြီးက မုတ်တမ်းတင်တဲ့အနေနဲ့ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို အပ်နှင်းပေးခဲ့တယ်လို့

သိရှိရပါတယ်။ သူမရဲ့ ခွမ်းဆောင်မှုများကတော့ တစ်နှစ်တာကာလအတွင်း အမြင့်ဆုံးတောင် ၃ လုံးကို အောင်မြင်စွာတက်ရောက်နိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်တယ်လို့လဲ သိရှိရပါတယ်။ သူမဟာ အထောက်အထားများအရ အမြင့်ပေ ၂၉၀၂၉ (၈၆၄၈ မီတာ) ရှိ Mount Everest တောင်၊ အမြင့်ပေ ၂၈၂၅၁ (၈၆၁၁ မီတာ) ရှိ K2 တောင်နှင့် အမြင့်ပေ ၂၈၁၆၉ (၈၅၈၆ မီတာ) ရှိ Kanchenjunga တောင် တို့ကို အောင်မြင်စွာတက်ရောက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ၎င်းတောင် ၃ လုံးအနက် K2 တောင်ဟာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တောင်များအနက် ဒုတိယအမြင့်ဆုံးတောင်တစ်လုံးလဲဖြစ်သလို အန္တရာယ်အများဆုံးတောင်များစာရင်းတွင် နံပါတ်(၁)နေရာမှာရှိတဲ့ တောင်တစ်လုံးလဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတောင်များကို သူမအနေဖြင့် အသက်ရှူ ကိရိယာအကူအညီရယူပြီး ပင်ပန်းကြမ်းတမ်းစွာ တက်ရောက်ခဲ့ရတယ်လို့ သိရှိရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဂင်းနက်စ်အဖွဲ့ကြီးကလဲ သူမရဲ့ခွမ်းဆောင်မှုများကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဂင်းနက်စ်မုတ်တမ်းစာအုပ်မှာ ထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်ဖို့အတွက် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို အပ်နှင်းပေးခဲ့ပါတယ်။ ။

■ ကိုခန့်(သုတေသန)

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများရှိ ထင်ရှားသောရင်ပြင်များ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မြို့တော်တိုင်းနီးပါးတွင် အရေးပါသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လူမှုရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ဆိုင်ရာ တွေ့ဆုံမှုများပြုလုပ်ကြသည့် ရင်ပြင်တစ်မျိုးမျိုးရှိနေကြသည်။ မြို့တော်ရင်ပြင်များသည် အများအားဖြင့် ဈေးဆိုင်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် မြို့တော်ခန်းမတစ်ခုက ဝန်းရံနေလေ့ရှိသည်။ ရင်ပြင်များ၏ အလယ်ဗဟို၌ ရေပန်းတစ်ခု၊ အဆောက်အအုံတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် ရုပ်တုတစ်ခုခုရှိနေတတ်သည်။ ယင်းသို့တူညီချက်များအပြင် မြို့တော်ရင်ပြင်များသည် ကိုယ်ပိုင်သမိုင်းကြောင်းများရှိနေကြသည်။

ပလာဇာမောရင်ဖြေ (Plaza Mayor)

စပိန်နိုင်ငံ၏ အထင်ရှားဆုံးရင်ပြင်ဖြစ်သည့် ပလာဇာမေယာသည် မက်ဒရစ်မြို့သို့ရောက်ရှိလာကြသည့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများအဖို့ လာရောက်ကြသည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ မူလက မြို့တော်တံတိုင်း

 ကောင်းဆည့်သူ

ပြင်ပတွင်တည်ဆောက်ခဲ့သည့် ယင်းနေရာသည် ကျွဲ
ရိုင်းသတ်ပွဲများ၊ ဈေးရောင်းချမှုများ၊ သံစုံတီးဝိုင်း
ဖျော်ဖြေမှုများ၊ ဘောလုံးပွဲများ၊ သေဒဏ်စီရင်မှုများ
ပြုလုပ်ခဲ့သည့်နေရာဖြစ်ခဲ့သည်။ ရင်ပြင်အလယ်တွင်
စပိန်ဘုရင် တာတီယမြောက်ဖိလစ်ရှပ်တို့ရှိ၍ ယခင်က
မုန့်ဖုတ်လုပ်ငန်းကုန်သည်များ၏ ဌာနချုပ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး
လှပစွာ ဆေးရောင်များဖြယ်သထားသည့် အစိုးရရုံး
များ၊ အဆောက်အအုံများက ပလာဇာမေယာရင်ပြင်ကို
ဝန်းရံလျက်ရှိသည်။

ပလာဇာဒီမာယို (Plaza de Mayo)

အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးကို ဦးတည်
ခဲ့သည့် ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်၊ မေလ ၂၅ ရက်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့
သော တော်လှန်ရေးမြင်ကွင်းကတည်းက ပလာဇာဒီ
မာယိုရင်ပြင်သည် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး
ဆုံမှတ်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။

ကိုလိုနီခေတ်မှ မြို့နယ်ကောင်စီရုံးအပါအဝင်
မြို့တော်၏ အဓိကအမှတ်လက္ခဏာများသည်
ရင်ပြင်ပတ်လည်၌ တည်ရှိနေကြပြီး ရင်ပြင်၏ဗဟို

နေရာတွင် ဗျူနိုအေးရီးစ်မြို့ ရှေးအကျဆုံးအမျိုးသား
အဆောက်အအုံဖြစ်သည့် May Pyramid တည်ရှိ
သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်မှစ၍ ထိုရင်ပြင်တွင် မိမိတို့သား
များပျောက်ဆုံးခဲ့သည့်မိခင်များသည် ဆိုင်းဘုတ်များ၊
ရုပ်ပုံများကိုင်ဆောင်လျက် စုရုံးဆန္ဒထုတ်ဖော်ခဲ့ကြ
သည်။

ထရာဖယ်လ်ဂါရင်ပြင် (Trafalgar Square)

ထရာဖယ်လ်ဂါရင်သည် ၁၈၀၅ ခုနှစ်တွင် လော့ဒ်
ဟိုရာရှီနယ်လ်ဆင်က နပိုလီယံ၏ရေတပ်ကို ထရာ
ဖယ်လ်ဂါရင်ပွဲ၌ အောင်နိုင်ခဲ့သည့်အထိမ်းအမှတ်
အဖြစ် လန်ဒန်မြို့တွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည့် ရင်ပြင်ဖြစ်

သည်။ ရင်ပြင်ဗဟိုရှိ အဆောက်အအုံသည် လန်ဒန်မြို့ကို အပေါ်စီးမှကြည့်နေသည့် နယ်လ်ဆင်ရုပ်တုကို တင်ထားသည့် မြင့်မားသော တိုင်တစ်လုံးဖြစ်သည်။ ယင်းတိုင်ကို ကြီးမားသောခြင်္သေ့ ၄ ကောင်နှင့် ရေပန်းများက ဝန်းရံထားသည်။

ထရာဖယ်လ်ဂါသည် လဟာပြင်နေရာတစ်ခု ဖြစ်သည်သာမက ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ အထင်ရှားဆုံးရင်ပြင်တစ်ခုအဖြစ်တည်ရှိနေကာ ဓရီးသွားများနှင့် လန်ဒန်မြို့သူမြို့သားများ၏ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ နေရာတစ်ခုလည်းဖြစ်ပေသည်။

ရိုကလို (Zocalo)

မက္ကဆီကိုမြို့တော်၏အလယ်ဗဟိုတွင် တည်ရှိသည့် သမိုင်းဝင်ဗိုကာလိုသည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ရင်ပြင်များအနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရင်ပြင်ကို မြောက်ဘက်တွင် မြို့တော်၏ဓရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် အရှေ့ဘက်တွင် အမျိုးသားနန်းတော်တို့ကဝန်းရံနေကာ အခြားသမိုင်းဝင်အဆောက်အအုံများလည်းတည်ရှိသည်။ ရင်ပြင်၏အလယ်၌ အလွန်ကြီးမားသော မက္ကဆီကိုနိုင်ငံအလံ

ကို လွှင့်ထူထား၍ နေ့စဉ်အခမ်းအနားဖြင့် အလံကို အတင်အချပြုလုပ်သည်။ ယင်းရင်ပြင်နေရာသည် Aztec ကာလကတည်းက မက္ကဆီကိုလူမျိုးများစုဝေးသည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ကာ ထိုအချိန်မှစ၍ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံအခမ်းအနားများကို ရင်ပြင်တွင်ကျင်းပခဲ့သည်။

ဂရန်းရင်ပြင် (Grand Place)

ဂရန်းရင်ပြင်သည် ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံ၊ ဘရပ်ဆဲမြို့လယ်ရှိ ရင်ပြင်ဖြစ်၍ အစည်းအဝေးဆောင်များ၊ မြို့တော်ခန်းမနှင့် ပြင်သစ်ပေါင်မုန့်ဆိုင်ကြီးက ရင်ပြင်ကို ဝန်းရံထားသည်။ ဂရန်းသည် ဘရပ်ဆဲမြို့သို့ ရောက်ရှိလာကြသည့် ခရီးသွားများအတွက် အရေးအကြီးဆုံးရင်ပြင်တစ်ခုဖြစ်ကာ ၂ နှစ်လျှင် ၁ ကြိမ်၊

ဩဂုတ်လတိုင်းတွင် အလွန်ကြီးမားသည့် ပန်းကော်စောကြီးကို ရင်ပြင်၌ ရက်အနည်းငယ်ကြာခင်းထားလေ့ရှိသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရောင်စုံကြွေပန်း (Begonia) တစ်သန်းကို ရင်ပြင်နေရာအများစုတွင် ခင်း၍ပုံဖော်ကာ ပန်းကော်စောအသွင်ပြုလုပ်ထားကြသည်။

ဖြူးဟင်းရင်ပြင် (Old Town Square)

ချက်သမ္မတနိုင်ငံ၏မြို့တော်၊ ပရပ်မြို့ရှိ ဝင်စဲလတ်စ်ရင်ပြင်နှင့် ချားစ်တံတားအကြားတွင်ရှိသော မြို့ဟောင်းရင်ပြင်သည် နွေရာသီကာလတွင် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများ၊ ဒေသခံများဖြင့် စည်ကားနေလေ့ရှိသည်။ ဂေါသစ်ဗီသုကာလက်ရာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း

(Tyn) နှင့် ၁၇ ရာစု ဗိသုကာလက်ရာ စိန့်နီကိုလပ်စ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအပါအဝင် များစွာသောဗိသုကာလက်ရာများရှိ နေခြင်းကြောင့် မြို့ဟောင်းရင်ပြင်သည် ပရပ်မြို့၏လမ်းကျဉ်းများတွင် စိတ်ပင်ပန်း ငြီးငွေ့ဖွယ် သွားလာနေကြသည့် စရီးသွားများအတွက် အိုအေစစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

များစွာသောဘုရားကျောင်းအကြားရှိ မြို့ဟောင်းရင်ပြင်၌ နက္ခတ္တဗေဒဆိုင်ရာ နာရီကို မြင်တွေ့နိုင်ကြပြီး မြို့ဟောင်း၏ မြို့တော်ခန်းမရွှေစင်သည် မြို့ဟောင်းတစ်ခုလုံးကို မြင်ကွင်းကျယ်မြင်တွေ့ကြရသည့် နေရာဖြစ်ပေသည်။

ပီယာစာဆန်မာကိုရင်ပြင် (Piazza San Marco)

ပီယာစာဆန်မာကိုသည် အီတလီနိုင်ငံ၊ ဗင်းနစ်မြို့၏ အဓိကရင်ပြင်ဖြစ်ကာ အများအားဖြင့် ပီယာစာဟု လူသိများသည်။

ပြင်သစ်ဘုရင် နပိုလီယံက ပီယာစာဆန်မာကို ရင်ပြင်ကို ဥရောပတိုက်၏ ပုံဆွဲခန်းဟု မကြာခဏ မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။ ပီယာစာဆန်မာကိုသည် ဥရောပတိုက်၏ အကြီးဆုံးရင်ပြင်တစ်ခုဖြစ်ကာ လူသိများက သွားလာနေသည့် မော်တော်ယာဉ်အသံများအပေါ် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။ ပီယာစာဆန်မာကိုရင်ပြင်၏ အရှေ့ဘက်အဆုံးတွင် ဗင်းနစ်မြို့၏ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသောနေရာတစ်ခုဖြစ်သည့် ဘက်စ်စီလီကာ အဆောက်အအုံ (The Basilica) တည်ရှိသည်။ ပီယာစာဆန်မာကိုသည် ဗင်းနစ်မြို့၏ အနိမ့်ဆုံး

နေရာဖြစ်သောကြောင့် မုန့်တိုင်းနှင့် မိုးသည်းထန်ချိန်များတွင် မြို့၏ပထမဆုံးရေလွှမ်းမိုးသည့် နေရာဖြစ်ပေသည်။

တီယန်ပင်ရင်ပြင် (Tiananmen Square)

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပေကျင်းမြို့ရှိ တီယန်မင်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးသောရင်ပြင်ဖြစ်၍ ရင်ပြင်ကို ဆိုဗီယက်ဟန်ဆောက်လုပ်ထားသည့် အဆောက်အအုံများနှင့် အစိုးရအဆောက်အအုံများက ဝန်းရံထားသည်။ တီယန်မင်သည် အံ့အားသင့်ဖွယ် နေရာတစ်ခုဖြစ်၍ တရုတ်နိုင်ငံတစ်လွှားမှ ပေကျင်းမြို့သို့ ပထမဆုံးလာရောက်လည်ပတ်ကြသူများ တရစ်ဝဲဝဲလာရောက်ကြည့်ရှုကြရသည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။

ရင်ပြင်၏မြောက်ဘက်အဆုံး၌ အရုဏ်တက်ချိန်နှင့် နေဝင်ချိန်များတွင် အလံတင်၊ အလံချအခမ်းအနားကို ပြုလုပ်သည်။ ရင်ပြင်၏ ဝင်ပေါက်ရှေ့တွင်

စကျင်ကျောက်ဖြင့်ထုလုပ်ထားသည့် ခြင်္သေ့ ၄ ကောင် ရှိ၍ အနောက်မြောက်ဘက်ရှိ ခြင်္သေ့၏ဝမ်းဗိုက်တွင် ကျည်ဆန်ပေါက်ရာတစ်ခုရှိသည်။

ဝဟိုချေးရင်ပြင် (Main Market Square)

ပိုလန်နိုင်ငံခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ ထင်ရှားသော ဆွဲဆောင်မှုနေရာတစ်ခုဖြစ်သည့် ဗဟိုချေးရင်ပြင်သည် ကရာကော့မြို့ဟောင်း၌တည်ရှိကာ ၁၃ ရာစုက ရှိခဲ့သည့် ဥရောပအလယ်ခေတ်၏ အကြီးဆုံးမြို့ပြရင်ပြင်ဖြစ်သည်။ ရင်ပြင်ကို သမိုင်းဝင်မြို့ပြအိမ်များ၊ သမိုင်းဝင်အဆောက်အအုံများ၊ နန်းတော်များနှင့် တူရားရှိခိုးကျောင်းများက ဝန်းရံလျက်ရှိသည်။

ရင်ပြင်၏အလယ်၌ ဥရောပပြန်လည်ဆန်းသစ်စာချုပ် လက်ရာဟန်ဖြင့် ၁၅၅၅ ခုနှစ်က ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့သော ကလို့သ်ခန်းမဆောင်

ရှိကာ ယင်းခန်းမ၏ထိပ်ပိုင်းတွင် လှပသောထပ်ခိုးများရှိသည်။ စိန့်မေရီဘက်စ်စီလီကာ၏ ဂေါသစ်လက်ရာမျှော်စင်များသည် ရင်ပြင်အပေါ်သို့ မိုးနေကြသည်။

တိုင်းမ်စကွဲ (Times Square)

နယူးယောက်မြို့ရှိ ထင်ရှားကျော်ကြားသော တိုင်းမ်စကွဲရင်ပြင်သည် တရော့တေးနှင့်သတ္တမရိပ်သာလမ်းဆုံတွင်တည်ရှိ၍ ၄၂ လမ်းမှ ၄၇ လမ်းအထိ ကျယ်ဝန်းသည်။ ယင်းရင်ပြင်သည် စီဒီယိုမှန်သားပြင်များ၊ LED ဆိုင်းဘုတ်များ၊ တလက်လက်ဖြစ်နေသည့် မီးရောင်များဖြင့်ပြည့်နေကာ မိမိအမြင်ပေါ်မူတည်လျက် ထိပ်တန်းဆွဲဆောင်သည့် နေရာတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် မနှစ်မြို့စရာနေရာတစ်ခုဟု ယူဆနိုင်သည်။ တိုင်းမ်စကွဲရင်ပြင်သည် စားသောက်ဆိုင်များ၊ ကပွဲရုံများ၊ ဟိုတယ်များ၊ မိသားစုအပန်းဖြေပန်းခြံများဖြင့် တိုးတက်နေသည့် စီးပွားရေးနယ်မြေတစ်ခုကဲ့သို့ဖြစ်နေ၍ မီးရောင်နှင့် ဆိုင်းဘုတ်များကို အချိန်မရွေးတွေ့ရှိနေရသည်။ သို့သော် တိုင်းမ်စကွဲရင်ပြင်သို့ ညပိုင်းသွားလျှင် ဆိုင်းဘုတ်များနှင့် တီဗီမှန်သားပြင်များသည် အရောင်များဖြင့် တောက်ပနေသဖြင့် ကြည်နူးဖွယ်အကောင်းဆုံးအတွေ့အကြုံများကို ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်သည်။

စိန့်ပီတာရင်ပြင် (Saint Peter's Square)

စိန့်ပီတာရင်ပြင်သည် ရောမမြို့၊ ဗာတီကန် စီးတီးရှိ စိန့်ပီတာဘုရားရှိခိုးကျောင်း၏ မျက်နှာချင်း ဆိုင်တည့်တည့်တွင်ရှိသည်။ ကြီးမားသောတိုင်လုံး တန်းများ၊ တိုင် ၄ တိုင်၊ ဘုရားကျောင်းအတွင်းသို့ သွားသည့် အနားပြိုင်စတုဂံပုံစံ ဝင်ပေါက်နှင့် ကြီးမားသောဘဲဥပုံရင်ပြင်ဖြစ်သည့် စိန့်ပီတာ၏အလယ်တွင် ဧကရာဇ်ဩဂတ်စ်တပ်စ်လက်ထက်က အီဂျစ်မှ ရောမသို့ သယ်ယူခဲ့သည့် လေးထောင့်ကျောက်တိုင် ချွန်ကြီးရှိသည်။ ယင်းကျောက်တိုင်ကြီးကို ၁၅၈၆ ခုနှစ်တွင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ပဉ္စမမြောက် ဆစ်တပ်စ်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ လက်ရှိနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။

ယင်းကျောက်တိုင်ထိပ်ရှိ ရွှေရည်စိမ်ဘောလုံး ထဲ၌ ဂျူးလီယက်ဆီဇာ၏ အစိုးပြာများရှိကြောင်း ဥရောပအလယ်ခေတ်က ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်

ယင်းရှေးဟောင်းရွှေဘောလုံးကို ဖယ်ရှားလိုက်ချိန်တွင် ဖုန်မှုန့်များကိုသာ တွေ့ရှိခဲ့ပေသည်။

ပီယာဇာဒဲလ်ကမ်ပို (Piazza del Campo)

ဥရောပအလယ်ခေတ်၏ အကြီးဆုံးသော မြို့တော်ရင်ပြင်တစ်ခုဖြစ်သည့် ပီယာဇာဒဲလ်ကမ်ပိုသည် အီတလီနိုင်ငံ၊ စီယာနာမြို့၏ သမိုင်းဝင်အချက်အချာနေရာဖြစ်၍ အများပြည်သူများ၏ အဓိကနေရာလည်းဖြစ်သည်။ ယင်းရင်ပြင်၏ လှပမှုနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားမှုများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ထင်ရှားခဲ့သည်။ ခရစ်ပုံစံ ပီယာဇာဒဲလ် ကမ်ပိုရင်ပြင်ကို ယင်း၏ထင်ရှားသောမျှော်စင်နှင့် စီယာနာမှအချမ်းသာဆုံးမိသားစုများပိုင်ဆိုင်သည့် အဆောက်အအုံများက ဝန်းရံထားသည်။

တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်ကျင်းပသည့် မြင်းပြိုင်ပွဲများတွင် ရင်ပြင်ကို ပတ်ပြေးခြင်းလည်းပါဝင်ကာ ပြိုင်ပွဲဝင်များသည် ဖုန်များထူထပ်နေသည့်အပိုင်းကို

သုံးကြိမ်ဖြတ်ကြရပြီး အများအားဖြင့် စက္ကန့် ၉၀ ကျော်ကြာမြင့်သည်။

ဂျီမားအယ်လ်ဖက်ဖ်နာရင်ပြင်သို့သွား (Jemaa el fnaa)

မော်ရိုကိုနိုင်ငံ၏ ထိပ်တန်းခရီးသွားဆွဲဆောင်မှုတစ်ခုသည် ဂျီမားအယ်လ်ဖက်ဖ်နာရင်ပြင်သို့သွားရောက်လည်ပတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နေ့ပိုင်းအချိန်များတွင် ရင်ပြင်သည် မြေအလွယ်ပြည့်များ၊ မျောက်များဖြင့်ဖျော်ဖြေသည့် လူများဖြင့်ပြည့်နေကာ လူအများဈေးဝယ်ကြသည့် ဆိုင်ခန်းများလည်းရှိသည်။ နေမြင့်လာချိန်တွင် မြေအလွယ်ဆရာများသည် ရင်ပြင်မှထွက်ခွာသွားကြပြီး မွန်းလွဲပိုင်းနှင့် ညနေပိုင်းတွင် လူများပိုမိုများပြားလာလေ့ရှိသည်။ ယင်းအချိန်တွင် ပုံပြောသူများ၊ မျက်လှည့်ပြသူများ၊ တိုင်းရင်းဆေးလှည့်လည်ရောင်းချသူများရှိကြပြီး ညမှောင်

လာချိန်၌ အစားအသောက်ရောင်းချသည့်ဆိုင်များဖြင့်လှစ်ကာ ယင်းအချိန်သည် လူအစည်ကားဆုံးအချိန်ဖြစ်သည်။

ရင်ပြင်နီ (Red Square)

ရုရှားနိုင်ငံမြို့တော်၊ မော်စကိုမြို့လယ်တွင် တည်ရှိသည့်ရင်ပြင်နီသည် မော်စကိုသို့လာရောက်လည်ပတ်ကြသူများ ပထမဆုံးသွားရောက်လည်ပတ်ကြသည့်နေရာ ဖြစ်သည်။ ရင်ပြင်နီကို စိန့်ဘောဆယ်လ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ ရုရှားနိုင်ငံ သမိုင်းပြတိုက်၊ လီနင်ဂူဗီဇာနီနှင့် ကရင်မလင်နန်းတော်၏ ရှည်လျားသောအုတ်တံတိုင်းက ဝန်းရံထားသည်။ ရင်ပြင်နီဟူသည့်အမည်သည် ရင်ပြင်ကို ဝိုင်းပတ်နေသည့် အုတ်အနီများ၊ သို့မဟုတ် အနီရောင်နှင့် ကွန်မြူနစ်ဝါဒတို့ပတ်သက်မှုမရှိဘဲ ရုရှားဝေါဟာရ Krasnaya မှ ဆင်းသက်လာခဲ့ကာ အနီရောင်၊ သို့မဟုတ် အလှအပဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ယင်းဝေါဟာရကို မူလက စိန့်ဘောဆယ်လ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွက်သုံးစွဲခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဘုရားကျောင်းအနီးရှိ ရင်ပြင်အတွက် ပြောင်းလဲသုံးစွဲခဲ့သည်။

■ **ကောင်းစည်သူ**

Ref: 14 Famous City Squares around the World.

လူတစ်ယောက်ရဲ့ တန်ဖိုးကို
သေချာသိတယ်.. မဖြစ်ရအောင်
ငါ့မင်းဆီက.. ရသမျှချေးနေတာပါကွာ..
လုပ်ပါအုံး.. သူငယ်ချင်း ငါ့ကို
တစ်သိန်း လောက်..

မင်းငါ့ဆီက
ယူထားတာတွေ
များနေပြီဟေ့ကောင်..

ငါ့မင်းဆီကယူထားတာတွေ
များလေလေ.. ငါ့တန်ဖိုး
တက်လေလေပေါ့
ဟေ့ကောင်ရဲ့..

ဟိုဟိုစခန်းသစ်
2020

CARTOON

ငါ ကျွေးတဲ့ ထမင်းလုပ်တွေဟာ အကုသိုလ်ကင်းပါလားကွာ ဒါကြောင့် လိပ်ဖြာသန့် သန့်နန့်သာ စားပါ...

အကုသိုလ်ကင်းပြီး လိပ်ဖြာသန့် သန့်နန့်တော့ စားရပါလား ဒါပေမဲ့ ရှေ့တိုင်း ဟင်းက မကောင်းတော့ စားရတာက သာယာလို့မထူ အဆင်မပြေဘူးတော့ရှေ့...

အဲဒါ

အလုပ်မလုပ်၊ မိဘလုပ်တာ
ထိုင်စား၊ ငါ့ဗွီဂျင် မင်းဘဝအတွက်
တွေ့ပြီးရှင်လေးပါ၊ ဣာ

ဆိတ်မယူပါနဲ့၊ အဖေ့
အဖေထားခဲ့မဲ့ နာမေ့နဲ့
ထိုင်စားကုန်ပါလား

ကားကွန်း: မြတ်နိုးစွာ (ဝံ့ကွန်း)

အမှတ်(၁)တပ်မတော်အသံလွှင့်တပ် နေ့အလိုက် ထုတ်လွှင့်မည့်အစီအစဉ်များ

ထုတ်လွှင့်မည့် နေ့နှင့်အချိန်	အစီအစဉ်အမည်	ထုတ်လွှင့်ချိန်	အစီအစဉ်အမည်
တနင်္လာနေ့ ၀၉:၀၀ ၀၃:၀၀ ၀၆:၅၀ ၂၀:၃၀	အမှတ်တရနေ့ အချစ်ဆိုတဲ့အရသာ သူ့ခေတ်ကိုယ်ခေတ် မြန်မာသံစဉ်ချစ်သူများ	၀၂:၁၅ ၀၅:၃၀ ၀၈:၂၀	Music Time(Special) တော်ဝင်ပန်းလေးသခင် ဂုဏ်လူအလွမ်း
အင်္ဂါနေ့ ၀၈:၀၀ ၀၃:၃၀ ၀၆:၃၀ ၂၀:၃၀	ရင်ခုန်သံထပ်တူ Live For You The Health For Public ကြွေသောပန်းများလွမ်းစရာ	၀၁:၃၀ ၀၅:၃၀ ၀၈:၂၀	Album Choice Memory Box Online Request Song
ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ၀၁:၄၅ ၀၃:၀၀ ၀၅:၃၀ ၂၀:၃၀	Star Chat Time ဆန္ဒတစ်စုံ Lasted Song ဇာတ်လမ်းအသွင်တေးသံစဉ်	၀၁:၃၀ ၀၅:၀၀ ၀၉:၀၀	အနာဂတ်ရဲ့ကြယ်ပွင့်လေးများ Doctor Heart စစ်သည်တဏှာ
ကြာသပတေးနေ့ ၀၈:၀၀ ၀၃:၀၀ ၀၆:၀၀ ၂၀:၃၀	Cute Babies World ရသစုံလင်အနုပညာလွင်ပြင်(Live) Celebrity Life ချောက်ချောက်ချားချားဖြစ်ရပ်များ	၀၁:၀၀ ၀၅:၃၀ ၀၆:၅၀	Music Time(Live) Gentlemen Life Let's Play
သောကြာနေ့ ၀၉:၀၀ ၀၅:၃၀ ၂၀:၃၀	Sport News & Market News ဖျော်ရွှင်တင်ဆက်လေလှိုင်းထက် Love Dictionary	၀၁:၄၅ ၂၀:၃၀ ၂၂:၀၀	For Lady လွမ်းရယ်မပြေ Good Night Listeners
စနေနေ့ ၀၁:၄၅ ၀၃:၃၀ ၀၈:၂၀ ၂၀:၃၀	ကျန်းမာခြင်းအတွက် သခင်ရဲ့လက်ဆောင် သခင် FM ချစ်သူများဆုံစည်းရာ Thazin Request Song Cupid Arrow	၀၃:၀၀ ၀၅:၃၀ ၂၀:၃၀	နှလုံးသားထက်တ စာမျက်နှာများ Lady Talk ရင်မှဖြစ်သော
တနင်္ဂနွေနေ့ ၀၈:၀၀ ၀၃:၀၀ ၀၆:၀၀ ၂၀:၁၀	နှလုံးသားဝယ်တုရားတည် စိတ်ဝင်စားစရာ ပုံပြင်ကမ္ဘာ အဖြေညှိစရာ ပဟေဠိကမ္ဘာ I Music For To Night	၀၁:၄၀ ၀၅:၀၀ ၀၇:၀၀	Star Chat Time သခင် FM မင်္ဂလာပါ Hello

ဝဝဝမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တည်ထောင်သူ ဘုရင်အနော်ရထာ

■ ကျော်ကျော်သန်း(မဟာဝိဇ္ဇာ)

အနော်ရထာ၏သမိုင်းအစ

ပုဂံမင်းဆက် ၃၉ ဆက်မြောက် ကွမ်းဆော်(ကြောင်းဖြူ) သည် ခရစ်နှစ် ၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ပုဂံထီးနန်းကိုစိုးစံသည်။ ဘုရင် ကွမ်းဆော်မင်းသည် မိမိထီးနန်းတက်သောအခါ နတ်ရွာစံ ဘုရင်တောင်သူကြီးမင်း၏ မိဖုရားများဖြစ်ကြသော တောင်ပြင်သည်၊ အလယ်ပြင်သည်၊ မြောက်ပြင်သည် ထို ၃ ဦးကို မိဖုရားဆက်လက် မြှောက်သည်။ ထိုအချိန်၌ အစ်မတော် တောင်ပြင်သည်တွင် တောင် သူကြီးမင်းနှင့်ရသော ကျည်စိုးပဋိသန္ဓေ ၉ လပါလာသည်။ အစ်မတော် လတ် အလယ်ပြင်သည်တွင် စုက္ကတေးမင်းပဋိသန္ဓေ ၆ လပါလာ သည်။ ညီမတော် မြောက်ပြင်သည်တွင် ပဋိသန္ဓေပါမလာခဲ့ချေ။ ဘုရင်ကွမ်းဆော်နှင့် သင့်မြတ်သည့်အခါတွင်မှ မြောက်ပြင်သည်သည် အနော်ရထာကိုဖွားမြင်သည်။ ကျည်စိုးနှင့် စုက္ကတေးတို့သည် တောင်သူကြီးမင်း၏ သားများဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ဘုရင်

ကွမ်းဆော်မင်းသည် ယင်းတို့နှစ်ဦးကို မိမိ၏သား အရင်းအနော်ရထာကဲ့သို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးသည်။ သို့သော် ကျည်စိုးနှင့် စုက္ကတေးညီနောင်နှစ်ဦးသည် ဤကျေးဇူးကိုမထောက်ထားဘဲ ပုဂံထီးနန်းကို ရယူရန် ကြံစည်သည်။ ကွမ်းဆော်မင်း နန်းသက် ၂၂ နှစ်သို့ရောက်သောအခါ ကျည်စိုးနှင့် စုက္ကတေး ညီနောင်တို့သည် ပုဂံမြို့တစ်နေရာတွင် ကျောင်း တစ်ဆောင်ဆောက်လုပ်သည်။ ပြီးစီးသောအခါ ကွမ်းဆော်မင်းအား သာဓုခေါ်ပေးရန် လျှောက်ထား သည်။ ကွမ်းဆော်မင်းသည် ကျောင်းတော်ရှိရာ သို့လိုက်သွားသည်။ ကျောင်းဆောင်သို့ရောက်သော အခါ ကျည်စိုးနှင့် စုက္ကတေးတို့က ခြိမ်းခြောက်ပြီး ရဟန်းပြုစေသည်။ ပုဂံပြည်သူတို့ကိုမူ ဖခမည်းတော် ကွမ်းဆော်မင်းသည် တရားသံဝေဂရပြီး ရဟန်းဘောင် သို့ဝင်ရောက်သွားပြီဟု လိမ်ညာသတင်းဖြန့်သည်။ ထို့နောက် ကျည်စိုးက ပုဂံထီးနန်းကို သိမ်းပိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် အနော်ရထာနှင့် မယ်တော်မြောက်ပြင် သည်တို့သည် နန်းတော်မှကွမ်းဆော်မင်းရှိရာ ကျောင်း ဆောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရသည်။ အနော်ရထာ သည် ဘုရင့်သားဘဝမှ နန်းကျဘုရင်၏ သားတော် အဖြစ် ညှိုးငယ်စွာနေထိုင်ရသည်။

အနော်ရထာအား စုက္ကတေးမင်းက တော်ကားခြင်း

ကျည်စိုးသည် ကွမ်းဆော်မင်းအား နန်းချပြီး နောက် ပုဂံပြည်ထီးနန်းကိုရယူသည်။ နန်းသက် ၆ နှစ်မျှ သာအုပ်ချုပ်ပြီး ကျည်စိုးအနိစ္စရောက်သည်။ ကျည်စိုး အနိစ္စရောက်သဖြင့် စုက္ကတေးက ဆက်လက်ထီးနန်း အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်သည်။ အနော်ရထာက စုက္ကတေးမင်း ထံ ခစားရသည်။ တစ်နေ့သောအခါ စုက္ကတေးမင်းက အနော်ရထာအား ညီသားနောင်မယ်ဟုခေါ်လိုက်သည်။ ညီသားနောင်မယ်ဟူသော စကား၏အဓိပ္ပာယ်ကို အနော်ရထာနားမလည်သဖြင့် ရဟန်းပြုနေသူ ဖခင် ဖြစ်သူ ကွမ်းဆော်မင်းအားမေးသည်။ ထိုအခါ ဖခင် ဖြစ်သူ ကွမ်းဆော်မင်းက အမောင့်အမိကိုယူလို၍

ညီသားနောင်မယ်ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုရှင်းပြသည်။ အနော်ရထာပြင်းစွာအမျက်ထွက်သည်။ စုက္ကတေးမင်း အား တိုက်ခိုက်ရန်ဆုံးဖြတ်သည်။ ခမည်းတော်ထံမှ အရိန္ဒမာလုံ၊ ဓားတို့ကိုတောင်းသည်။ ခမည်းတော်က အရိန္ဒမာလုံ၊ ဓားတို့ကိုပေးအပ်ပြီး ပုပ္ပားအရပ်သို့သွား ၍ ပထမဦးစွာ လူအင်အားစုပါ။ ပြည့်စုံမှတိုက်ခိုက်ရန် မိန့်ကြားသည်။ အနော်ရထာသည် ပုပ္ပားအရပ်တွင် အင်အားစုဆောင်းနေစဉ်အတွင်း အနော်ရထာမယ် တော်မြောက်ပြင်သည်ကို စုက္ကတေးမင်းကသိမ်းပိုက် သည်။

အနော်ရထာနှင့် စုက္ကတေးစီးချင်းထိုးကြ ခြင်း

အနော်ရထာသည် အင်အားပြည့်စုံလာသည်နှင့် ပုဂံသို့ချီလာသည်။ “နန်းကိုပေးမည်လော၊ စစ်ကိုပြု မည်လော”ဟု စုက္ကတေးမင်းအားမေးသည်။ စုက္ကတေး မင်း အမျက်ထွက်သည်။ အနော်ရထာအား “သင်သည် ခံတွင်းတွင် နို့ဖတ်မျှမစင်သေး၊ ငါ့ကိုအန်တု၍တိုက် မည်ဟုဆိုသည်။ ငါ့ကိုနိုင်မည်လော၊ ဗိုလ်ပါဆင်မြင်း အားဖြင့် နိုင်သည်ကို အလိုမရှိ။ များမတ်ဗိုလ်ပါတို့ ကြည့်၍သာနေကြပါစေ၊ သင်နှင့်သာ နှစ်ပါးတည်း စီးချင်းတိုက်မည်”ဟု ချိန်းဆိုလိုက်သည်။ ချိန်းဆို ထားသည့်နေ့၊ ချိန်းဆိုထားသည့်အချိန်တွင် အနော် ရထာနှင့် စုက္ကတေးမင်းတို့ စီးချင်းထိုးကြသည်။ စီးချင်း တိုက်ပွဲတွင် အနော်ရထာအနိုင်ရ၍ စုက္ကတေးမင်း ကျဆုံးသည်။

အနော်ရထာ၏ ကြီးမားသောသစ္စာတရား

စုက္ကတေးမင်းအား စီးချင်းထိုးချေမှုန်းပြီးနောက် ပုဂံထီးနန်းအား အနော်ရထာရယူနိုင်ပြီဖြစ်သည်။ သို့သော် အနော်ရထာသည် ပုဂံထီးနန်းကို ရယူခြင်း မရှိ။ များမတ်ဗိုလ်ပါများခြံရံလျက် ခမည်းတော်ထံ သွားသည်။ ထို့နောက် ခမည်းတော်မင်းပြုတော်မူပါ ဟုလျှောက်ထားပြီး ပုဂံထီးနန်းကိုအပ်သည်။ ခမည်း တော်ကွမ်းဆော်မင်းက ထီးနန်းကိုလက်မခံဘဲ “ငါ အသက်အရွယ်ကြီးပြီ၊ အမောင်သာ တရားနှင့်အညီ

မင်းပြုပါလေ ။ ဟု ပြန်လည်မိန့်ကြားသည်။ ဤအဖြစ်အပျက်ကို သုံးသပ်ကြည့်ပါက အနော်ရထာ၏ ထူးခြားသော အရည်အချင်း ၂ ရပ်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ပထမအရည်အချင်းမှာ မိမိဖခမည်းတော်အား ထီးနန်းချ၍ ဖခမည်းတော်လက်ထဲမှ ထီးနန်းလုယူသွားသော စုက္ကတေးမင်းကို စီးချင်းထိုး သတ်သင်ချေမှုန်းခဲ့ခြင်းသည် အနော်ရထာတွင် မြင့်မားသောရဲစွမ်းသတ္တိရှိနေခြင်းကိုပြဆိုသည်။ ဒုတိယအရည်အချင်းမှာ စုက္ကတေးမင်းအား ချေမှုန်းရှင်းလင်းပြီးနောက် ပုဂံထီးနန်းကို မိမိသဘောဖြင့် ရယူနိုင်ပါလျက်နှင့် မရယူဘဲ ဖခမည်းတော်ထံသွားရောက်၍ ထီးနန်းကို ပြန်လွှဲအပ်ခြင်းသည် အနော်ရထာတွင် မိဘအပေါ် ကျေးဇူးသစ္စာစောင့်သိရှိသေတတ်သောသားအဖြစ် ရပ်တည်သကဲ့သို့ ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့်ဝသည့် သူရဲကောင်းတစ်ဦးအဖြစ်လည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပြသသွားခြင်းဖြစ်သည်။

အနော်ရထာနန်းတက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ခြင်း

အနော်ရထာသည် ဖခမည်းတော်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ပုဂံပြည်၏ ထီးနန်းကို ရယူသည်။ မဟာရာဇသီရိအနိရုဒ္ဓါဘွဲ့အမည်ကို ခံယူသည်။ အနော်ရထာသည် ပုဂံမင်းဆက် ၅၅ ဆက်အနက် ၄၂ ဆက်မြောက် ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၀၄၄ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည်။ ဘုရင်အနော်ရထာနန်းတက်သည့်အချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် တိုးတက်စည်ပင်သာယာဝပြောလာသည်။ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုစသည်တို့ တည်တံ့ခိုင်မြဲလာသည်။ အထူးသဖြင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ထွန်းကားပြန့်ပွားသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာသည် ဗုဒ္ဓသာသနာကိုပြန့်ပွားအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သည့်အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုအခြေခံထားသည့် ပုဂံခေတ်ယဉ်ကျေးမှုကြီးကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာတည်ဆောက်ခဲ့သော ဆည်များ

ဘုရင်အနော်ရထာသည် ဉာဏ်အမြော်အမြင်

ကြီးမားသည်။ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှာ စိုက်ပျိုးရေးဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရင်အနော်ရထာသည် မိတ္ထီလာကန်ကိုပြုပြင်သည်။ မိုးနည်းသောဒေသများတွင် ဆည်၊ မြောင်း၊ ကန်၊ ချောင်းများကို ဆောက်လုပ်သည်။ ပန်းလောင်မြစ်ကိုအခြေခံ၍ ကင်းတားဆည်၊ ငနိုင်းသင်ဆည်၊ ပြောင်းပြာဆည်၊ ကူမည်းဆည်တို့ကို တည်ဆောက်သည်။ ဇော်ဂျီ (မက္ခရာမြစ်)ကို အခြေခံ၍ နားတက်ဆည်၊ ကွမ်းဆေးဆည်၊ ကူတော်ဆည်တို့ကို တည်ဆောက်သည်။ ထို့ပြင် လယ်တွင်း ၁၁ ရွာကို တည်ဆောက်သည်။ ယင်းလယ်တွင်း ၁၁ ရွာကား ပင်လယ်၊ မြစ်မနား၊ မြစ်သား၊ မြင်းခုံတိုင်၊ ယမုံး (ရငုန်)၊ ဖနံ (ပနန်)၊ မက္ခရာ၊ တပြက်သား၊ သင်တောင်း၊ တမုတ်ဆိုး၊ ခံလူး(ခံမူ)တို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့ကို မြစ်သား ၁၁ ရွာဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ မြစ်သား ၁၁ ခရိုင်ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ ဘုရင်အနော်ရထာသည် တည်ဆောက်ထားသော ဆည်များ ကြာရှည်ခံအောင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ဆည်ကြပ်၊ ဆည်ကဲများကို ခန့်ထားသည်။ ယင်းတို့၏ လက်အောက်တွင် ပင်သားဟုခေါ်သော ဆည်လုပ်သားများကို ထပ်မံခန့်ထားသည်။ ဆည်လုပ်သားပင်သားများက ဆည်မပျက်မစီးရအောင် စောင့်ရှောက်ရသည်။ ဆည်မှရေကိုယူ၍ လယ်လုပ်ကိုင်သောလယ်ရှင်များက ဆည်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အခွန်ပေးဆောင်ကြရသည်။ ဆည်ပြုပြင်ရန်ကိစ္စများပေါ်ပေါက်လာပါက ထိုဆည်ရေသောက်လယ်ရှင်များသည် ဆည်ကြပ်၊ ဆည်ကဲ၊ ပင်သားတို့နှင့်ပူးပေါင်း၍ ဆည်ကို ပြုပြင်ကြရသည်။ ဤအချက်များကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းကြီးသည် အုပ်ချုပ်မှုစွမ်းရည်မြင့်မားသူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်သူများအတွက် လိုအပ်နေသောဆည်မြောင်းတာဝန်များကို တည်ဆောက်ပေးရုံမျှမကဘဲ ယင်းဆည်မြောင်းတာဝန်များ ကြာရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန် ကျင့်သုံးရမည့် ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲမှုစနစ်ကိုပါ တီထွင်ပေးနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်

သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာ တပ်မတော်ကြီးကို ထူထောင်ခြင်း

ဘုရင်အနော်ရထာသည် ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင်ကြီးမားရုံမျှမကဘဲ သူ့ရသတ္တိနှင့်လည်းပြည့်စုံသည်။ လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည်နှင့် ပြည့်စုံသောမင်းဖြစ်သည်။ စွမ်းရည်သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသူများကို ချီးမြှင့်မြှောက်စားသည်။ ကျန်စစ်သား၊ ငထွေရူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီးစသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဘုရင်အနော်ရထာ၏ သူရဲကောင်းများဖြစ်ကြသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာသည် ယင်းသူရဲကောင်းများကို မိမိ၏ တပ်မတော်တွင် စစ်သူကြီးများ၊ အကြီးအကဲများ၊ များမတ်များအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာ၏ တပ်မတော်တွင် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံပါဝင်သည်။ ထို့နောက် ထောင်ပြုမြို့၊ ရှစ်ရာပြုမြို့၊ ဆယ်ပြုမြို့များကို သတ်မှတ်တည်ထောင်သည်။ ယင်းမြို့များက မိမိတို့မြို့၏အင်အားအလိုက် စစ်မှုထမ်းရသည်။ ဥပမာ ထောင်ပြုမြို့က စစ်သည်တစ်ထောင်၊ ရှစ်ရာပြုမြို့က စစ်သည်အင်အားရှစ်ရာ စသည်ဖြင့် ဘုရင်အနော်ရထာတပ်မတော်တွင် အမှုထမ်းရသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာ ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို

အောင်မြင်စွာထူထောင်နိုင်ခဲ့ရသည့် အချက်များထဲတွင် အင်အားကြီးနိုင်တောင့်တင်းပြီး စွမ်းရည်မြင့်မားသော တပ်မတော်ကြီးကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဟု သောအချက်သည် အချက်တစ်ချက်အနေဖြင့် ပါဝင်သည်။ ထို့နောက် ဘုရင်အနော်ရထာသည် မိမိနိုင်ငံ လုံခြုံရေးအတွက် အမြော်အမြင်ကြီးစွာဖြင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် ခံတပ်မြို့ပေါင်း ၄၃ မြို့ကို ထပ်မံတည်ဆောက်သည်။

ဤအချက်သည် ဘုရင်အနော်ရထာအနေဖြင့် တိုက်စစ်ပိုင်းဆိုင်ရာစွမ်းရည်မြင့်မားသကဲ့သို့ ခံစစ်ပိုင်းဆိုင်ရာစွမ်းရည်တွင်လည်း မြင့်မားသူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း ပြသခြင်းဖြစ်သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာ၏နိုင်ငံအကျယ်အဝန်း

ဘုရင်အနော်ရထာနန်းတက်စက ပုဂံပြည်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းဒေသတစ်ဝိုက်လောက်သာဖြစ်သည်။ ဘုရင်အနော်ရထာ နန်းတက်သည့်အခါတွင်မှ သထုံ၊ တနင်္သာရီ၊ ရခိုင်၊ ဗန်းမော်၊ မြစ်ကြီးနားဒေသတစ်ဝိုက်အထိ သိမ်းသွင်းသည်။ စင်းမယ်ကို သက္ကရာဇ် ၃၈၈ ခုတွင် တိုက်ခိုက်သိမ်းယူသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာ၏ ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာပျံ့နှံ့ရာ နိုင်ငံတော်ကြီးတွင် ရခိုင်နယ်အောက်

ပိုင်းကိုချန်လှုပ်၍ ကျန်သောမြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံး အပါအဝင် စင်းမယ်၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ကိုချင်ချိုင်းနားစသော သံလွင်မြစ်အရှေ့ဘက်တိုင်းပြည် များပါဝင်သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာ၏စစ်ရေးစွမ်းရည်

ပုဂံပြည်တွင် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းပြုနေစဉ် အတွင်း မွန်ရဟန်းဓမ္မဒဿီဘွဲ့ခံရှင် အရဟံမထေရ်မြတ် သည် သထုံပြည်မှ ပုဂံသို့ကြွလာသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာအား ထေရဝါဒဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ဟောပြောတော်မူသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာ များစွာနှစ်သက်သဘောကျတော်မူသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာက ရှင်အရဟံအား တပည့်တော်အဖို့ အရှင်မှတစ်ပါး အခြား ကိုးကွယ်ရာမရှိပြီ။ အရှင်၏အဆုံးအမကို တပည့်တော်ခံယူပါတော့မည်ဟု လျှောက်ထားသည်။ ရှင်အရဟံ၏မိန့်တော်မူချက်အရ သထုံမနုဟာ (မကုတ)မင်း၌ ပိဋကတ်အစုံ ၃၀ ရှိကြောင်း ဘုရင်အနော်ရထာသိရှိရသည်။ လိမ္မာသောအမတ်တစ်ဦးကို သထုံသို့စေလွှတ်ပြီး ပိဋကတ်တော်များကိုတောင်းစေသည်။ မနုဟာမင်းက ပိဋကတ်တော်များကို မပေးသည့်အပြင် မချေမငံပြောဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၀၅၇ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်အနော်ရထာသည် စစ်သည်အင်အား အလုံးအရင်းဖြင့် သထုံသို့ချီတက်တိုက်ခိုက်သည်။ သထုံကို ကာလရှည်ကြာစွာ ပိုင်းရံတိုက်ခိုက်ပြီးမှ အောင်မြင်သည်။ ပိဋကတ်တော်အစုံ ၃၀ နှင့်တကွ သထုံဘုရင်မနုဟာမင်းကို ပုဂံသို့ဆောင်ယူသည်။ ထို့ပြင် သထုံမှ စာပေကျမ်းဂန်တတ်သော ရဟန်းသံဃာတော်များ၊ အနုပညာသည်၊ လက်မှုပညာသည်များကိုပါ ပုဂံသို့ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည်။

ဥဿာပဲခူးကို ရန်သူ့လက်မှကယ်တင်ခြင်း

ဘုရင်အနော်ရထာ ပုဂံတွင်မင်းပြုနေစဉ် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း ဥဿာပဲခူးကို ဂျမ်းစစ်သည်များလာရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ ဂျမ်းစစ်သည်ဆိုသည်မှာ ယခင်ကမ်ပူးချားနိုင်ငံမှ သီဝဟိန္ဒူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သော ရှေးဟောင်းဓမ္မာလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။

ဂျမ်းစစ်သည်များကို ကျန်စစ်သားဦးဆောင်သော သူရဲကောင်းများနှင့် စစ်သည်များက အောင်မြင်စွာ ချေမှုန်းတိုက်ထုတ်ပစ်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ များပြားလှသော ဂျမ်းစစ်သည်များကို အောင်မြင်စွာတိုက်ထုတ်မောင်းနှင်ပစ်နိုင်ခြင်းမှာ ဘုရင်အနော်ရထာသည် စစ်ရေးအမြော်အမြင်ကြီးမားစွာဖြင့် မိမိ၏ တပ်မတော်ကို စွမ်းရည်ပြည့်ဝသည့်တပ်မတော်အဖြစ် ကြိုတင်ဖွဲ့စည်းထားခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စစ်ကူများစေလွှတ် ကယ်တင်ခြင်း

ခရစ်နှစ် ၁၀၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့်၌ သီဟိုဠ်သို့ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ စောဠလူမျိုး(ကျေးကုလား)တို့က ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ သီဟိုဠ်မင်း ဝိယေဗာဟုက ဘုရင်အနော်ရထာထံ စစ်ကူတောင်းသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာက သီဟိုဠ်သို့ မြန်မာစစ်သည်များကို စေလွှတ်ပေးသည်။ မြန်မာစစ်သည်များက သီဟိုဠ်မင်း၏ ရန်သူများကို အောင်မြင်စွာချေမှုန်းအနိုင်ယူခဲ့သည်။ ဤအောင်ပွဲကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ သြဇာအရှိန်အဝါသည် ပြည်ပတွင်ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်မြန်မာလူမျိုးတို့သည် စစ်ရေးစွမ်းရည်မြင့်မားကြသော နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးဖြစ်ကြောင်း ပြည်ပနိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာသည် နိုင်ငံတော်ကြီးကိုတည်ဆောက်ပေးရုံသာမဘဲ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုး၏ ဂုဏ်သတင်းကို ခုံညားထည်ဝါအောင် တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာ၏သာသနာပြုစွမ်းရည်

ဘုရင်အနော်ရထာသည် မိမိနန်းမတက်မီက ပုဂံတွင်ကြီးစိုးနေသော အရည်းကြီးဂိုဏ်းနှင့် အရည်းကြီးအယူဝါဒများကို ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်း၊ ယုံကြည်ခြင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် မိမိနန်းတက်သည့်အခါ အရည်းကြီးသုံးကျိပ်နှင့် တပည့်ခြောက်သောင်းတို့ကို လူဝတ်လဲစေသည်။ လူဝတ်လဲပြီးနောက် အဲမောင်းကိုင်၊ လှံကိုင်၊ ဆင်ချေးကျုံး၊ မြင်းချေးကျုံးများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပစ်သည်။ ထို့နောက် ရှင်အရဟံ၏ အဆုံးအမကို ခံယူပြီး

သထုံမှ ပိဋကတ်တော်အစုံ ၃၀ ကို ပင့်ဆောင်တော်မူသည်။ ပိဋကတ်တော်များထားရှိရန် ပိဋကတ်တိုက်တော်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ထို့နောက် ရွှေစည်းခုံဘုရား၊ ရွှေရင်မြော်ဘုရား၊ မြင်းကပါဘုရား၊ တန့်ကြည်တောင်ဘုရား၊ လောကနန္ဒာဘုရား၊ တူးရွင်းတောင်ဘုရား၊ ပြက္ခရွေတောင်ဘုရား စသည်တို့ကို တည်ထားပူဇော်သည်။ ထို့ပြင် မန္တလေးတောင်၊ ရွှေကြက်ယက်၊ ရွှေကြက်ကျ စသည့်တောင်များပေါ်တွင် ဘုရားစေတီပုထိုးများကို တည်ထားပူဇော်သည်။ ထပ်မံ၍ တောင်ပြုန်းရှိဆုတောင်းပြည့်ဘုရား၊ ညောင်ရွှေမြို့ရှိ ပေါရိသတ်ဘုရား စသည်တို့ကိုတည်ထားကိုးကွယ်သည်။ ဘုရင်အနော်ရထာအနေဖြင့် ဤသို့ ပြည်တွင်း သာသနာပြုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ပြည်ပသာသနာပြုလုပ်ငန်းအဖြစ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စစ်ကူစေလွှတ်ပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို မကွယ်ပျောက်စေရန်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိစောဠလူမျိုးတို့က သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ဝင်ရောက်ပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ကွယ်ပျောက်ရန် ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာ၏ စစ်သည်များက ထိုစောဠလူမျိုးများကို အောင်မြင်စွာ နှိမ်နင်းပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကြီးကို ဆက်လက် တည်တံ့ခိုင်မြဲစေခဲ့သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာနတ်ရွာစံခြင်း

ခရစ်နှစ် ၁၀၇၇ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်အနော်ရထာသည် နိုင်ငံတော်ကြီးအား တိုင်းခန်းလှည့်လည်ကြည့်ရှုပြီးနောက် ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ပြန်လာသည်။ နေပြည်တော်တံခါးဝသို့ရောက်သောအခါ မှူးမတ်များကဆီး၍ အောင်သာမြစ်ခြေအရပ်၌ ကျွဲရိုင်းတစ်ကောင်သည် ပြည်သူတို့ကို ရန်ပြုနေကြောင်း လျှောက်ထားသည်။ ဘုရင်အနော်ရထာသည် ပုဂံမြို့တွင်းသို့မဝင်တော့ဘဲ ကျွဲရိုင်းရှိရာ အောင်သာမြစ်ခြေသို့ ဆင်တော်ဖြင့်သွားပြီး ကိုယ်တော်တိုင်နှိမ်နင်းသည်။ သို့သော် အောင်မြင်ခြင်းမရှိ။ ကျွဲရိုင်းခတ်သဖြင့် ဆင်တော်ပေါ်တွင်ပင် နတ်ရွာစံခဲ့သည်။ ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို

ထူထောင်ပေးရုံသာမကဘဲ နိုင်ငံတိုးတက်ရေးအတွက် မနားမနေဆောင်ရွက်ခဲ့သော၊ မိမိပြည်သူပြည်သားများကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးသော၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကြီးကို ပြည်တွင်း၌သာမကဘဲ ပြည်ပတွင်ပါထွန်းကားပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သော သာသနာပြုမင်းကောင်းမင်းမြတ် ဘုရင်အနော်ရထာ၏ဘဝသည် နိဂုံးချုပ်ခဲ့သည်။ ဘုရင်အနော်ရထာနတ်ရွာစံသောနှစ်မှာ ခရစ်နှစ် ၁၀၇၇ ခုနှစ်ဖြစ်ပြီး သက်တော် ၆၆ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာရေးသော သူ့သမိုင်း

ဘုရင်အနော်ရထာရေးသော သူ့သမိုင်းများအနက် ထူးခြားသောအချက် ၆ ချက်ကို ဖော်ပြလိုသည်။ ပထမအချက်မှာ ဘုရင်အနော်ရထာသည် မိဘအပေါ် ကျေးဇူးသစ္စာကြီးမားသူဖြစ်သည်။ နောင်တော်စုက္ကတေးအား စီးချင်းထိုးအနိုင်ယူပြီးနောက် ပုဂံထီးနန်းကို မိမိရယူနိုင်ပါလျက်နှင့်မယူဘဲ ရဟန်းဘဝသို့ရောက်နေသော ကျေးဇူးရှင်ဖခင်ကွမ်းဆော်ဘုရင်အား ပြန်လည်အပ်နှံသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ကွမ်းဆော်ဘုရင်က ထီးနန်းကိုလက်မခံသည့်အတွက် ပုဂံထီးနန်းကိုရယူသည်။ ဒုတိယမှာ ဘုရင်အနော်ရထာသည် သစ္စာတရားကြီးမားရုံမျှမကဘဲ စစ်ရေးအမြော်အမြင်လည်းကြီးမားသည်။ ကြံ့ခိုင်တောင့်တင်းသောနိုင်ငံတော်ကြီးကိုထူထောင်ရန် ပထမဦးစွာကြံ့ခိုင်တောင့်တင်းသောတပ်မတော်ကြီးကိုတည်ထောင်သည်။ တပ်မတော်၏အင်အားပြည့်ဝနေရေးအတွက် ထောင်ပြုမြို့၊ ရာပြုမြို့၊ ဆယ်ပြုမြို့များကိုထူထောင်သည်။ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် နိုင်ငံ၏မြောက်ဘက်၊ အရှေ့ဘက်၊ အရှေ့တောင်ဘက်နယ်ခြားတို့၌ ခံတပ်မြို့ပေါင်း ၄၃ မြို့ကိုတည်ထောင်သည်။ တတိယမှာ ဘုရင်အနော်ရထာသည် စစ်ရေးစွမ်းရည်မြင့်မားသည်။ မိမိ၏နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဥဿာပုခူးကို လာရောက်တိုက်ခိုက်သော ဂျမ်းစစ်သည်များကို အောင်မြင်စွာချေမှုန်းအနိုင်ယူနိုင်ခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စစ်ကူများစေလွှတ်ပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာကွယ်ပျောက်

ရန်ကြီးပမ်းနေသော စောဠလူမျိုးများကို အောင်မြင်စွာ တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဆက်လက် တည်တံ့ခိုင်မြဲစေခဲ့သည်။ မိမိ၏ မြင့်မားသောစစ်ရေး စွမ်းရည်ဖြင့် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အောင်မြင် စွာတည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာ လူမျိုးတို့အား စစ်ရေးစွမ်းရည်မြင့်မားသောနိုင်ငံနှင့် လူမျိုးအဖြစ် ပြည်ပနိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုလေး စားရသည့်အဆင့် ထိရောက်ရှိအောင် လုပ်ဆောင်ပေး ခဲ့သည်။ စတုတ္ထမှာ ဘုရင်အနော်ရထာသည်အုပ်ချုပ် ရေးစွမ်းရည်မြင့်မားသည်။ မိမိနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ ၏ စားဝတ်နေရေးနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မား

ရေးအတွက် လယ်ယာကဏ္ဍ များစွာအရေးကြီးသည်။ လယ်ယာကဏ္ဍအောင်မြင်ရေးအတွက် ဆည်မြောင်း တာတမံလိုအပ်သည်ကို ဘုရင်အနော်ရထာထိုးထွင်း သိမြင်သည်။ ဤသို့သိမြင်သည့်အတိုင်းလည်း နိုင်ငံ အတွင်း ဆည်မြောင်းတာတမံပေါင်းများစွာကို တည် ဆောက်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် တည်ဆောက်ထားသော ဆည်မြောင်းတာတမံများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး အတွက် အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲမှုစနစ်နှင့် ထိန်းသိမ်းမှုစနစ် တို့ကို ထပ်မံတီထွင်ပေးခဲ့သည်။ ပဉ္စမမှာ ဘုရင်အနော် ရထာသည် ဉာဏ်ပညာစူးရှထက်မြက်သည်။ မိမိသည် နိုင်ငံကိုထူထောင်ပေးရုံဖြင့် တာဝန်မကျေသေး၊ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများ၏ အသိဉာဏ်ပညာအဆင့်အတန်း ကိုပါမြှင့်တင်ပေးရမည့် တာဝန်ရှိသေးသည်ဟူသော အသိအမြင်ရှိသည်။ ဤအသိအမြင်အရ ဘုရင်အနော် ရထာသည် ပုဂံပြည်သို့ မိမိသိမ်းယူရရှိသောဒေသများ ရှိ အနုပညာရှင်၊ လက်မှုပညာရှင်အသီးသီးကိုခေါ်ယူ ခဲ့သည်။ ယင်းတို့၏ ပညာရပ်အသီးသီးကို ပုဂံသူ၊ ပုဂံသားတို့အား ဆက်လက်သင်ယူစေသည်။ ဘုရင် အနော်ရထာသည် နိုင်ငံတော်ကိုထူထောင်ပေးသည် သာမကဘဲ မိမိနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ အသိဉာဏ် ပညာအဆင့်အတန်းကိုပါ မြှင့်တင်ပေးခဲ့သည်။ ဆဋ္ဌမ မှာ ဘုရင်အနော်ရထာသည် သာသနာပြုစွမ်းရည် မြင့်မားသည့် သာသနာပြုမင်းကောင်းမင်းမြတ်တစ် ပါးဖြစ်သည်။ မိမိနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအား လမ်းမှား သို့ဝှံ့ဆောင်ပေးနေသော အရည်းကြီးဂိုဏ်းနှင့်အရည်း ကြီးဝါဒကို အပြီးအပိုင်ဖယ်ရှားချုပ်ငြိမ်းစေခဲ့ပြီး ထေရ ဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကြီးဖြင့် အစားထိုးခဲ့သည်။ မိမိနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအားလုံးကို ဗုဒ္ဓသာသနာ တော်မြတ်ကြီးကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်စေသည်။ ပုဂံကို အခြေပြု၍ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံလုံးသို့ နေရောင်၊ လရောင်ပမာ ထွန်းလင်း တောက်ပစေခဲ့သည်။ ပြည်တွင်း၌သာမကဘဲ ပြည်ပ နိုင်ငံများသို့လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ပြန့်ပွားရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ ဘုရင်အနော်ရထာသည်

ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တည်ထောင်ပေးခဲ့သူ တစ်ဦးအဖြစ်နှင့်သာမကဘဲ ဗုဒ္ဓသာသနာကို အခြေခံ ထားသည့် ပုဂံယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကိုပါ ထူထောင်ပေး ခဲ့သူဖြစ်သည်။

ဘုရင်အနော်ရထာပေးခဲ့သော သင်ခန်းစာ များ

ဘုရင်အနော်ရထာက နောင်လာနောက်သား မျိုးဆက်သစ်များအတွက် သင်ခန်းစာ ၈ ရပ်ကိုပေး ခဲ့သည်။ ပထမသင်ခန်းစာမှာ နိုင်ငံတော်ကြီးကို ထူထောင်ရန်နှင့် ထူထောင်ထားသောနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ငြိမ်အေးချမ်းရန် အင်အားကြံ့ခိုင်တောင့်တင်း သောတပ်မတော်တစ်ရပ်ရှိရမည်။ ဒုတိယမှာ တပ်မ တော်တစ်ရပ်ကို ထူထောင်ရုံဖြင့်မပြီးသေး၊ အင်အား ဆက်လက်ကြီးမားတောင့်တင်းနေရန် အမြဲစိမ့်လုပ် ဆောင်နေရမည်။ တတိယမှာ နိုင်ငံကိုစိမ့်အုပ်ချုပ် ကွပ်ကဲမည့်ခေါင်းဆောင်သည့် စစ်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် စည်းရုံးရေးစွမ်းရည် စသည့်စွမ်းရည် ၃ ရပ်နှင့် ပြည့်စုံရမည်။ စတုတ္ထမှာ ခေါင်းဆောင်သည် ဉာဏ် ပညာထက်မြက်မှု၊ ထိုးထွင်းသိမြင်မှု၊ ကြိုတင်မျှော် တွေးမှု စသည့်ဉာဏ်စွမ်းရည်နှင့် ပြည့်စုံရမည်။ ပဉ္စမ မှာ ခေါင်းဆောင်သည် မိမိ၏လူမျိုးဘာသာ၊ သာသနာ၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို တည်တံ့ခိုင်မြဲနေစေရန်နှင့် တိုးတက် ထွန်းကားပြန့်ပွားနေစေရန် အစဉ်တစိုက်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေရမည်။ ဆဋ္ဌမအချက်မှာ ခေါင်းဆောင် သည် မိမိနိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအား ပြည်ပနိုင်ငံများက မထိ ပါးမစော်ကားဝံ့စေရန် မိမိတပ်မတော်၏အင်အားနှင့် စွမ်းရည်အမျိုးမျိုးကို အစဉ်မြှင့်တင်ပေးနေရမည်။ သတ္တမအချက်မှာ ခေါင်းဆောင်သည် မိမိပြည်သူ ပြည်သားများ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးနှင့် အသိဉာဏ် ပညာအဆင့်အတန်းမြင့်မားရေးကို အဆင့်မြှင့်တင် ပေးနေရမည်။ အဋ္ဌမအချက်မှာ ခေါင်းဆောင်သည် သတိပညာဦးစီးသောဝီရိယကိုစိုက်ထုတ်သုံးစွဲမှသာ အောင်မြင်နိုင်သည်။ သတိပညာကင်းမဲ့သောဝီရိယ

မျိုးကို စိုက်ထုတ်သုံးစွဲမိပါက ကြီးစွာသောပျက်စီး ဆုံးရှုံးမှုမျိုးနှင့်ကြုံရတတ်သည်။ ဤဖော်ပြပါသင်ခန်း စာများသည် ဘုရင်အနော်ရထာပေးခဲ့သော သင်ခန်း စာများပင်ဖြစ်သည်။

အစဉ်အမြဲသတိရဂုဏ်ယူလေးစားနေ ကြပါစို့

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့်တင်ပြရမည်ဆိုပါက ကျွန်ုပ် တို့နောင်လာနောက်သားများအတွက် ပထမမြန်မာ နိုင်ငံတော်ကြီးကို စတင်ထူထောင်ပေးခဲ့သော၊ ကျွန်ုပ် တို့နိုင်ငံနှင့် ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုးအား ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံနှင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာလူမျိုးအဖြစ်ရောက် ရှိအောင် ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သော၊ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာ တော်ကြီးကို ပြည်တွင်းပြည်ပထွန်းကားပြန့်ပွားအောင် သာသနာပြုခဲ့သော၊ ကျွန်ုပ်တို့နောင်လာနောက်သား များအတွက် ဆည်မြောင်းတာဝန်များတည်ဆောက် ပေးခဲ့သော၊ ပြည်ပနိုင်ငံများက လေးစားတန်ဖိုးထား ရသည့် ပုဂံယဉ်ကျေးမှုကြီးကို ထူထောင်ပေးခဲ့သော၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာလူမျိုးသည် စစ်ရေးစွမ်းရည် မြင့်သောနိုင်ငံနှင့်လူမျိုးဖြစ်ကြောင်း နိုင်ငံများအား သက်သေပြသပေးခဲ့သော၊ လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည် ပြည့်ဝသော ဘုရင်အနော်ရထာမင်းကောင်းမင်းမြတ် ကြီးအား ကျွန်ုပ်တို့က အစဉ်အမြဲသတိရဂုဏ်ယူ လေးစားနေကြပါစို့။ ဤသို့သတိရလေးစားရုံဖြင့် မပြီး သေးဘဲ ဘုရင်အနော်ရထာတည်ထောင်ပေးခဲ့သော အမိမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးအား ကြံ့ခိုင်တောင့်တင်း သည်ထက် ကြံ့ခိုင်တောင့်တင်းအောင်၊ တည်ငြိမ် အေးချမ်းသည်ထက် တည်ငြိမ်အေးချမ်းအောင်၊ သာယာဝပြောသည်ထက် သာယာဝပြောအောင် ဆတက်ထမ်းပိုးကြိုးစားသွားကြပါစို့ဟု တင်ပြအပ် ပါသည်။ ။

■ ကျော်ကျော်သန်း(ဗဟုဝိဇ္ဇာ)

ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ရူးရမယ်။ အမှန်တကယ်လဲ ရူးသွပ်ရမယ်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ မှီတင်းနေထိုင်တဲ့လူ ၅ သောင်းရဲ့ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေခွန်ကိုရဖို့အတွက် ရူးသွပ်ရမယ်။ ကျဆင်းလာတဲ့ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေတွေ တိုးတက်လာဖို့အတွက်ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ အဓိကကျတဲ့အစိတ်ပိုင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုတိုးတက်အောင်မလုပ်နိုင်ဘူးဆိုရင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့နိဂုံးကိုစောင့်ကြည့်တာနဲ့ အတူတူပါပဲ။

“We must be mad, literally mad, as a nation to be permitting the annual inflow of some 50,000 dependents, who are for the most part the material of the future growth of the immigrant descended population. It is like watching a nation busily engaged in heaping up its own funeral pyre.”

Enoch Powell

နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်သော
မှတ်သားဖွယ်ရာ
ဒေသနာပြုများ ■ လွင်သူ

ကျွန်ုပ်တို့ လူဦးရေနဲ့ တူညီတဲ့အချိုးအစားတစ်ခုဟာ ကျွန်ုပ်တို့လူသားတွေကို ခြိမ်းခြောက်နေပါတယ်။
“The balance of our population, our human stock is threatened.”

Sir Keith Joseph

အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းက ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို လျှော့ချဖို့အတွက် ပေးရမဲ့ဈေးနှုန်းတစ်ခုဖြစ်မယ်ဆိုရင် ဒါဟာ ပေးရကျိုးနပ်ပါတယ်။

“If higher unemployment is the price, we have to pay in order to bring inflation down, then it is a price worth paying.”

Norman Lamont

အကယ်၍ လစ်ဘရယ်အားဖြင့်ဆိုရင် တစ်စုံတစ်ယောက်ဟာ ရှေ့ကိုကြည့်ပြီး နောက်ကို ပြန်မကြည့်ကြသူနဲ့ တူပါတယ်။ ပြီးရင် တင်းကြပ်တဲ့တုံ့ပြန်မှုတွေမရှိဘဲနဲ့ အတွေးအခေါ်သစ်တွေကို ကြိုဆိုတဲ့သူပဲဖြစ်တယ်။ လူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးတွေ၊ သက်သာချောင်ချိရေးတွေကိုလဲ ဂရုစိုက်ပေးတယ်။ သူတို့ရဲ့ အိမ်တွေ၊ ကျောင်းတွေ၊ အလုပ်တွေ၊ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးလွတ်လပ်ခွင့်တွေကို အဆင်ပြေကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရမယ်။ မတည်ငြိမ်မှုနဲ့ သံသယတွေအားလုံးကိုလဲ ကျော်လွှားနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ကျွန်ုပ်တို့ယုံကြည်ထားတယ်။ သူတို့ဆိုလိုတဲ့ လစ်ဘရယ်ဆိုတာဟာ ဒါပါပဲ။ ပြီးတော့ ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင်က လစ်ဘရယ်လို့ပြောရတာကို ဂုဏ်ယူမိတယ်။

“If by a “Liberal” they mean someone who looks ahead and not behind, someone who welcomes new ideas without rigid reactions, someone who cares about the welfare of the people- their health, their housing, their schools their jobs, their civil rights and their civil liberties-someone who believes we can break through the stalemate and suspicions that grip us in our policies abroad, if that is what they mean by a “Liberal” , then I’m proud to say I’m a “Liberal.”

John F. Kennedy

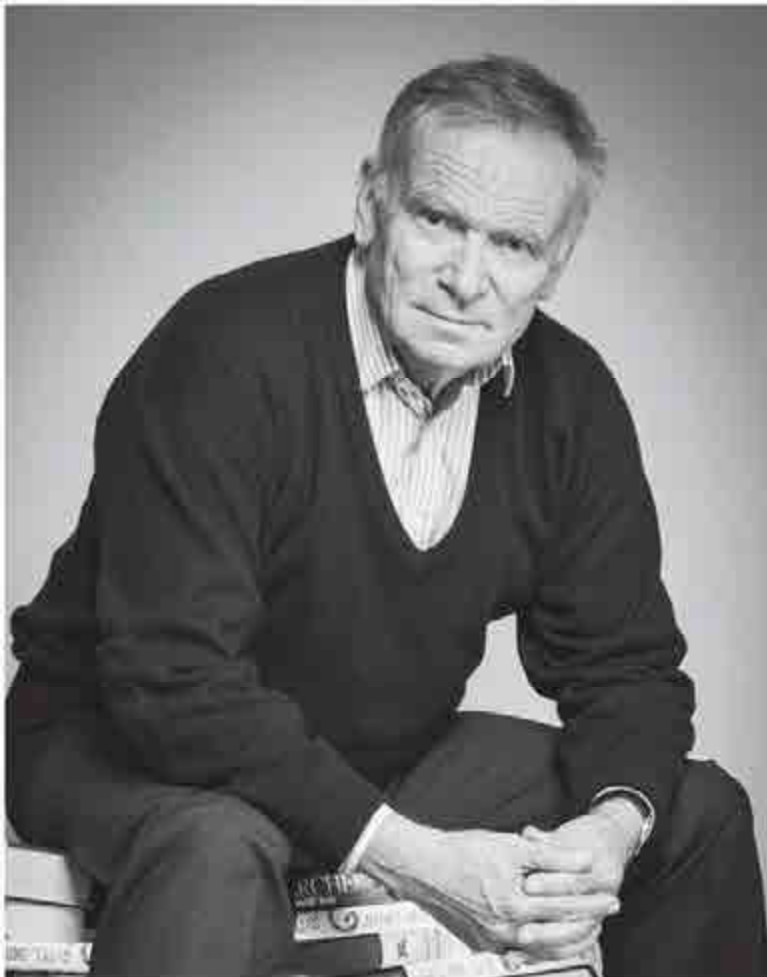

ကျွန်တော့်အဖေက အဓိကရုဏ်းမလုပ်ခဲ့ဘူး။ သူက စက်ဘီးစီးပြီး အလုပ်ရှာခဲ့တာပါ။

“My dad didn’t riot. He got on his bike and looked for work.”

Norman Tebbit

ငါ့မှာ ငါ့အရမ်းစိတ်ဝင်စားခဲ့ရတဲ့တဝတစ်ခုရှိခဲ့တယ်။ နောက်ထပ် ကောင်းတာတွေဖြစ်မယ်လို့လဲ မျှော်လင့်နေသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ငါဟာ အင်္ဂလန် ခရစ်ကက်အသင်းကို ဦးမဆောင်နိုင်ဘူး။ ကာနစ်တီးဝိုင်းထဲမှာလဲ သိချင်းမဆိုနိုင်ပါဘူး။

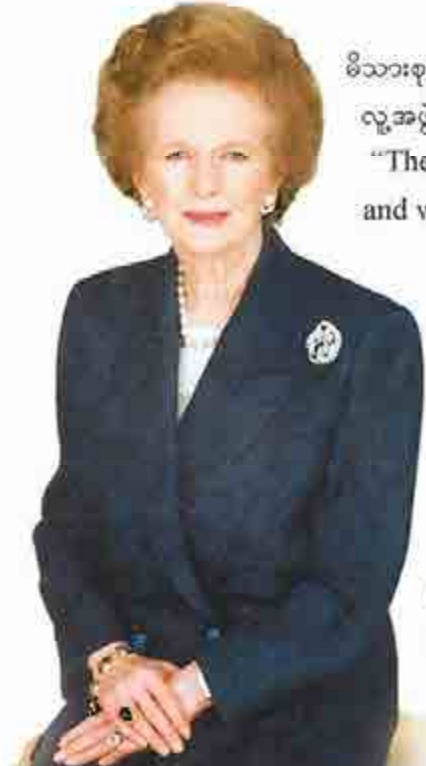
“I feel I have had a very interesting life, but I am rather hoping there is still more to come. I still haven’t captained the England cricket team or sung at Carnegie Hall!”

Jeffrey Archer

ငါဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ယုံကြည်ပါတယ်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနဲ့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဘက်နှစ်ဖက်ကိုတော့ အဖွဲ့အစည်းတွေက ထောက်ပံ့ပေးထားတယ်။ ငါဟာ ဒီမိုကရေစီနဲ့ နိုင်ငံသားလွတ်လပ်ခွင့်တွေ၊ ဥပဒေတွေကိုလဲ ယုံကြည်တယ်။ အဲဒါဟာ ငါ့ကို လစ်ဘရယ်ဖြစ်စေပြီးတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်လဲ ဂုဏ်ယူမိတယ်။

“I believe in a relatively equal society, supported by institutions that limit extremes of wealth and poverty. I believe in democracy, civil liberties, and the rule of law. That makes me a liberal, and I'm proud of it.”

Paul Krugman

မိသားစုတစ်စုမှာ ယောကျ်ားရယ်၊ မိန်းမရယ်ဆိုပြီး တစ်ဦးချင်းခွဲခြားလို့ရပေမဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာတော့ ဒီလိုခွဲခြားလို့မရပါဘူး။

“There is no such thing as society. There are individual men and women, and there are families.”

ချိုလီနိုင်ငံကို ဒီမိုကရေစီသယ်ဆောင်သွားတဲ့အခါမှာ အရမ်းကို သတိထားခဲ့ရတယ်။ ဒီမိုကရေစီအတွက် သင့်တော်တဲ့ဖွဲ့စည်းပုံကို ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့တယ်။ ဒါကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲတွေကျင်းပတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်နဲ့အညီ သင်ထွက်သွားလို့က်တော့။

“I'm also very much aware that it is you who brought democracy to Chile, you set up a constitution suitable for democracy, you put it into effect, elections were held, and then, in accordance with the result, you stepped down.”

Margaret Thatcher

■ **လွင်သူ**

တောင်းပန်လွှာ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လထုတ် သုတအလင်းမဂ္ဂဇင်းတွင် ဆောင်းပါးရှင် လွင်သူရေးသားသည့် ‘မြန်မာပညာကျော်တို့၏ ရွှေအဆိုအမိန့်များ’ဆောင်းပါးတွင် အသုံးပြုဖော်ပြခဲ့သော ဒေါ်ခင်မျိုးချစ်၏ ပုံတူပန်းချီကားအား ပန်းချီဆရာဇော်မိုးသည် ထံမှ ခွင့်ပြုချက်မရရှိဘဲ သုံးစွဲခဲ့သဖြင့် ပန်းချီဇော်မိုးသည်အား ဆောင်းပါးရှင်ကလည်းကောင်း၊ စာတည်းအဖွဲ့ကလည်းကောင်း လေးစားစွာဖြင့် တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုး၊ သိင်္ဂါရီနှင့်
 ပကတိအမှန်တရားကို
 ချဉ်းကပ်ရှာဖွေခြင်း
 ■ မင်းသုခကျော်

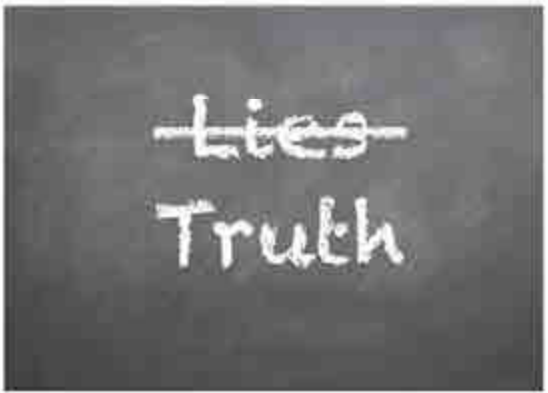
‘လူတိုင်း အမှန်တရားကိုမြတ်နိုးကြသည်’ ဟုဆိုလျှင် ကန်ကွက်မည့်သူများရှိကောင်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် လူတိုင်းအမှန်တရားကို မြတ်နိုးကြပါသည်။ သို့သော် လူတိုင်းမြတ်နိုးသော ထိုအမှန်တရားကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလျှင်တော့ တစ်ယောက်တစ်မျိုး ပြော၍ ၁၀ ယောက်ရှိလျှင် ၁၀ မျိုးပင်ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့် ၁၀ မျိုးထွက် ရသနည်းဆိုလျှင် ယနေ့ လူတိုင်းပြောကြမည့် စကားတစ်စွန်းရှိပါသည်။ ‘ကိုယ့်ဘက်က ကြည့်တော့ လက်ဖဝါး၊ သူ့ဘက်ကကြည့်တော့ လက်ဖမိုး’ ဟူသော လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုး သီအိုရီဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့နှင့် လက်ဖမိုးတွေများစွာပေါ်လာကြပြီး လက်ဖဝါးတွေလည်း များစွာထွက်ပေါ်လာပြန်သည်။ လက်ဖမိုးကြည့်လိုက်၊ လက်ဖဝါးကြည့်လိုက် ကြည့်နေရင်း နှင့်ပင် အမှန်တရားတွေဝေဝါးကော ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ကြပြန်သည်။ လောကတွင် အမှန်

တရားသည် တစ်ခါတစ်ရံကြည့်သည့် မျက်နှာစာမှ မျက်နှာလိုက်သယောင်ရှိနေပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် အမှန်တရားကို စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတစ်ခုသတ်မှတ်ကာ ဤစည်းကိုကျော်ပါက အမှန်တရားမဟုတ်၊ ဤစည်းဤဘောင်အတွင်းဝင်ပါက အမှန်တရားဟုသတ်မှတ်ကာ ဆုံးဖြတ်ကြပြန်သည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့ သတ်မှတ်ကြသောစည်းဘောင်များအတွင်း၌ပင် အမှန်တရားမှာ ပျောက်ဆုံးနေတတ်ပြန်လေသည်။ တစ်ခါ 'ခြွင်းချက်' ဟူသောဝေါဟာရဖြင့် အမှန်တရားအတွက် အားဖြည့်ကြပြန်လေသည်။ ထိုခြွင်းချက်ဖြင့် အမှန်တရားကို တည့်မတ်သွားနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြပြန်သည်။ ထိုခြွင်းချက်သည် တစ်ခါတစ်ရံ အမှန်တရားကို တည့်မတ်ထိန်းကျောင်းပေးနိုင်သော်လည်း ထိုခြွင်းချက်ဖြင့်ပင် အမှန်တရားများက စုံးစုံးမြုပ်ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပြန်လေသည်။ တစ်ဖန် 'ဆင်ခြင်တုံတရား' ဆိုသည့်စကားရပ်ဖြင့် အမှန်တရားအတွက် ကျားကန်ကြပြန်လေသည်။ ထိုဆင်ခြင်တုံတရားသည်လည်း အဆုံးအဖြတ်ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာပေါ်တည်မှီ၍ ပေါ်လိုက်ပျောက်လိုက်ဖြစ်ရပြန်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရည်အချင်းကို သတ်မှတ်ကြပြန်သည်။ မည်သို့ပင် အရည်အချင်းသတ်မှတ်စေကာမူ အဆုံးအဖြတ်ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ပုထုဇဉ်လူသားတစ်ဦးဖြစ်ရသောကြောင့် လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုးသီအိုရီမှာ အသက်ဝင်လာပြန်တော့သည်။ ဤသို့ဖြင့် အမှန်တရားကိုချစ်မြတ်နိုးသူတို့အတွက် အမှန်တရား၏ သမိုင်းကြောင်းများကို ပိတ်ကားပေါ်တွင် ဇာတ်လမ်းသရုပ်ဖော် ပြသမည်ဆိုပါက ကြည့်ရှုရသူများအတွက် စိတ်ဓာတ်အင်အားတွေ တက်လိုက်ကျလိုက်နှင့် ရင်သပ်ရှုမောဖွယ် ဇာတ်လမ်းကောင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ အမှန်တရားသည် မိမိအသာစီးရသောအချိန်တွင် လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုးသီအိုရီများ၊ ခြွင်းချက်များနှင့် ဆင်ခြင်တုံတရားများအကြားတွင် မထင်မရှားကြယ်ပွင့်လေး တစ်လုံးပမာ လင်းတစ်ခါ မှိန်တစ်လှည့်ဖြစ်နေသည်

ကို အကြိုက်တွေ့ကောင်းတွေ့မိကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် မိမိနိမ့်ကျနေသောအချိန်၊ မိမိ အနိုင်ကျင့်ခံနေရသောအချိန်မှာတော့ လူတိုင်း အမှန်တရားကို မြတ်နိုးတတ်ကြပြန်ပါသည်။ လူ့ဘဝ လူ့လောကတွင် နိမ့်ချည်တစ်လှည့်၊ မြင့်ချည်တစ်ခါဖြစ်သော ကံဇာတာအလှည့်အပြောင်းများသည် လူတိုင်းဆုံကြ၊ ကြိုကြမြဲဖြစ်သည်။ ကံကြမ္မာအသာစီးရချိန်တွင် အမှန်တရားကိုချစ်လိုက်၊ မုန်းလိုက်ပြုစေကာမူ ကံကြမ္မာကျဆင်းသောအခါမှာတော့ အမှန်တရားကိုပင် နှစ်နှစ်ကာကာ မြတ်နိုးတတ်လာကြသည်။

အမှန်တရားဆိုသည်မှာလည်း ရှုပ်ထွေးလွန်းလှသည်။ လွယ်မယောင်နှင့်ခက်၍ တိမ်မယောင်နှင့်နက်သည်။ မြင်နိုင်သလိုလိုနှင့် ပျောက်နေတတ်သည်။ လောကတွင် အမှန်တရားကို မျှော်လင့်ကြသူများ၊ ရှာဖွေကြသူများ၊ ချစ်မြတ်နိုးကြသူများ များစွာရှိကြပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အမှန်တရားသည် ထိုသူတို့ကို လှည့်စားထားနိုင်ခြင်းကြောင့် အမှန်တရားကို အမှန်ထင်ကာ စွဲကိုင်မိကြသူများရှိသလို ရံဖန်ရံခါလည်း အမှန်တရားရှာဖွေသူများကိုယ်တိုင်ပင် အမှန်တရား၏ လှည့်စားမှုများအောက်တွင် မိန်းမောကာ အမှန်ကိုဖုံးဖိမိတတ်ခြင်းများလည်း ရှိတတ်ပေသည်။ ထိုသို့ ဖြောင့်မလိုလိုနဲ့ ကောက်တတ်၊ တိမ်မလိုလိုနဲ့နက်တတ်သော အမှန်တရားဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ မည်သို့သောအရာမျိုးကို အမှန်တရားဟု သတ်မှတ်ကြပါသနည်း။ လောက၌ အမှန်တရားဟူသည် မည်သို့သဘောသဘာဝမျိုးရှိတတ်ပါသနည်း။ အမှန်တရားသည် အခြေအနေ၊

တရားမျှတမှု
မရှိသော
အမှန်တရားသည်
အပြင်ပန်းလှ၍
အတွင်းပုပ်နေသော
အသီးသဖွယ်
ဖြစ်သည်။

အချိန်အခါ၊ နေရာဒေသကို လိုက်၍ပြောင်းလဲတတ်ပါ သလား။ သို့တည်းမဟုတ် ကြည့်ရှုသည့်မျက်နှာစာပေါ် မှတည်၍ ပြောင်းလဲတတ်သည်သဘောရှိလေသလား။ သို့ဆိုလျှင် လောက၌ မည်သည့်အခြေအနေအချိန်အခါ ၌မဆို အမြဲမှန်ကန်နိုင်သည့် ပကတိအမှန်တရားဆို သည်မှာကော ရှိနိုင်ပါသလား။

ပညာရှင်တို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသော အမှန်တရားများ

အမှန်တရားနှင့်ပတ်သက်၍ အတွေးအခေါ် ပညာရှင်များ၊ ဘာသာဗေဒပညာရှင်များက အမြင် အမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားကြပါသည်။ ပညာ ရှင်အသီးသီးက ရှုထောင့်အမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားကြသည်မှာလည်း အမှန်တရား၏ လျှို့ဝှက်နက်နဲမှုကို ပို၍ထင်ရှားစေပါသည်။ ထိုသို့ အမှန်တရားအပေါ် ပညာရှင်အသီးသီးက အမြင်အမျိုး မျိုး၊ သတ်မှတ်ချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြ သော်လည်း တူညီသောအချက် ၅ ချက်ကို ရှုထောင့် အမျိုးမျိုးဖြင့်ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် တွေ့ရှိရပါသည်။

ပထမအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

‘အရှိကို အရှိအတိုင်း လက်ခံခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်း၊ ကျင့်သုံးခြင်း’ကို အမှန်တရားဖြစ်သည်ဟု ပညာရှင်များ က ပထမအချက်အနေဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် Reality စစ်မှန်ခြင်းကို အမှန်တရားဟုရှုမြင်လက်ခံခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

ဒုတိယအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ အမှန်တရား ဆိုသည်မှာ ‘သိပုံနည်းကျချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး ယုတ္တိ ယုတ္တရရှိ၍ လက်တွေ့သက်သေပြနိုင်သည့် ငြင်းဆို၍ မရနိုင်သောအကြောင်းအချက်များ’ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘာလုံးသည်ဆိုခြင်းမျိုးကို အမှန်တရားဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

တတိယအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

တတိယအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် အမှန်တရား ဆိုသည်မှာ ‘တရားမျှတမှု’ ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ဤ အချက်သည် လောကလူသားတို့အတွက် အမှန်တကယ် လိုအပ်သော ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသည့်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခုဖြစ်ပါ သည်။ တရားမျှတမှုမရှိသောအမှန်တရားသည် အပြင် ပန်းလှ၍ အတွင်းပုပ်နေသော အသီးသဖွယ်ဖြစ်သည်။

စတုတ္ထအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

စတုတ္ထအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ အမှန်တရားဟူ သည် နှိုင်းရတန်ဖိုးဖြစ်သည်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မှသာ အမှန်တရားကို ခံစားသိရှိနိုင်မည်ဟုဆိုသည်။ အဖြူ ရောင်သည် အမည်းနှင့်ယှဉ်မှ သူ၏ဂုဏ်သတ္တိ ပိုမိုပေါ် လွင်စေသည်ဆိုသော အယူအဆမျိုးဖြစ်သည်။

ပဉ္စမအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

ပဉ္စမအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ ‘စာအုပ်စာပေ ကျမ်းဂန်များက သတ်မှတ်လက်ခံထားသော အမှန် တရားမျိုး’ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကျမ်းဂန်လာ အမှန်တရားမျိုးဖြစ်ပါသည်။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခု ၏ဘာသာ၊ အယူဝါဒ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာများနှင့် ဆက်နွယ်ဆင်းသက်လာသော သတ်မှတ်ချက်မျိုးဖြစ်သည်။

ပညာရှင်တို့၏အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် အမှန် တရား၏နက်နဲမှု

ပထမအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် အရှိကို အရှိ အတိုင်းလက်ခံခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်း၊ ကျင့်သုံးခြင်းကို အမှန်တရားဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ဤအဆိုသည် အနှစ်သာရရှိလှပါသည်။ သို့သော်လည်း အရေးကြီး

သောအချက်မှာ 'အရှိကို အရှိအတိုင်း' ဆိုသည့်အချက် ဖြစ်သည်။ အရှိကို အရှိအတိုင်းသတ်မှတ်ရန်၊ သို့မဟုတ် သိနိုင်ရန်ခက်ခဲသောအခြေအနေများကို တွေ့ကြုံရ သည့်အခါ မည်သို့သတ်မှတ်ကြမည်နည်း။ ဤအတွက် ဆုံးဖြတ်ကြသူများ၏ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ ပညာ ဉာဏ်ပြည့်စုံခြင်းများ စသည်ဖြင့် အခြေခံလိုအပ်ချက် များစွာ လိုအပ်လာပြန်ပါတော့သည်။ ဆုံးဖြတ်ကြသူ များသည် ထိုအချက်များနှင့်မပြည့်စုံလျှင် အမှန်တရား သည် ပုံပြင်တစ်ပုဒ်၊ သို့မဟုတ် ဝမ်းနည်းဖွယ်သမိုင်း မှတ်တမ်းတစ်ခုအဖြစ်သာ ကျန်ရစ်ဖွယ်ရှိပေတော့ သည်။

ဒုတိယအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ ငြင်းဆိုမရနိုင် သောအချက်အလက်ကို အခြေခံထားသောကြောင့် စစ် မှန်သောအမှန်တရားမျိုးဖြစ်သော်လည်း လောက၌ သက်သေပြရန်ခက်ခဲသော အမှန်တရားပေါင်းမြောက် မြားစွာရှိပေသည်။ သက်သေပြနိုင်မှ အမှန်တရားဖြစ် မည်ဆိုလျှင် မျက်ကွယ်ပြုခံရမည့် အမှန်တရားများစွာ သည် ယနေ့လည်းရှိနေမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ နောင်အနာ ဂတ်များစွာတွင်လည်း ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူ မျက်စိဖြင့်မြင်နိုင်မှသာ အမှန်တရားဖြစ်သည်ဆိုလျှင် မိမိမျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်စွမ်းမရှိသော၊ သို့မဟုတ် မျက် ကွယ်တွင်ရှိသော အမှန်တရားများမှာ အဟောသိကံဖြစ် နေဦးမည်ဖြစ်သည်။ လောက၌ မိမိမျက်စိဖြင့်မြင်နိုင် သော်လည်း အမှန်တရားကို မဝေခွဲနိုင်သော အကြောင်း တရားများစွာလည်းရှိပေသည်။ 'တံလျှပ်ကို ရေထင်' ခြင်းသည် မိမိမျက်စိဖြင့်မြင်နိုင်သော်လည်း မြင်နေရ သောအရာတိုင်းသည် အမှန်တရားမဟုတ်ဘဲ ထင်မြင် ယူဆချက်သက်သက်သာဖြစ်နေတတ်ကြောင်း ထင် ရှားစေသည့် ဥပမာများဖြစ်ပေသည်။

တတိယအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် လောကီ လူ့ဘောင်အတွင်း အဓိကအကျဆုံးနှင့် အလိုအပ်ဆုံး သော သတ်မှတ်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ 'အမှန် တရားဆိုသည်မှာ တရားမျှတမှု' ဟူသောအချက်မှာ လောကပါလတရားနှင့်လည်း ကိုက်ညီလှပေသည်။ လူ

တိုင်းလက်ခံနိုင်သည့်အချက်လည်းဖြစ်သည်။ သို့ရာ တွင် ထိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အတွက် အငြင်းပွားဖွယ်ရာ များစွာရှိနိုင်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ၌ တစ်ဖက်က လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သည်ထင်၍ လုပ်ဆောင်သော အမှန် တရားများသည် ၎င်းဘက်မှကြည့်လျှင် မှန်ကန်သော် ငြား အခြားတစ်ဖက်မှကြည့်သည့်အခါ တရားမျှတမှု ပျောက်ဆုံးနေခြင်း၊ အမှန်တရားပျောက်ဆုံးနေခြင်း မျိုးများ ကြုံရနိုင်ပါသည်။ လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုးသီအိုရီ မျိုးဖြစ်သည်။ လောကတွင် ဤသို့သောအမှန်တရားမျိုး ကို ပညာရှင်များက မိမိအတွက်သာ မှန်ကန်သော အမှန်တရားမျိုး (Your Truth) ဟုသတ်မှတ်ဖွင့်ဆို ကြသည်။ တစ်ဦးကောင်းစားရန် တစ်ဦးနစ်နာရမည့် အမှန်တရားမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုနေရာမျိုးတွင် အမှန် တရားသည် အခြေအနေနှင့် အချိန်ကာလ၊ နေရာပေါ် မူတည်၍ အမှန်တရား၏အနှစ်အရသာသည် ပြောင်းလဲ နိုင်သကဲ့သို့ အလေးသာသည့်ဘက်သို့ တိမ်းစောင်း သွားနိုင်သည့် ပါးလွှာသည့် အမှန်တရားမျိုးဖြစ်ပေ သည်။

စတုတ္ထအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ အမှန်တရား သည် နှိုင်းရတန်ဖိုးဖြစ်သည်။ နှိုင်းယှဉ်မှုရှိမှ အမှန် တရားတို့သည် ထင်ရှားပေါ်လွင်လာမည်။ ဤဖွင့်ဆို ချက်မှာ ရှင်းမယောင်နှင့် ရှုပ်ထွေးလှသည်။ ထိုအယူ အဆအတွက် မေးခွန်းတစ်ခုမှာ ဘာကို ဘာနှင့်နှိုင်း ယှဉ်ရမည်နည်းဆိုသည်ပင်။ ချောကလက်နှင့် ငါးပိ ဘယ်ဟာကောင်းသလဲဆိုလျှင် ချောကလက်ကြိုက်သူ က ချောကလက်ကောင်းသည်ဟု ဖြေမည်ဖြစ်သလို

ငါးပိကြိုက်သူက ငါးပိကောင်းသည်ဟုဖြေမည်ဖြစ်သည်။ ဂျာမနီကချောကလက်နှင့် အမေရိကန်ချောကလက် ဘယ်ဟာကောင်းသလဲဆိုလျှင် အဖြေအမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ကြက်သားဟင်းနှင့် ဝက်သားဟင်း ဘယ်ဟာကောင်းသလဲဟု စာရေးသူကိုမေးလျှင် လက်ရာကောင်းသည့်ဟင်း ပိုကောင်းသည်ဟုဖြေမိမည်ဖြစ်သည်။ ယခုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ နှိုင်းယှဉ်ရမည့်အရာနှစ်ခုအတွက် ဝိဝါဒကွဲပြားနိုင်သလို နှိုင်းယှဉ်ရမည့်အရာ နှစ်ခုအမျိုးအစားချင်းတူညီသော်ငြား အခြေအနေအကြောင်းအရာနှင့် နောက်ခံသမိုင်းပေါ်မူတည်၍ လေးလေးနက်နက်စဉ်းစားရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်ပေရာ ချင့်ချိန်ပိုင်းခြားနိုင်သည့် ပညာဉာဏ်ရင့်ကျက်ပြည့်ဝဖို့လည်း များစွာလိုအပ်မည်ဖြစ်သည့် သိမ်မွေ့လှသော အမှန်တရားတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။

ပဉ္စမအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဖြစ်သော စာပေကျမ်းဂန်လာအမှန်တရားမျိုးသည် ကျန်ဖွင့်ဆိုချက် ၃ ခုစလုံးနှင့် ဖီလာဆန်ကျင်ပင်ဖြစ်သွားစေနိုင်သည်။ စာပေကျမ်းဂန်ကဆိုသော အမှန်တရားတိုင်းမှန်ကန်မှုရှိသည်ဟု တိတိကျကျဆိုနိုင်သည့်အခါများ ရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုစာပေကျမ်းဂန်ကို မည်သို့သောပညာရှင်၊ သို့မဟုတ် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကရေးခဲ့သနည်း။ မည်သည့်အချိန်ကာလက ရေးခဲ့သနည်းဆိုသည်မှာ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ အမှန်တရား၊ အမှားသက်သေဟုဆိုချင်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံအမှားက သက်သေပြမှတစ်ဆင့် အမှန်တရားများသည် အမှန်မဟုတ်မှန်းသိခွင့်ရနိုင်တော့သည်။ ထိုအခါမျိုးတွင်မှ အမှန်တရားကို ရှာဖွေရမည့် အခြေအနေမျိုးကြုံရနိုင်ပေသည်။

အမှန်တရား၏နက်နဲမှုနှင့် ပရိယာယ်ကြွယ်မှုများကြောင့် ပညာရှင်အသီးသီးက ဖွင့်ဆိုချက်အမျိုးမျိုး၊ ရှုထောင့်အဖုံဖုံဖြင့် အသေးစိတ်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားကြသော်လည်း အကြမ်းဖျင်းသာသတ်မှတ်နိုင်ပြီး ယနေ့အချိန်အထိ မည်သို့သောစံချိန်စံညွှန်းနှင့်ကိုက်ညီရမည်ဆိုသည်ကို တိတိကျကျသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခြင်းမရှိ။ အမှန်တရားတိုင်းသည် အချိန်ကာလနှင့်

နေရာဒေသပေါ်မူတည်၍ ပြောင်းလဲတတ်ကြောင်း ပညာရှင်အားလုံးက တညီတညွတ်တည်း လက်ခံထားကြသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်လမ်းညွှန်ခဲ့သည့် အမှန်တရား သမုတိသစ္စာ၊ သို့မဟုတ် သမုတိအမှန်တရား

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက အမှန်တရားအကြောင်းကို သစ္စာဖြင့် ပြဆိုတော်မူသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြားသည့် အမှန်တရားအကြောင်းကို ပညတ်၊ ပရမတ်ဖြင့် အကြမ်းဖျင်းပိုင်းခြားပြထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ပညတ်ဆိုသည်မှာ လူအများကသတ်မှတ်သော အမည်နာမအမျိုးမျိုး၊ အခေါ်အဝေါ်အမျိုးမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် လူအများစုက တူညီစွာအသိအမှတ်ပြုလက်ခံထားသော အမည်နာမသတ်မှတ်ချက်အမျိုးမျိုးကို ပညတ်ဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ပညတ်၏ သဘောတွင် ထူးခြားချက် ၂ မျိုးရှိသည်။ ပထမအချက်မှာ ပညတ်တွင် ပုံသဏ္ဍာန်ပြောင်းလဲလျှင်၊ အခြေအနေပြောင်းလဲလျှင်၊ နေရာပြောင်းလဲလျှင် ပညတ်သဘောသည်လည်း ပြောင်းလဲသွားတတ်ပြီး အမြဲတမ်း တစ်သမတ်တည်း မှန်ကန်သည်ဟူ၍မရှိ။ ပညတ်၏နောက်ထပ်ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ မရနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလိုက်ပါက အမှန်တရား သတ်မှတ်ချက်များသည် ပျောက်ဆုံးသွားတတ်ပြီး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုမခံနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လူအများခေါ်ဝေါ်သမုတ်ထားသည့် ပညတ်လက္ခဏာရှိသော အမှန်တရားမျိုးကို သမုတိသစ္စာ (သမုတိအမှန်တရား) ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ ပရမတ်၏ သဘောမှာမူ ပညတ်နှင့် ပြောင်းပြန်ဖြစ်၍ ပုံသဏ္ဍာန်၊ အခြေအနေ၊ နေရာပြောင်းလဲသော်လည်း ဂုဏ်သတ္တိ မပြောင်းလဲ၊ ထို့အတူ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်လျှင်လည်း ပရမတ်၏ဂုဏ်သတ္တိများမှာ ပြောင်းလဲမသွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ။

**ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်။
■ မင်းသုခကျော်**

ကချင်ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲနှင့် အင်းတော်ကြီးဘိုင်

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီးသည် မိမိတို့၏ ရိုးရာအစဉ်အလာများအတိုင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းပွဲတော်များကို နှစ်စဉ်ကျင်းပလေ့ရှိရာကောက်သစ်စားပွဲများသည် ထင်ရှားသော ပွဲတော်တစ်ခုဖြစ်သည်။ တစ်နှစ်တာကာလအတွင်း မိမိတို့စိုက်ပျိုးခဲ့သည့်

ကောက်ပဲသီးနှံများအနက် အထူးသဖြင့် စပါးများ ထွက်ရှိရိတ်သိမ်းပြီးချိန်တွင် ကောက်သစ်စားပွဲများကိုကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ ယင်းတို့အနက် ကချင်တိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲတော်များကို ယေဘုယျအားဖြင့် နှစ်စဉ်ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

ကချင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း

ကချင်တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်သည့် ဒေသတစ်ခုဖြစ်သည့် မိုးညှင်းမြို့နယ်သည် မိုးကောင်း၊ ရွှေကူ၊ အင်းတော်၊ ဟုမ္မလင်း၊ ဖားကန့်မြို့နယ်တို့နှင့်ထိစပ်နေကာ မြန်မာနိုင်ငံ

မြောက်ပိုင်း၊ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း၌ တည်ရှိသည်။ လက်ရှိ မိုးညှင်းခရိုင်ကို မိုးညှင်း၊ မိုးကောင်းနှင့် ဖားကန်မြို့နယ်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင်ထုတ်ပြန် သည့်စာရင်းများအရ မိုးညှင်းမြို့နယ်ကို ရပ်ကွက် ၁၇ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု ၃၈ အုပ်စု၊ ကျေးရွာ ၁၃၂ ရွာဖြင့်ဖွဲ့စည်းကာ မိုးညှင်းမြို့နယ် လူဦးရေ ၂၀၉၆၃၉ ဦးတွင် ဗမာလူမျိုးများက ၁၁၂၀၆၀ ဦးဖြင့် အများဆုံးဖြစ်၍ ကချင်လူမျိုး ၁၃၇၅၃ ဦးနှင့် ရှမ်း လူမျိုး ၇၆၄၁၉ ဦးနေထိုင်ကြသည်။

မိုးညှင်းမြို့နယ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံး ရေချိုအိုင်ဖြစ်သည့် အင်းတော်ကြီးပတ်လည်တွင် ကျေးရွာ ၁၉ ရွာရှိသည့်အနက် ရွာသစ်ရွာသည် အသေးဆုံးဖြစ်သည်။

မိုးညှင်းမြို့နယ်၊ ဟိုပင်မြို့မှ မိုင် ၃၀ ကွာဝေး သည့် လုံးစန်ကျေးရွာအုပ်စု၊ ရွာသစ်သည် အိမ်ခြေ ၃၀၀ ဝန်းကျင်သာရှိသည့် ကျေးရွာငယ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး

ဟိုပင်မြို့မှ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့် ၂ နာရီကျော်ကြာ သွားရောက်ရသည်။ ရွာသစ်တွင် ရှမ်းနီ၊ ဗမာနှင့် ကချင်လူမျိုးများနေထိုင်ကြပြီး ကျေးရွာနေပြည်သူ များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြကာ ရွာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းနှင့် ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတို့တည်ရှိ ကြသည်။ လူမျိုးဘာသာမခွဲခြားဘဲ စည်းလုံးညီညွတ် စွာနေထိုင်ကြသည့် ယင်းကျေးရွာတွင် ကောက်သစ် စားပွဲတော်များကို ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သည့် ရှမ်းနီ နှင့် ဗမာလူမျိုးများက ဗုဒ္ဓဘာသာအစဉ်အလာအတိုင်း ကျင်းပကြသကဲ့သို့ ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ကိုးကွယ် သည့် ကချင်လူမျိုးများကလည်း ခရစ်ယာန်ဘာသာ ထုံးတမ်းအတိုင်း ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။

ကောက်သစ်စားပွဲများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များက ရဟန်းသံဃာများကိုပင့်ဖိတ်၍ ကောက်ဦးဆွမ်း ကျွေးကာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များက ခရစ်ယာန် ဓမ္မဆရာကိုပင့်ဖိတ်၍ ဆုတောင်းပွဲများ ပြုလုပ်ကြ

သည်။ ရှမ်းနီနှင့် ရှမ်းမျိုးနွယ်စုများသည် ကောက်ဦး ဆွမ်းတင်လှူပွဲနှင့် ရိုးရာနတ်သစ်ကူးပွဲတော်ကို ကျင်းပ၍ စုပေါင်းကောက်သစ်စားကြပြီး ကချင်လူမျိုးများက တစ်အိမ်ချင်း ကောက်သစ်စားပွဲများကို ပြုလုပ်ကြသည်။

မိုးညှင်းမြို့နယ်၌ စပါးကို အဓိကစိုက်ပျိုးပြီး ပဲပုပ်၊ မြေပဲနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်မျိုးစုံကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ သို့သော် နှစ်စဉ်မိုးစပါးရိတ်သိမ်းပြီးချိန် စပါးသစ်ထွက်ရှိသည့်လတွင်သာ ကောက်သစ်စားပွဲကိုကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

ကောက်သစ်စားပွဲအကြို

ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်မည့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်အိမ်ရှင်သည် ကောက်သစ်စားမီ ရွာတွင် နေထိုင်ကြသူများနှင့် ဆုတောင်းပေးမည့်ခရစ်ယာန်တရားဟောဆရာကို ကြိုတင်ဖိတ်ကြားရသည်။ ကောက်သစ်စားပွဲတွင် ကျွေးမွေးမည့်ထမင်းဟင်းလျာ

များကို ညဦးကပင် ကြိုတင်ချက်ပြုတ်ကြရသဖြင့် ရွာရှိ အပျို၊ လူပျိုများအပါအဝင် ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများက လာရောက်စိုင်းဝန်းကူညီပေးကြကာ ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်မည့် အိမ်ရှင်၏မြေရိုင်းအတွင်း ဖျာများခင်းကာ ချက်ပြုတ်ကြသည်။

ကောက်သစ်စားပွဲအကြိုည၌ ကောက်သစ်စားမည့်အိမ်တွင် စားသောက်ဖွယ်ရာများချက်ပြုတ်ခြင်း၊ ငှက်ပျောဖက်များ ဖြတ်တောက်သန့်စင်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြရသည်။ ကောက်သစ်စားပွဲတွင် ထမင်းနှင့်ဟင်းကို ဖက်များဖြင့်စားကြရသောကြောင့် စည်သည်များကိုကျွေးမွေးမည့် ထမင်းနှင့်ဟင်းများကို ဖက်များဖြင့် တစ်ထုပ်စီထုပ်ကာ တောင်းများအတွင်း၌ ထည့်ထားကြရသည်။ ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်သူ၏ဆန္ဒအတိုင်း မိမိနှစ်သက်ရာဟင်းကို ကျွေးမွေးနိုင်ပြီး ငှက်ပျောဖူးအစပ်သုပ်၊ အသီးအရွက်ကြော်၊ ငါးပိထောင်းနှင့် ဟင်းချိုတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းကျွေးမွေးကြသည်။ လူတစ်ဦးစီအတွက် ငှက်ပျောဖက်ဖြင့်ထုပ်ထားသည့် ထမင်း ၁ ထုပ်၊ ဟင်း ၂ ထုပ်၊ သို့မဟုတ် ၃ ထုပ်ကို ပလတ်စတစ်အိတ်တစ်ခုစီတွင် ထည့်သွင်းကြသည်။

ကောက်ဦးအလှူဖြစ်သဖြင့် မိမိတို့လယ်မှ တစ်နှစ်တာအတွင်း ပထမဆုံးထွက်ရှိသည့်စပါးကို ကြိုတင်ခွဲထားသည့်ဆန်ဖြင့်သာ ချက်ပြုတ်ကြသည်။ ကောက်ဦးဆန်ဖြင့် ကျွေးမွေးစားသောက်သဖြင့် ကောက်သစ်စားသည်ဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်။

ရွာသစ်ရွာရှိ အိမ်ထောင်စုတိုင်းတွင် ပက်များ၊ ကြက်များကို မွေးမြူထားကြပြီး ကောက်သစ်စားပွဲအပါအဝင် အလှူပွဲများကျင်းပချိန်တွင် ဝက်သား၊ ကြက်သားဟင်းများဖြင့် ကျွေးမွေးလေ့ရှိကြသည်။

ကောက်သစ်စားချိန်

နံနက်မိုးလင်းချိန်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကောက်သစ်စားပွဲ၌ ရဟန်းသံဃာများကို ကောက်ဦးဆွမ်းဖြင့် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီး ရွာသူရွာသားများအားကျွေးမွေးကြသကဲ့သို့ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များကလည်း ဘာသာရေးဆရာနှင့် ဖိတ်ကြားထားသူများကို ကောက်ဦးထမင်းနှင့်ဟင်းများကို ကျွေးမွေးကြသည်။

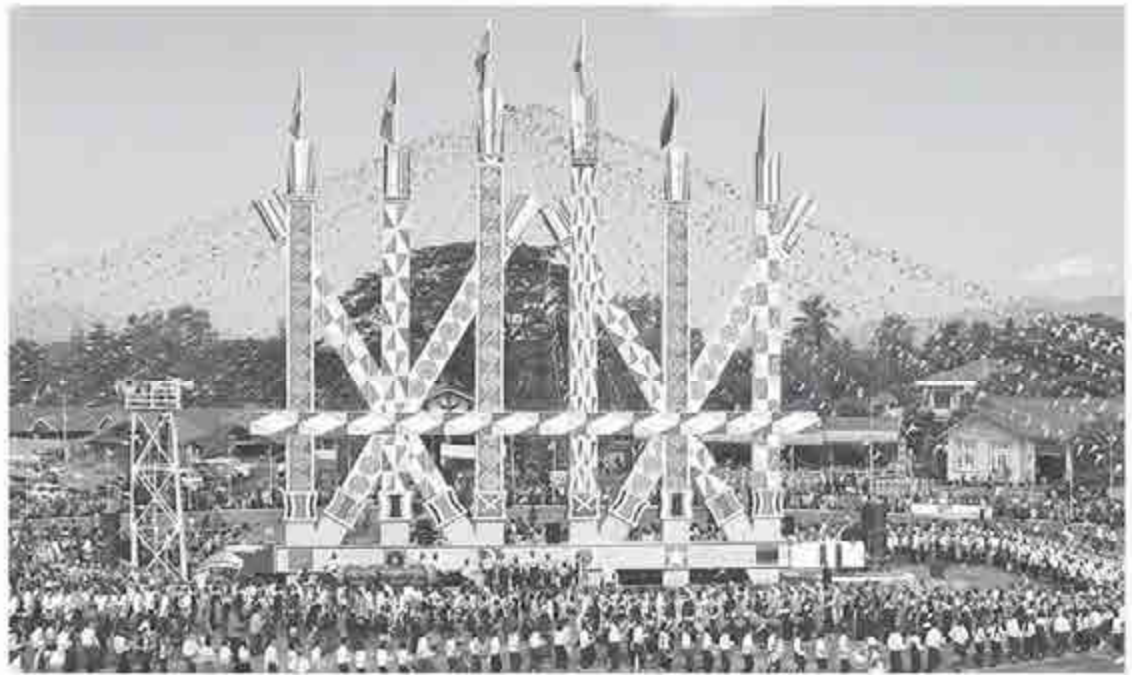
ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ၏ ကောက်သစ်စားပွဲတွင် ကောက်သစ်စားမည့်အိမ်၌ ဧည့်ပရိသတ်များစုံညီချိန်တွင် ပန်းအိုးများတင်ထားသည့်စင်ပေါ်၌ ဖယောင်းတိုင်များထွန်းညှိကာ အိမ်ရှင်ဖြစ်သူက ကောက်သစ်စားပွဲကျင်းပရခြင်းအကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြောကြားလေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် ဓမ္မဆရာက ဦးဆောင်၍ ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာမှကောက်နှုတ်ချက်ကိုဖတ်ကြားပြီး လာမည့်နှစ်တွင် ရာသီဥတုကောင်းမွန်ပါစေကြောင်း၊ သီးနှံများအထွက်နှုန်း

ကောင်းပါစေကြောင်း၊ ရုပ်ရွာအေးချမ်းသာယာပါစေကြောင်း၊ မိသားစုဝင်များကျန်းမာကြပါစေကြောင်း ဆုတောင်း၍ ပရိသတ်က ဓမ္မသီချင်းများကို သီဆိုဆုတောင်းကြသည်။

ယင်းအခမ်းအနားတွင် ကောက်သစ်စားသည့် အိမ်ရှင်နှင့် ဓမ္မဆရာတို့သည် ကချင်တိုင်းရင်းသားရိုးရာဝတ်စုံကိုဝတ်ဆင်လျက် ရိုးရာခေါင်းပေါင်းကို ပေါင်းထားကြသည်။ ထို့အတူ ကောက်သစ်စားပွဲသို့ လာရောက်ကြသူအချို့ကလည်း ကချင်ရိုးရာဝတ်စုံများကို ဝတ်ဆင်လာကြသည်။

ဆုတောင်းပွဲပြုလုပ်ပြီးချိန်တွင် ဓမ္မဆရာနှင့် ရုပ်ဝေးမှ အထူးဧည့်သည်များကိုလက်ဆောင်အဖြစ် လွယ်ပလိုင်းတစ်ခုကိုပေးအပ်ကြသည်။ ပန်းနွယ်ပန်းခက်များဖြင့် အလှဆင်ထားသည့် ပလိုင်းအတွင်း၌ ဆန်တစ်ပြည်၊ ဝဥ၊ သို့မဟုတ် ပိန်းဥကြီးတစ်လုံး၊ ပင်စည်များရှည်လျားစွာပေါက်နေသည့် ချင်းပင်တစ်ပင်၊ ရွှေဖရုံသီးတစ်လုံး၊ ဖက်ဖြင့်ထုပ်ထားသည့် ထမင်းဟင်းများနှင့် ပူဇော်ငွေထည့်ထားသောစာအိတ်ရှည်တစ်လုံးတို့ကိုထည့်ထားသည်။

ဆုတောင်းကြပြီးနောက် ဧည့်ပရိသတ်များ

အားလုံးစုပေါင်းကာ ကောက်သစ်စားပွဲကျင်းပသည့် အိမ်ကတည်ခင်းသည့် ဖက်ထုပ်ထမင်းနှင့်ဟင်းများကို စားသုံးကြရသည်။ ယင်းအချိန်တွင် ပန်းကန်များကို အသုံးပြုခြင်းမရှိဘဲ ကြမ်းခင်းပေါ်တွင် ဝိုင်းဖွဲ့ထိုင်၍ ဖက်ထမင်းကို စုပေါင်းစားသောက်ကြခြင်းဖြင့် ကျေးရွာနေလူထု၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုအသွင်ကိုမြင်ကြရပေသည်။ ကချင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ကောက်သစ်စားပွဲများတွင် အခြားပွဲတော်များကျင်းပသကဲ့သို့ ခေါင်ရည်ကို တိုက်ကျွေးခြင်းမရှိပါချေ။

တစ်ဦးချင်းပြုလုပ်သည့် ကောက်သစ်စားပွဲသည် ဧည့်ခံကျွေးမွေးပြီးချိန်တွင် အဆုံးသတ်သော်လည်း စုပေါင်းကောက်သစ်စားပွဲများတွင်မူ ညပိုင်း၌ ပွဲလမ်းသဘင်များခင်းကျင်းကာ သီဆိုကခုန်မှုများပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကောက်သစ်စားပွဲကို ခရစ္စမတ်ပွဲတော်နှင့် ပူးပေါင်းကျင်းပကြောင်း ကချင်တိုင်းရင်းသားဦးမာတူးက ရှင်းပြခဲ့သည်။ ရွာအတွင်းရှိ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်လူငယ်မောင်မယ်လေးများက ကောက်သစ်စားသည့်အိမ်အပါအဝင် ရွာရှိအိမ်များသို့လှည့်လည်ကာ ဓမ္မသီချင်း

များသီဆို၍ ဆုတောင်းကြသည့်ထုံးတမ်းသည် ကာလကြာမြင့်နေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

မခုတ်စားနှင့် မထိုးလှုံ

ကောက်သစ်စားပြီးနောက် ကချင်တိုင်းရင်းသားဦးမာတူးက ကချင်မခုတ်စားနှင့်မထိုးလှုံကိုပြသခဲ့ရာ နှစ်ကာလရှည်ကြာစွာ သိမ်းဆည်းထားသဖြင့် ယင်းစားနှင့်လှုံတို့သည် မည်းညစ်ကာ ဖုန်များပေလျက်ရှိသည်။

မခုတ်စားနှင့်မထိုးလှုံသည် ဟောင်းနွမ်းလေတန်ဖိုးရှိလေဖြစ်ကြောင်း၊ အိမ်ထောင်စတင်တည်ထောင်ချိန်တွင် သတို့သမီးမိဘများကပေးလိုက်သည့် စားနှင့်လှုံကို ဝါးနှီးဖြင့် ချည်နှောင်သိမ်းဆည်းထားကြရကြောင်း၊ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ အသုံးမပြုသဖြင့် မခုတ်စား၊ မထိုးလှုံဟုခေါ်ဆိုကြောင်း၊ ချည်နှောင်ထားသည့်ဝါးနှီးကို တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှမဖြေကြောင်း ဦးမာတူးက ရှင်းပြခဲ့သည်။ ယင်းစားနှင့်လှုံကို မီးဖိုဆောင်ရှိ ကျပ်ခိုးစင်တွင်ထားရှိကြသဖြင့် မည်းညစ်ကာ ဖုန်များပေနေလေ့ရှိပြီး ရပ်ဝေးမှ လာရောက်သည့် ဧည့်သည်များကို ကချင်တိုင်းရင်းသားများ၏ဂုဏ်ယူဖွယ်ပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ် ထုတ်ပြလေ့ရှိကြောင်းသိရှိခဲ့ရပေသည်။

မိမိတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုအစဉ်အလာထုံးတမ်းများအရ မိဘဘိုးဘွားအစဉ်အဆက် ကျင်းပခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားရိုးရာပွဲများသည် ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များအဖြစ် ကျန်ရှိလျက်ရှိရာ ယင်းတို့ကို မျိုးဆက်သစ်များက ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းကြခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများသည် ကာလရှည်ကြာစွာ တည်တံ့နေမည်ဖြစ်သည်။

ရွှေပျူဂေလယ်ဘုရား

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခရီးသွားနယ်မြေများအနက် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပခရီးသွားများ စိတ်ဝင်တစားသွားရောက်လေ့ရှိသည့်နေရာများတွင် မိုးညှင်းမြို့နယ်မှ အင်းတော်ကြီးသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မြန်မာများသည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် တောင်ထိပ်တွင်ဘုရားစေတီများတည်ထားခဲ့ကြသကဲ့သို့ ရေလယ်ကျွန်းများပေါ်တွင်လည်း ဘုရားစေတီများကိုတည်ထားခဲ့ကြသည်။ ရေလယ်ကျွန်းများပေါ်တွင်တည်ထားသောစေတီများအနက် ထင်ရှားသောဘုရား ၆ ဆူသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၃ ဆူစီရှိကြသည်။ ကျိုက္ခမီ၊ မော်တင်စွန်းနှင့် ကျိုက်မော်ဝန်းစေတီများသည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိကြ၍ အညာသီဟတော၊ ဖောင်တော်ဦးနှင့် ရွှေမဇ္ဇူဘုရားတို့သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိနေကြသည်။ ဖောင်တော်ဦးစေတီက အင်းလေးကန်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ရွှေမဇ္ဇူဘုရားက အင်းတော်ကြီးအိုင်အတွင်း၌လည်းကောင်း တည်ရှိကြသည်။

အင်းတော်ကြီးသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အကြီးဆုံးသော ကုန်းတွင်းရေချိုအိုင်ဖြစ်၍ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ မိုးညှင်းမြို့နယ်တွင် တည်ရှိသည်။ အလျား ၁၄ မိုင်၊ အနံ ၇ မိုင်ခန့်ရှိသည့် အင်းရေပြင်ဧရိယာ စတုရန်းမိုင် ၁၀၀ အပါအဝင် ဧရိယာ ၃၁၄ ဒသမ ၆၇ မိုင်ကျယ်ဝန်းပြီး ပေ ၁၀၀၀ မှ ၄၀၀၀ ကျော်အထိ မြင့်မားသော ကျောက်တောင်များကဝန်းရံနေသည်။ ကန်ရေပြင်သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် ၅၄၆ ပေမြင့်ပြီး တောင်တန်းများတွင် မြစ်ဖျားခံသောချောင်းငယ်ပေါင်း ၁၂ ခုက အင်းတော်ကြီးအိုင်အတွင်းသို့

အရပ်လေးမျက်နှာမှ စီးဝင်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် မိုးကောင်းတွင် ချောင်းဖျားခံခဲ့သော အင်းတော်ကြီးချောင်းတစ်ခုတည်းမှသာ ရေများပြန်လည်စီးထွက်လျက်ရှိသည်။ အင်းတော်ကြီးဒေသတွင် နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်ပျမ်းမျှ ၇၈ လက်မ ခန့်ရွာသွန်းပြီး အင်းဘေးဝဲယာတွင် ကျေးရွာအုပ်စု ၁၁ ခုမှ ကျေးရွာပေါင်း ၁၄ ရွာခန့်ရှိရာ ထိုရွာများတွင် ရှမ်းလူမျိုးများက အများစုနေထိုင်ကြသည်။

အင်းတော်ကြီးအိုင်တွင် ကချင်ပြည်နယ်၏ ထင်ရှားသော ရွှေမဇ္ဇူဘုရားရှိနေပြီး နှစ်စဉ် တပေါင်းလဆန်းတွင် ဘုရားပွဲကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ဘုရားပွဲကျင်းပရန် နီးကပ်လာချိန်တွင် အင်းရေပြင်က နိမ့်ကျသွားပြီး ရေလယ်ရှိဘုရားသို့ လူများသွားနိုင်ရန် သဲလမ်းမ နှစ်ခုပေါ်လာလေ့ရှိရာ လူလမ်းနှင့် နတ်လမ်းဟု ဒေသခံများကခေါ်ကြသည်။ ဘုရားဖူးလာကြသူများသည် ရေလယ်ရှိ ရွှေမဇ္ဇူဘုရားသို့ လူသွားလမ်းပေါ်မှ လမ်းလျှောက်သွားကာ ဖူးမြော်ကြရသည်။ ဘုရားပွဲနောက်ဆုံးရက်တွင် မိုးရွာသွန်းလေ့ရှိပြီး အင်းရေပြင်ပြန်လည်မြင့်တက်လာကာ လမ်းများက ရေအောက်သို့ ပြန်မြုပ်သွားသည်မှာ ထူးခြားလှပေသည်။

ဘုရားပွဲတော်ကျင်းပချိန်မဟုတ်သောကာလများတွင် အင်းတော်ကြီးတစ်ခုလုံး ရေများပြည့်နေသဖြင့် ရွှေမဇ္ဇူဘုရားသို့ လှေဖြင့်သာ သွားရောက်ဖူးမြော်နိုင်ကြပေသည်။

အင်းတော်ကြီးသို့

ဘူမိဗေဒပညာရှင်များ၏အလိုအရ မိုးကောင်း၊ ညောင်ရွှေ၊ ဟံဟိုး၊ လားရှိုး၊ မိုးကုတ်၊ ကျိုင်းတုံစသော နေရာများ၌ အလွန်ကြီးမားသော အင်းအိုင်ကြီးများရှိခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀၀ မှ ၇၀၀၀ အကြား ကျောက်ခေတ်လယ် (Mesolithic Age) ကာလတွင် ထိုအင်းအိုင်များဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးခဲ့ပြီး အိုင်ကြီး၊ အိုင်ငယ်များအဖြစ်ကျန်ရှိခဲ့ရာ အင်းတော်ကြီးနှင့်အင်းလေးတို့သည် အိုင်ကြီးများအဖြစ်တည်ရှိနေခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

အင်းတော်ကြီးသို့သွားရန် မန္တလေး-မြစ်ကြီးနား ရထားစီး၍ ဟိုပင်ဘူတာတွင်ဆင်းကြရသည်။ ဟိုပင်မြို့သည် ဖားကန့်၊ ထန်မခန်၊ ဆိုင်းတောင်၊ လုံးခင်း၊ နန်းမွန်းဒေသများသို့သွားရာ လမ်းဆုံမြို့ဖြစ်၍ ဟိုပင်မှတစ်ဆင့် အနောက်မြောက်ဘက် ၁၀ မိုင်အကွာရှိ အင်းတော်ကြီးသို့ ကားများ၊ ဆိုင်ကယ်များဖြင့်သွားရောက်နိုင်ကြသည်။ ဘုရားပွဲတော်ရက်များတွင် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ဘုရားဖူးကားများသည် အင်းတော်ကြီးသို့ တိုက်ရိုက်လာလေ့ရှိကြသည်။

အင်းတော်ကြီးအိုင်၏ အံ့ဖွယ် ၉ ပါးမှာ -

- (၁) အလျား ၈ တိုင်၊ အနံ ၄ တိုင် ကျယ်ဝန်းခြင်း (ယနေ့ခေတ်အတိုင်းအတာဖြင့် တစ်တိုင်လျှင် ၂ မိုင်)၊
- (၂) အနောက်ဘက်အိုင်ကဲ့သို့ ရေအလွန်သန့်ရှင်းခြင်း၊
- (၃) အလွန်ကျယ်ဝန်းသောအင်းဖြစ်သော်လည်း အင်းထဲတွင် မိကျောင်း စသောငါးကြီးတို့ မရှိခြင်း၊
- (၄) အင်းကြီးထဲသို့ လူတို့မတော်တဆကျသွားလျှင်လည်း ငါးကြီးများကမစားဘဲ ကမ်းစပ်ရောက်အောင် လှိုင်းပုတ်ခတ်တင်ပေးခြင်း၊
- (၅) အင်းအနီးတွင် ရွှေကျင်လျှင် ရွှေများရရှိခြင်း၊

(၆) အမှိုက်သရိုက်များကို အင်းထဲတွင်မရှိရအောင် နေ့စဉ်ညတိုင်း ကမ်းသို့အရောက်လှိုင်းပုတ်ခတ်တင်ပေးခြင်း၊

(၇) တစ်နှစ် ၃ ကြိမ် သမက်တော် နန်းတိန်းအရှင်ကြီးက ယောက္ခမတော် အရှင်ကြီးထံသို့ ရေပြောင်းပြန်ဆန်တက်ကန်တော့ခြင်း၊

(၈) ချောင်းများကို အင်းကြီးထဲသို့ သန့်ရှင်းစွာ ဝင်ခွင့်ပြုခြင်း၊

(၉) နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း တန်ဆောင်မုန်းလမှ ပြာသိုလအထိ အင်းတော်ကြီးတောင်ပိုင်း ၈ မိုင်အကွာရှိ ဘုရားကြီးအထိ လွဲအိမ်တောင်အရှင်ကြီးက အင်းထဲသို့ ဆေးခတ်သဖြင့် အင်းထဲရှိငါးများ သေခြင်းဟူ၍ ဘုရားသမိုင်းစာအုပ်တွင်ဖော်ပြသည်။

အင်းတော်ကြီးဒေသကို အရှေ့ဘက်တွင် မိုးကောင်းမြို့နယ်အထိ၊ အရှေ့တောင်ဘက်တွင် ဟိုပင်နှင့် မိုးညှင်းအကြားရှိ ကကျော်တောင်ကြားအထိ၊ တောင်ဘက်တွင် ဟုမ္မလင်းမြို့နယ်အထိ၊ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ကာမိုင်းမြို့အထိအကျယ် အဝန်းစတုရန်း ၃၁၄ ဒသမ ၆၇ မိုင်ဟု သတ်မှတ်ထားပြီး မိုးညှင်းမြို့နယ်၏ နယ်မြေအမှတ်(၅) ဒေသဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆောင်ရွက်ကြသူများ၊ သုတေသနပြုလိုကြသူများ၊ ပညာရှင်များ၊ လေ့လာသူများ၊ လာရောက်လည်ပတ်ကြည့်ရှုလိုကြသူများနှင့် ရွှေမဉ္ဇူဘုရားကို ဖူးမြော်လိုကြသူများအား အင်းတော်ကြီးဒေသသည် လှပအေးချမ်းစွာ ကြိုဆိုလျက်ရှိနေပေသည်။ ထို့အတူ ကချင်လူမျိုးများ၏ကောက်သစ်စားပွဲတော်များကို အင်းတော်ကြီးအနီးဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများတွင် လေ့လာနိုင်ကြပေသည်။ ။

■ မောင်သု(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ကိုယ်အလေးချိန်အမြန်ဆုံးဘယ်လိုလျှော့ချမလဲ

သိပ္ပံနည်းကျ အလွယ်ကူဆုံး နည်း ၃ နည်း

ကိုယ်အလေးချိန်အမြန်ဆုံးလျှော့ချသည့် နည်းပေါင်းများစွာရှိသည်။ ၎င်းနည်းလမ်းများက အစားအသောက်လျှော့ချခြင်းများမှာ သင့်ကို ဗိုက်ဆာခြင်း၊ သို့မဟုတ် မကျေမနပ်ဖြစ်ခြင်းများ ဖြစ်နိုင်သည်ဟုဆိုသည်။ အစားအသောက်နည်းပညာဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန်ခက်ခဲမှု အဘယ်ကြောင့်ရှိသည်ကို အဓိကအကြောင်းပြချက်များစွာရှိပေလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း အစားအသောက်နည်းလမ်းများအားလုံးက ၎င်းသက်ရောက်မှုမျိုးမဖြစ်စေ

EAT

နိုင်ပေ။ ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်နည်းပါးသော အစားအသောက်များက ကိုယ်အလေးချိန်လျှော့ချခြင်းအတွက်ထိရောက်ပြီး အခြားအစားအသောက်နည်းလမ်းများထက် ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန်လွယ်ကူနိုင်သည်။

အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အဆင့် ၃ ဆင့်ပါ ကိုယ်အလေးချိန်လျှော့ချရေးအစီအစဉ်များသည် ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်လျှော့ချရေးကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

- သိသိသာသာ စားလိုစိတ်ကိုလျှော့ချခြင်း။

AVOID

- လျင်မြန်သော ကိုယ်အလေးချိန်လျှော့ချခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း။
- တစ်ချိန်တည်းတွင် ဇီဝကမ္မဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးတိုးတက်စေခြင်းတို့ကို ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်ကို ဖြတ်တောက်လျှော့ချခြင်း

အဓိကအရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းမှာ သကြားနှင့် ကစီဓာတ်၊ သို့မဟုတ် ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်ကို ဖြတ်တောက်လျှော့ချခြင်းဖြစ်သည်။ တိုသို့လုပ်ဆောင်ချိန်တွင် သင့်ရဲ့ဆာလောင်မှုအခြေအနေမှာ ကျဆင်းလာနိုင်ပြီး သိသိသာသာနည်းပါးသည့် ကယ်လိုရီပမာဏ စားသုံးခြင်းဖြစ်ပေါ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်၊ သို့မဟုတ် စွမ်းအင်များလောင်ကျွမ်းခြင်းထက် သင့်ခန္ဓာကိုယ်သည် စွမ်းအင်အတွက် သိုလှောင်ထားသည့် အဆီများကို လောင်ကျွမ်းစေလိမ့်မည်။ ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်ဖြတ်တောက်ခြင်း၏ အခြားအကျိုးကျေးဇူးတစ်ခုမှာ အင်ဆူလင်လျှော့ချခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းကြောင့် ကျောက်ကပ်များကို ဆိုဒီယမ်နှင့် ရေအပိုလျှော့ချပေးနိုင်လိမ့်မည်။

ပရိုတင်း၊ အဆီနှင့် ဟင်းသီး ဟင်းရွက်များ စားသုံးပါ

သင်၏ အစားအစာတိုင်းတွင် ပရိုတင်းရင်းမြစ်တစ်ခု၊ အဆီရင်းမြစ်နှင့် ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်နည်းပါးသည့် အသီးအရွက်ပါဝင်သင့်သည်။ ယောဘုယျစည်းများအရ တစ်နေ့လျှင် ၂ ကြိမ်မှ ၃ ကြိမ် စားသောက်ရန် ကြိုးစားပါ။ အကယ်၍ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ဆာလောင်နေပါက စတုတ္ထမြောက်အစာကို စားသုံးပါ။ ထိုကဲ့သို့ စားသောက်ပါက ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်၏ စားသုံးမှုကို တစ်နေ့လျှင် ၂၀ မှ ၅၀ ဂရမ်အထိ လျှော့ချစေနိုင်လိမ့်မည်။

ပရိုတင်းအများအပြားစားသုံးခြင်းသည် ယခုအစီအစဉ်၏ မဖြစ်မနေလိုအပ်မည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပရိုတင်းများပြားစွာ စားသုံးခြင်းသည် ကယ်လိုရီအသုံးပြုမှုကို တစ်နေ့လျှင် ၈၀ မှ

၁၀၀ အထိ လောင်ကျွမ်းစေနိုင်ပါသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော ပရိုတင်းအရင်းအမြစ်များတွင် အမဲသား၊ ကြက်သား၊ ဝက်သား၊ သိုးသား၊ ငါးနှင့် ဆော်လမွန်၊ ပုစွန်၊ ဥအမျိုးမျိုး၊ အပင်အခြေပြု ပရိုတင်းများ၊ ပဲများ၊ ပဲပိစပ်တို့ပါဝင်သည်။

ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော အဆီများ

အဆီစားသုံးရန် မကြောက်ကြပါနှင့်။ ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်နည်းပါးခြင်းနှင့် အဆီနည်းပါးခြင်းတို့ တစ်ချိန်တည်း စားသုံးပါက အစားအသောက်အစီအစဉ်မှာ အလွန်စက်ခဲပေလိမ့်မည်။ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော အဆီများတွင် သံလွင်ဆီ၊ အုန်းဆီ၊ ထောပတ်တို့ပါဝင်သည်။

တစ်ပတ်လျှင် ၃ ကြိမ် အလေးမပါ

ယခုအစီအစဉ်တွင် သင့်ကိုယ်အလေးချိန်

ကျရန်အတွက် လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ရန် မလိုပါ။ သို့သော် လေ့ကျင့်ခန်းက အပိုဆောင်းအကျိုးကျေးဇူးများရရှိပေလိမ့်မည်။ အလေးမခြင်းဖြင့် ကယ်လိုရီအများအပြား လောင်ကျွမ်းပြီး သင်၏ဇီဝကမ္မဖြစ်စဉ် နှေးကွေးသွားပါလိမ့်မည်။ ၎င်းမှာ ကိုယ်အလေးချိန် ကျဆင်းခြင်း၏ ပုံမှန်အကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်သည်။ GYMသို့ တစ်ပတ်လျှင် ၃ ကြိမ်၊ သို့မဟုတ် ၄ ကြိမ် သွား၍ အလေးမပါ။ အကယ်၍ လူသစ်ဖြစ်ပါက လေ့ကျင့်ရေးမှူးတစ်ဦးထံမှ အကြံဉာဏ်ရယူပါ။ အခြား Cardio Workout လေ့ကျင့်ခန်းများဖြစ်သည့် လမ်းလျှောက်ခြင်း၊ ရွရွပြေးခြင်း၊ အပြေးသွားခြင်း၊ စက်ဘီးစီးခြင်း၊ သို့မဟုတ် ရေကူးခြင်းတို့ကိုလည်း လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ အလေးမခြင်းက သင့်ကိုယ် အလေးချိန်လျော့ကျစေရန် ကူညီနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ကိုယ်အလေးချိန်ကျဆင်းရန် အကြံပြုချက် (၉)ချက်

- ပရိုတင်းဓာတ်များသော နံနက်စောစော Breakfast ကိုစားသုံးပါ။
- သကြားဓာတ်များသောအချိုရည်များနှင့် သစ်သီးဖျော်ရည်များကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။

- အစားအစာများ မစားသောက်မီ ရေသောက်ပါ။
- ကိုယ်အလေးချိန်လျော့ချမှုကို အထောက်အကူပြုသည့် အစားအသောက်များစားသုံးပါ။
- ပျော်ဝင်နိုင်သော ဖိုက်ဘာဓာတ်များစားသုံးပါ။ (ဥပမာ-Glucomannan)
- ကော်ဖီ၊ သို့မဟုတ် လက်ဖက်ရည်သောက်သုံးပါ။
- ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော အစားအစာများကို သင်၏အစားအသောက်အစီအစဉ်တွင် အခြေပြု ထည့်သွင်းပါ။
- နေ့စဉ် ကိုယ်အလေးချိန် ချိန်တွယ်ပါ။
- နှစ်ခြိုက်စွာ အိပ်စက်မှုပြုပါ။ ။

■ ကျော်ကင်ထွဋ်

ကမ္ဘာ့မြို့တော်များ (ဘာလင်)

ဘာလင်မြို့သည် ဂျာမနီ နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်ပြီး ဂျာမနီသည် လူဦးရေအများဆုံးနှင့် ဧရိယာအကြီးဆုံးမြို့လည်းဖြစ်

သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၃,၇၆၉,၄၉၅ ဦးရှိပြီး ဥရောပသမဂ္ဂတွင်လည်း လူဦးရေအများဆုံးမြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ဘာလင်သည် ဂျာမနီ၏ ဖက်ဒရယ်ပြည်နယ် ၁၆ ခုတွင် ပါဝင်သည်။ ဘာလင်မြို့သည် Spree မြစ်ကမ်းပေါ်တွင်တည်ရှိပြီး ၎င်းမြစ်မှာ Havel မြစ်အတွင်းသို့ စီးဝင်သည်။ ဥရောပလွင်ပြင်တွင် တည်ရှိနေသောကြောင့် ဘာလင်မြို့သည် သမမျှတသောရာသီဥတုရှိသည်။ မြို့တော်၏ဧရိယာ ၃ ပုံ ၁ ပုံမှာ သစ်တောများ၊ ပန်းခြံများ၊ ဥယျာဉ်များ၊ မြစ်များ၊ တူးမြောင်းများနှင့် ရေကန်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

၁၃ ရာစုခေတ်က ပထမဆုံးမှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည့် ဘာလင်မြို့သည် သမိုင်းဝင်အရေးပါသော ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ၂ ခုဖြတ်သန်းရာတွင် တည်ရှိသည်။ ဘာလင်မြို့သည် ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေး၊ မီဒီယာနှင့် သိပ္ပံမြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏စီးပွားရေးမှာ နည်းပညာမြင့်လုပ်ငန်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ဖန်တီးတီထွင်သည့်စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ သုတေသနအဆောက်အအုံများ၊ မီဒီယာကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ ကွန်ဗင်းရှင်းနေရာများကိုအခြေပြုသည်။ လေကြောင်းနှင့် မီးရထားဆိုင်ရာဥရောပတိုက်၏ အခြေချနေရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး အများ

ပြည်သူ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၏ မြင့်မားသောကွန်ရက်စုစည်းရာနေရာဖြစ်သည်။ ထင်ရှားသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် IT၊ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး၊ ဇီဝဓာတုအင်ဂျင်နီယာ၊ သန့်ရှင်းရေး၊ နည်းပညာ၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် အီလက်ထရွန်နစ်လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။

ဘာလင်မြို့တွင် ကမ္ဘာ့လူသိများထင်ရှားသည့် တက္ကသိုလ်များဖြစ်သော HU ဘာလင်၊ TU ဘာလင်၊ လွတ်လပ်သော ဘာလင်တက္ကသိုလ်၊ အနုပညာတက္ကသိုလ် UdK၊ ဘာလင်စီးပွားရေးနှင့် ဥပဒေသင်တန်းသတ္တဗေဒဥယျာဉ်သည် ဥရောပတွင် သွားရောက်လည်ပတ်သူ နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့သက်တမ်းအရှင့်ဆုံး ရုပ်ရှင်စတူဒီယို

နေရာများတည်ရှိသည့် ဘာလင်မြို့သည် နိုင်ငံတကာ ရုပ်ရှင်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၏ ထင်ရှားသော နေရာတစ်ခုဖြစ်လာနေသည်။ ဘာလင်မြို့သည် ပွဲတော်များ၊ ကွဲပြားသော ဗိသုကာလက်ရာ၊ လူမှုဘဝ၊ ခေတ်ပြိုင်အနုပညာနှင့် အသက်မွေးမှုအရည်အသွေး အလွန်မြင့်မားသည့်အတွက် ထင်ရှားသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်လွန်နှစ်များကတည်းက ဘာလင်သည် မြို့ပြစွန့်ဦးတီထွင်မြင်ကွင်းနေရာတစ်ခုအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။

ဘာလင်မြို့တွင် ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်နေရာ ၃ ခု ရှိပြီး Museum Island, Palaces and Parks of

Potsdam and Berlin နှင့် Berlin Modernism Housing Estates တို့ဖြစ်ကြသည်။ အခြားအထိမ်းအမှတ်နေရာများတွင် Reichstag အဆောက်အအုံ၊ ဥရောပတွင် အသတ်ခံရသောဂျူးများ၏ အမှတ်ရအောက်မေ့ဖွယ်နေရာ၊ Berlin Wall Memorial, Berlin Victory Column၊ ဘာလင်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် အမြင့်ဆုံးအဆောက်အအုံဖြစ်သည့် Berlin Television Tower တို့ပါဝင်ကြသည်။ ဘာလင်မြို့တွင် များပြားသော ပြတိုက်များ၊ ပန်းချီပြခန်းများ၊ စာကြည့်တိုက်များ၊ သံတိုင်းတိုင်းများနှင့် အားကစားပြိုင်ပွဲများရှိသည်။

၎င်းတို့ထဲတွင် Old National Gallery, German Historical Museum, Jewish Museum Berlin, Natural History Museum ဘာလင် နိုင်ငံတော်ဇာကြည့်တိုက်၊ Berlin Philharmonic နှင့် ဘာလင်ဗာရသွန်ပြိုင်ပွဲတို့ပါဝင်ကြသည်။

ဘာလင်မြို့သည် သမုဒ္ဒရာပိုင်းရာသီဥတုရှိပြီး မြို့တော်၏အရှေ့ပိုင်းမှာ အိုက်ဆိုသမ် ၀ ဒီဂရီရှိကာ ၎င်းရာသီဥတုမျိုးသည် သင့်တင့်မျှတသော နွေရာသီ အပူချိန်ရှိသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံပူပြင်းပြီး ဆောင်း ရာသီအေးစက်သော်လည်း အချိန်အများစုမှာပြင်းထန် ခြင်းမရှိပေ။ နွေရာသီများတွင် ပူနွေးပြီး တစ်ခါတစ်ရံ စွတ်စိုကာ ပျမ်းမျှအမြင့်ဆုံးအပူချိန် ၂၂ မှ ၂၅ ဒီဂရီ ဆဲလ်စီယပ်နှင့် အနိမ့်ဆုံး ၁၂ မှ ၁၄ ဒီဂရီ ဆဲလ် စီယပ်ရှိသည်။ မိုးရေချိန် တစ်နှစ်လျှင် ၅၇၀ မီလီ

မီတာ (၂၂ လက်မ)ရှိပြီး တစ်နှစ်ပတ်လုံး သင့်တင့် မျှတသော မိုးရေချိန်ရရှိသည်။

ဂျာမန်ဘာသာစကားကို တရားဝင်သုံးစွဲပြီး အဓိကသုံးစွဲကြသော ဘာသာစကားလည်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဘာလင်မြို့တွင် တူရကီ၊ ပိုလန်၊ အင်္ဂလိပ်၊ အာရဗီ၊ အီတလီ၊ လစ်သူယေးနီးယန်း၊ ရုရှား စသည့် ဘာသာစကားများလည်း သုံးစွဲသည်။ ဘာလင်နှင့် ညီအစ်မမြို့တော်များမှာ လော့စ်အိန်ဂျလိစ်၊ ပါရီ၊ မက်ဒရစ်၊ အစ္စတန်ဘူလ်၊ ဝါဆော၊ မော်စကို၊ ဘရပ်ဆဲလ်၊ ဘူဒါပတ်၊ တာရှ်တင့်၊ မက္ကဆီကိုစီးတီး၊ ဂျကာတာ၊ ပေကျင်း၊ တိုကျို၊ ဗျူနိုအေးရီးစ်ပရပ်၊ ဝင်းဟုတ်နှင့် လန်ဒန်မြို့တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဘာလင်မြို့သည် ဂျာမနီ ဖက်ဒရယ်သမ္မတနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်ပြီး သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ ပါလီမန်တို့ ရုံးစိုက်ရာနေရာဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ဘာလင်မြို့၏ GDP မှာ ယူရို ၁၄၇ သန်းရှိပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ်ကထက် ၃ ဒသမ ၁ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်ဟုသိရသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အလုပ်သမားအင်အား ၁ ဒသမ ၈၅ တီလီယံ

ရှိသည်။ အရေးကြီးသောစီးပွားရေးကဏ္ဍများတွင် သိပ္ပံ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ သတင်းနှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ၊ မီဒီယာနှင့် ဂီတ၊ ကြော်ငြာနှင့် ဒီဇိုင်း၊ ဇီဝနည်းပညာ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်လုပ်ငန်းများ၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ E-commerce လက်လီလုပ်ငန်း၊ ဟိုတယ်လုပ်ငန်းနှင့် ဆေးဘက်အင်ဂျင်နီယာလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် နှစ်ကုန်စာရင်းအရ ဘာလင်စီးတီးစတီတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် အခြေချနေထိုင်သူမှာ ၈၉၁ ဒသမ ၁ စတုရန်းကီလိုမီတာတွင် ၃ ဒသမ ၇၅ သန်းရှိသည်။ လူဦးရေသိပ်သည်းမှုနှုန်းမှာ ၁ စတုရန်းကီလိုမီတာလျှင် ၄၂၀၆ ဦးရှိသည်။ ဂျာမနီ နှစ်နိုင်ငံပြန်လည်ပေါင်းစည်းသည့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊

အောက်တိုဘာလ ၃ ရက်မှစ၍ ဘာလင်သည် ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ လက်ရှိပြည်နယ် ၁၆ ခုတွင် မြို့တော်ပြည်နယ် ၃ ခုရှိရာတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

Mercer အဖွဲ့အစည်း၏စစ်တမ်းအရ ဘာလင်သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် သက်ဝင်မြို့တော်များအရည်အသွေးသတ်မှတ်မှုတွင် အဆင့် ၁၃ နေရာတွင်ရှိသည်။ ဘာလင်မြို့သည် ဆေးဝါးဆိုင်ရာနည်းပညာရှာဖွေတွေ့ရှိမှုနှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှုတွင် ကာလရှည်သမိုင်းရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်စာရင်းအရ ဘာလင်မြို့တွင် စာသင်ကျောင်းပေါင်း ၈၇၈ ခု၊ ကျောင်းသားပေါင်း ၃၄၀၆၅၈ ဦးကိုသင်ကြားလျက်ရှိပြီး အတန်းပေါင်း ၁၃၇၂၇ ရှိသည်ဟု သိရသည်။ ဘာလင်-ဘရန်စင်ဘတ်ဒေသသည် ဂျာမနီနှင့်

ဥရောပတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားဆုံးသော အဆင့်မြင့်ပညာရေးနှင့် သုတေသနဌာနဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတကာတွင် ထင်ရှားသော များပြားလှသည့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများလည်းရှိသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်စာရင်းအရ ဘာလင်မြို့တွင် ပြတိုက် ၁၃၈ ခုနှင့် အနုပညာပြခန်း ၄၀၀ ကျော်ရှိသည်ဟုသိရသည်။ ။

■ ထူးထက်

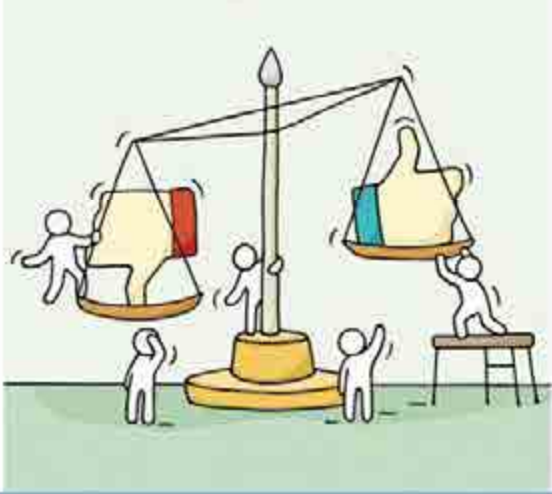

GO VOTE

ရွေးကောက်ပွဲများ၏ သဘောသဘာဝနှင့် သရုပ်သကန်

ပါတီနိုင်ငံရေးသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် အလားသဏ္ဍာန်တူ၏။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် အခြေခံအားဖြင့် မိမိ၏ကုန်ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုကို ဝယ်သူအကြိုက်ဖြစ်အောင် ဖန်တီးထုတ်လုပ်ရောင်းချပြီး ဝယ်သူထံမှ အမြတ်အစွန်းများနိုင်သမျှ အများဆုံးရရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရလေ့ရှိသည်။ အလားတူပင် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုသည် မိမိ၏လမ်းစဉ်မူဝါဒကို ပြည်သူတို့၏ဆန္ဒနှင့်ကိုက်ညီအောင် ပြုစုချမှတ်၍ ပြည်သူလူထုက မိမိပါတီကို ထောက်ခံမှုအများဆုံးရနိုင်သမျှရအောင် ဆောင်ရွက်ကာ နိုင်ငံရေးအာဏာရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရလေ့ရှိသည်။

ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအောင်မြင်ရေးမှာ အဓိကအချက်နှစ်ချက်အပေါ်မူတည်သည်။ ပထမတစ်ချက်မှာ မိမိ၏ထုတ်ကုန်၊ ဝန်ဆောင်မှု၏အရည်အသွေးကောင်းမွန်၍ စားသုံးသူအကြိုက်ဖြစ်ရန်လိုသည်။ ဒုတိယအချက်မှာ မိမိ၏ကုန်ပစ္စည်း အရောင်းသွက်စေရေးအတွက် အများသိအောင် ကြော်ငြာခြင်းနှင့် အရောင်းမြှင့်တင်ခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေးတွင်လည်း ပါတီတစ်ခုအောင်မြင်ရေးမှာ မိမိပါတီ၏ နိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်စီမံမှုစွမ်းရည်ကောင်းမွန်မှု၊ လူထု၏အကျိုးစီးပွား၊ ဆန္ဒနှင့်ကိုက်ညီသောမူဝါဒ

လမ်းစဉ်ချမှတ်နိုင်မှုနှင့် မိမိပါတီကို ပြည်သူ လူထုက ရွေးချယ်တာဝန်ပေးစေရေးအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်နိုင်မှုအပေါ်တွင် မူတည်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲဆိုသည်မှာ ပါတီနိုင်ငံရေး တွင် ဈေးပွဲတော်တစ်ခုနှင့် အလားတူသည်။ ပါတီ အများက ဈေးပွဲတော်တွင် အသီးသီးဈေးဖန်းခင်းကြ

သည်။ မိမိတို့၏လမ်းစဉ်မူဝါဒနှင့် နိုင်ငံအတွက် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်ကတိကဝတ်များကို ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်သို့ ချပြကြသည်။ ပြည်သူတို့က နှစ်သက်ရာပါတီနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်၍မဲပေးကြသည်။ တစ်နည်း အားဖြင့် ပါတီတို့၏ကတိကဝတ်အပေါ်ယုံကြည်မှုဖြင့် မိမိနှစ်သက်ရာပါတီ ကိုယ်စားလှယ်ဟူသည့် ကုန်ပစ္စည်း ကို ပြည်သူလူထုက မိမိတို့၏ ဆန္ဒမဲတည်းဟူသော ငွေကြေးဖြင့် ဝယ်ယူလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပါတီတို့ကလည်း ပြည်သူလူထုထံမှ မဲများများရမှ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များများရ၍ အစိုးရဖွဲ့နိုင်၊ အာဏာရရှိနိုင်မည်။ ပြည်သူတို့က မိမိတို့၏အနာဂတ်ကို မိမိတို့၏မဲနှင့် ဝယ်ယူလိုက်ခြင်းဖြစ်သလို ပါတီကိုယ်စားလှယ်တို့ကလည်း ရလာသည့်မဲများကိုအကြောင်းပြ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရရှိလာသောအခါ နိုင်ငံနှင့် ပြည်သူတို့၏အကျိုးအတွက် ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိရန် မိမိတို့၏မူဝါဒကို ရောင်းကုန်သဖွယ် ပြည်သူထံ ချပြရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲသည် နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူတို့၏အနာဂတ်အတွက် အထူးအရေးပါသောကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်သလို ပါတီတို့အတွက်လည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရရှိရေးအတွက် အဓိကလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပြည်သူနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပါတီတို့အကြား အရောင်းအဝယ် Deal တစ်ရပ်ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

အရောင်းအဝယ်အလုပ်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ ပုထုဇဉ်တို့သဘာဝအရ ကောင်းရောင်းကောင်းဝယ်သမား ရှိသလို အကြံအဖန်သမားတို့လည်း ရှိတတ်သည်။ 'အာဏာသည် လူကိုဖျက်တတ်သည်၊ အကြွင်းမဲ့အာဏာသည် လူကို အကြွင်းမဲ့အကျင့်ပျက်စေတတ်သည်'ဟူသော ဆိုရိုးစကားလည်းရှိလေရာ အာဏာရရှိရေးအတွက် တရား သည်ဖြစ်စေ၊ မတရားသည်ဖြစ်စေ ဘာမဆိုလုပ်မည်ဟု ကြံစည်ကြိုးပမ်းသူများလည်း ရှိတတ်စမြဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မှန်ကန်သော၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသော၊ လွတ်လပ်၍မျှတသောရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ရန်မှာ အရေးကြီး

လှသည်။ ထို့အတူ ရွေးကောက်ခံရသည့်ပါတီများအနေဖြင့်လည်း ရွေးကောက်ပွဲကတိကဝတ်များအတိုင်း မှန်မှန်ကန်ကန် သစ္စာရှိရှိ စွမ်းရည်အပြည့်ဖြင့်လုပ်ဆောင်သွားကြရန်လိုသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ပြည်သူတို့အတွက် မိမိတို့၏ 'အသည်းကြားက မဲတစ်ပြား' ဖြင့် လွှဲအပ်တာဝန်ပေးလိုသူများကို အမှန်အကန်ရွေးကောက်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး လူမှန်နေရာမှန်ထိုက်တန်သူများကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင်လည်း ရွေးကောက်ပွဲသည် အရောင်းအဝယ်ပုံစံတစ်ခုဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဝယ်သူက အဆင့်မီသော အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ပစ္စည်းအစစ်အမှန်ကို ရလိုသည်။ ဝယ်သူဖြစ်သည့် ပြည်သူတို့လိုချင်သော ထိုက်တန်သည့်ကိုယ်စားလှယ်၊ ပါတီရရှိရေးမှာ လက်တွေ့၌ အစဉ်သဖြင့် အလွယ်တကူဖြစ်နိုင်ပါသလော။

လက်တွေ့ဘဝ၌ ကုန်စည်အရောင်းအဝယ်တို့၏ သဘောသဘာဝအတိုင်းပင် ရောင်းစွဲသည့်ပစ္စည်းများသည် အမှန်တကယ် အရည်အသွေးကောင်း၍ ဝယ်သူစိတ်ကြိုက်ဖြစ်သည်လည်းရှိသည်။ ကြော်ငြာကောင်း၍ အရောင်းလိုက်သည်လည်းရှိသည်။ အရည်အသွေးလည်းကောင်း၊ ကြော်ငြာနှင့် ဈေးကွက်မြှင့်တင်မှုလည်းကောင်းမှသာ ရေရှည်လူကြိုက်များ၍ ရောင်းအားမြှင့်နိုင်သည်။ အရည်အသွေးကောင်းသော်လည်း ကြော်ငြာမလိုက်နိုင်လျှင် ဝယ်သူမသိသဖြင့် ရွက်ပုန်းသီးသဖွယ်ဖြစ်ကာ အရောင်းရနေ့နေတတ်သည်။ အရည်အသွေးမကောင်းသော်လည်း အပြင်အဆင်ကောင်း၍ ကြော်ငြာအားသုံးနိုင်ပြီး ဈေးကွက်မြှင့်တင်ဆွဲဆောင်နိုင်သော ကုန်စည်တို့မှာ ခဏပန်းမျှတစ်ရှိန်ထိုးလူကြိုက်များသော်လည်း တစ်ပွဲတိုးမျှသာဖြစ်၍ ကြာရှည်မခံ စွန့်ပစ်ခံကြရလေ့ရှိ၏။

ထို့အပြင် မသမာသောအကြံအစည်ဖြင့်ပစ္စည်းအတုကိုထုပ်ပိုးမှုကောင်းကောင်းပြုလုပ်ကာ လိမ်ညာရောင်းချတတ်သည်လည်းရှိသည်။ မတန်မရာပစ္စည်းကို အလံရှားသုံးကာ အယုံသွင်းဈေးကြီးတင်၍ ရောင်းချ

တတ်သည်လည်းရှိ၏။ လူဖိုက်သဖွယ်အင်အားသုံးခြိမ်းခြောက်ကာ အသုံးမကျသောပစ္စည်းကို အတင်းဝယ်နိုင်သည်လည်းရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ကိုယ်ပေးရသည့်ငွေနှင့်ထိုက်တန်သည့်ပစ္စည်းကောင်း ရ၊ မရဆိုသည်မှာ ဝယ်သူ၏အသိဉာဏ်၊ အမြော်အမြင်၊ အတွေ့အကြုံနှင့် ဆင်ခြင်တုံတရားတို့အပေါ်တွင် မူတည်နေလေ့ရှိသည်။ ဖြစ်တတ်သည့်သဘာဝမှာ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားမှုကို ရှေ့တန်းတင်လေ့ရှိသည့် လူသားတို့၏ အကျင့်စရိုက်အရ ဦးနှောက်ဖြင့် သေချာစဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခြင်းထက် နှလုံးသားဖြင့် နှစ်သက်ရာကို အလွယ်တကူရွေးချယ်တတ်ကြသည့်အတွက် မှားတတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးကိစ္စများတွင် လူတို့အနေဖြင့် ပို၍ စိတ်လှုပ်ရှားမှုပြင်းထန်သည်။ ပါတီများအတွက်လည်း မိမိကိုထောက်ခံရွေးချယ်သည့် မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မဲရုံသို့ တကူးတက လာရောက်မဲပေးစေရန်မှာ လွယ်ကူသည့်ကိစ္စမဟုတ်ပေ။ မိမိအတွက် မဲပေးသူအများအပြားရရှိရေးမှာမူ အထူးပင် ခက်ခဲသောကိစ္စဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူတို့၏ နိုင်ငံရေးစိတ်လှုပ်ရှားမှုကို အသုံးချကာ ဆွဲဆောင်စည်းရုံးမှုများ၊ လူထုဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများဖြင့် မဲဆွယ်ကြရ၏။ အချို့ကလည်း တရား

သည်။ မတရားသည်အပထား၊ ရရာနည်းလမ်းများဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကိုနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းကြသည်။ ဤသို့ ဖြင့် လူသဘောသဘာဝအတိုင်း ရွေးကောက်ပွဲမဲဝယ် မဲလိမ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှု စသည်ဖြင့် မျိုးစုံပေါ်ပေါက် လာလေတော့သည်။

ဤဆောင်းပါးတွင် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သီအိုရီသဘောတရားများကို ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းသုံးသပ်ရန် မရည်ရွယ်ပါ။ ပကတိမြေပြင် အခြေအနေအရ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပကြရာတွင် မိမိပါတီအဖွဲ့အစည်းအနိုင်ရရေးအတွက် လုပ်ကြံ ကိုင်ကြံ ဖြစ်တတ်ကြသည့် သဘောသဘာဝများကို ဖော်ထုတ်လေ့လာသွားလိုခြင်းမျှသာဖြစ်ပါ၏။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်

အဓိကရွေးကောက်ပွဲစနစ်ရှိရာတွင် နိုင်သူ အကုန်ယူပုံစံ (Winner takes all) ဖြစ်သည့် မဲဆန္ဒ နယ်တစ်နယ်တွင် မဲအများဆုံးကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး သာ ရွေးချယ်သောစနစ် (First Past The Post-FPTP) မှာ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အသေအကျေယှဉ်ပြိုင်ကြရပြီး စီးပွားရေးတွင် ငမန်း ချင်းစားကျက်လှ၍ သွေးသံရဲရဲတိုက်ကြရသည့် Red Ocean Strategy နှင့်တူသည်။ သူနိုင်လျှင် ကိုယ်ရှုံး

ရမည့် Zero Sum Game ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤစနစ်မျိုးတွင် ပါတီချင်းပြိုင်ဆိုင်မှုပြင်းထန်သလို ညစ်ပတ်သောနည်းလမ်းများဖြင့် အနိုင်ရရန် မရိုး မသားလုပ်ဆောင်မှု ပိုမိုများပြားနိုင်သည်။

အချိုးကျကိုယ်စားလှယ်စနစ်တွင်မူ မဲများကို ပါတီအလိုက် ကိုယ်ရကိုယ်ယူစနစ်ဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ့်စားကျက်ကိုယ်နေသည့် Blue Ocean ပုံစံဖြစ် ကာ FPTP လောက် ပြိုင်ဆိုင်မှုများစွာမပြင်းထန်လှ ပေ။

FPTPစနစ်၌ ပြိုင်ဘက်နည်းလေ မိမိအတွက် အခွင့်အလမ်းများလေဖြစ်သောကြောင့် အလားအလာ ရှိသည့်ပြိုင်ဘက်ကို ရွေးကောက်ပွဲမဝင်နိုင်အောင် ကြံစည်လုပ်ကိုင်မှုများ ရှိတတ်သည်။ အာဏာရှိပါတီ များက အတိုက်အခံကိုယ်စားလှယ်များကိုယှဉ်ပြိုင်ရန် မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပိတ်ပင်ခြင်း၊ ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေး ယူထောင်သွင်းအကျဉ်းချခြင်း၊ အချို့နေရာများတွင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများအထိ ပြုလုပ်တတ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒီမိုကရေစီမရင့်ကျက်သေးသည့်နိုင်ငံများ တွင် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ အကြမ်းဖက်လုပ်ကြံမှုများ ပေါ်ပေါက်တတ်လေ့ရှိသည်။ ဥပမာ- ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းတွင် ၂၀၀၉ ခုနှစ်က အတိုက်အခံကိုယ်စား

လှယ်လောင်းအပါအဝင် လူပေါင်း ၅၇ ယောက်ကို ရွေးကောက်ပွဲမှတ်ပုံတင်ရန်လာသည့် တောလမ်းခရီးတွင် အာဏာရအုပ်စု၏ ခါးပိုက်ဆောင်တပ်ဖွဲ့က ချုံခိုတိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ်မှုဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုဒဏ်ခံစားနေရသော တိုင်းပြည်များတွင် သောင်းကျန်းသူလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကလည်း ပါဝင်စွက်ဖက်မှုများရှိတတ်သည်။ နီးရာစားကြောက်ရသည့် ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် သောင်းကျန်းသူတို့လိုလားသော ပါတီကိုယ်စားလှယ်များကိုသာ မဲထည့်ကြရမှုများ ရှိတတ်သည်။

အချို့နေရာများတွင်မူ အာဏာရပါတီခေါင်းဆောင် လူကြိုက်နည်းလာသောအခါ လူထု၏ကရုဏာမဲရစေရန် သူ့ကို တမင်ဒဏ်ရာရရှိမှု ပစ်ခတ်လုပ်ကြံစေရန် အကွက်ချဖန်တီးမှုမျိုးလည်း ရှိတတ်သည်။ ထိုင်ဝမ်တွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ၁ ရက်အလို သမ္မတချန်ရှေ့ဖျန်း သေနတ်ပစ်ခံရမှုတွင် အနည်းငယ်မျှသာဒဏ်ရာရခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲ၌ ကရုဏာမဲကြောင့် နိုင်သွားခဲ့သည်။ ယင်းကိုလုပ်ကြံရန် ကြိုးစားသူမှာ ၁၀ ရက်အကြာတွင် ရေနစ်သေဆုံးနေသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ မိမိကိုယ်ကိုယ်သတ်သေမှုဟုသတ်မှတ်၍ တရားဝင်အမှုပိတ်ခဲ့သော်လည်း လူအများက နှုတ်ပိတ်ခံရသည်ဟုယူဆကြသည်။

နှစ်ဖက်ပါတီခေါင်းဆောင်များ၏ အသက်ကို

လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုသာမက ဂုဏ်သတင်းကျော်စောမှုနှင့် လူကြိုက်များမှုကျဆင်းစေရန် အကျင့်စာရိတ္တဆိုင်ရာ လုပ်ကြံမှုများလည်းရှိတတ်သည်။ ပြီးခဲ့သည့် အမေရိကန်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒီမိုကရက်သမ္မတလောင်း ဟီလာရီကလင်တန်၏ ပြည်ပမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုသတင်းများပေါက်ကြားမှုက ရွေးကောက်ပွဲရှုံးနိမ့်စေလောက်အောင် ထိုးနှက်နိုင်ခဲ့သည်။

မဲဆန္ဒနယ်မြေသတ်မှတ်မှုနှင့် လူဦးရေရွှေ့ပြောင်းမှု

လူဦးရေအပေါ်မူတည်၍ မဲဆန္ဒနယ်မြေသတ်မှတ်သောနိုင်ငံများတွင် လူဦးရေရွှေ့ပြောင်းမှုအနေအထားအပေါ်မူတည်၍ မဲဆန္ဒနယ်မြေများကို ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ရမှုများ ရှိတတ်သည်။ ဤအချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ အာဏာရပါတီတို့က မိမိကိုထောက်ခံသူနည်းသည့် နယ်မြေကိုဖျက်၍ ထောက်ခံမှုများသည့် နယ်မြေကို နှစ်ပိုင်းခွဲသတ်မှတ်ခြင်းစသည်တို့လည်း လုပ်တတ်သည်။ ယင်းကို နိုင်ငံရေးသိပ္ပံဘာသာတွင် Gerrymandering ဟုခေါ်သည်။ မိမိဘက်မှအားနည်းသည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေသို့ ယာယီလူအင်အားရွှေ့ပြောင်း ဝင်ရောက်နေထိုင်ပေးစေခြင်းဖြင့် ထောက်ခံမဲပိုရအောင် ဖန်တီးခြင်းမျိုးလည်းရှိသည်။ ယင်းကို Artificial Migration ဟုခေါ်သည်။ များသောအားဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာနေထိုင်သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်း

အလုပ်သမားများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ စုပေါင်း အိမ်ရာများဆောက်လုပ်၍ ထောက်ခံသူများကို အမြဲ နေရာချထားပေးခြင်းဖြင့် ရေရှည်မဲတက်တိုက်ဖန်တီး ခြင်းလည်းရှိသည်။ ပြင်ပမှ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာ သူများကို နိုင်ငံသားသတ်မှတ်ပေးခြင်း၊ မဲပေးခွင့်ပြု ခြင်းဖြင့် မဲရအောင်ဖန်တီးခြင်းလည်းရှိသည်။ အိန္ဒိယ အရှေ့မြောက်ဒေသတွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှဝင်ရောက်လာ သူများကို ကွန်ဂရက်ပါတီအစိုးရက ရာရှင်ကတ်ပြား ထုတ်ပေးပြီး မဲပေးခွင့်ပြုသည့်ဖြစ်စဉ်များ ရှိခဲ့ဖူးသည်။

တစ်ဖက်တွင် မိမိကိုထောက်ခံသူများအောင် လုပ်သလို အခြားတစ်ဖက်တွင် ဆန့်ကျင်မဲထည့်သူ နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင် လုပ်ခြင်းလည်းရှိသည်။ ယင်းမှာ ဆန့်ကျင်မဲထည့်သူများ မဲစာရင်းတွင် မပါနိုင် အောင်ဖယ်ရှားခြင်း Disenfranchising ဖြစ်၏။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် အမေရိကန်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အဆုံး အဖြတ်ဖြစ်သည့် ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်၌ ဒီမိုကရက် သမ္မတလောင်းအယ်လ်ဂိုးကို မဲထည့်ရန် အလားအလာ ရှိသည့် လူမည်းအများအပြားကို ရာဇဝင်လူဆိုးစာရင်း ခွဲထည့်ကာ မဲစာရင်းမှဖယ်ထုတ်ထားနိုင်ရန် လုပ် ဆောင်ခဲ့သည်ဟုဆိုကြသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကာလတွင် အကြမ်းဖက်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့်ပေလျော် ဩဇာသုံးမှုများ

ရွေးကောက်ပွဲကို မဖြစ်စေလိုသောသူများက မဲပေးသူများကို မဲမပေးရန်ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ နေဝင့် ယက်ဟန်တားခြင်း၊ သတ်ဖြတ်အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ မဲရုံ များကိုဖျက်ဆီးခြင်း စသည့်လုပ်ရပ်များကို ပြုလုပ် တတ်ကြသည်။ တရားမဝင်အဖွဲ့အစည်းက ဩဇာလွှမ်း မိုးသောနေရာများတွင် တရားဝင်အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ မသက်ရောက်နိုင်စေရန် ဖျက်ဆီးခြင်းဖြစ်သည်။

အစဉ်အလာအရ ဒေသတွင်းအလုပ်သမားအရ ဩဇာကြီးသူတို့က ယင်းတို့လိုလားသည့်ပါတီအား မဲပေးရန်၊ လက်အောက်ခံများကို အတင်းအကျပ်အမိန့် ပေး မဲထည့်စေခြင်းမျိုးလည်းရှိသည်။

မဲဝယ်မှုများ

ပါတီကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအတွက် မဲရရှိရန် အလွယ်ဆုံးနည်းမှာ မဲဝယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မဲဝယ်ရာ၌ တစ်ဦးချင်းထံတိုက်ရိုက်ဝယ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ် မှတစ်ဆင့်ဝယ်ခြင်းဟု ရှိသေးသည်။ တစ်ဦးချင်းထံမှ ဝယ်ရာ၌လည်း ငွေပေး၍ဝယ်ခြင်း၊ လက်ဆောင်ပစ္စည်း၊ ဝန်ဆောင်မှုပေး၍ ဝယ်ခြင်းဟူ၍ ရှိသည်။ ထိုကာလ၌

ဘဏ်များတွင် ငွေစက္ကူအသစ်အတန်ကြီးများ အထုတ်များလေ့ရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ စရန်ပေးထားပြီး နိုင်လျှင် ကျန်ငွေပေးသည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးတတ်သည်။ ပစ္စည်းပေးသည့်စနစ်တွင်လည်း အလားတူပုံစံရှိတတ်သည်။ အီတလီတွင် ဈေးကြီးသောရှူးဖိနပ်များကိုပေး၍ မဲဝယ်ရာတွင် ဦးစွာဖိနပ်တစ်ဖက်ကိုပေးထားပြီး မဲနိုင်မှ နောက်တစ်ဖက်ကိုပေးသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၌မူ ယောက်ျားများကို အရက်ဝိုင်း၊ ကာရာအိုကေတို့နှင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးစည်းရုံးပြီး မိန်းမများကို မိတ်ကပ်၊ အလှပြင်ပစ္စည်း၊ အဝတ်အထည်များပေးလေ့ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ကိုယ်စားလှယ်နှင့်မဲဝယ်ခြင်းကမူ ပို၍လွယ်ကူသည်။ နယ်မြေအတွင်း အဆက်အသွယ်ကောင်းသူ၊ သြဇာကြီးသူများကို ညှိနှိုင်းလိုက်ရုံသာဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကျေးရွာအုပ်စုသူကြီးများ၊ ချုံခိုင်းများ၊ ရောင်ပို ခေါ် ဒေသတွင်းသြဇာကြီးသည့် မာဖီးယားခေါင်းဆောင်များမှာ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အားကိုးရာဖြစ်သည်။

မဲရုံဝန်ထမ်းများ

မဲပေးသည့်နေ့တွင် မဲရုံဝန်ထမ်းများ၏ ကဏ္ဍကလည်း အရေးပါသည်။ ယင်းတို့က လွတ်လပ်ကင်း

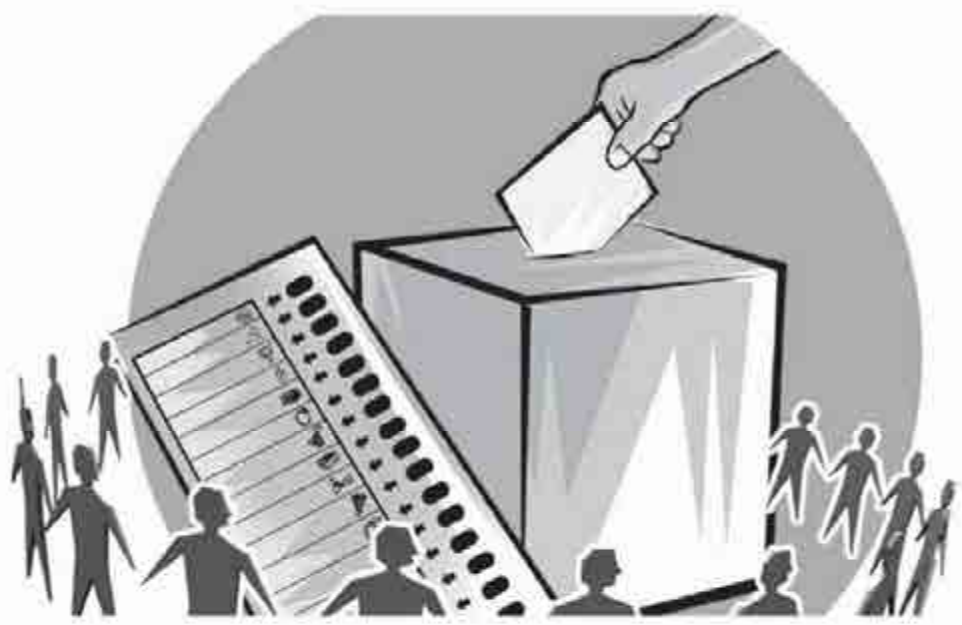
ရှင်းစွာမနေဘဲ ဆန္ဒာဂတီ၊ ဘယာဂတီတို့ကြောင့် တစ်ဖက်ဘက်သို့လိုက်ခဲ့လျှင် မဲရလဒ်အပေါ်၌ သိသာစွာထိခိုက်စေနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ပေါ်မှအလှမ်းဝေးသော ကျေးလက်မဲရုံများတွင် စောင့်ကြည့်နိုင်မှုအားနည်းပြီး မဲပေးသူများ၏ အသိပညာအားနည်းမှုတို့ကြောင့် မသမာမှုများအတွက် အခွင့်သာစေနိုင်သည်။ စတလင်က 'ရွေးကောက်ပွဲတွင် မည်သူတွေ မည်သည့်ပါတီကို မဲပေးသည်ဆိုသည်မှာ အရေးမကြီး။ မည်သူတွေ မဲရေတွက်မည်ဆိုသည်ကသာ အရေးကြီးသည်'ဟု ဆိုခဲ့ဖူးသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အားကစားပွဲတစ်ခုမှ ဒိုင်လူကြီးနှင့်တူသည်။ အဝါကတ်၊ အနီကတ်ကြိုက်သလို ပြနိုင်သည်။ မပြလိုလျှင်လည်း ရသည်။ ပြစ်ဒဏ်ဘောင်ပေးနိုင်သည်။ ပယ်နယ်တီပေးနိုင်သည်။ မပေးလိုက မပေးဘဲနေနိုင်သည်။ ဂိုး၊ မဂိုး အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သည်။ ဒိုင်လူကြီးကို အထွန့်တက်ခွင့်မရှိ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံများစွာတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကို လွတ်လပ်၍ တရားမျှတစွာဆောင်ရွက်နိုင်အောင် တင်းကြပ်စွာစီမံထားကြသည်။ အာဏာရအစိုးရက ရွေးချယ်ခန့်ထားမှုမျိုးမဟုတ်ဘဲ အမြဲတမ်း

နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် ခန့်ထားသည့် နိုင်ငံမျိုးလည်းရှိ သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးက ညှိနှိုင်းရွေးချယ်သည့် စနစ်မျိုးလည်းရှိသည်။

သတင်းမီဒီယာနှင့် ပြည်ပဌာနများ

သတင်းနည်းပညာခေတ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲ အပေါ် မီဒီယာတို့၏သက်ရောက်မှုက အားကောင်း လာသည်။ မီဒီယာတို့က ပါတီတစ်ခုကို ဈေးမန်းတင် ပေးနိုင်သလို၊ အပုပ်ချနိုင်သည်။ ယင်းအပေါ်မူတည် ၍ လူထုသဘောထားက ယိမ်းပါသွားတတ်သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ် ရုရှားရွေးကောက်ပွဲတွင် မူလက အလွန် လူကြိုက်နည်းနေသော သမ္မတယွဆင်ကို ဘက်လိုက် သည့်မီဒီယာများက တစ်ဖက်သတ်မြှင့်တင်ပေးပြီး ပြိုင်ဘက်ကူကော့ကိုနှိပ်ကွပ်ခဲ့ကြရာ လူထုအမြင်ကို များစွာပြောင်းလဲသွားစေပြီး ယွဆင်နိုင်သွားခဲ့ဖူးသည်။ အလားတူပင် ပြီးခဲ့သည့် အမေရိကန်ရွေးကောက်ပွဲ တွင် ထရမ်က အောက်စဖို့ဒ်သုတေသနအဖွဲ့တစ်ခုကို ငှားရမ်း၍ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်နှင့် အခြားဆိုရှယ်မီဒီယာမှ အကောင်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကာ အလားအလာရှိ သည့်မဲပေးသူများကိုရွေးချယ်၍ မမှန်သတင်း၊ လုပ်ကြံ သတင်းများပါ အသုံးပြုပုံသွင်းမဲဆွယ်စည်းရုံးခဲ့သည်

ဟုဆိုသည်။

အထက်ပါရွေးကောက်ပွဲနှစ်ခုစလုံး၌ ရုရှား ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမေရိကန်နှင့် အမေရိကန်ရွေး ကောက်ပွဲတွင် ရုရှားတို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့ကြ ကြောင်း စွပ်စွဲမှုများထွက်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

နိဂုံး

ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲသည် အုပ်ချုပ်သူအစိုးရကိုထိန်းချုပ်ရန် ပြည်သူတို့အတွက် အရေးအကြီးဆုံးလက်နက်ဖြစ်သည်။ ရိုးဖြောင့်မှန်ကန် မှုရှိလျှင် တန်ဖိုးရှိသလောက် မတရားမှုများရှိပါက အန္တရာယ်များလှသည်။ အဓိကအကျဆုံးမှာ ပြည်သူ တို့၏အသိပညာ၊ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် မဟုတ်မခံသည့် သတ္တိတို့ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအရည်အချင်းများနှင့်ပြည့်ဝ မှသာ မသမာသူတို့၏ လိမ်ညာမှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှု၊ လွှမ်းမိုးမှုတို့မှလွတ်ကင်းလျက် တိုင်းပြည်ကို စေတနာ မှန်ဖြင့် တိုးတက်အောင်စီမံနိုင်သော လူကောင်း လူတော်များကို လူမှန်နေရာမှန် ရွေးချယ်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။ ။

■ ကိုကိုလှိုင်

တောင်တရုတ်ပင်လယ်ကမ်းပွားများ

၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ မေလ ၇ ရက်တွင် တရုတ်သံရုံးအား ပဲ့ထိန်းခွဲနှင့် တိုက်ခိုက်ခံခဲ့ရသည်။ ယူဂိုဆလားဗီးယားအား အမေရိကန်နှင့် မဟာမိတ်အပေါင်းအပါများ ဖုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှုအတွင်း မဟာမိတ်အင်အားစု (အမေရိကန်လေတပ်)မှ ပစ်လွှတ်လိုက်သည့် ပဲ့ထိန်းခွဲ ၅ ခုသည် နယူးတဲလ်ဂရိတ်ခရိုင်ရှိ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသံရုံးကိုထိမှန်ခဲ့ပြီး တရုတ်သတင်းထောက် ၃ ဦးအား အသက်ဆုံးရှုံးစေခဲ့ပါသည်။ တရုတ်လူထုကိုဒေါသထွက်စေခဲ့ပြီး အမေရိကန်ဆန့်ကျင်ရေးဆန္ဒပြပွဲများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ အမေရိကန်၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ လမ်းတစ်လမ်းတည်းတွင်ရှိ ယူဂိုဆလပ်ဖက်ဒရယ်ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနနှင့် ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးဌာနကို ဖုံးကြဲရန်ဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြခဲ့သည်။ သမ္မတဘီလ်ကလင်တန်က ဖုံးပေါက်ကွဲမှုအတွက် တောင်းပန်ခဲ့သည်။ ဗဟိုထောက်လှမ်းရေးအေဂျင်စီ (စီအိုင်အေ) ညွှန်ကြားရေးမှူး ဂျော့ချ်တေနက်က ဖုံးပေါက်ကွဲမှုသည် သူ၏ အေဂျင်စီက စီစဉ်သည့် လုပ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ကွန်ဂရက်ကော်မတီရှေ့မှောက်တွင် သက်သေထွက်ဆိုခဲ့ပြီး စီအိုင်အေသည် ယူဂိုဆလား

မီးယားစစ်တပ်၏ပစ်မှတ်အတွက် မှားယွင်းသောတည်နေရာများကိုပေးခဲ့မိကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ တရုတ်အစိုးရသည် ဗုံးပေါက်ကွဲသည့်နေ့တွင် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ထိုလုပ်ရပ်သည် အမေရိကန်၏ရိုင်းစိုင်းသည့်လုပ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြခဲ့သည်။ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုသည် တရုတ်နှင့် အမေရိကန်အကြား တင်းမာမှုများမြင့်တက်လာစေခဲ့သည်။ တရုတ်ရုပ်မြင်သံကြားမှတရားဝင်ကြေညာချက်တွင် ၎င်းအား 'ရိုင်းစိုင်းသောတိုက်ခိုက်မှုနှင့် တရုတ်၏အချုပ်အခြာအာဏာကို အကြီးအကျယ်ချိုးဖောက်ခြင်း'ဟုရှုတ်ချသည်။ ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ တရုတ်သံအမတ်ကြီးက နေတိုး၏ရိုင်းစိုင်းသောလုပ်ရပ်ကို ကုလသမဂ္ဂ၏ ပဋိညာဉ်စာတမ်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့် ဂျီနီဗာသဘောတူညီချက်အား ချိုးဖောက်ခြင်းဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ သမ္မတကလင်တန်ကလည်း တရုတ်သမ္မတ Jiang Zemin ကို တယ်လီဖုန်းဖြင့် ဆက်သွယ်

တောင်းပန်ပြောဆိုခဲ့သည်။ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် တရုတ်နိုင်ငံရှိ နေတိုးတပ်ဖွဲ့များ၏ ကောင်စစ်ဝန်ရုံးများ၌ ဆန္ဒပြမှုများ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ မေလ ၉ ရက်တွင် ဒုတိယသမ္မတဟူကျင်တောင်သည် နေတိုး၏ရိုင်းစိုင်းခြင်းနှင့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာပြစ်တင်ရှုတ်ချမှုများကို ရုပ်မြင်သံကြားမှ မိန့်ခွန်းတွင်ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ပီကင်း၊ ရှန်ဟိုင်း၊ ကွမ်ကျိုး၊ ရှန်ဂန်နှင့် ရှန်ယန်တို့တွင် တရုတ်ပြည်သူများ၏ ဆန္ဒပြမှုများပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဆန္ဒပြပွဲများသည် အမျက်ဒေါသနှင့် ချိုးချစ်စိတ်ကို ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရက်ပေါင်းများစွာ ဆန္ဒပြပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ဆန္ဒပြမှုများကြောင့် အမေရိကန်သံအမတ် ဂျိမ်းစ်ဆတ်ဆာနှင့် အခြားဝန်ထမ်းများ ပေကျင်းသံရုံးတွင်ပိတ်မိနေခဲ့သည်။ Chengdu ရှိ အမေရိကန်ကောင်စစ်ဝန်ရုံးသည် မီးလောင်မှုကြောင့်ပျက်စီးခဲ့ပြီး ဆန္ဒပြသူများသည်

ကွမ်ကျိုးရှိ ကောင်စစ်ဝန်ကို မီးရှို့ရန်ကြိုးစားခဲ့သည်။ ထိုခိုက်ဒဏ်ရာရမှုမရှိခဲ့သော်လည်း ဆန္ဒပြပွဲများ၏ အရှိန်အဟုန်သည် ပြင်းထန်ခဲ့သည်။ သမ္မတကလင် တန်၏ တောင်းပန်မှုနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ခြားရေးဝန်ကြီးဌာနဝန်ထမ်းများ၏ တောင်းပန်စကား များကို တရုတ်အစိုးရပိုင်မီဒီယာများက အစတုန်းက ထုတ်လွှင့်ခြင်းမပြုပါ။ ဆန္ဒပြသူများရပ်တန့်ရန် တရုတ် အစိုးရက တောင်းဆိုမှုမတိုင်မီ ၄ ရက်အလို၌ ဆန္ဒပြ ပွဲများဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက်ဆုံးတွင် သမ္မတ ကလင်တန်က တောင်းပန်မှုကို ရုပ်မြင်သံကြားဖြင့် ထုတ်လွှင့်ခဲ့ကာ ဆန္ဒပြသူများကိုတားဆီးရန် ရဲကို အမိန့်ပေးခဲ့သည်။ နှစ်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များသည် နောက်ဆုံး၌ မေလ ၁၄ ရက်တွင် ဆက်သွယ်စကားပြော ခဲ့သည်။ နောက်တစ်ခုမှတ်မိနေတာက ဟိုင်နန်ကျွန်း အဖြစ်အပျက် ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ရေတပ် EP-3E ARIES II ထောက်လှမ်းရေးလေယာဉ်နှင့် ပြည်သူ့လွတ်မြောက် ရေးတပ်မတော်ရေတပ် (PLAN) J-8IIကြားဖြတ်တိုက် လေယာဉ်တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့အကြား နိုင်ငံတကာအငြင်းပွားမှုဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

တရုတ်ပိုင် ဟိုင်နန်ကျွန်းမှ မိုင် ၇၀ (ကီလိုမီတာ ၁၁၀) အကွာအဝေးနှင့် Paracel ကျွန်းများရှိ မိုင် ၁၀၀ (ကီလိုမီတာ ၁၆၀) အကွာ ဝေဟင်တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း

ဖြစ်သည်။ EP-3 နှင့် J-8 တိုက်လေယာဉ်များအကြား လေယာဉ်ချင်းတိုက်မှုကြောင့် တရုတ်လေယာဉ်မှူး တစ်ဦးသေဆုံးခဲ့သည်။ (ပြန်လည်ရှာဖွေခဲ့သော်လည်း မတွေ့သဖြင့် သေဆုံးသွားသည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။) အမေရိကန်လေယာဉ် EP-3 သည် ဟိုင်နန်ကျွန်းကို အရေးပေါ်ဆင်းသက်ခဲ့ရသည်။ လေယာဉ်အမှုထမ်း ၂၄ ဦးကို တရုတ်အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးစစ်ဆေး ခဲ့သည်။

ယခုလက်ရှိအခြေအနေတွင် ကုန်သွယ်ရေး စစ်ပွဲ၊ ကိုဗစ်၊ တောင်တရုတ်ပင်လယ်အရေးအခင်း စသည်တို့နှင့် ဆက်ဆံရေးတင်းမာနေသည့် နှစ်နိုင်ငံ အကြားတွင် အမေရိကန်က ဟူစတန်ရှိ တရုတ်ကောင် စစ်ဝန်ရုံးကို ပိတ်ခိုင်းခဲ့သည်။

အမေရိကန်အစိုးရက ယခုသီတင်းပတ်အစော ပိုင်းတွင် ဟူစတန်ရှိတရုတ်ကောင်စစ်ဝန်ရုံးအား ပိတ် သိမ်းစေခဲ့ပြီးနောက် တရုတ်အစိုးရက Chengdu ရှိ အမေရိကန်ကောင်စစ်ဝန်ရုံးကိုပိတ်ရန် အမိန့်ပေးခဲ့ သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ လုပ်ဆောင်ချက်သည် တရား မျှတမှုရှိသောလုပ်ရပ်ဖြစ်ပြီး လိုအပ်သောတုံ့ပြန်မှုဖြစ် သည်ဟု တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက သောကြာ နေ့တွင် ကြေညာခဲ့သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၏ အခြေခံစံနှုန်းများ၊ ဓလေ့ ထုံးတမ်းဆိုင်ရာသံတမန်ရေးကျင့်ထုံးများနှင့် ကိုက်ညီ သည်ဟုဆိုသည်။

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲမှာ အမေရိကန် သမ္မတထရမ်အတွက် နိုင်ဖို့မသေချာသည့်အနေအထား မှာရှိနေသည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုအလွဲများ၊ ကိုဗစ်ကာလစီမံ ခန့်ခွဲမှုတွေက လူကြိုက်များရေပန်းစားမှုကိုကျစေခဲ့ သည်။ သမ္မတဖြစ်ခါစကပင် ဟီလာရီအုပ်စုဝင်အမျိုး သမီးပရိသတ်ထောက်ခံမှုသိပ်မရခဲ့သော ထရမ်အဖို့ လူမည်းနှင့် လူဖြူမဟုတ်သည့် အာရှနှင့် Hispanic အနွယ်တို့၏ မဲက မရေရာ၊ ကိုဗစ်ကာလလူထုတွေ့ဆုံပွဲ ကိုနှောင့်ယှက်ခဲ့သည့် Generation Z ဆိုသည့်ချာတီတံ များနှင့်လည်း အဆင်မပြေ၊ BLM (Black Live Matter) လှုပ်ရှားမှုများက မြေပူရာကင်းမှောင့်၊ အလုပ် လက်မဲ့နှုန်းကလည်း မြင့်တက်လာသည်။ အမေရိကန် အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း ၁၄ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အများစုက လူမည်းနှင့် မြန်မာများပင်ဖြစ်သည်။ မက္ကဆီကန်အနွယ် Hispanic များ၏အလုပ်လက်မဲ့ နှုန်းကလည်း ၁၆ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိမြင့်လာ သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကတိများက အဆင်ပြေပြေ မဆောင်ရွက်နိုင်တော့ ရှေ့ကာလသမ္မတတို့ထုံးစံအတိုင်း လုပ်ရတော့သည့် အခြေအနေပင်ဖြစ်သည်။ မဝေးသေး သည့်ကာလမှာ ဘုရင်သားအဖနှစ်ယောက်က စစ်ပွဲနှစ်ပွဲ ကိုဖန်တီးခဲ့ပြီး ဆက်ဒမ်ဟူစ်ကိုထိုးကျွေးကာ သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲမှာ အနိုင်ရရှိခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကိုဗစ် ကြောင့် အထွေထွေညစ်နေသည့် အမေရိကန်များကို တရုတ်မုန်းတီးရေးစတင်တော့သည်။ အိမ်ဖြူတော် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှာ ထရမ်က COVID-19 ကို တရုတ်ဗိုင်းရပ်စ်လို့ စသုံးသည်။ တရုတ်မုန်းတီးရေးက တော်တော်အရှိန်ရလာသည့်အချိန်တွင် ဟောင်ကောင် က Umbrella movement စလိုက်သည်။ တရားခံ လွှဲပြောင်းရေးဥပဒေမှာလည်း အမေရိကန်အလံတွေ ကိုင်ဆွဲပြတော့ မျက်ဖြူဆိုက်လေ ဆရာကြိုက်လေ ဖြစ်ကာ နောက်ဟောင်ကောင်အတွက် Security Law ကို အတည်ပြုလိုက်သည့်အခါ၊ One country two system ကလည်း မရှိတော့ဘူးဆိုသည့်အခါ တရုတ် တို့ကတိဖျက်သည်ဟု ဖွဲ့ပြန်သည်။ အင်္ဂလိပ်-တရုတ်

ပထမဘိန်းစစ်ပွဲ (၁၈၄၉-၁၈၅၂) ကို အင်္ဂလိပ်တို့က တရားမဝင်ဘိန်းကုန်ကူးခြင်းမှ စတင်ဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ် ရာ အင်္ဂလိပ်သမိုင်းအတွက်လည်း ရှက်ဖွယ်လိလိဖြစ်စေ ခဲ့သောစစ်ပွဲလည်းဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘောများ က ယန်စီမြစ်အတိုင်းချီတက်၍ နန်ကျင်းကို တိုက်ခိုက် ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘော HMS Cornwallis တွင် စစ်ပြေငြိမ်းရေးဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ၎င်းသဘော တူညီချက်အရ ဟောင်ကောင်သည် ၁၈၄၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်တွင် ဗြိတိသျှလက်အောက်သို့ကျရောက် ခဲ့သည်။ ဒုတိယဘိန်းစစ်အပြီးတွင် ဗြိတိသျှသို့ ၉၉ နှစ် အငှားပေးခဲ့ရပြီး ၁၉၉၇ ခုနှစ်ကျမှ တရုတ်တို့လက်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့ရာ အထူးကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသဖြစ်လာခဲ့ပြီး တစ်နိုင်ငံ စနစ် ၂ မျိုး မူဝါဒအရ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာများ သီးခြားလွတ်လပ် ခွင့်ရှိလာခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတရားမျှတစွာကျင်းပ ပေးရေးခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ၇၉ ရက်ကြာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် Umbrella movement အပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တရားခံလွှဲပြောင်းပေးခြင်းဥပဒေ Extradition bill ကိုအကြောင်းပြု၍ ဆန္ဒပြပွဲများ ယခုတိုင်ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်ခဲ့ပြီး Security Law ထွက် လာတဲ့အချိန်မှာတော့ ပိုဆိုးလာခဲ့သည်။ တရုတ်- အမေရိကန်ကုန်သွယ်ရေးစစ်ဖြစ်နေစဉ် ကာလအချိန် ကိုက်ဆိုသလို Make Hong Kong Great Again ဆိုသောကြွေးကြော်သံများ၊ အမေရိကန်အလံများ ဝှေ့ယမ်းဆန္ဒပြ၊ အကူအညီတောင်းခံဆန္ဒပြမှုများလည်း ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိနေသည်။ လူသားချင်း စာနာမှုတို့၊ လူအခွင့်အရေးစသည့် ဝီဂါလူမျိုးစုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး အမေရိကန်က ကမ္ဘာကအာရုံစိုက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ Freedom of Navigation လို့ ကြွေးကြော်ထားသည့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်ကိစ္စက လည်း အဆင်သင့်၊ တရုတ်နှင့် ဂျပန်ရေပိုင်နက်အငြင်း ပွားမှုကလည်း ဂျပန်ကို လက်နက်တွေ၊ လေယာဉ် တွေရောင်းပြီးပြီ။ တရုတ်နှင့် ဖိလစ်ပိုင်၊ တရုတ်နှင့် ဗီယက်နမ်၊ တရုတ်၏ Nine-dash line ကလည်း

အာဆီယံနိုင်ငံများအတွက် မသက်မသာဖြစ်စေခဲ့သည် ဆိုတော့ ထရုတ်အတွက် ကစားလို့ရသည်ကွင်းဖြစ်လာသည်။ တရုတ်သမ္မတရီကျင့်ဖျင်လက်ထက်မှာ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ရေပြင်ဧရိယာအားလုံးနီးပါးကို တရုတ်အာဏာစက်လက်အောက်ခံအဖြစ် သိမ်းသွင်းရန် အားထုတ်လာခြင်းနှင့်အတူ ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတွင်း နိုင်ငံများနှင့် အချေအတင်ငြင်းခုံမှုများ ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည်မှာ နှစ်ချီကြာမြင့်နေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ အရှေ့အာရှဒေသမှ တရုတ်၏ ဩဇာဖြန့်ကြက်မှုကို တားဆီးရန် အားထုတ်နေသည့် အမေရိကန်ကြားဝင်မှုကလည်း တောင်တရုတ်ပင်လယ်အရေးကို ပိုပြီးရှုပ်ထွေးလာစေသည်။ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ထဲက သောင်ခုံများ၊ သန္တာကျောက်တန်းများနှင့်ဆက်စပ်ပြီး တရုတ်ရေတပ်က ကျွန်းတုများတည်ဆောက်ခဲ့သကဲ့သို့ ၎င်းလူလုပ်ကျွန်းတုများအပေါ်မှာ လေယာဉ်ပြေးလမ်းများနှင့် စစ်အခြေစိုက်စခန်းတွေကိုပင် ချဲ့ထွင်လာခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ပင်လယ်ပြင်ဧရိယာတစ်ခုလုံးကို တရုတ်မှ စစ်ရေးအရ လွှမ်းမိုးရန်ဆောင်ရွက်နေသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်နေရသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်သည် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ ဆူးဘစ်ရေတပ်စခန်း (Subic Naval base) နှင့် ကလပ်လေတပ်စခန်း (Clark Air base) တို့မှ ရုပ်သိမ်းထွက်ခွာသွားသည့် နောက်ပိုင်း၌ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ Kalayaan ဒေသရှိ Mischief reef အား ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၈ ရက်တွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ သိမ်းပိုက်ထားကြောင်းတွေ့ရှိရသည့်အခါ၌ ဖိလစ်ပိုင်နှင့် တရုတ်တို့၏ ရေကြောင်းပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ရေကြောင်းပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုအနေဖြင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် Spratly ကျွန်းစုများပိုင်ဆိုင်မှုအား ဘရူနိုင်း၊ တရုတ်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဗီယက်နမ်တို့နှင့် အငြင်းပွားလျက်ရှိပြီး Paracel ကျွန်းအား တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ ၁၉၇၄ ခုနှစ်ကတည်းက ထိန်းချုပ်ထားခဲ့ပြီး ထိုင်ဝမ်၊ ဗီယက်နမ်တို့နှင့် အငြင်းပွားလျက်ရှိသည်။ ရေကြောင်းပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုများသည်

စီးပွားရေး၊ မဟာဗျူဟာမူဝါဒများနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အယူအဆများ ပါဝင်ပတ်သက်လျက်ရှိပါသည်။

တောင်တရုတ်ပင်လယ်၏ ရေကြောင်းပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုများသည် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် အာဆီယံဒေသအတွင်း နိုင်ငံအများစုပတ်သက်လျက်ရှိပြီး သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန် မိုင် ၂၀၀ သည် တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ ကပ်လျက်၊ ထပ်လျက်ရှိနေပြီး တောင်တရုတ်ပင်လယ် Paracel Spratly ကျွန်းအရေးအခင်းကိစ္စအား တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ ထိုင်ဝမ်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဘရူနိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဗီယက်နမ်တို့နှင့်အပြိုင်တောင်းဆိုမှုများဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။

တောင်တရုတ်ပင်လယ်သည် တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ထရီလီယံ ကုန်သွယ်သည့် ရေလမ်းကြောင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး မလက္ကာရေလက်ကြားမှ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ၊ ပစိဖိတ်ဒေသများသို့ ဆက်သွယ်နိုင်သည့် ရေလမ်းကြောင်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ သက်ရှိသက်မဲ့သယံဇာတများပေါ်ကြွယ်ဝပြီး သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် သတ္တုသိုက်များ ပေါများရာနေရာတစ်ခုဖြစ်သကဲ့သို့ ငါးမျိုးစိတ်များလည်း ပေါများရာနေရာလည်းဖြစ်သည်။ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စမ်းသပ်တိုင်းတာတွက်ချက်မှုများအရ 28 Billion barrels worth of oil နှင့် 266 trillion ft 3 of natural gas ထုတ်လုပ်နိုင်ပါသည်။

အာဆီယံအဖွဲ့၏ တောင်တရုတ်ပင်လယ်အတွင်း၌ ပထမဆုံးပေါ်ပေါက်သည့် ပင်လယ်ပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုသည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလများ၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် အာဆီယံအဖွဲ့၏ ပထမဆုံးထုတ်ပြန်ချက်မှာ ဗီယက်နမ်နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့၏ Spratly ကျွန်းကိစ္စပင်ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် အာဆီယံအဖွဲ့အနေဖြင့် ဒုတိယထုတ်ပြန်ကြေညာချက်အဖြစ် ဖိလစ်ပိုင်မှ ကန့်ကွက်တောင်းဆိုသည့် Mischief Reef အား တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ သိမ်းပိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်

သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလအတွင်း၌ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် အာဆီယံအဖွဲ့တို့သည် ကော်မတီ ၄ ခုဖွဲ့စည်း၍ အဏ္ဏဝါသုတေသနများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရှာဖွေကယ်ဆယ်ရေးနှင့် မှုခင်းနှိမ်နင်းရေးများကိုဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး ရေကြောင်းလုံခြုံစိတ်ချမှုရရှိရေး၊ ဘုံဆက်သွယ်ရေးစနစ်ပေါ်ထွန်းရေးတို့ကိုဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၉ ခုနှစ်က တည်းကပင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ Nine-dash line ကို အဆိုပြုတောင်းဆိုခဲ့ပြီး ၆၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ သို့မဟုတ် ၎င်းထက်ပိုသောဧရိယာများကို ရရှိရန်ဆောင်ရွက်လာသည်။ ၎င်းပိုင်နက်၏ နေရာများသည် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ကမ်းခြေမှ မိုင် ၅၀၀ အထိဝေးကွာပြီး ၎င်းဧရိယာအတွင်း ဗီယက်နမ်၊ ဖိလစ်ပိုင်ငါးဖမ်းသင်္ဘောများအား ဖမ်းဆီးခြင်း၊ နှစ်မြှုပ်ပစ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်းများ၊ ဖိလစ်ပိုင်နှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့၏ ကမ်းဝေးရေနံတူးဖော်ရေး၊ တိုင်းတာရေး၊ ရေယာဉ်ကိရိယာများအားဖျက်ဆီးခြင်း၊ ပိုက်လိုင်းများအားဖြတ်ခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည့် Scarborough ရေတိမ်၌လည်း ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့ အငြင်းပွားလျက်ရှိသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် နှစ်နိုင်ငံ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရေပိုင်နက်အတွင်း လွတ်လပ်စွာဖြတ်သန်းသွားလာခွင့်ကိုအခြေခံကာ အမေရိကန်

ရေတပ်သင်္ဘောများဖြတ်သန်းခြင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး နောက် USS Cowpens နှင့် အမေရိကန်ရေတပ်၏ ခုံးပျံတင် ဖျက်သင်္ဘော USS Lesson တို့ တရုတ်လူလုပ်ကျွန်းအနီးသို့ ရေပိုင် ၁၂ မိုင်အတွင်း ဝင်ရောက်ခဲ့မှုကို တရုတ်မှအပြင်းအထန်ကန့်ကွက်ခဲ့သည့်ဖြစ်စဉ်များလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

အမေရိကန်သမ္မတ ဒေါ်နယ်ထရမ်၏ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်ခင် ၂၀၁၆ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းကာလတွင် အမေရိကန်စစ်သင်္ဘောများသည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၊ ကန်ရန်ပင်လယ်အော်အခြေစိုက်စခန်းတွင် ပထမဆုံး ဆိုက်ကပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ Da Nang မြို့သို့ အမေရိကန်လေယာဉ်တင်သင်္ဘောရောက်ရှိလာခြင်းက အထင်ကရအဖြစ်အပျက်ဖြစ်ပါသည်။

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး အလန်ပီတာက ယက်တာနီက တရုတ်သည် ပိုင်နက်အငြင်းပွားရာ ရေပြင်မှ သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုများ စတင်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုလျှင် သမ္မတ ဒူတာတေးက စစ်တိုက်လိမ့်မည်ဟု ပြောကြားထားသည်။ ဖိလစ်ပိုင်၏ စစ်အင်အားသည် တရုတ်ကိုမယှဉ်နိုင်သော်လည်း အလွယ်တကူငြိမ်ခံနေမည်မဟုတ်ဟု ကယက်တာနီကသတိပေးထားပါသည်။

အမေရိကန်နှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများက အစဉ် တစ်စိုက်ကန်ကွက်ခဲ့သော်လည်း တရုတ်၏ လုပ်ရပ်များ က ရပ်တန့်သွားခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံများအရ တရုတ်သည် ၎င်းကျွန်းတုများပေါ်တွင် ဝေဟင်နှင့် ရေပြင်ပစ်ပဲ့ထိန်းခုံးကျည်များ အခြေစိုက်နေကြောင်း ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

တောင်တရုတ်ပင်လယ်ပြင်ကို တရုတ်နိုင်ငံမှ လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားလိုခြင်းမှာ ရေလမ်းသွားလာမှု အရ မဟာဗျူဟာဖြစ်နေသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုတည်း ကြောင့် မဟုတ်ပါ။ ထိုဒေသတွင် မတူးဖော်ရသေး သည့် ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် အခြားသယံဇာတ သိုက်များရှိနေခြင်းသည် အဓိကအကြောင်းပြချက် တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံသည် သမ္မတဒူတာ တေးလက်ထက်တွင် တရုတ်နှင့်ဆက်ဆံရေးကောင်း မွန်လာသော်လည်း ရေပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုနှင့်ပတ် သက်လျှင် အလျှော့ပေးမည်မဟုတ်ကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့သလို ရေပိုင်နက်အငြင်းပွားမှုသည် သယံ ဇာတအရင်းအမြစ်များနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိပါသည်။

ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတနှင့် တရုတ်သမ္မတ ရှိကျင့်ဖျင် တို့တွေ့ဆုံစဉ်ပြောကြားခဲ့သောစကားများမှာ တုန်လှုပ် စရာကောင်းခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မေလ ပေကျင်းမြို့တွင် နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင် ၂ ဦးတွေ့ဆုံခဲ့ရာ တွေ့ဆုံစဉ်အတွင်း အဓိကအားဖြင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအနေဖြင့် တောင်တရုတ် ပင်လယ်အတွင်း ရေနံရှာဖွေတူးဖော်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး နှစ်နိုင်ငံအကြိတ်အနယ်ပြောဆိုဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

တရုတ်သမ္မတက ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတအား ၎င်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး တိုက်ရိုက်သတိပေးစကားပြောခဲ့ကြောင်း သမ္မတဒူတာတေးက ပြန်လည်ပြောကြားခဲ့သည်။ “မိမိ တို့မှာ မိတ်ဖက်များဖြစ်ကြောင်း၊ အဆွေတော်တို့နှင့် သဘောထားကွဲလွဲမှုများမဖြစ်ချင်ပါကြောင်း၊ မိမိတို့ အနေဖြင့် ရင်းနှီးဖော်ရွေသောဆက်ဆံရေးကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းရန်ဆန္ဒရှိပါကြောင်း၊ သို့သော် အဆွေတော် တို့ဘက်မှ ရေနံတူးဖော်ခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင် မည်ဆိုလျှင် မိမိတို့အနေဖြင့် စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲရလိမ့် မည်ဖြစ်ပါကြောင်း” ရှိကျင့်ဖျင်၏ ပြောကြားချက်ကို သမ္မတဒူတာတေးက အသေးစိတ်ပြန်လည်ပြောပြခဲ့ပါ သည်။

ဒူတာတေးသည် တရုတ်ကို ထိပ်တိုက်တွေ့ရန် မလိုလားသော်လည်း Benigno Aquino လက်ထက် တောင်တရုတ်ပင်လယ်အား တရုတ်တို့၏ ထိန်းချုပ်မှု မြင့်တက်လာခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မကွယ်မဝှက်ဘဲ အမှန်အတိုင်း သတင်းထုတ်ပြန်ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ လူဇန်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် ရေမိုင် ၁၂၀ ခန့်တွင် တည်ရှိသော နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံစလုံးနှင့်ဆက်စပ်နေသော Scarborough Shoal ကျောက်ဆောင်ကိစ္စဖြစ်မီ ကတည်းက ဖိလစ်ပိုင်ရေတပ်သည် အကျပ်အတည်း များနှင့်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး ၂၀၁၃ ခုနှစ်၌ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာခုံရုံးတွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံရန် အခြေအနေ တစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတကာတရားရုံးများမှ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ရေကြောင်းဥပဒေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂသဘော

တူညီချက်(UNCLOS)အရ တောင်တရုတ်ပင်လယ် အတွင်း ၎င်းပိုင်ရေမိုင် ၂၀၀ သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန် (EEZ)ကို အပြည့်အဝတိုင်တန်းချက်ကို ကြားနိုင်ရန် အတွက် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်ဟု အောက်တိုဘာလ ကုန်ပိုင်းမှာ ပြောကြားခဲ့ပြီး နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်မှ ၃၀ ရက်အထိ သည်ဟိဂ်မြို့ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာခုံရုံး တွင် ဖိလစ်ပိုင်အစိုးရကတင်သွင်းသည့် တောင်တရုတ် ပင်လယ်တွင်းမှ ပိုင်နက်အငြင်းပွားနေမှုကို ကြားနာခဲ့ပါ သည်။ တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနသည် တရုတ် အပေါ်ချမှတ်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်မှန်သမျှ လက်ခံမှာ မဟုတ်ဟုပြောကြားခဲ့သလို အာဆီယံအသိုက်အဝန်း အနေဖြင့်လည်း အာဆီယံနိုင်ငံများ ရေကြောင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး၊ ရှာဖွေကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုပီပြင်အောင်လုပ်ဆောင်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

တောင်တရုတ်ပင်လယ်ရှိ လူလုပ်ကျွန်းများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ချဲ့ထွင်ခြင်းများကို တောင်းဆိုသည့် တရုတ်နိုင်ငံ၏ Nine-dash line ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတွင် ခုံရုံးအဖွဲ့ကပယ်ချခဲ့ပါသည်။ ခုံရုံး အဖွဲ့က အရာအားလုံးသည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂ ပင်လယ်ပြင်ဥပဒေကိုချိုးဖောက်ခဲ့သည်ဟု ဆုံးဖြတ် ခဲ့ပါသည်။

စင်ကာပူနိုင်ငံတွင် မိန့်ခွန်းမပြောခင် ၃ ရက် အလိုတွင် အမေရိကန်ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး Mattis က အမေရိကန်ပစိဖိတ် Command မှ အင်ဒိုပစိဖိတ် Command သို့အမည်ပြောင်းလဲခဲ့ကြောင်း ဟန့်နင်းမှာ ကြေညာခဲ့သည်။

သူများအိမ်ရှေ့အမှိုက်လာပစ်လည်း မသိချင် ယောင်ဆောင်နေကြပေမဲ့ ကိုယ့်ခြံရှေ့ကားပိတ်ထား ရင်၊ အိမ်ရှေ့အဝတ်လာလှန်းရင် သိပ်မကြည်ချင်တော့။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဟောင်ကောင်အရေးအခင်းသည် သူ့ ပြည်တွင်းရေးဟု အာဆီယံနိုင်ငံများကခံယူထားသည့် သဘောထားကိုသိတော့ အိမ်ရှေ့မှာ အမှိုက်လာပစ် သလို ခံစားနေရသောနိုင်ငံတို့အတွက် တောင်တရုတ်

ပင်လယ်ပြဿနာကို လွတ်လပ်စွာကြောင်းသွားလာ ခွင့်၊ လေယာဉ်ယုံသန်းခွင့် စသည့်မက်လုံးများဖြင့် အင်ဒို ပစိဖိတ်ဒေသကို အမေရိကန်ကဝင်ရောက်လာသည်။

မကြာသေးခင်က USS Nimitz နှင့် Ronald Reagan ပါဝင်သည့် လေယာဉ်တင်သင်္ဘောတိုက်ခိုက် ရေးရေယာဉ် အုပ်စု ၂ စုဖြင့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်မှာ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ခန်းများပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် တောင် တရုတ်ပင်လယ်အရေးအခင်းက စိတ်ဝင်စားစရာဖြစ်ခဲ့ သည်။ အမေရိကန်ရေတပ်က တောင်တရုတ်ပင်လယ် အတွင်း စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နေ ချိန်အတွင်း တရုတ်ရေတပ်အနေဖြင့် ပုံမှန်မဟုတ်သည့် စစ်ရေးလေ့ကျင့်ခန်းများအား တောင်တရုတ်ပင်လယ်၊ အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်နှင့်ပင်လယ်ဝါဒေသတွင် လေ့ကျင့် ခန်းပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တရုတ်ကြည်းတပ်ကလည်း တောင် တရုတ်ပင်လယ်နှင့်ပင်လယ်ဝါဒေသတွင်း အမြောက်များ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ အက်ဒမန်ပင်လယ် မှာ အမေရိကန်နှင့် အိန္ဒိယရေတပ်ပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့် မှုများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်မှ ဩဂုတ်လ ၂ ရက်အထိ အင်ဒိုပစိဖိတ်ဒေသတွင် ပြုလုပ်နေသည့် ကြီး မားသောသုံးပွင့်ဆိုင်လေ့ကျင့်ခန်းအဖြစ် ဩစတြေး လျ၊ အမေရိကန်နှင့် ဂျပန်တို့ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွင် ဩစတြေးလျ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ အမေရိကန်ရေတပ်၊ လေတပ် နှင့် ဒေသအတွင်းဖြန့်ကြက်မှုတွင်ပါဝင်နေသော ဂျပန်ရေကြောင်းကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ အတူတကွ ပူးပေါင်းပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ဩစတြေးလျလေတပ် (RAAF) သည် လေကြောင်းဖြန့်ကြက်မှု တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဂူအမ်ကျွန်းရှိ အန်ဒါဆင်လေတပ်စခန်း ကို အေဝက်အပါအဝင် တိုက်လေယာဉ်များ၊ ထောက်ပံ့ ရေးလေယာဉ်များစေလွှတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ် ကလည်း Belt and Road Initiative (ခါးပတ်တစ် ကွင်းနှင့် လမ်းတစ်စင်းစီမံကိန်း) မတိုင်ခင်ကတည်းက String of Pearls နှင့် Sea lanes of communication အတွက်အကြွေးများပေးကာ စီမံကိန်း

များ၊ ဆိပ်ကမ်းများစသည့်လုပ်ငန်းတို့ကိုဆောင်ရွက် ထားပြီးသားဖြစ်သည်။ တရုတ်အတွက် ဝေါဟာရ အသစ်တစ်လုံးတောင် ပေါ်လာခဲ့သည်။ Debt-trap diplomacyဆိုသည့် ကြွေးမြီထောင်ချောက်သံတမန် ရေးဟုပြောလေ့ရှိသည့် Debt-trap diplomacy မှာ နိုင်ငံများအကြား နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးတွင် ပြုလုပ် သော ကြွေးမြီအပေါ်အခြေခံ၍ သံတမန်ရေးရာဆက်ဆံ ရေးတွင် မြီစားနိုင်ငံ၏စီးပွားရေး၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံ ရေးအခွင့်အလမ်းများကို ၎င်း၏ကြွေးမြီကိုမဆပ်နိုင် သည့်အခါ ၎င်းနိုင်ငံမှ အခြားနည်းဖြင့် အကျိုးအမြတ် ရယူရန် ရည်ရွယ်သည်။ ချေးငွေများ၏ အတိုးနှုန်းများ သည် မြင့်မားပြီး အခြေအနေများကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိ၊ ချေးထားသောငွေများနှင့် ဆောင် ရွက်သည့်လုပ်ငန်းများသည်လည်း ကြွေးရှင်နိုင်ငံမှ ကန်ထရိုက်တာများကိုသာပေးလေ့ ရှိသည့် အနေ အထားတွင်ရှိသည်။ ကင်ညာ၊ သီရိလင်္ကာတို့၏ တရုတ်ကြွေးမြီအခြေအနေသည် တရုတ်တို့၏ကြွေးမြီ ထောင်ချောက်ကို အာရုံစိုက်စရာဖြစ်ခဲ့သည့် အာဆီယံ နိုင်ငံများအနေဖြင့် တောင်ပင်လယ်တွင် တရုတ်နှင့် ရေ ပိုင်နက်အငြင်းပွားလျက်ရှိသောနိုင်ငံများတွင် အင်ဒို နီးရှားနိုင်ငံအနေဖြင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် Suramadu Bridge ကို China Road, Bridge Corporation၊ China Harbour Engineering Company တို့နှင့် အင်ဒိုနီးရှားကုမ္ပဏီများစုပေါင်း၍ တည်ဆောက်ခဲ့ သည်။ ဆက်သွယ်စီမံကိန်း၏ စုစုပေါင်းကုန်ကျငွေ မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၄၅ သန်းရှိသည်။ ကျောက် မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတစ်ရုံဖြစ် သည့် ၉၉၀ မဂ္ဂါဝပ် Indramayu အနောက်ဂျာဗား (၁) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်။ ဆောက် လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင်စတင်ခဲ့ပြီး ကန်ထရိုက်တာများ စုပေါင်းပါဝင်သည့် ကန်ထရိုက် များဖြစ်သော China National Machinery In- dustry Corporation , China National Electric

Equipment Corporation ခန့်မှန်းကုန်ကျငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၇၀ သန်းဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဆူမတြာရှိ ကျောက်မီးသွေး သယ်ယူရာတွင်အသုံးပြုသောရထားလမ်းသည် အမေ ရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၅ ဘီလီယံကုန်ကျခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဂျကာတာ - ဘန်ဒေါင်း မြန်နှုန်းမြင့် ရထားလမ်း၊ ခန့်မှန်းကုန်ကျငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ဒသမ ၅ ဘီလီယံခန့်ရှိသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် Central Kalimantan Puruk cahu-Bangkuang ကျောက်မီးသွေးရထားလမ်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ဒသမ ၃ ဘီလီယံခန့်ရှိသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ တွင် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့သည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂၃ ဒသမ ၃ ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိ ကန်ထရိုက် ၅ ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ အခြားစီမံကိန်းများ အနေဖြင့် ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် ကျောက်မီးသွေးကို Dimethyl Ether အဖြစ် ပြောင်းလဲရန် အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများ ပါဝင်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် တရုတ် နိုင်ငံတို့သည် စီမံကိန်း ၂၈ ခုအတွက် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၉၁ ဒသမ ၁ ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်အား Belt and Road Initiative (BRI)၏ မူဘောင်အရ အကောင်အထည်ဖော်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဒေသဆိုင်ရာ ဘက်စုံစီးပွားရေးစင်္ကြံဆောက်လုပ်ရေး ပူးတွဲဦးဆောင်ကော်မတီ၏ ပထမအကြိမ်အစည်း အဝေးတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။

မလေးရှားနိုင်ငံကလည်း တရုတ်အကြွေးများ သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်နာဂျစ်ရာဇက်၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသည် မလေးရှားနိုင်ငံတွင် ဒေါ်လာ ၂၂ ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိ စီမံကိန်းများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ ခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မေလ ၃၁ ရက်တွင် ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးချုပ် နာဂျစ်ရာဇက်သည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ အလည် အပတ်ခရီးလာရောက်ခဲ့ပြီး တရုတ်ဝန်ကြီးချုပ် Li Keqiangက ကြိုဆိုခဲ့သည်။ တရုတ်နှင့်မလေးရှားနိုင်ငံ

တို့က နှစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်မှုကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၆၀ ဘီလီယံအထိ တိုးမြှင့်သွားမည် ဟု ကတိပြုခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဟာလာအစားအစာ၊ ရေပြုပြင်ထုတ်လုပ်မှု၊ ရထားလမ်းဖောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ဆိပ်ကမ်းများတွင် စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးမြှင့်ရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် ဝန်ကြီးချုပ် Mahathir bin Mohamad သည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းများအတွက် China Petroleum Pipeline Bureau နှင့်အတူ ဒေါ်လာ ၂ ဒသမ ၇၉၅ ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိသော စီမံကိန်းများကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီး မလေးရှားသည် ၎င်း၏ အကြွေးများကို ပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်မည်မဟုတ်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ဘော်နိုယိုနှင့် မလက္ကာမူ ဂျီဟိုးအထိ ပိုက်လိုင်းကုန်ကျငွေ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ပေးဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ဆောက်လုပ်ရေး၏ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသာပြီးစီးခဲ့သည်။

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအနေဖြင့် South China Morning Post သတင်းအရ 'ဘတ်ဂျက်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဖိလစ်ပိုင်အတွင်းရေးမှူး Benjamin Diokno က Duterte ၏ ၆ နှစ်တာကာလအတွင်း အခြေခံအဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအစိုးရ၏ကြေးမြီမှာ ဒေါ်လာ ၁၂၃ ဘီလီယံမှ ဒေါ်လာ ၂၉၀ ဘီလီယံအထိရှိလာခဲ့သည်။ အတိုးနှုန်းမြင့်မားစွာပေးဆပ်ရသည့် တရုတ်၏အကြွေးအတိုးနှုန်းမှာ ၁၀ နှစ်အတွင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ထရီလီယံကျော်အထိ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ တောင်

တရုတ်ပင်လယ်နှင့်ပတ်သက်လျက်ရှိသော နိုင်ငံတော်တော်များများမှာ တရုတ်နှင့်အကြွေးမကင်းပေ။

အရင်က တရုတ်က သူတို့ထံမှာ ပုလဲသွယ်စိမ့်ကိန်းဆိုတာမရှိဘူးဟု အကြိမ်ကြိမ်ငြင်းခုံသလို အမေရိကန်ကလည်း တရုတ်ကိုခိုင်းပတ်ပိတ်ဆိုသည့် China Containment Policy ဆိုတာ မရှိဘူးဟုဆိုခဲ့ပါသည်။ China Containment Policy ဟာ အမေရိကန်မဟာမိတ်များဖြစ်သည့် ဂျပန်၊ တောင်ကိုရီးယား၊ ထိုင်းဝမ်၊ ဗီယက်နမ်၊ အာဖဂန်စသည့်နိုင်ငံတို့ဖြင့် စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အခု အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယနှင့် သြစတြေးလျတို့ပေါင်းပြီး QUAD Alliance ဖြစ်လာခဲ့ပြီ။ ဝိုင်းပတ်ပိတ်ဆိုမှုအစား တရုတ်နိုင်ငံပတ်ပတ်လည်မှာ ဒီမိုကရေစီစက်ဝန်းရေးဆွဲခဲ့ Asian Arc of Democracy ကို စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးတို့နှင့် ပုံဖော်နေပြီဖြစ်သည်။

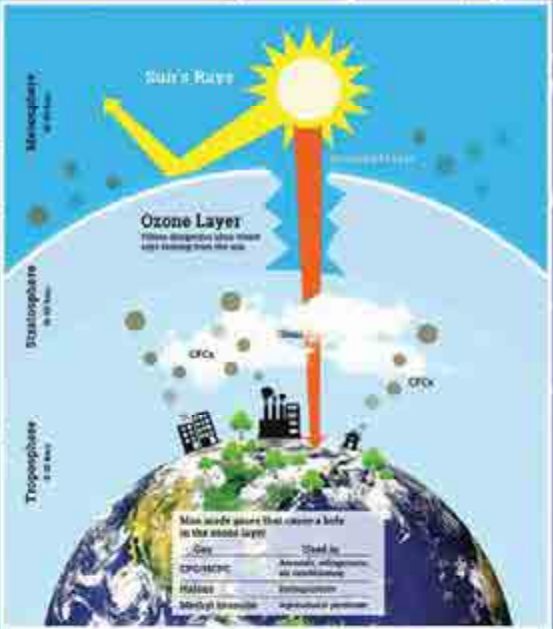
မလေးရှားနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးသို့ တရုတ်၏တောင်းဆိုမှုများသည် ပင်လယ်ရေကြောင်းဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂသဘောတူစာချုပ်များ (UNCLOS)၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေတို့နှင့်ဆန့်ကျင်သည်ကို သတိပြုမိကြောင်း စသည့်အကြောင်းအရာများပါဝင်သည့်စာကို မကြာသေးခင်ကမှပေးပို့ခဲ့သည်။

မဟာသီယာလက်ထက်မှာတော့ အမေရိကန်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံ တစ်ဖက်ဘက်ကိုရွေးဖို့ မလေးရှားက ရှောင်ရှားခဲ့ပေမဲ့ ယခုဝန်ကြီးချုပ်အသစ်လက်ထက်မှာတော့ တရုတ်တို့၏ တောင်တရုတ်ပင်လယ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး တောင်းဆိုချက်သည် ဥပဒေနှင့်မညီဟု အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မိုက်ပွန်ပေ၏ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်ကြေညာချက်အပြီးမှာ မလေးရှားကကြေညာချက်ထုတ် ပေးပို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ Asian Arc of Democracy က စစ်အေးတိုက်ပွဲပုံစံသစ်အနေဖြင့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်အဝန်းအဝိုင်းတွေမှာ ပေါ်ထွက်လာနေပြီဖြစ်သည်။ ။

■ ကော်ငြိမ်းဦး(MPA)

အိုဇုန်းလွှာ (Ozone Layer) သည် ကမ္ဘာလေထု အတွင်းတွင်ရှိသော အလွှာတစ်လွှာဖြစ်ပြီး ထိုအလွှာ ထဲတွင် အိုဇုန်းဓာတ်ငွေ့ စုစည်းမှု အများအပြားပါဝင် သည်။ အိုဇုန်းလွှာသည် နေမှလာပြီး ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သက်ရှိတို့ကိုပျက်စီးစေနိုင်သော စရမ်းလွန်ရောင်ခြည် များ၏ ၉၇ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိ စုပ်ယူ ပေးလေ့ရှိသည်။ ၎င်းသည် စထရာတိုစဖီးယားအလွှာ ၏ အောက်ဘက်ပိုင်းတွင်တည်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့မျက်နှာပြင် ၁၉ မိုင်မှ ၂၅ မိုင် (၃၀ ကီလိုမီတာမှ ၄၀ ကီလိုမီတာ) ခန့်အကွာတွင်ရှိပြီး အထူးမှာမူ ရာသီဥတုနှင့် ပထဝီ အနေအထားပေါ်တွင်မူတည်၍ ပြောင်းလဲမှုရှိသည်။ အိုဇုန်းလွှာကို ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်ရူပဗေဒ ပညာရှင် ချားလ်စ်ဖာဘာရီနှင့် ဟင်နရီဘွီဆန်တို့မှ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပြီး ၎င်း၏ဂုဏ်သတ္တိများကို ဗြိတိသျှ လေထုပညာရှင် ဂျီအမ်ဘီဒေါ့ဘ်ဆန်က အသေးစိတ် လေ့လာခဲ့သည်။ ဒေါ့ဘ်ဆန်သည် စပက်ထရိုမီတို မီတာ၊ သို့မဟုတ် ဒေါ့ဘ်ဆန်မီတာဟုခေါ်သော အိုဇုန်း လွှာကို မြေကြီးပေါ်မှတိုင်းတာသည့်ကိရိယာကို တီထွင်ဖန်တီးခဲ့သည်။ ၁၉၂၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၈ ခုနှစ် အတွင်းတွင် ဒေါ့ဘ်ဆန်သည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် အိုဇုန်းစောင့်ကြည့်သည့် စတေရှင်များကို တည်

ထောင်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့နေထိုင်ရာကမ္ဘာမြေကြီး ကို လေထုက ဝန်းရံထားပါသည်။ အဆိုပါလေထု သည် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ ဆွဲအားကြောင့် ကမ္ဘာနှင့်အတူ လိုက်ပါလည်ပတ်နေပါသည်။ ကမ္ဘာလေထုကိုခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာကြည့်မည်ဆိုပါက အလွှာ ၄ လွှာဖြင့်ဖွဲ့စည်း ထားသည်ကို တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လေထု အလွှာ ၄ လွှာမှာ-

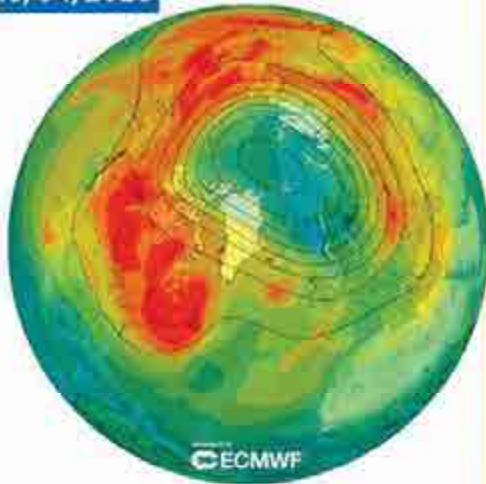
အိုဇုန်းလွှာအကြောင်း

ဂျပန်

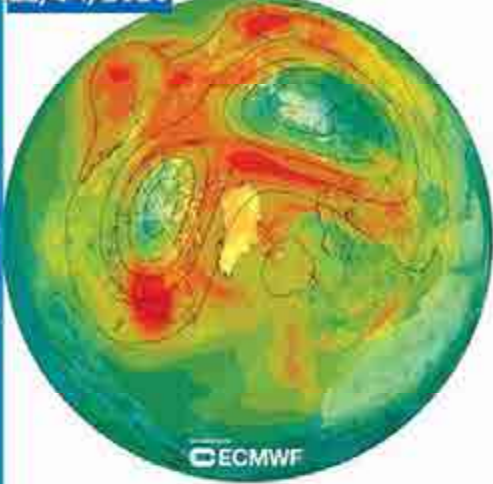

16/04/2020

22/04/2020

- (၁) ထရိုပိုစဖီးယားအလွှာ (Troposphere Layer)
- (၂) စထရာတိုစဖီးယားအလွှာ (Stratosphere Layer)
- (၃) မီဆိုစဖီးယားအလွှာ (Mesosphere Layer)
- (၄) သာမိုစဖီးယားအလွှာ (Thermosphere Layer) တို့ဖြစ်ကြပါသည်။
- (၁) ထရိုပိုစဖီးယားအလွှာ (Troposphere Layer)
လေထု၏အောက်ဘက်အကျဆုံးဖြစ်ပြီး လူသားတို့နှင့်ထိတွေ့နေသော အလွှာဖြစ်ပါသည်။ အမြင့် ၁၀ ကီလိုမီတာအထိမြင့်ပါသည်။

- (၂) စထရာတိုစဖီးယားအလွှာ (Stratosphere Layer)
ထရိုပိုစဖီးယားအလွှာ၏ အထက်တွင်တည်ရှိပါသည်။ အမြင့် ၁၀ ကီလိုမီတာမှ ၅၀ ကီလိုမီတာအထိရှိပါသည်။ ၎င်းအလွှာ၏အပေါ်ဘက်ဆုံးကို အိုဇုန်းလွှာဟုခေါ်ပါသည်။
- (၃) မီဆိုစဖီးယားအလွှာ (Mesosphere Layer)
လေထု၏တတိယအလွှာဖြစ်ပါသည်။ အမြင့် ၅၀ ကီလိုမီတာ မှ ၉၀ ကီလိုမီတာအတွင်းတည်ရှိပါသည်။ လေထုအလွှာ ၄ လွှာအနက် အပူချိန်အနည်းဆုံး

(အအေးဆုံး)အလွှာဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအလွှာတွင် လေထုသည် အနုတ် ၈၀ ဒီဂရီအထိ အေးပါသည်။

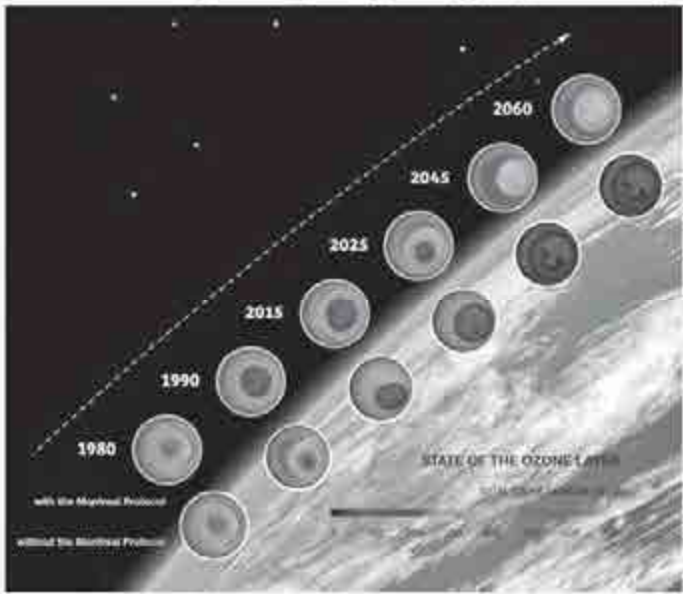
(၄) သာမိုစဖီးယားအလွှာ (Thermosphere Layer)

လေထု၏အပေါ်ဆုံးအလွှာဖြစ်ပါသည်။ အမြင့် ၉၀ ကီလိုမီတာမှ ၁၂၀ ကီလိုမီတာအတွင်း တည်ရှိပါသည်။ ၎င်းအလွှာတွင် လေထုသိပ်သည်းမှု အလွန်နည်းပါးပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း အိုဇုန်းလွှာသည် စထရာတိုစဖီးယားအလွှာ၏အပေါ်ဆုံးအပိုင်းတွင် တည်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာမြေပြင်အထက် ၁၉ ကီလိုမီတာမှ ၄၈ ကီလိုမီတာအတွင်း တည်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့လေထုကဲ့သို့ပင် ကမ္ဘာမြေလှည့်ပတ်ရာလမ်းကြောင်းတွင် အတူလိုက်ပါနေသောအလွှာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် အိုဇုန်းဆိုသောဓာတ်ငွေ့သည် အောက်ဆီဂျင်အက်တမ် ၃ လုံးပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ အောက်ဆီဂျင်မှအိုဇုန်းသို့ပြောင်းလဲရန်အတွက် စထရာတိုစဖီးယားအလွှာမှ အပူချိန်က ကူညီသလို လေထုတွင်ပါဝင်သော နိုက်ထရိုဂျင်ဓာတ်ငွေ့များကလည်း ဓာတ်ကူပေးပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာ တည်ရှိနေခြင်းသည် လူနှင့်သတ္တဝါတို့အတွက် ကောင်းကျိုးများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာသည် နေမှလာသော ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်များကို စုပ်ယူထားပါသည်။ ထိုအခါ ကမ္ဘာပေါ်သို့ကျရောက်လာသော နေရောင်ခြည်တို့တွင် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်များပါမလာတော့ပါ။ အကယ်၍ ထိုရောင်ခြည်များသာ ပါလာမည်ဆိုပါက လူ့အသားကို ထိလိုက်လျှင် မီးလောင်သလို အဖုများထွက်လာနိုင်ပါသည်။ အနည်းငယ်သင့်ရုံမျှဖြင့် အရေပြားကင်ဆာရောဂါဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်ပါသော နေရောင်ကြောင့် မျက်စိတွင် တိမ်ခွံတတ်ပါသည်။ ဗီတာမင်များ၊ ဆိုးဆေးများ၊ သတ္တုများ၊ အဆီများသည် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်သင့်ပါကနေမှ အပူများကိုစုပ်ယူပြီး သိပ္ပံရုပ်ရှင်များတွင်တွေ့

မြင်ရသလို အရောင်များတဖျပ်ဖျပ်လက်လာပါလိမ့်မည်။ ၎င်းပစ္စည်းများမှာ ပူလွန်းလှသည့်အတွက် စား၍လည်း မရတော့ပါ။ ထို့ပြင် သတ္တဝါတို့၏ အရေပြားသည် ရောင်ခြည်သင့်မှုကြောင့် ဓာတ်ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ကာ ရောဂါအသစ်အဆန်းများလည်း ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။ ဤသည်တို့ကို မဖြစ်အောင် အိုဇုန်းလွှာက ကာကွယ်ပေးထားရပါသည်။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်တွင် သိပ္ပံပညာရှင်များသည် အိုဇုန်းလွှာကို အန္တရာယ်ပြုနေသည့် ဓာတ်ငွေ့တစ်ခုကို တွေ့ရှိလာရပါသည်။ ၎င်းကို ကလိုရိုဖလိုရိုကာဗွန် (အတိုကောက်အားဖြင့် CFC) ဟုခေါ်ပါသည်။ အဆိုပါစီအက်ဖ်စီဓာတ်ငွေ့သည် ကျွန်ုပ်တို့အသုံးပြုနေသော ရေခဲသေတ္တာများ၊ ရေမွှေးဘူး၊ ခြင်ဆေးဘူး၊ စသောစပရေးဘူးများ၊ တီဗီ၊ ကွန်ပျူတာများမှ ထွက်ရှိနေပါသည်။ ၎င်းစီအက်ဖ်စီ မော်လီကျူးတစ်ခုသည် အိုဇုန်းမော်လီကျူးပေါင်း ၁၀၀၀၀၀ ခန့်ကို အသာအယာဖျက်ဆီးပစ်နိုင်ပါသည်။ စီအက်ဖ်စီဓာတ်ငွေ့ကဲ့သို့ပင် အိုဇုန်းလွှာကို အန္တရာယ်ပေးတတ်သည့် ဓာတ်ငွေ့နှစ်ခုကျန်ပါသေးသည်။ တစ်ခုမှာ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများမှထွက်သော မီးခိုးခေါ် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဖြစ်ပြီး လူတို့နေစဉ်ထုတ်လုပ်နေသော ဓာတ်ငွေ့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အခြားတစ်ခုမှာ ပိုးသတ်ဆေးနှင့်

နေရောင်ခြည်တို့တွင် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်များပါမလာတော့ပါ။ အကယ်၍ ထိုရောင်ခြည်များသာ ပါလာမည်ဆိုပါက လူ့အသားကို ထိလိုက်လျှင် မီးလောင်သလို အဖုများထွက်လာနိုင်ပါသည်။ အနည်းငယ်သင့်ရုံမျှဖြင့် အရေပြားကင်ဆာရောဂါဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်ပါသော နေရောင်ကြောင့် မျက်စိတွင် တိမ်ခွံတတ်ပါသည်။ ဗီတာမင်များ၊ ဆိုးဆေးများ၊ သတ္တုများ၊ အဆီများသည် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်သင့်ပါကနေမှ အပူများကိုစုပ်ယူပြီး သိပ္ပံရုပ်ရှင်များတွင်တွေ့

ဓာတ်မြေဩဇာများတွင်ပါဝင်သော နိုက်ထရိုဂျင်ဒြပ် ပေါင်းများဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါဓာတ်ငွေ့များကြောင့် အိုဇုန်းလွှာသည် တဖြည်းဖြည်းပါးလွှာလာခဲ့ရာ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အန္တတိကတိုက်ပေါ်ရှိ အိုဇုန်းလွှာတွင် အပေါက်ဖြစ်နေကြောင်း ထိတ်လန့်စဖွယ်တွေ့ရှိလာ ရပါသည်။ အစပထမတွင် အိုဇုန်းလွှာပေါက်မှုသည် ခိုးရိမ်စရာဟု ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်များက မထင်မှတ် မယူဆခဲ့ကြပါ။ နောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာ့အခြားတစ်ဖက် ဖြစ်သော အာတိတ်စက်ဝိုင်းတွင်ပါ အိုဇုန်းလွှာပေါက် လာကြောင်း တွေ့ရှိလာကြပါသည်။ အဆိုပါ အာတိတ် နှင့်အန္တတိကဒေသများမှာ ရေခဲဖုံးသောဒေသများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့အပေါ်ရှိ အိုဇုန်းလွှာပေါက်ခြင်း ကြောင့် အလွန်ပြင်းသောနေရောင်ခြည်များသည် ရေခဲ များပေါ်သို့ တိုက်ရိုက်ကျရောက်လာပါသည်။ ထိုအခါ ဧရာမရေခဲတုံးကြီးများ၊ ရေခဲပြင်များသည် ပင်လယ် များအတွင်း အရည်ပျော်လာပြီး ပင်လယ်ရေထုမြင့်တက် လာပါသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ တွင် ရေကြီးခြင်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၊ မုန်တိုင်း များဖြစ်ပေါ်ခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်လာရပါသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည် ၏အပူဒဏ်ကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် တစ်နှစ် ထက်တစ်နှစ် အပူချိန်မြင့်တက်လာပါသည်။ အပူချိန် မြင့်တက်မှုကြောင့် သစ်ပင်များသေဆုံးကာ သစ်တော ပြုန်းတီးမှုများ ဖြစ်လာရပြန်ပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် လူသားတို့က သစ်တောများကို ထပ်မံခုတ်ထွင်ပြန်ရာ သစ်တောများ ပိုမိုပြုန်းတီး၊ အပူချိန်များ ပိုမိုတက် သဖြင့် သံသရာလည်လာခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် မွန်ထရီရယ်စာချုပ်ကို အမေရိကန်အပါအဝင် နိုင်ငံ ၃၆ နိုင်ငံက လက်မှတ်ထိုး၍ စီအက်ဖ်စီထုတ်လုပ်မှု ကိုလျှော့ချရန် သဘောတူခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးသောနိုင်ငံမှာ ၁၀၀ အထိရှိလာပါသည်။ ထို့ပြင် စီအက်ဖ်စီဓာတ်ငွေ့များ အစား အိုဇုန်းလွှာကို အန္တရာယ်မပေးနိုင်သည့် အိပ်ချ်

စီအက်ဖ်စီ (Hydrochlorofluorocarbon) များကို အစားထိုးအသုံးပြုရန် သဘောတူလာကြပါသည်။ ဤသို့ကြိုးစားနေသည့်ကြားမှပင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် အိုဇုန်းလွှာအပေါက်ကြီးသည် စံချိန်တင်လောက်အောင် ကြီးထွားလာခဲ့ပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာပေါက်ခြင်းကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှကာကွယ်နည်းမှာ မိမိပတ်ဝန်း ကျင်တွင် သစ်ပင်စိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

လတ်တလောသတင်းများအရ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှု၏ အဓိကအချက်ကတော့ အိုဇုန်းလွှာ ပျက်စီးလာပြီး ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်၏ နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများကြောင့်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကမ္ဘာမြေထုကိုကာကွယ်ပေးထား သည့် အလွှာပါးလာသည်နှင့်အမျှ လေထုနှင့် ရေထု ညစ်ညမ်းမှုများကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက် ပျက်စီးမှုများကလည်း ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုတိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါ သည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်ကချုပ်ဆိုခဲ့သည့် မွန်ထရီရယ် စာချုပ်အရ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးမှာ အိုဇုန်းလွှာပျက်စီး မှုအရေးကို ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ဖို့အတွက် လက်မှတ် ရေးထိုးမှုရလဒ်က ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်၊ ၂၀၇၀ ပြည့်နှစ်များ အတွင်း ကမ္ဘာ့အိုဇုန်းလွှာပျက်စီးမှုလျော့ပါးပြီး ယခင်အတိုင်း ပြန်လည်ကောင်းမွန်နိုင်ရေးအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့် အိုဇုန်းလွှာပါးလွှာမှုကို ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် လူသားများ၏ ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ အသုံးပြုမှု များပြားလာခြင်းကို လျှော့ချသင့်ပါကြောင်း တင်ပြ လိုက်ရပါသည်။ ။

■ ရဲမာနိခ

စာတ်ပုံများ၏နောက်ကွယ်က မယုံကြည်နိုင်လောက်သောဖြစ်ရပ်များ(၂)

ပျော်ရွှင်ခြင်းအနမ်းတစ်ပွင့်

ဧကင်းချည်း

ဒီပုံကတော့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်က သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံပဲဖြစ်ပြီး ၁၉၄၅ ခုနှစ်က ရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ အားလပ်ရက်တစ်ရက်မှာတော့ အမေရိကန်ရေတပ်က သင်္ဘောသားလေး George Mendonsa ဟာ ဇနီးဖြစ်သူနဲ့ ရုပ်ရှင်သွားကြည့်ခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ရုပ်ရှင်ကြည့်နေတုန်းမှာပဲ ဂျပန်တွေလက်နက်ချသွားပြီဖြစ်ကြောင်းနဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးဆုံးသွားပြီဖြစ်ကြောင်း သတင်းကြားသိခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလိုသိသိချင်းမှာပဲ သတင်းမှန်၊ မမှန်ဆိုတာကိုစုံစမ်းဖို့ ရုပ်ရှင်ရုံအပြင်ကို ပြေးထွက်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ ရုပ်ရှင်ရုံအပြင်ဘက် လမ်းမအလယ်က လမ်းသွားလမ်းလာသူတွေအားလုံး

ပျော်ရွှင်နေတာကိုတွေ့လိုက်ရပြီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးဆုံးသွားပြီဆိုတဲ့ သတင်းသေချာပြီလို့ သိလိုက်ရတဲ့အခါမှာ အတိုင်းမသိပျော်ရွှင်ခဲ့ပြီး ဘေးနားက ကောင်မလေးတစ်ယောက်ကို ပွေ့ဖက်အနမ်းပေးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကောင်မလေးကတော့ သူနာပြုဆရာမလေး Greta Zimmer ပဲဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တော့လဲ ကိုယ့်လမ်းကိုယ်သွား၊ သူ့လမ်းသူသွားခဲ့ကြပြီး အဲဒီအချိန်ခဏလေးအတွင်းမှာပဲ ဆုံတွေ့ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့နှစ်ယောက်ဟာ အဆက်အသွယ်မရှိကြသလို ဘယ်သူ့ဘယ်ဝါမှန်းလဲ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက်မသိခဲ့ကြပါဘူး။ သူတို့နှစ်ဦးနဲ့ သိပ်မဝေးလှတဲ့နေရာမှာ Mendonsa ရဲ့ ဇနီးရှိနေခဲ့ပေမဲ့ အပြစ်တင်ပြောဆိုတာတွေမလုပ်ခဲ့ပါဘူး။ ဒီအဖြစ်အပျက်ကို ဓာတ်ပုံဆရာကလဲ မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ခဲ့ပြီး သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

ငလျင်ဒဏ်ကြားကပ်နိုးကလေး

ဒီဇာတ်ပုံကတော့ ၁၉၈၅ ခုနှစ်၊ နိုဗားဘာလ်လမ်းဆွဲပေါက်ကွဲမှုအပြီးမှာ ရိုက်ကူးထားတဲ့ သမိုင်းဝင်ဇာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်ပါတယ်။ အသက် ၁၃ နှစ်အရွယ် Omayra Sánchez ဟာ နိုဗားဘာလ်လမ်းဆွဲပေါက်ကွဲမှုမှာ

ပါဝင်ခဲ့ပြီး ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့တွေ ပြန်လည်ရှာဖွေတဲ့အခါမှာတော့ ၃ ရက်အကြာမှာ အဆောက်အအုံအပျက်အစီးတွေကြားက သူမကို တွေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့ဟာ သူမကို ကယ်တင်နိုင်ဖို့ကြိုးစားခဲ့ပေမဲ့ အဆောက်အအုံအပျက်အစီးတွေကြားမှာ ညပ်မိနေတဲ့အတွက် အလွယ်တကူကယ်တင်လို့ မရခဲ့ပါဘူး။

သူမရဲ့အဖြစ်အပျက်ကို ဇာတ်ပုံရိုက်မှတ်တမ်းယူပြီး သိပ်မကြာခင်မှာပဲ သေဆုံးသွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံဟာ သူမရဲ့နောက်ဆုံးဇာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ၃ ရက်လုံးလုံး ရေတွေနဲ့အပျက်အစီးတွေကြားမှာနေခဲ့ရတဲ့ သူမဟာ အတော်လေးကို ဖြူဖပ်ဖြူရော်ဖြစ်နေပြီး မျက်လုံးတွေကအစ မည်းနက်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ကယ်တင်ရမဲ့သူကို အရင်မကယ်တင်ဘဲ ဇာတ်ပုံရိုက်ခဲ့တဲ့အတွက် ဇာတ်ပုံဆရာကို ဝိုင်းဝန်းအပြစ်တင်ခဲ့ကြပါတယ်။

အာဖဂန်နိန်နိုးကလေး

ဒီဇာတ်ပုံကိုတော့ National Geographic မဂ္ဂဇင်း ဇာတ်ပုံဆရာ Steve McCurry ကရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး သူဟာ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံကိုရောက်ရှိစဉ်မှာ ရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ ဇာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာလူကြိုက်

အများဆုံးအလှူဇာတ်ပုံတွေထဲက တစ်ပုံဖြစ်ပြီး ဒီ ဇာတ်ပုံထဲမှာပါဝင်တဲ့ မိန်းကလေးကတော့ ရှာဘတ် ဂူလာဖြစ်ပါတယ်။ သူမဟာ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံ၊ ဒုက္ခသည်စခန်းက ကျောင်းတစ်ခုမှာ ကျောင်းတက်နေ တဲ့ကျောင်းသူလေးတစ်ဦးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဖဂန် နစ္စတန်နိုင်ငံကို ဆိုဗီယက်တွေသိမ်းပိုက်ထားချိန်မှာ ဒီဇာတ်ပုံကိုရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး အာဖဂန်မိန်းကလေး ရဲ့ အလှူအပကိုပေါ်လွင်စေခဲ့တဲ့အတွက် အာဖဂန် နစ္စတန်နိုင်ငံက မိုနာလီဆာလို့ တင်စားခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြ ပါတယ်။

Winston Churchill ရဲ့ သမိုင်းဝင်ပုံရိပ်

ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်းဖြစ်တဲ့ Winston Churchill ဟာ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ Ottawa ပါလီမန် အဆောက်အအုံကို သွားရောက်ခဲ့စဉ်က အမှတ်တရ ဇာတ်ပုံရိုက်ကူးခဲ့ပါတယ်။ သူက ထုံးစံအတိုင်း ဆေး ပြင်းလိပ်ကြီးကို ခဲလို့ပေါ့။ ဒါကို ဇာတ်ပုံဆရာဖြစ်တဲ့ Yousuf Karsh ကမြင်တော့ Winston Churchill ဖွာနေတဲ့ ဆေးပြင်းလိပ်ကိုယူပြီး လွှင့်ပစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဇာတ်ပုံထဲက Winston Churchill ရဲ့ ရုပ်ဟာ ဆေးပြင်းလိပ်ကိုလွှင့်ပစ်ခံလိုက်ရလို့ စိတ်

မသက်မသာဖြစ်နေတဲ့ပုံစံ ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံ ဟာ Winston Churchill ရဲ့ သမိုင်းတွင်ခဲ့တဲ့ဇာတ်ပုံ တစ်ပုံဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

ဝင်ပြိုင်ပေါ်က အနက်ရောင်စွမ်းအား

ဒီဇာတ်ပုံကတော့ ၁၉၆၈ ခုနှစ် အိုလံပစ်ပြိုင်ပွဲ တစ်ခုမှာ ရိုက်ကူးထားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံထဲ မှာတော့ လူမည်း ၂ ယောက်ဖြစ်တဲ့ Tommie Smith

နဲ့ John Carlos တို့ဟာ ၁၉၆၈ ခုနှစ်အိုလံ ပစ်ပြိုင်ပွဲတစ်ခုမှာ ဆုရရှိခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ ကိုဆုပေးဖို့ Peter Norman ဆို သူက ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်ကာလက လူဖြူ၊ လူမည်း ခွဲခြားမှုတွေ ပြင်းထန်နေတဲ့အချိန်ဖြစ်ပြီး သူ ဒီလိုဆုံးဖြတ်ခဲ့တာကို အားလုံးက ပြစ်တင် ရွတ်ချကြပါတယ်။ နောက်ဆက်တွဲအနေ နဲ့ကတော့ သြစတြေးလျနိုင်ငံသားဖြစ်တဲ့ နော်မန်ကို အနာဂတ်အိုလံပစ် ပြိုင်ပွဲတွေမှာ ပါဝင်ခွင့်မရအောင် ပိတ်ပင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် နော်မန်ဟာ ပြင်းထန်တဲ့စိတ်ကျ ရောဂါတွေကို ခံစားခဲ့ရပြီး မူးယစ်ဆေးဝါး

တွေကိုလဲ အလွန်အကျွံသုံးစွဲခဲ့ပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံလေးကိုတော့ အနက်ရောင်စွမ်းအားလို့ နာမည်ပေးထားခဲ့ပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံကိုတော့ လူဖြူ၊ လူမည်းခွဲခြားမှုတွေရဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားကြပါတယ်။

ဂန္ဒီရဲ့ သမိုင်းဝင်ပုံရိပ်

ဒီဓာတ်ပုံကတော့ ၂၀ ရာစုရဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတွေထဲက တစ်ပုံဖြစ်ပါတယ်။ Life မဂ္ဂဇင်းရဲ့ ပထမဆုံး

အမျိုးသမီးဓာတ်ပုံဆရာ Margaret Bourke-White ဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးမရမီမှာ သွားရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနောက် ဓာတ်ပုံဆရာမလေးဟာ ဂန္ဒီနဲ့တွေ့ဆုံခွင့်ရဖို့ ကြိုးစားခဲ့ပါတယ်။ ဂန္ဒီရဲ့အတွင်းရေးမှူးကတွေ့ဆုံခွင့်ရဖို့အတွက် ချည်ငင်ဘီးဘယ်လိုအသုံးပြုရတယ်ဆိုတာကို အရင်ဆုံးလေ့လာပြီး တတ်မြောက်မှ ဂန္ဒီနဲ့တွေ့ဆုံခွင့်ရမှာဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည်ပြောကြားခဲ့ပါတယ်။ သူ့နိုင်ငံကယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုကို တတ်မြောက်မှ သူဟာ ဓာတ်ပုံအရိုက်ခံနိုင်မယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဓာတ်ပုံဆရာမလေးဟာ ချည်ငင်ဘီးအသုံးပြုပုံကို အချိန်များစွာပေးပြီးသင်ယူခဲ့ရပါတယ်။ ဂန္ဒီနဲ့တွေ့ဆုံခွင့်ရခဲ့ချိန်မှာတော့ မေးမြန်းမှုတွေကို ခွင့်မပြုခဲ့တဲ့အပြင် ဓာတ်ပုံကိုလဲ သဘာဝအတိုင်းသာ ရိုက်ကူးဖို့၊ အလင်းဖွင့်ပြီး မရိုက်ကူးဖို့ ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒါကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဂန္ဒီဟာ သဘာဝတရားနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တွေကို နှစ်သက်မြတ်နိုးသူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါတယ်။

မီးသတ်သမားကြီးရဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံ

ဒီဓာတ်ပုံကိုတော့ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၉ ရက် အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ အော့ကလာဟိုင်းမားပြည်နယ်က ဗုံးပေါက်ကွဲမှုဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ ရိုက်ကူးထားခဲ့တာ ဖြစ်ပြီး ပူလစ်ဇာဆုရရှိခဲ့တဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဗုံးပေါက်ကွဲမှုဟာ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုမှာဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ဖောက်ခွဲမှုတွေထဲက ပျက်စီး ဆုံးရှုံးမှုအများဆုံး ဗုံးဖောက်ခွဲမှုဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါ တယ်။ အကြမ်းဖက်သမားတွေဟာ အယ်ဖရက်ပီမူရာ အဆောက်အအုံကို ဗုံးဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးခဲ့ကြပြီး ဒီ အဆောက်အအုံထဲမှာ ကလေးထိန်းကျောင်းတစ်ခု လဲရှိပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံထဲမှာတော့ သွေးစွန်းနေတဲ့ ကလေးငယ်တစ်ဦးကိုပွေ့ချီထားတဲ့ မီးသတ်သမားကြီး ရဲ့ပုံရိပ်ဟာ အတော်လေးကို ထိရုံစရာဖြစ်ခဲ့ရတဲ့ပုံရိပ် တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ မီးသတ်သမားကြီးကတော့ မျှော် လင့်ချက်အပြည့်နဲ့ ကလေးငယ်ကို ကရုဏာသက်စွာ ကြည့်ရှုနေတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်မှာတော့ လူ ပေါင်း ၁၆၈ ဦးသေဆုံးခဲ့ပါတယ်။ ဒီအဖြစ်အပျက်ကို

ဓာတ်ပုံဆရာနှစ်ဦးက မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပေမဲ့ တစ်ဦး ကတော့ မှတ်တမ်းတွေ ပျက်စီးသွားလို့ ပူလစ်ဇာဆုနဲ့ လွဲချော်ခဲ့ပါတယ်။ အခုမြင်တွေ့ရတဲ့ပုံကိုတော့ ဓာတ်ပုံ ဆရာ Charles Porter ကရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး သူဟာ လေဘာတီဘဏ်က ကြွေးမြီဆိုင်ရာအရာရှိတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျာနယ်သမားတစ်ဦးဖြစ်ချင်ခဲ့တဲ့ပေါ်တာ ဟာ သွားလေရာမှာ ကင်မရာတစ်လုံးဆောင်ထားတတ် ပြီး အခါအခွင့်သင့်လို့ ဒီဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခဲ့ရာက မထင်မှတ်ဘဲကျော်ကြားခဲ့ပြီး ပူလစ်ဇာဆုကို ရရှိခဲ့ပါ တယ်။

လင်းတကြီးနဲ့ မိန်းကလေး

ဒီဓာတ်ပုံကိုတော့ ဓာတ်ပုံဆရာ ကီဗင်ကာတာ ရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး ပူလစ်ဇာဆုရရှိခဲ့တဲ့သမိုင်းဝင် ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံကို ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၆ ရက် ဆူဒန်နိုင်ငံမှာ ရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး အဲဒီအချိန်က ဆူဒန်နိုင်ငံဟာ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုတွေ နဲ့ကြုံတွေ့နေခဲ့ချိန်လဲဖြစ်ပါတယ်။ ဆူဒန်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းက မိန်းကလေးငယ်တစ်ဦးဟာ ကုလသမဂ္ဂ ရဲ့စားနပ်ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးစခန်းဆီကို ကြိုးစား ရုန်းကန်ပြီးလာခဲ့ပေမဲ့ အစာရေစာပြတ်လပ်မှုကြောင့် ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးစခန်းမရောက်ခင်မှာဘဲ အားပြတ် ပြီး မြေကြီးပေါ် ခွေခွေလေးလဲနေတာကိုတွေ့ရမှာဖြစ် ပါတယ်။ ဒီမိန်းကလေးကိုကြည့်ရတာတော့ အလျှော့

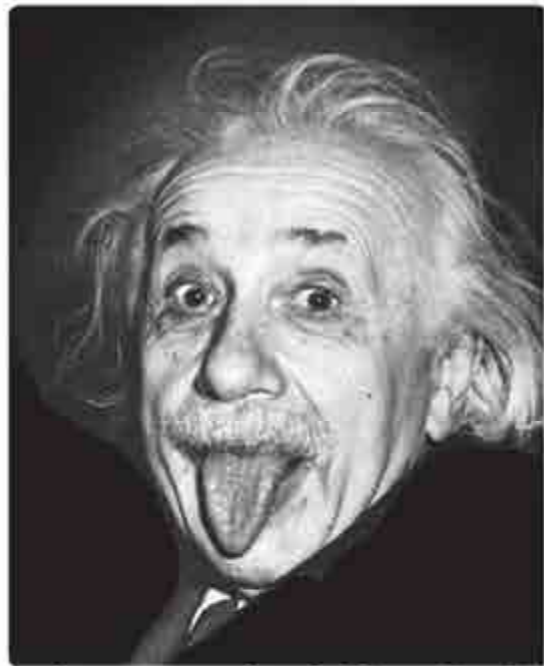

မပေးတဲ့ပုံပေါ်နေပြီး ပြန်ထနိုင်ဖို့အတွက် ကြိုးစားနေခဲ့တာကိုမြင်တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုအခွင့်ကောင်းကိုချောင်းနေတဲ့လင်းတကြီးတစ်ကောင်ကတော့ ဒီမိန်းကလေးရဲ့အနောက်ကို ရောက်ရှိနေပါပြီ။ ဓာတ်ပုံဆရာက မိန်းကလေးငယ်ရော လင်းတကြီးကိုပါ မြင်ကွင်းတစ်ခုတည်းမှာ ပါဝင်အောင်ရိုက်ကူးနိုင်ခဲ့ပြီး တစ်ခဏအတွင်းမှာပဲ ဒီဓာတ်ပုံဟာ ကမ္ဘာကျော်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီပုံကိုရိုက်ကူးပြီးနောက်မှာ ဓာတ်ပုံဆရာဟာ ကလေးငယ်ကို ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးစခန်းဆီပို့ဆောင်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံဟာ ကြေကွဲဖွယ်အကောင်းဆုံးသမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီပုံထဲက ကလေးငယ်ကို မိန်းကလေးငယ်လို့ ထင်မှတ်ခဲ့ကြပေမဲ့ အမှန်တကယ်မှာတော့ ယောက်ျားလေးတစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီဓာတ်ပုံဟာ အချိန်ခဏလေးအတွင်းမှာ ကျော်ကြားသွားခဲ့ပြီး အားလုံးက ကရုဏာသက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ကလေးငယ်ကို အရင်ဆုံးမကယ်တင်ခဲ့တဲ့ ဓာတ်ပုံဆရာကိုလဲ ဝိုင်းဝန်းအပြစ်တင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှာ ပူလစ်ဇာဆုကိုရရှိခဲ့ပေမဲ့ ဆုရပြီး ၃ လအကြာမှာတော့ ဝေဖန်တိုက်ခိုက်မှုတွေကိုမခံနိုင်တော့တဲ့အဆုံး နောင်တအကြီးအကျယ်ရကာ သူ့ကိုယ်သူ အဆုံးစီရင်သွားခဲ့ပါတယ်။

အိုင်းစတိုင်းရဲ့သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံ

ဒီဓာတ်ပုံကိုတော့ ဓာတ်ပုံဆရာ Arthur Sasse ကရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး အဲလ်ဘတ်အိုင်းစတိုင်းရဲ့ အသက် ၇၂ နှစ်မြောက်မွေးနေ့မှာရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အိုင်းစတိုင်းဟာ များသောအားဖြင့် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုတွေကိုသာ အာရုံစူးစိုက်နေတတ်ပြီး ပျော်ရွှင်မှုတွေကို မေ့လျော့နေတတ်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံမှာတော့ ဓာတ်ပုံဆရာဖြစ်သူက အိုင်းစတိုင်းကို ပျော်ရွှင်စွာ ဓာတ်ပုံအရိုက်ခံနိုင်ဖို့အတွက် ဖန်တီးပေးခဲ့ပြီး အိုင်းစတိုင်းကလဲ ဓာတ်ပုံထဲမှာမြင်တွေ့ရတဲ့အတိုင်း လျှာထုတ်ပြလို့ ပြုံးပျော်နေတာကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဓာတ်ပုံဟာ အိုင်းစတိုင်းရဲ့အထင် ရှားဆုံး

ဓာတ်ပုံတွေထဲက ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အောင်နိုင်ခြင်းရဲ့အမှတ်တံဆိပ်

ဒီဓာတ်ပုံကတော့ ပူလစ်ဇာဆုကိုရရှိခဲ့တဲ့သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပုံကိုတော့ ဓာတ်ပုံဆရာ Joe Rosenthal က ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပွားနေချိန်အတွင်း Iwo Jima တိုက်ပွဲမှာ ရိုက်ကူးခဲ့ပါတယ်။ စခန်းသိမ်းတိုက်ပွဲတစ်ခုဆင်နွှဲလို့အပြီး အမေရိကန်စစ်သား ၆ ယောက်ဟာ သူတို့နိုင်ငံအလံကို စွန့်ခွဲအားနဲ့ ဝိုင်းဝန်းစိုက်ထူ

နေတဲ့ပုံပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံဟာ နိုင်ငံရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မားစေခဲ့တဲ့အတွက် နိုင်ငံတော်က ဆုချီးမြှင့်ဖို့ သူတို့ကိုခေါ်ယူခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့စုံစမ်းတဲ့အချိန်မှာ စစ်သား ၃ ယောက်ဟာ စစ်ပွဲအတွင်း ကျဆုံးသွားပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ကျန်တဲ့သူတွေကို နောက်တန်းဌာနချုပ်ကို ပြန်လည်ခေါ်ယူခဲ့ပေမဲ့ Ira Hayesဆိုတဲ့ စစ်သားလေးကတော့ နောက်တန်းကိုပြန်လာဖို့ ငြင်းဆန်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့သူငယ်ချင်းဖြစ်သူတွေ စစ်ပွဲအတွင်းကျဆုံးခဲ့ကြောင်းကို သိလိုက်တဲ့အခါမှာ Ira Hayes ဟာ နောင်တရခဲ့ပြီး စိတ်ထိခိုက်ခဲ့ရပါတယ်။ အချို့လူတွေကတော့ ဒီဇာတ်ပုံဟာ တမင်ဖန်တီးအကွက်ဆင်ထားတဲ့ ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်တယ်လို့ ဝိုင်းဝန်းဝေဖန်ခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီဇာတ်ပုံကတော့ အမေရိကန်စစ်သားတွေကို ခွန်အားဖြစ်စေခဲ့တဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်

ခဲ့ပြီး ပူလစ်ဇာဆုကိုလဲ ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ အာလင်တန်ရစ်ချ်ပန်းခြံမှာ ဒီဇာတ်ပုံကို ပန်းပုထုလုပ်ပြီး ဂုဏ်ပြုပုံဖော်ထားပါတယ်။

ဒုက္ခသည်မိသားစု

ဓာတ်ပုံဆရာ Dorothea Lange ရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်မိသားစုပုံလေးတစ်ပုံဟာ လူအားလုံးကို ညှို့ယူဖမ်းစားနိုင်ခဲ့ပြီး ဒီဒုက္ခသည်တွေအတွက် များစွာ အကျိုးရှိခဲ့တဲ့ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံတစ်ပုံဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ စီးပွားပျက်ကပ်ကြီးကြောင့် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုတွေဖြစ်ပေါ်နေချိန်မှာ အစိုးရအဖွဲ့တာဝန်ရှိသူတွေက ဒီအဖြစ်အပျက်ကိုမသိကြသလို စိတ်လည်းမဝင်စားခဲ့ကြပါဘူး။ ဒါကို ဓာတ်ပုံဆရာဖြစ်သူက အားလုံးမြင်သာအောင် အမှန်အတိုင်းသိရှိစေဖို့အတွက် ဒီဇာတ်ပုံကို ရိုက်ပြီးဖြန့်ဝေခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံထဲက အမျိုးသမီးကတော့ ကလေး ၇ ယောက် မိခင်ဖြစ်ပါတယ်။

ပုံကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဒီဒုက္ခသည်မိသားစုဟာ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုတွေ၊ ဒုက္ခတွေ့အပြည့်နဲ့ မျှော်လင့်ချက်တွေလဲ ပျောက်ဆုံးနေတာကိုတွေ့ရှိရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ပုံကို ဖြန့်ဝေပြီးနောက်ပိုင်းမှာတော့ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တွေက အာရုံစိုက်မိလာကြပြီး ဒုက္ခသည်စခန်းကို ပေါင် ၂၀၀၀၀ လောက်ရှိတဲ့ အစားအစာတွေ လာရောက်ပေးအပ်ခဲ့ပါတယ်။ ။

■ **မောင်စဉ်း**

Ref: 50 Of The World's Most Iconic Photos And The Stories Behind Them.

အမျိုး တာသာ သာသနာ နှင့် ဇာတိသွေးဇာတိမာန်

■ ကိုသိဟ

ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ပုဂံမင်း၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုညံ့ဖျင်းခြင်းကြောင့် မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့သည် ရွှေဘိုမြို့ကို အခြေစိုက်၍ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်တွင် တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့ကြသည်။ လူသူအင်အားစုဆောင်း၍ အမရပူရမြို့ကို သိမ်းပိုက်ရာတွင် ကနောင်မင်းသားပင် ဦးဆောင်မှုပြုခဲ့သည်။ ၁၈၅၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်တွင် အောင်ပွဲရခဲ့သည်။ မင်းတုန်းမင်းအထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သောအခါ ကနောင်မင်းသားကို အိမ်ရှေ့မင်းအရာအပ်နှင်းလေသည်။

ကနောင်မင်းသားသည် ပညာလွန်စွာထက်မြက်၍ နိုင်ငံခြားသားများနှင့်ဆက်ဆံရာတွင် ကျွမ်းကျင်ပါးနပ်လှသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လေသည်။ ခေတ်မီနိုင်ငံတော်ထူထောင်နိုင်ခြင်းငှာ အခြား

နိုင်ငံကြီးများတွင် တိုးတက်ထွန်းကားလျက်ရှိသော ခေတ်ပညာအရပ်ရပ်ကို လေ့လာဆည်းပူးရန် ပညာတော်သင်ပေါင်း ၉၀ ကျော်ကို စရိတ်ထောက်ပံ့၍ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ခေတ်မီလက်နက်ရှိမှု နိုင်ငံအင်အား ရှိမည်ကို ယုံကြည်သည့်အတိုင်း စစ်ကိုင်းဘက်၌ လက်နက်စက်ရုံကြီး ၂ ရုံ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ယခင်က လိုအပ်ချိန်မှစ၍ စည်းသည့်စစ်တပ်အစား အမြဲတမ်း စစ်မှုထမ်းသည့်စစ်တပ်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပြင်သစ်၊ အီတလီတို့ အကူအညီဖြင့် စစ်ပညာသင်ကြားခြင်းကိုလည်းဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။ နိုင်ငံတွင်းဆက်သွယ်ရေး ပိုမိုလျင်မြန်ကောင်းမွန်စေရန် ယောအတွင်းဝန်နှင့်တိုင်ပင်၍ မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ကြေးနန်းရိုက်နည်း တီထွင်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ကနောင်မင်းသားသည် စက်ရုံပေါင်း ၅၀ ကျော်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ၁၈၆၇ ခုနှစ်၌နန်းတက်သော မေဂျီဘုရင်လက်ထက် ဂျပန်နိုင်ငံခေတ်မီတိုးတက်ပြောင်းလဲအောင် နိုင်ငံခြားသို့ ပညာတော်သင်များစေလွှတ်ခြင်းဖြင့် အာရှတွင် ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံတော်ကြီးဖြစ်လာခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြရာ ကနောင်မင်းသား၏ ဆောင်ရွက်မှုမှာ ၁၅ နှစ်၊ ၁၆

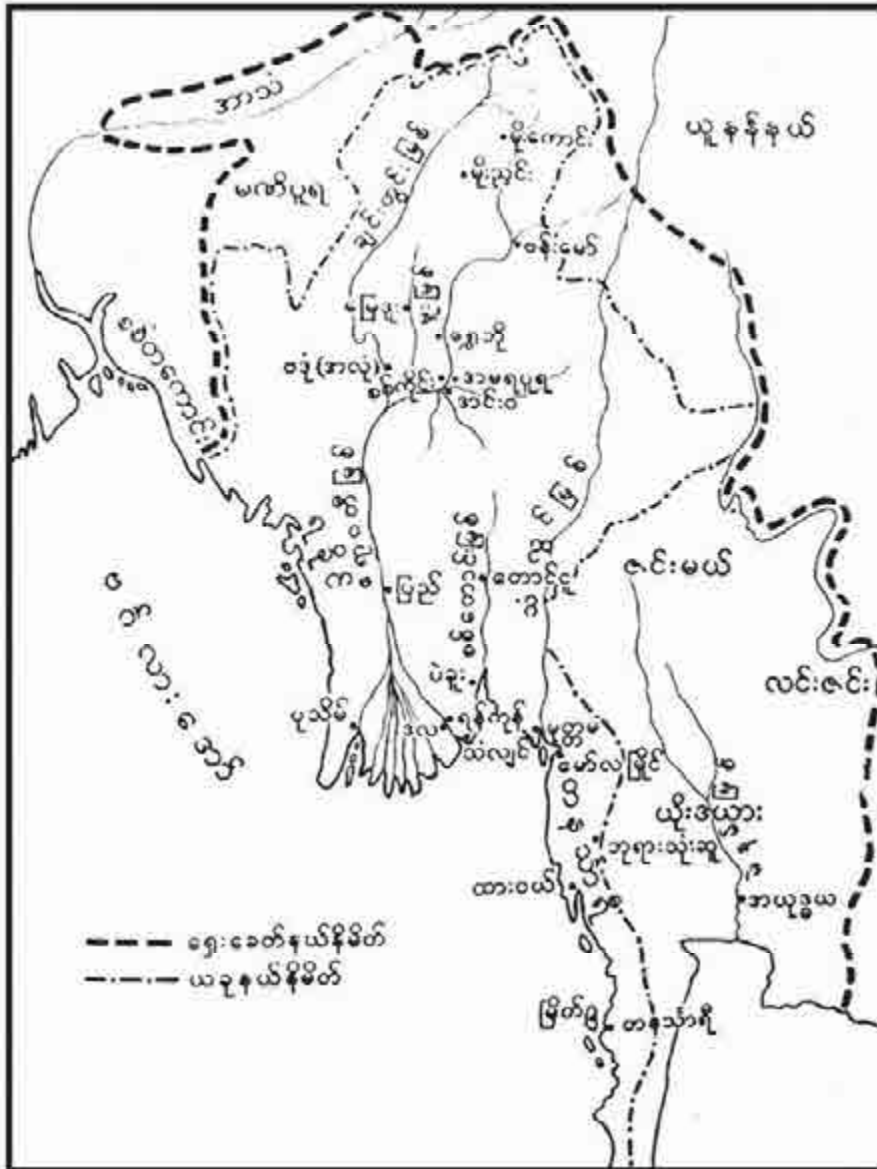

နှစ်ခန့်ပင် စောနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ အရွယ်ရောက်ပြီးသားတော်များသည် ကနောင်မင်းသားရှိနေသောကြောင့် ထီးနန်းဆက်ခံခွင့်မရတော့ဟု စိုးရိမ်မှုများရှိနေကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၈၆၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၈ ရက်တွင် မင်းတုန်းမင်း၏ သားတော်များဖြစ်သော မြင်ကွန်းနှင့် မြင်းခုံတိုင်မင်းသားတို့ အလစ်ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သောကြောင့် ကနောင်မင်းသားတိမ်းပါးခဲ့ရလေသည်။ နိုင်ငံအကျိုးစီးပွားမကြည့်တော့ဘဲ မိမိအာဏာပိုင်စိုးရေးအတွက် သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်စနစ်၏ သားက အဖေသတ်၊ တူဖြစ်သူက ဦးလေးသတ်၊ ညီအစ်ကိုမောင်နှမချင်းသတ်ဖြတ်ကြသော အနိဋ္ဌာရုံများဖြစ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွင် နိုင်ငံတော်ကို ခေတ်သစ်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် ကနောင်မင်းသားကြီးသာမတိမ်းပါးခဲ့ပါက မြန်မာ့သမိုင်းမှာ တစ်မျိုးတစ်ဖုံဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟုရည်ညွှန်းထားပါသည်။

လက်နက်စွမ်းအားကွာခြားခြင်းကြောင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး ဗြိတိသျှကိုလိုနီဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ခုခံသောတိုင်းရင်းသားများအား ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဗြိတိသျှတို့ အောင်ပွဲခံဓာတ်ပုံရိုက်သည့်အခါ မြန်မာတို့အထွတ်အမြတ်ထားကိုးကွယ်သော ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များကို ခြေရင်းတွင် ချထားခြင်း၊ အထွတ်အမြတ်ထားရာဘုရား၊ စေတီများပေါ်သို့ ဖိနှပ်ဖြင့်တက်ခြင်းစသော အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာတော်ကို စော်ကားထိခိုက်ခြင်းများဖြစ်လာပါသည်။ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာမတူသည့် အုပ်ချုပ်သူများလက်အောက်ကျရောက်သွားသည့်အခါ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ ဖြစ်ထွန်းလာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာရေးဦးတည်ချက်ဖြင့် အသင်းအဖွဲ့များ စတင်ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်း (YMBA-Young Men's Buddhist Association) စတင်ပေါက်ဖွားလာပါသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင်

ကုန်းဘောင်ခေတ် မြန်မာပြည်မြေပုံ

YMBA နှင့်အလားတူအသင်းများ၏ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကွန်ဖရင့်ကို ပြည်မြို့၌ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ယင်းအစည်းအဝေးကြီးမှာပင် အမျိုးသားရေးအပြင် အခြားတာဝန်များကျယ်ပြန့်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အသင်းချုပ်အမည်ကို မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မြန်မာအသင်းချုပ် (GCBA-General Council of Burmese Associations) အဖြစ် ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ 'ဗမာပြည်သည် တို့ပြည်၊ ဗမာစာသည် တို့စာ၊ ဗမာစကားသည် တို့စကား၊ တို့ပြည်ကိုချစ်ပါ၊ တို့စာကို ချီးမြှင့်ပါ၊ တို့စကားကိုလေးစားပါ' ကြွေးကြော်သံဖြင့် အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာအတွက် အဘက်ဘက်မှ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်၏မိတ်ဆွေ ဦးမြတ်သာ (အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး-ငြိမ်း) ပေး၍ ၁၉၃၁

ခုနှစ်ကထုတ်ဝေခဲ့သော သတင်းစာဆရာ ဦးသိမ်းမောင်၏ မြန်မာသူရဲကောင်း စာအုပ် ဖတ်ရှုရပါသည်။ စာအုပ်မှာ မင်းရဲကျော်စွာ၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းဘုရား၊ မဟာဗန္ဓုလတို့အကြောင်း ရေးသားထားပါသည်။ စာအုပ်တွင် ပိုမို၍စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာကောင်းသည်မှာ ဝတ်လုံတော်ရ အမ်အဆာဦးမောင်ကြီး၏ 'ဥယျောဇဉ်'နှင့် စာရေးသူ ဦးသိမ်းမောင်၏ 'နိဒါန်း'တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဥယျောဇဉ်နှင့် နိဒါန်းတို့မှာ ၁၉၃၁ ခုနှစ်က အခြေအနေတို့ကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ မူရင်းအတိုင်း တင်ပြသွားပါမည်။

ဝတ်လုံတော်ရ အမ်အဆာဦးမောင်ကြီး၏ ဥယျောဇဉ်
'မြန်မာသူရဲကောင်း' ဟူသော စိတ်အားတက်ကြွ ဖွယ်ရာအတ္ထုပ္ပတ္တိအကြောင်းအရာများကို စာအုပ်အဖြစ် ပုံမနှိပ်မီ ဖတ်ရှုရသော အကျွန်ုပ်သည် အောက်ပါဥယျောဇဉ်ကို ရေးသားအပ်သတည်း။

မိမိတို့အမျိုးဇာတ်၊ မိမိတို့နိုင်ငံ၊ မိမိတို့ကိုးကွယ်ရာ သာသနာ၊ ဘာသာစာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မာန်တက်ခြင်း၊ အညံ့မခံလိုခြင်းကို ဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန်ဟုခေါ်ဆို၏။ ထိုဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန်ကို လူငယ်များ၏စိတ်ဓာတ်တွင် ငြိတွယ်ကိန်းအောင်းစေရန် ပြုပြင်ပေးမှုသည် နိုင်ငံနှင့် အမျိုးသား၊ သာသနာနှင့် ဘာသာကြီးပွားထွန်းကားရေးအုတ်မြစ်ချရာ၌ စိတ်ချရသော မူလအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော၊ ဆင်းရဲသားဘဝမှ ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့၏သခင် ပြင်သစ်အင်ပါယာနိုင်ငံကြီး၊ အရှင်အင်ပါယာဘုရင်ကြီးအဖြစ်သို့ရောက်ရှိခဲ့သည့် ဥရောပတိုက်တစ်တိုက်လုံးတုန်လှုပ်ချောက်ချားစေခဲ့သော နပိုလီယံဘိုနာပတ်သည် ပြင်သစ်ရာဇဝင်တွင် အာဇာနည်သူရဲကောင်းတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ကိုယ်တော်တိုင်စီရင်ရေးသားဘိ၍ ငယ်ရွယ်သူကျောင်းသားသူငယ်တို့အား ဖတ်စာအဖြစ် သင်ကြားစေခဲ့ဖူးပေသည်။

ကြီးပွားထွန်းကားလျက်ရှိသော ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးခေတ်သမယအခါကသာလျှင် ငယ်ရွယ်သူတို့၏စိတ်ဓာတ်ပြုပြင်ပေးမှုကို အရေးယူခဲ့ကြသည်မဟုတ်

သေး။ ယခုအခါတွင်လည်း ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် တန်ခိုးကြီးသောနိုင်ငံများအနက် ဂျာမနီပြည်၊ အီတလီပြည်၊ ရုရှားပြည်တို့တွင် ကြိုးစားအားထုတ်လျက်ရှိကြသည်မှာလည်း အထင်အရှား အများအသိပင်ဖြစ်ချေသည်။ အထူးသဖြင့် အီတလီပြည်တွင် အပတ်တကုတ်ကြိုးစားအားထုတ်လျက် ရှိလေရာ စာသင်ကျောင်းများ၌ ရဲသွေးရဲမာန်တက်ကြွစေသော အထက်အဆိုပါစာပေမျိုးကို သင်ပေးနေသည်သာ မဟုတ်သေး။ ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်၍ စစ်ဗိုလ်များကိုယ်တိုင် ကြပ်မတ်သင်ကြားပေးသည့် အတိုင်း ၆ နှစ်အရွယ် ကျောင်းသားသူငယ်ကစ၍ လေ့ကျင့်ကြရပြီဟု သိရှိရပေသည်။

ခေတ်အလျောက် ကြီးပွားထွန်းကားလျက်ရှိကုန်သော အထက်အဆိုပါဥရောပတိုက်ရှိ တိုင်းကြီးပြည်ကြီးသားလူမျိုးများကဲ့သို့ ကမ္ဘာလောကကြီးတွင် ကြီးပွားထွန်းကားသောလူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားခေါင်းထောင်လိုသည့် ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာအမျိုးသားများသည်လည်း လူငယ်ကျောင်းသားတို့၏ ဇာတိသွေးဇာတိမာန်တက်ကြွထက်သန်ရန် စိတ်ဓာတ်ပြုပြင်ဖန်တီးပေးမှုကို ကိုယ်စီကိုယ်ငတာဝန်အသီးသီးယူကြ၍ တတ်နိုင်သောနည်းလမ်းတို့ဖြင့် ကြိုးစားရွက်ဆောင်သင့်ကြလေပြီ။ ကြိုးစားဆောင်ရွက်ရန်ကိုလည်း ရွက်ဆောင်နိုင်မည့်အခွင့်အရေးရှိသူ၊ အရည်အချင်းရှိသူ ဟူဟူသမျှတို့အား တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းပြုအပ်ပါကြောင်း။

ပုံ
မောင်ကြီး

နိဒါန်း

ဒိုင်အာခီနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးအသစ်ရရှိစဉ်က ရှေးဦးပထမပညာရေးဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးတွင် ရွက်ဆောင်ခဲ့ရ၍ ယခုအခါ အမျိုးသားပညာရေးအဖွဲ့ချုပ် Council of National Education ၏ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် နိုင်ငံနှင့် အမျိုးသားအကျိုးသယ်ပိုးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသော ဝတ်လုံ

တော်ရအမ်အေဦးမောင်ကြီးပင်လျှင် ကြီးမှူး သောအိန္ဒိယနှင့် မြန်မာခွဲခွာရေးအသင်းကြီး၏ ပထမသင်းလုံးကျွတ်အစည်းအဝေးကို ၁၂၉၀ ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၄ ရက် (၁၃-၁-၂၉) တနင်္ဂနွေနေ့၌ကျင်းပရာတွင် အရပ်ရပ်ဆုံးဖြတ် ချက်များအနက် ပြဋ္ဌာန်းချက် နံပါတ် ၄ မှာ- ၄။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့တိုင်းပြည်အိုးအိမ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့ စွမ်းရည်သတ္တိရှိနိုင် စေခြင်းငှာ-

(က) မြန်မာအမျိုးသားများအတွက် စစ်အတတ် ပညာသင်ကျောင်းများ မြန်မာပြည် အတွင်း ဖွင့်လှစ်ပေးရန်အတွက် အစိုးရ အား တိုက်တွန်းကြောင်း။

(ခ) စစ်တပ်အဖွဲ့၊ စစ်ပုလိပ်အဖွဲ့၊ အပျော်တမ်း အဖွဲ့များ၊ စကောက်ကင်းစောင့်အသင်း များသို့ မြန်မာအမျိုးသားများဝင်ရောက် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် တိုက်တွန်းအားပေး ရန်။

(ဂ) အရပ်ရပ်၌ မြန်မာအမျိုးသားများ ကိုယ် လက်သန်စွမ်းဖို့ အလေ့အကျင့်များလေ့ ကျင့်နိုင်ရန်အတွက် တိုက်တွန်းအားပေး ကူညီရန်။

(ဃ) မြန်မာအမျိုးသားများ စစ်ရေးစစ်ရာ၌ သင် ကြားလေ့ကျင့်ခြင်း ဝါသနာပြန်၍ဖြစ်ပေါ် လာစေဖို့ တိုက်တွန်းအားပေးကူညီရန်ဟူ သောပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ်ကို အသေအချာ ဆွေးနွေးချမှတ်ခဲ့ကြလေသည်။ ထို့နောက် ပထမနှစ်လည်အစည်းအဝေးကို ၁၂၉၁ ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၁၀ ရက် (၉-၃-၁၉၃၀) တွင် ကျင်းပရာ၌ အထက်အဆိုပါပြဋ္ဌာန်း ချက်ကိုပင် တစ်ဖန် ထပ်မံဆွေးနွေး၍ 'မြန်မာတိုင်းရင်းသားများအတွက် ကုန်း တပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ် စသောစစ် အတတ် ပညာသင်ကျောင်းများ မြန်မာပြည်

အတွင်း၌ အလျင်အမြန်ဖွင့်လှစ်ပေးရန် အစိုးရအားတိုက်တွန်းကြောင်း 'ဟူသော နှိုးဆော်ချက်ဖြင့် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းကြ ပြန်လေသည်။

တစ်ဖန်တုံလည်း ၁၂၉၁ ခု၊ ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် (၂၉-၆-၁၉၃၀) ရက်ကကျင်းပသော မြန်မာနိုင်ငံလုံး ဆိုင်ရာအလုပ်ကော်မတီအစည်းအဝေးတွင် ထိုအစည်း အဝေးသို့ ဦးဘဘေ၊ ဦးမောင်မောင်အုန်းခိုင်၊ ဦးဘစိ၊ ဆရာဝန်ဦးသိန်းမောင်၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးမြင့်၊ ဦးစိန်ဘ စသောပုဂ္ဂိုလ်များအပြင် ပဲခူး၊ ရွှေကျင်၊ လက်ပံတန်း၊ ကျိုပျော်၊ ဝါးခယ်မ၊ ကျောက်တန်း၊ တံတေး၊ မန္တလေး၊ ဟင်္သာတ စသောမြို့နယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်၊ အလုပ်အမှုဆောင်လူကြီးများလည်း ကြွရောက်ကြကြောင်း၊ ခွဲခွာရေးအသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဝတ်လုံတော်ရ အမ်အေဦးမောင်ကြီးကိုယ်တိုင် 'မြန်မာ များစစ်တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော စာအုပ်ရေး သားထုတ်ဝေရန်'ဟူသော အဆိုတစ်ရပ်ကို တင်သွင်း ဆွေးနွေးပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြပြန်လေသည်။

အထက်အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်များ အောင်မြင် ထမြောက်စေရန် အနည်းနည်းအဖုံဖုံ ဆောင်ရွက် အားထုတ်ရာတွင် ပထမအခြေခံအထစ်အုတ်မြစ်သဖွယ် ဖြစ်သော မြန်မာအမျိုးသားတို့ ဇာတိသွေးဇာတိမာန် တက်ကြွစေရန် တိုက်ရိုက်အားပေးစေသည့်လုပ်ရပ် တစ်ရပ်ဖြစ်သော အပျော်တမ်းခေါ် ရဲအဖွဲ့များဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခြင်းကို ဝတ်လုံတော်ရ အမ်အေဦးမောင် ကြီးပင်လျှင် ကြီးမှူးသောကြည့်မြင်တိုင်ကာကွယ်ရေး အဖွဲ့က ၁-ရန်ကုန်ရဲတပ်ကို ပထမစံနမူနာအဖြစ် ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရာ ကောင်းစွာအောင်မြင် ထမြောက်ခဲ့သည့်အတိုင်း ယခုအခါ မြန်မာပြည်အရပ် ရပ်တွင် ရဲအဖွဲ့များ၊ မြို့ရွာရပ်ကွက်ကာကွယ်စောင့် ရှောက်ရေးအဖွဲ့များ အနှံ့အပြားဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြ လေပြီ။ မြန်မာအမျိုးသားတို့ရှေ့ရေးအတွက် မျှော်လင့် အားတက်ဖွယ်ရာပင်တည်း။

ဇာတိသွေးဇာတိမာန်ရင့်သန်ခြင်းမရှိသောအမျိုး

ဇာတ်မှန်သမျှသည် အောက်ကျနောက်ကျကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခေါင်းထောင်နိုင်ကြရန် မျှော်လင့်ဖွယ်မရှိ သည့်အတိုင်း မိမိအမျိုးသားတို့ ဇာတိသွေးဇာတိမာန် တက်ကြွရန် တတ်နိုင်သမျှရွက်ဆောင် အားထုတ်ကြ ရမည်မှာ လူမျိုးခြားအုပ်စိုးခြင်းခံရ၍ ကျွန်ဘဝသို့ ကျရောက်နေသော ကျွန်ုပ်တို့အတွက် အထူးလေးနက် သော တာဝန်ဝတ္တရားကြီးပင်ဖြစ်သည်ကို တာဝန် ဝတ္တရားသိရှိသော ဝတ်လုံတော်ရ အမ်အေဦးမောင်ကြီး ကြီးမှူးသောခွဲခွာရေးအသင်း၊ ကာကွယ်ရေးအသင်း တို့ကစတင်၍ အားနွဲ့လျက်ရှိသည့်အမျိုးသားတို့၏ ရဲသွေးရဲမာန်တို့ကို လောင်းရိပ်မိ၍ ပိန်လိုနေသော ပန်းပင်၊ သစ်ပင်တို့အား မြေတောင်မြောက်မြေဩဇာ ကျွေးဘိသို့ တစ်ဖန်နှိုးဆော်အားပြည့်ပြန်လေသည့် အတွက် ကျွန်ုပ်တို့မှာ အတန်တန်ကျေနပ်ဝမ်းမြောက် ရပါပေသည်။

မြန်မာအမျိုးသားတို့၏ ဇာတိသွေးဇာတိမာန် ဖွံ့ဖြိုးထက်သန်မှုကို လှုံ့ဆော်အားပေးရမည့်တာဝန် ဝတ္တရားသည် မြန်မာအမျိုးသားတိုင်း၏တာဝန်ဝတ္တရား သာလျှင်ဖြစ်သည့်အတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း မြန်မာ အမျိုးသားဖြစ်သည်နှင့်အညီ မိမိတာဝန်ဝတ္တရားကို စွမ်း အားရှိသမျှပင် ကျေပွန်အောင်မည်သို့သောနည်းဖြင့် ရွက်ဆောင်ရအံ့ အစဉ်တွေးတောကြံဆလျက်ရှိခဲ့ပေ ရာ နောက်ဆုံး၌ အလွယ်တကူပြုပြင်၍ရကောင်းသော ရဲမာန်ကိန်းအောင်းထက်သန်စေရန် စိတ်ဓာတ်ပြောင်း ပေးမှုကို သတိပြုမိခဲ့ပေသည်။ စိတ်ဓာတ်ပြောင်းပေးမှု ၌လည်း နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ပေးနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ၎င်းနည်းလမ်းများစွာတို့အနက် အာဇာနည်သူရဲကောင်းတို့၏ ထုပွတ်ကြောင်းရာကို ကောင်းစွာဖတ်ရှုနလုံးပြုလေ့လာခြင်းသည် ခရီးအတွင် ကျယ်ဆုံးဟု ကျွန်ုပ်ယူဆမိပေသည်။ သို့သော်ပြုယူဆ သည့်အရေးကြီးသော ထင်ပေါ်ကျော်စေသည့် 'မြန်မာ သူရဲကောင်း'တို့၏ ကြောင်းထုပွတ်ကို ဖတ်စာသဖွယ် ရွေးချယ်စီစဉ်ရေးသားရပေသည်။ ဤသို့ရွေးချယ်စီစဉ် ရေးသားရာ၌ မြန်မာရာဇဝင်တွင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြား

ရှိကြသည့်အနက် ရဲသွေးရဲမာန်တွင် ယှဉ်ပြိုင်ရန်ဘက် ကင်းသောရဲတစ်သင်း ၄ ဦးကိုသာ အထူးရွေးချယ်စီစဉ် ၍ ရှင်းလင်းလွယ်ကူသောစကားအသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် ရေးသားထားရာ ဖတ်ရှုလေ့လာကြကုန်သော အမျိုး သားအပေါင်းတို့နှင့် ကျောင်းသားသူငယ်တို့မှာ မိမိ တို့စိတ်ဓာတ်တွင် ဇာတိမာန်ရဲရင့်၍ နှလုံးသွေးမြင့်ကြ ပေလိမ့်မည်ဟု ကောင်းမွန်စွာ ယုံကြည်မျှော်လင့်ရပေ သတည်း။

သိမ်းမောင်
အယ်ဒီတာ

သူရိယရုပ်စုံသတင်းနှင့် သူရိယမဂ္ဂဇင်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊
၁၂၉၃ ခု၊ ဝါခေါင်လပြည့်၊ သောကြာနေ့

ရေချိုပေါများနေချိန် ရေ၏အဖိုးတန်မှုကို သတိ မပြုမိသော်လည်း ရေမွတ်သိပ်ချိန်၌ ရေချိုတစ်ပေါက် တန်ဖိုးကို သိရှိကြရသကဲ့သို့ လွတ်လပ်ရေးဆုံးပါးချိန်မှ လွတ်လပ်ရေးအရသာကို သိရှိကြပေသည်။ ရှေးယခင် နှစ်ပေါင်းများစွာ အမျိုးဘာသာကိုးကွယ်ရာတူသော မင်းများအုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်နေခဲ့စဉ်က အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာအတွက် ထည့်သွင်းမစဉ်းစားခဲ့ကြ သော်လည်း ဗြိတိသျှကိုလိုနီဘဝကျရောက်ချိန်တွင် အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ ကိုးကွယ်ရာမတူသည့် အုပ်စိုးသူများအောက်တွင် မိမိတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာနိမ့်ချစော်ကားခံရခြင်းအတွက် 'အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ ပညာကြီးပွားတိုးမြှင့်ရေး'ရည်ရွယ် ချက်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်း(YMBA) ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပါသည်။ အလားတူ အသင်းများ စုပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မြန်မာအသင်းချုပ် GCBA ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံသား များ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာအတွက် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ကို စတင်ချပေးခဲ့သည့် အသင်းကြီးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် မြန်မာတို့၏ ဩဇာအာဏာသက်ရောက်သော နယ်မြေအကျယ်ဝန်း ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာတို့၏ဇာတိ

သွေးဇာတိမာန်တက်ကြွစေမည့်ကိစ္စရပ်များပိတ်ပင်ထားခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာတို့၏ ရိုးရာကိုယ်စံပညာသိုင်းသင်ကြားမှုကိုပင် တောတွင်း၌ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး သင်ကြားခဲ့ကြရကြောင်း ရှေးလူကြီးများပြောခဲ့ကြသည်ကို မှတ်သားမိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုဆောင်းပါးတွင် တင်ပြသည့် မြန်မာသူရဲကောင်း စာအုပ်ဥယျာဇဉ်နှင့် နိဒါန်းတွင် တွေ့မြင်ခဲ့ရသည့် အတိုင်း ၁၉၃၁ ခုနှစ်က ဇာတိသွေးဇာတိမာန်တက်ကြွစေရန်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ အမျိုးသားများကျန်းမာရေး၊ စစ်အတတ်သင်ကြားရေးတို့အတွက် လှုံ့ဆော်ဆောင်ရွက်မှုများ တွေ့မြင်ကြရပါသည်။ 'မြန်မာသူရဲကောင်း' စာအုပ်ထုတ်သည့်အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးအတွက် ခေါင်းဆောင်ခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည်ပင်လျှင် ၁၅ နှစ်ဝန်းကျင်ခန့်သာရှိသေးသဖြင့် ထိုကာလက ဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန်တက်ကြွစေရေး လှုံ့ဆော်ခဲ့မှုများသည် ထိုကာလလူငယ်များအတွက် အမျိုးသားရေးဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန်တက်ကြွစေရေး လှုံ့ဆော်အားပေးမှုဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီအဖြစ် နောက်ပိုင်းမှဖြစ်လာခဲ့သော်လည်း အမျိုးသားရေးဇာတိသွေးဇာတိမာန်နိုးကြားလာမှုများကြောင့် စောစီးစွာလွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သော နိုင်ငံများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီဖြစ်ခဲ့ရသည့် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးအတွက်

အမျိုး၊ တာသာ၊ သာသနာ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သော၊ ဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန်အတွက် လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သောစာပေများသည် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိရန်အတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြသည့် မျိုးချစ်လူငယ်များအတွက် စိတ်ဓာတ်ခွန်အားမြှင့်တင်ပေးခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

History, although sometimes made up of the few acts of the great, is more often shaped by the many acts of the small.

Mark Yost

သမိုင်းဆိုတာ တစ်ခါတစ်ရံကြီးကျယ်တဲ့လူတွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်နည်းနည်းပါးပါးနဲ့ ရှေးဖွဲ့ထားပေမဲ့ မကြာခဏဆိုသလို သာမန်လူတွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်အများအပြားနဲ့ ပုံဖော်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

မာ့ခ်ယော့ခ်

■ **ကိုသီဟ**

ကိုးကားရည်ညွှန်းစာများ
 မြန်မာသူရဲကောင်း၊ သတင်းစာဆရာဦးသိမ်းမောင်။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းအတွဲ(၁)။
 ကမ္ဘာမှာ မြန်မာတည်သရွေ့ အခွန်ရှည်ပါစေ YMBA။ နွေကံ့ကော် (မြို့လှ) မြဝတီသတင်းဆောင်းပါး။

ပြည်ပုံတက်ကျော်

၂၀ ရာစုရဲ့ အရေးပါဆုံးသော တီထွင်မှုများ

လူ့သမိုင်းမှာ ၂၀ ရာစုဟာ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာတွေ့ရှိချက်များလွန်းတဲ့ ခေတ်တစ်ခေတ်ဆိုရင်လဲ မမှားပါဘူး။ တစ်နည်းပြောရရင် ကမ္ဘာကြီးရဲ့အပြောင်းအလဲတော်တော်များများကို ဒီကာလမှာ လူသားတွေရဲ့ ဉာဏ်စွမ်းရည်နဲ့ဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြတာကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံနည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများစွာကြောင့် ကဏ္ဍအတော်များများမှာ အပြောင်းအလဲဖြစ်ခဲ့ပေမဲ့ ၂၀ ရာစုမှာတွေ့ခဲ့ရတဲ့ နျူကလီးယားလက်နက်တွေနဲ့ သဘာဝကို ထိခိုက်စေတဲ့ဖြစ်စဉ်တွေကြောင့် ကမ္ဘာကြီးက အချိန်တိုင်းလိုလို အန္တရာယ်ရှိလာခဲ့တာကိုတွေ့ရပါတယ်။ ဒီတစ်ခါမှာတော့ သုတအလင်းပရိသတ်တွေကို မျှဝေပေးချင်တာကတော့ ၂၀ ရာစုအတွင်း လူသားတွေဖန်တီးခဲ့တဲ့ နည်းပညာဆိုင်ရာအရာဝတ္ထုပစ္စည်းတွေအနက် အရေးပါဆုံးနဲ့ အကျော်ကြားဆုံးလို့ဆိုရမဲ့ တီထွင်မှုတွေအကြောင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

Nuclear Power

၁၉ ရာစုကာလက ရေနွေးငွေ့အင်ဂျင်နဲ့တင် ခမ်းနားပြောင်မြောက်လာတဲ့ လူသားတွေရဲ့သမိုင်းဟာ Nuclear Power ကိုတွေ့ရှိပြီးနောက်မှာတော့ အမြင့်ဆုံးအနေအထားကို ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ Nuclear Power ကနေ လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်တဲ့နည်းစဉ်တွေကတော့ အကျိုးရှိခဲ့ပေမဲ့ တစ်ဖက်မှာတော့ လူသားတွေအတွက် နှစ်ဖက်ချွန်ခားတစ်ချောင်းလိုဖြစ်ခဲ့တဲ့ Nuclear လက်နက်တွေ ပေါ်ပေါက်လာပါတော့တယ်။ သမိုင်းတစ်လျှောက် အဖျက်စွမ်းအားအကြီးမားဆုံးသော ဒီလက်နက်တွေဟာ လူသားတွေရဲ့ရှင်သန်မှုကို သာမက လူသားမျိုးနွယ်တစ်ခုလုံးကို ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်လောက်တဲ့အထိ အဖျက်စွမ်းအားကြီးမားပါတယ်။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုတွေဟာဆိုရင် လေထုကို တိုက်ရိုက်ကြီးမညစ်ညမ်းစေပေမဲ့ နည်းပညာပိုင်းအရ ကိုင်တွယ်မှုအားနည်းရင်တော့ ဓာတ်ပေါင်းဖိုတွေက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ရေဒီယိုသတ္တိကြွပစ္စည်းတွေကြောင့် ယင်းဒေသရဲ့ရေထု၊ မြေထုကို

No. 54 - Oktober 2020

ညစ်ညမ်းစေပြီး လူသားတွေရဲ့ကျန်းမာရေးကိုလဲ ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေပါတယ်။ လက်ရှိကမ္ဘာပေါ်မှာ ထုတ်ယူရရှိနေတဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား စုစုပေါင်းရဲ့ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို နျူကလီးယားစွမ်းအင်ကနေ ရရှိတယ် လို့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်စာရင်းအရဆိုရင်တော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို ၄၄၃ စုအထိရှိနေပြီး အဲဒီ ကနေ စုစုပေါင်းလျှပ်စစ်ပမာဏ ၃၉၅ ဂီဂါဝပ်အထိ ရရှိနေတယ်လို့သိရပါတယ်။

Personal Computer

ကွန်ပျူတာတွေမရှိဘဲနဲ့တော့ မျက်မှောက်ခေတ် လို နည်းပညာကမ္ဘာကို တည်ဆောက်ဖို့ ခဲယဉ်းနေပါ လိမ့်မယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဝန်းကျင်ကာလကတည်းက ကွန်ပျူတာတွေရဲ့အခြေခံတွေလို့ပြောရမဲ့ တွက်ချက်တဲ့ စက်တွေ ပေါ်ပေါက်နေခဲ့တာဖြစ်ပြီး ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှာ တော့ Steve Wozniak နဲ့ Stephen Jobs တို့က Apple-1 တံဆိပ် ကွန်ပျူတာတွေနဲ့ ကမ္ဘာကို စတင် မိတ်ဆက်ပေးနိုင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ယင်းနောက်မှာ တော့ ပြောင်းလဲမှုမျိုးဆက်များစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ယနေ့ အချိန်ကာလမှာတော့ ကွန်ပျူတာတွေဟာ လူသားတွေ ရဲ့နေ့စဉ်ဘဝမှာ ပါဝင်လို့လာနေပြီလဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့ဉာဏ်ရည်ရဲ့ရေတွက်ဖို့မဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိန်းဂဏန်းတွေ၊ တွက်ချက်မှုတွေအတွက် မျက်တောင် တစ်ခတ်အချိန်သာလိုအပ်တဲ့ ကွန်ပျူတာတွေဟာ ၂၀ ရာစုအတွင်း လူသားတွေတီထွင်ခဲ့တဲ့ အရေးပါဆုံးသော အရာတွေအနက် တစ်ခုအဖြစ်ရှိနေတာကတော့ ငြင်း မရနိုင်တဲ့အရာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့အပြင် ယနေ့ခေတ် ကာလ ကမ္ဘာကျော်ရုပ်ရှင်၊ ဂီတနဲ့ဖျော်ဖြေမှုနယ်ပယ်

အတော်များများဟာလည်း ကွန်ပျူတာပြုလုပ်ချက် တွေနဲ့ လူသားတွေရဲ့စိတ်အာရုံကိုလဲ တွေ့မြင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

Airplane

လူသားတွေ ကောင်းကင်ကိုပျံတက်ဖို့ အစဉ် အဆက်ကြိုးစားခဲ့ပေမဲ့ တကယ်တမ်းဖြစ်ဖြစ်မြောက် မြောက်အောင်မြင်ခဲ့တာကတော့ ၂၀ ရာစုမှဖြစ်ပါ တယ်။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ဘယ်နေရာမဆိုသွားရောက်နိုင် တဲ့ လေယာဉ်ပျံတွေဟာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလမ်း ကြောင်းအတွင်း ရောက်ရှိလာချိန်မှာတော့ လူသား

တစ်ယောက်အတွက် ကမ္ဘာကြီးဟာ ကျဉ်းကျဉ်းလေး ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။

လေယာဉ်တွေဟာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းမှာသာ အသုံးဝင်တာမဟုတ်ပါဘူး။ သီးနှံ ဆေးဖျန်းတဲ့လုပ်ငန်းတွေ၊ တောမီးငြိမ်းသတ်တဲ့လုပ် ငန်းတွေလို လူသားလုပ်အားနှုန်းထက် အဆများစွာ သာလွန်တဲ့နှုန်းထားနဲ့ အသုံးတော်ခံနေတာကိုလဲ တွေ့ ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် လေယာဉ်တွေကြောင့် ကမ္ဘာ ပေါ်ကစစ်ပွဲတွေရဲ့ပုံသဏ္ဍာန်ဟာလဲ လုံးဝကိုပြောင်းလဲ သွားခဲ့ပြီး နည်းပညာခေတ်လွန်လေတပ်ကို ပိုင်ဆိုင် ထားတဲ့နိုင်ငံတွေကပဲ ကမ္ဘာထိပ်တန်းစုပါ ပါဝါနိုင်ငံ တွေဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

Automobile

မော်တော်ကားတွေဟာဆိုရင် ၁၉ ရာစုလောက်ကတည်းက စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါ တယ်။ အမှန်တကယ် လူသားတွေရဲ့သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးကဏ္ဍမှာအသုံးဝင်လာတာက ၂၀ ရာစုကာလမှာ ဖြစ်တာကြောင့် လူသားတွေရဲ့ အကောင်းဆုံးသော ဖန်တီးမှုစာရင်းထဲကို ထည့်သွင်းရမှာဖြစ်ပါတယ်။ မော်တော်ကားတွေကြောင့် မြင်းလှည်းတွေ၊ စက်မပါတဲ့ ဘီးတပ်ယာဉ်တွေဟာ ခေတ်ဟောင်းပစ္စည်းတွေအဖြစ် အလိုအလျောက် ရောက်ရှိသွားခဲ့ရပါတယ်။

ကမ္ဘာစီးပွားရေးဈေးကွက်အထိ ရုတ်ချည်း အပြောင်းအလဲဖြစ်စေခဲ့တာကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပြီး ထရပ် ကားတွေစတင်ပေါ်လာတုန်းကဆိုရင် အရောင်းပစ္စည်း ပြတ်လပ်သွားတဲ့အခြေအနေအထိ ဖြစ်သွားခဲ့ဖူးပါ

တယ်။ ၁၉၀၈ ခုနှစ်က အမေရိကန်လူမျိုးဟင်နရီဖို့ဒ် စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့တဲ့ မိမ်ခံကားမော်ဒယ်တွေကနေ စတင်လို့ မော်တော်ကားတွေဟာ ကမ္ဘာ့မြို့တော်ကြီး တွေက လမ်းမတွေအထက် ရောက်ရှိနေခဲ့ကြတာဟာ ယနေ့ကာလပြိုင်ကားတွေအထိကို နည်းပညာပိုင်း ဆိုင်ရာ ကျယ်ပြန့်လို့လာနေခဲ့ပြီလဲဖြစ်ပါတယ်။

Rocketry

ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဒုံးလက်နက်တွေကို စတင်အသုံး ပြုခဲ့သူတွေကတော့ တရုတ်လူမျိုးတွေဖြစ်ပြီး လွန်ခဲ့ တဲ့နှစ် ၃၀၀၀ ကျော်ကာလတွေကတည်းက တရုတ် စစ်သည်တွေလက်ထဲ ရောက်နေခဲ့ကြတာပါ။ အဲဒီတုန်း

ကတော့ ပေါက်ကွဲစေတတ်တဲ့ပုံစံမျိုးနဲ့တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သာမန်အဝေးပစ်လက်နက်တစ်ခုအနေနဲ့သာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်တွေနောက်မှာမှ ဂရိနဲ့ ရောမတွေ စတင်အသုံးပြုခဲ့တာဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်းမှတ်တမ်းတွေအရသိရပြီး ၁၉ ရာစုကာလလောက်အထိ ဒုံးလက်နက်တွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာဆိုရင် လူသားတွေအတွက် ခမ်းနားလှတဲ့အရာအဖြစ် မရောက်လာသေးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ စစ်ပွဲတွေအတွင်းမှာတော့ အမြောက်လို အဝေးပစ်လက်နက်တွေတော့ ပေါ်နေခဲ့ပါပြီ။

၂၀ ရာစုကာလရောက်ချိန်မှာတော့ လူသားတွေဟာ ပဲ့ထိန်းပါတဲ့ ဒုံးလက်နက်တွေကို တီထွင်လာပြီး အထူးသဖြင့် စစ်ပွဲတွေမှာအသုံးပြုတိုက်ခိုက်လာပါတော့တယ်။ ပစ်မှတ်ကို တိတိကျကျနဲ့ထိရောက်အောင် ဖျက်ဆီးနိုင်ကြပြီး နျူကလီးယားထိပ်ဖူးတပ်ဒုံးကျည်တွေနဲ့ မိုင်ရာနဲ့ ချီပစ်လွှတ်လာနိုင်တာဟာ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ လူသားတွေအတွက် အတော်ကိုအန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်တဲ့အခြေအနေကို ရောက်ရှိလာနေတာဖြစ်ပါတယ်။ တခြားတစ်ဖက်မှာတော့ အာကာသလေ့လာရေးနယ်ပယ်အတွက် ဒုံးလက်နက်တွေဟာ အလွန်ကိုအသုံးဝင်တဲ့ပို့ဆောင်ရေးယာဉ်တွေဖြစ်လာနေပြီး ၂၀ ရာစုအတွင်း လူသားတွေဖန်တီးထားတဲ့ တန်ဖိုးအရှိဆုံးအရာတစ်ခုအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာကို ရှိနေခဲ့ပြီလဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အမှန်လဲ ဒုံးကျည်တွေမရှိဘဲ လက်နက်အပါအဝင် နေစင်္ကြံဝဋ္ဌာအတွင်းက ပြိုဟ်တွေဆီကို လူသားတွေရောက်ရှိဖို့ဆိုတာမဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒုံးတွေကြောင့် ပြိုဟ်တုတွေကို ကမ္ဘာပတ်လမ်းအတွင်း လွှတ်တင်ကာ ယနေ့ခေတ်လူသားတွေအသုံးပြုနေတဲ့စနစ်ကို အောင်မြင်စွာပုံဖော်ပေးနေသလို ရာသီဥတုခန့်မှန်းခြင်းတွေ၊ နိုင်ငံတကာဖုန်းခေါ်ဆိုမှုတွေ၊ ပြိုဟ်တုဖုန်းဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းတွေနဲ့ လူသားတွေရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝကို တိုးတက်မှုရှိအောင် ပုံဖော်ပေးလျက်ရှိနေပါတယ်။

Submarine

ရေငုပ်သင်္ဘောတွေကိုတော့ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်မှာ စတင်အသုံးပြုခဲ့တယ်လို့သိရပြီး ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀ ရာစုမတိုင်ခင်က ဖြစ်တယ်ဆိုပေမဲ့ ရေငုပ်ယာဉ်တွေ နည်းပညာပိုင်းအရ ဆန်းသစ်လာပြီး စစ်ပွဲတွေမှာ တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုလာနိုင်တာကတော့ ၂၀ ရာစုကာလရောက်ချိန်မှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကစတင်လာတဲ့ရေငုပ်သင်္ဘောတွေဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ရောက်ချိန်မှာတော့ ပင်လယ်ရေပြင်ပေါ်က သင်္ဘောတိုင်းကို မည်သည့်အဖျက်လက်နက်ထက်မဆို ပိုမိုဖျက်ဆီးနိုင်တဲ့အဆင့်အထိ ရောက်ရှိလာခဲ့ပါတော့တယ်။

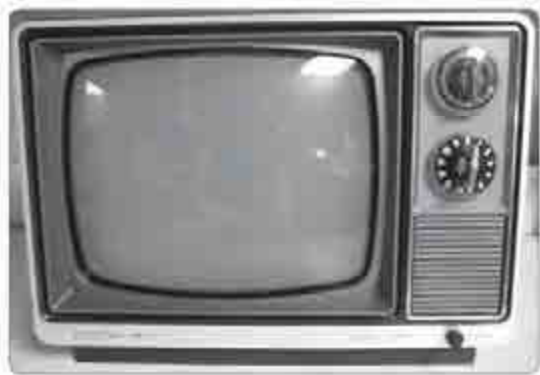
ယနေ့ကာလမှာဆိုရင်တော့ နျူကလီးယားစွမ်းအင်သုံးရေငုပ်သင်္ဘောတွေအထိ ပေါ်ပေါက်နေခဲ့တာဖြစ်ပြီး စစ်ဘက်ရေးရာမှာသာမက ပင်လယ်ရေပြင်အောက်စူးစမ်းလေ့လာရေးနယ်ပယ်တွေအထိ ရေငုပ်သင်္ဘောတွေရဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုက လူသားတွေ

အတွက် များလွန်းလှပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကမ္ဘာထိပ် တန်းစစ်အင်အားကြီးနိုင်ငံ ရေတပ်တွေမှာဆိုရင်လဲ စွမ်းရည်မြင့် ရေဂုပ်သင်္ဘောပိုင်ဆိုင်မှုဟာ အင်္ဂါရပ် တစ်ခုအနေနဲ့တောင် ရပ်တည်လာနိုင်ပြီဖြစ်ပါတယ်။

Antibiotics

ပင်နီဆီလင်ကိုရှာမတွေ့ခဲတဲ့အချိန်ထိ မဖြစ်စ လောက် ရောဂါလေးတွေကြောင့် လူသားတွေရဲ့ သေဆုံး မှုဟာ များပြားနေခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၂၈ ခုနှစ်ကာလက စကော့လူမျိုးပညာရှင် Alexander Fleming က ပင်နီဆီလင်ဆိုတာကို ရှာဖွေတွေ့ရှိပြီးနောက် ဗက်တီးရီးယားကူးစက်မှုကြောင့်ဖြစ်ပွားတဲ့ ရောဂါတွေကို ကုသပေးတဲ့ ပဋိဇီဝဆေးတစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ဆစ်ဖလစ် ရောဂါ၊ အာသီးရောင်ရောဂါ၊ ဦးနှောက်အမြှေးရောင် ရောဂါ၊ နမိုးနီးယား (ခေါ်) အဆုတ်ရောင်ရောဂါနဲ့ အခြားရောဂါတွေကို ကုသတဲ့နေရာမှာ အသုံးပြုခဲ့ပါ တယ်။ ပင်နီဆီလင်ကိုတော့ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်နောက် ပိုင်းကာလရောက်ချိန်မှသာ စီးပွားဖြစ်အသုံးပြုနိုင် ခဲ့ပြီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလအတွင်းမှာတော့ အသုံး များခဲ့တာကိုတွေ့ရပါတယ်။

ပင်နီဆီလင်ပေါ်လာပြီးနောက်ပိုင်းမှာတော့ အခြားသောပဋိဇီဝဆေးများစွာလဲ ပေါ်လာခဲ့ပြီး ဗက် တီးရီးယားရောဂါပိုးမွှားတွေကြောင့် လူသေဆုံးမှုအရေ အတွက်ကို များစွာလျှော့ချပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ပဋိဇီဝ ဆေးတွေအစွမ်းနဲ့ ခေတ်နှောင်းလူသားတွေရဲ့ သေမင်း တမန်ရောဂါတွေဖြစ်တဲ့ ဗက်တီးရီးယားပိုးကြောင့်ဖြစ်

ရတဲ့ကျောက်ကပ်နဲ့ အူရောင်ငန်းဖျားရောဂါတွေ၊ ဆစ် ဖလစ်ရောဂါတွေကို ပျောက်ကင်းအောင် ကုသနိုင်လာ တာကြောင့် Antibiotics တွေကိုတွေ့ရှိခြင်းဟာ ၂၀ ရာစုအတွက်သာမက ယနေ့ခေတ်ကာလအချိန် အထိ လူသားတွေရဲ့ တန်ဖိုးအရှိဆုံးသောတွေ့ရှိမှုတွေ အနက်က တစ်ခုအဖြစ်တည်ရှိနေပါတယ်။

Television

နောက်ပိုင်းတွေ့ရှိချက်တွေအရ Television တွေဟာ လူသားတွေရဲ့ ဦးနှောက်ဆဲလ်တွေကို ထိခိုက် ပျက်စီးစေရုံသာမက စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပြဿနာတွေကို ပါ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တယ်သိရပေမဲ့ ယနေ့ကာလ လူ့အဖွဲ့ အစည်းနဲ့ Television (ရုပ်မြင်သံကြား)တွေဆိုတာ ခွဲခြားလို့မရနိုင်ပါဘူး။ ကလေးတွေကို အကောင်းဆုံး ထိန်းကျောင်းပေးနေတဲ့အရာ၊ သတင်းအရင်းအမြစ် တွေကြည့်နိုင်တဲ့နေရာ ဖျော်ဖြေရေးဆိုင်ရာ အကောင်း ဆုံးသောဝန်ဆောင်မှုစက်ပစ္စည်းစတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ Televisionတွေဟာဆိုရင် နည်းပညာ ခေတ်လွန်ပုံစံကွဲများစွာနဲ့ မျက်မှောက်ခေတ် လူသုံး ကုန်ပစ္စည်းဈေးကွက်မှာ ထိပ်တန်းနေရာကနေ ရပ် တည်လာနိုင်နေတာကိုတွေ့ရပါတယ်။

ခေတ်ရဲ့အခြေအနေကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း Television တွေကနေတစ်ဆင့် မြင်နိုင်မှာဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်ဆိုင်ရာကြော်ငြာတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ရုပ်သံလိုင်းတွေကပဲ မိသားစုတွေအတွက် ညဘက် အပန်းဖြေရာအကောင်းဆုံးသောအရာအဖြစ် ရှိနေ တာဟာ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာလွန်ခဲ့ပါပြီ။ ၂၀ ရာစု

အတွင်း လူသားတွေရဲ့ အကောင်းဆုံးသော တီထွင်တဲ့ အရာတွေအနက်မှာတော့ Television တွေဟာ အလွန် အဖိုးတန်တဲ့ နေရာကနေ ပါဝင်လို့နေတာကတော့ ငြင်း မရတဲ့အချက်ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

Internet

လူသားတွေရဲ့ ၂၀ ရာစုကာလအတွင်း အရေးပါ ဆုံးသော ဖန်တီးမှုကတော့ အင်တာနက်ဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်ပျူတာတွေကနေ စာစီစာရိုက်ပြီး ပရင်တာတွေနဲ့ ထုတ်တဲ့ စာတွေဟာ တစ်နေရာကနေတစ်နေရာကို ရောက်ဖို့ အချိန်ယူရတယ်ဆိုပေမဲ့ အင်တာနက်ချိတ်ဆက် ထားတဲ့ ကွန်ပျူတာတွေအတွက်ကတော့ ကမ္ဘာ တစ်ဖက်နဲ့တစ်ဖက် ခရီးကိုတောင် စက္ကန့်ပိုင်းအတွင်း စာတွေ၊ ဓာတ်ပုံတွေ၊ ဗီဒီယိုတွေပို့ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အင်တာနက်ကွန်ရက်တွေကနေပဲ စာပေ၊ နည်းပညာ၊ ဗဟုသုတဆိုင်ရာကဏ္ဍအသီးသီးအတွက် စူးစမ်းရှာဖွေနိုင်မှာဖြစ်ပြီး အဝေးမှာရှိသူတွေကို ပိုမို နီးစပ်စေတာကလဲ အင်တာနက်ကွန်ရက်တွေပဲဖြစ် ပါတယ်။

နေရာဒေသအသီးသီးက လူသားဆိုင်ရာ၊ တိရစ္ဆာန်ဆိုင်ရာပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက် ခံနေရတာကိုလဲ တိုင်းသိပြည်သိဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပေး နိုင်တာကလဲ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်လို အင်တာနက်စာမျက်နှာ တွေကသာဖြစ်လို့ အင်တာနက်ကိုတွေ့ရှိမှုဟာ လူ့ ဘောင်သစ်ကို ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်သလိုဖြစ်ခဲ့တာပါ။ စာပေ၊ ဂီတ၊ အနုပညာ၊ နိုင်ငံရေး၊ အတွေးအခေါ်နဲ့ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုပညာရပ်အားလုံးရဲ့ ရေစီးကြောင်း ကလဲ အင်တာနက်ကွန်ရက်တွေကနေတစ်ဆင့် ပုံစံ သစ်နဲ့ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သလို အွန်လိုင်းရောင်းဝယ်ရေး

လုပ်ငန်းတွေလို၊ ကုန်ပစ္စည်းကြော်ငြာမြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းတွေလို ကဏ္ဍအသီးသီးဟာလဲ အင်တာနက် ကွန်ရက်တွေထက် ဖွံ့ဖြိုးလာတာကြောင့် အိမ်မှာနေ ရင်းနဲ့ ဒေါ်လာသန်းနဲ့ချီ ရှာဖွေနိုင်သူတွေလဲ အင်တာ နက်ကြောင့်ရှိလာခဲ့ပါပြီ။

Radio

မြန်မာစာမှာတော့ အင်္ဂလိပ်စကားကနေ တိုက်ရိုက်မွေးစားထားတဲ့ ရေဒီယို (Radio) ဟာ ၂၀ ရာစုကာလရဲ့ အရေးပါဆုံးသောစက်ပစ္စည်းတစ်ခု အဖြစ်ရှိနေပါတယ်။ ကြိုးမဲ့အနေအထားနဲ့ မိုင်ထောင် ပေါင်းများစွာအကွာအဝေးက အသံလှိုင်းတွေကိုဖမ်း ယူနိုင်တဲ့ ရေဒီယိုတွေဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကုန်လွန်တဲ့ ကာလတွေအထိ သန်းပေါင်းများစွာသော လူတွေ အတွက် ညအချိန် မိသားစုနဲ့ပိုင်းဖွဲ့နားထောင်ရတဲ့ အပန်းဖြေစရာ အကောင်းဆုံးပစ္စည်းအဖြစ် ရှိနေခဲ့ပါ တယ်။

နောက်ပိုင်းမှာတော့ ရေဒီယိုတွေဟာ ရုပ်မြင်သံ ကြားစက်တွေနဲ့ အစားထိုးခံခဲ့ရပြီး လူတွေရဲ့အမေ့ခံ အရာအဖြစ် ရောက်ရှိသွားပြန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကမ္ဘာ နိုင်ငံအသီးသီးက ကျေးလက်ဒေသနေပြည်သူတွေ အတွက် ရေဒီယိုတွေဟာ ယနေ့အချိန်အထိ အကောင်း ဆုံးအဖော်မွန်အဖြစ်ရှိနေသေးပြီး ကမ္ဘာနိုင်ငံတိုင်းမှာ ရေဒီယိုအသံလွှင့်ဌာနမျိုး အစုအချိန်ထိထားနေရဆဲ ဖြစ်တာကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ရေဒီယိုတွေဟာ လူသား တွေအတွက် အလွန်အရေးပါတဲ့နေရာကနေ ရှိနေဆဲ ဖြစ်တာကို တွေ့ရပါတယ်။

■ **ပြည့်စုံထက်ကျော်**

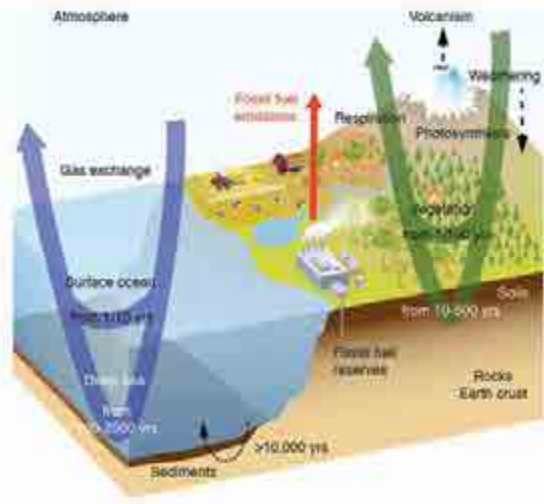

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သတင်းပဒေသာ

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ပယ်ရှားခြင်းဖြင့် အစားအစာဈေးနှုန်းများမြင့်မားစွာမြင့်တက်လာနိုင်ဟုဆို

နည်းပညာများသည် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို လေထဲမှဖယ်ရှားနိုင်ပြီး ၎င်းတို့ကြောင့် အနာဂတ်စားနပ်ရိက္ခာဈေးနှုန်းများတွင် ကြီးမားသောသက်ရောက်မှုများဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း သုတေသနတစ်ရပ်အရသိရှိရသည်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို လေထဲမှဖယ်ရှားနိုင်သည့်စက်များသည် ကမ္ဘာ့အပူချိန်ကိုမြင့်တက်စေနိုင်သည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်များက ဖြေကြားခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်းပစ္စည်းများသည် စွမ်းအင်၊ ရေနှင့်မြေအသုံးချမှုတို့အပေါ် ကြီးမားသောသက်ရောက်မှုရှိသည်ဟု သိရှိရသည်။ ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် အစားအသောက်သီးနှံဈေးနှုန်းများသည် ကမ္ဘာ၏ အခြားကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းများထက် ၅ ဆကျော်မြင့်တက်လာနိုင်ကြောင်း ယခုအစီရင်ခံစာအရသိရှိရသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော ပါရီရာသီဥတုသဘောတူညီ

ချက်အရ သုတေသီများက ကမ္ဘာကို အပူချိန် ၁ ဒသမ ၅ ဒီဂရီဆဲလ်စီယပ်လျှော့ချ၍ ထိန်းသိမ်းထားရှိလိုနေကြသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့နှင့် အက်ဖြတ်အဖွဲ့ (IPCC)က ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ၎င်းမေးခွန်းကိုထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ယခုအပူချိန်အောက်တွင် ဆက်လက်ထားရှိလိုပါက ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု သုညအသားတင်ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို ပမာဏကြီးမားစွာ ဖယ်ရှားသိုလှောင်ရမည်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

သစ်တောများပြုန်းတီးမှုဖြတ်တောက်ရန်(မြိတိန်ကဥပဒေတစ်ရပ်ပြဋ္ဌာန်းတော့မည်)

မြိတိန်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များနှင့် ထောက်ပံ့ရေးအကြောင်းများမှာ လက်ရှိအစိုးရအစဉ်များအရ တရားမဝင်သစ်ခုတ်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ကြောင်းပြသရန် လိုအပ်သည်ဟု သိရှိရသည်။ မူရင်းနိုင်ငံများတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ဥပဒေများနှင့်ညီညွတ်မှုမရှိပါက ၎င်းထုတ်ကုန်များကို အသုံးပြုရန် တရားမဝင်ကြောင်းသိရသည်။ သို့သော် ၎င်းအစီအစဉ်မှာ အကျိုးမရှိဘဲ ပြစ်ဒဏ်များနှင့်ပတ်

သက်သည့် အသေးစိတ်အချက်များမပါဝင်ကြောင်း ဝေဖန်မှုများကဆိုကြသည်။ စားသုံးသူများအကြား အထူးသဖြင့် အမေရိကန်သစ်တောမှ တရားမဝင်သစ်ခုတ်ခြင်းများနှင့်ဆက်စပ်သော ထုတ်ကုန်များနှင့်ပတ်သက်၍ မကျေနပ်မှုများတိုးပွားလျက်ရှိသည်ဟု သိရသည်။ WWF ဟုခေါ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အုပ်စုတစ်ခုမှ စစ်တမ်းအသစ်တစ်ရပ်အရ မြိတိန်သို့စားသုံးသူများသည် ၎င်းပြဋ္ဌာနနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရက ပိုမိုထိရောက်စွာကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်နေကြကြောင်း သိရသည်။

ဝင်ငွေနည်းနိုင်ငံများ၏ ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများ ကြီးမားသောအာဏာအခွင့်ရင်ဆိုင်နေရ

စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံကြီးများ၏ ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများသည် ဝင်ငွေနည်းပါးသော နိုင်ငံများ၏ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို ခြိမ်းခြောက်လာနေကြောင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအုပ်စုများသည် ယခင်က ထင်မြင်ယူဆထားသည်ထက်ပိုမိုများပြားကြောင်း လေ့လာချက်သစ်တစ်ရပ်အရသိရှိရသည်။ ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်းသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာနရပ်ငြိမ်လာချိန်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏

ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများမှာ ငါးလုပ်ငန်းအကျပ်အတည်းတွင် အဓိကသိသာထင်ရှားသော ဇာတ်ကောင်ဖြစ်လာသည်ဟု ကမ်းဝေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့အစည်း (ODI)ကပြောကြားခဲ့သည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးအနေဖြင့် စီးပွားရေးအရအမြတ်ထုတ် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများသည် အလွန်အကျွံငါးဖမ်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် အမြင့်ဆုံးသတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချက်ထက် ပိုမိုဖမ်းဆီးလျက်ရှိကြောင်း စားနပ်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO)၏အချက်အလက်များအရ သိရှိရသည်။ ဝင်ငွေနှုန်းနှုန်းနှင့်နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံပိုင်ရေပိုင်နက်တွင် ခေတ်မီနည်းများဖြင့် ငါးဖမ်းနေမှုများ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဝင်ငွေမြင့်နိုင်ငံများမှ သင်္ဘောများက လုပ်ဆောင်နေကြကြောင်း သိရှိရသည်။

သြစတြေးလျတောမီးများ ပိုမိုဆိုးရွားစွာ ထပ်မံလောင်ကျွမ်းဖွယ်ရှိဟု သတိပေးထား

သြစတြေးလျနိုင်ငံတွင် စံချိန်တင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ၂၀၁၉-၂၀၂၀ တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ပိုမိုဆိုးရွားစွာလောင်ကျွမ်းလာနိုင်ကြောင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတစ်ရပ်အရ သိရှိရပြီး အလွန်ဆိုးရွားပြင်းထန်သည့် တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လာဖွယ်ရှိကြောင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုသတင်းတစ်ရပ်အရ သြဂုတ်လ ၂၅ ရက်တွင် သတိပေးထားသည်ဟုသိရသည်။ နယူးဆော့သ်ဝေးလ်တောမီးများကို ယခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် စစ်ဆေးမှုများ

ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သြစတြေးလျမီးလောင်ကျွမ်းမှုများတွင် အဆိုးရွားဆုံးအဖြစ် စစ်ဆေးတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအခြေအနေများက မီးလောင်ကျွမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အဓိကနေရာမှပါဝင်နေကြောင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများက ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သမျှ အခြေအနေအားလုံးကိုရှင်းမပြနိုင်ကြောင်း အဆိုပါအစီရင်ခံစာကဆိုသည်။ သစ်တောနယ်မြေများ မီးလောင်ကျွမ်းမှုများမှာ ယခင်ကမတွေ့မြင်ခဲ့ဖူးသည့် စံချိန်ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း ၎င်းအစီရင်ခံစာက ဆက်လက်ဖော်ပြသည်။

အမေရိကန်ရှိ အိမ်သန်းပေါင်းများစွာ ရေကြီးမှုကို ယခင်ကထက်ပိုမိုကြုံတွေ့၍ အန္တရာယ်ရှိလာ

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု တစ်ဝန်းရှိ နေအိမ်အဆောက်အအုံ များစွာမှာ ရေလွှမ်းမိုးမှုအန္တရာယ် ကိုကြုံတွေ့ရန် ယခင်ကထက်ပိုမို များပြားလာကြောင်း CNN သတင်း တစ်ရပ်အရသိရှိရသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ပိုမိုမြင့်တက်လာသဖြင့် ရေလွှမ်းမိုးခံရနိုင်မှုအန္တရာယ် ပိုမို မြင့်မားလာခြင်းဖြစ်သည်။ First Street Foundation ၏ ပြည့်စုံ

ကျယ်ပြန့်သောဆန်းစစ်ချက်သစ်အရ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ရေလွှမ်းမိုးမှုခံစားရနိုင်ခြေ မြင့်တက်လာခြင်း၏ အခြေ အနေအပြည့်အစုံကို အဆိုပါအကျိုးအမြတ်မယူသော နည်းပညာအဖွဲ့က ဖော်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့အချိန် တွင် အိုးအိမ်အဆောက်အအုံ ၈ ဒသမ ၇ သန်းမှာ အထူးရေလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် နယ်မြေတွင်တည်ရှိနေပြီး အချက် အလက်အသစ်များအရ အိမ်ခြေ ၆ သန်း၏ ပိုင်ရှင်များမှာ ၎င်းတို့၏ ရေလွှမ်းမိုးနိုင်သည့်အန္တရာယ်ကို သတိမထား မိကြောင်း အဆိုပါလေ့လာရေးအဖွဲ့က ပြောကြားခဲ့သည်။

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသည် နှစ် ၃၀ ကျော်အတွင်း တစ်ကမ္ဘာလုံးအပူချိန်၏ ၃ ဆကျော် မြင့်တက်လာကြောင်း လေ့လာချက်တစ်ရပ်ကဆို

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းလေသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၃၀ ကျော်ကာလအတွင်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအပူချိန်၏ ၃ ဆ ကျော်ပိုမိုမြင့်တက်လာကြောင်း လေ့လာချက်အသစ်တစ်ရပ်အရ သိရသည်။ အန္တာတိကဒေသရေခဲပြင်များ အရည်ပျော်ကျမှု၊ ဒေသတွင်း ပင်လယ်ရေကြောင်းဘဝများနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပင်လယ်ပြင်မြင့်တက်မှုတို့ ကြောင့် ယခုကဲ့သို့ ကြီးမားစွာမြင့်တက်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။ ဇွန်လ ၃၀ ရက်က ထုတ်ပြန်ထားသော Nature Climate Change က ကမ္ဘာ့ရွေ့လျားဒေသနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာမှုအသစ်များထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး သိပ္ပံ ပညာရှင်များကလည်း အန္တာတိက ဒေသ၏ ပြင်ပဒေသများမှာ ပူနွေးလာ နေပြီး တောင်ဝင်ရိုးစွန်းအတွင်းဘက် ပိုင်းဒေသများမှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အပူချိန်မြင့်တက်မှုမှ လွတ်ကင်းနေ ကြောင်း ယခင်က ယူဆထားခဲ့ကြ သည်။ ။

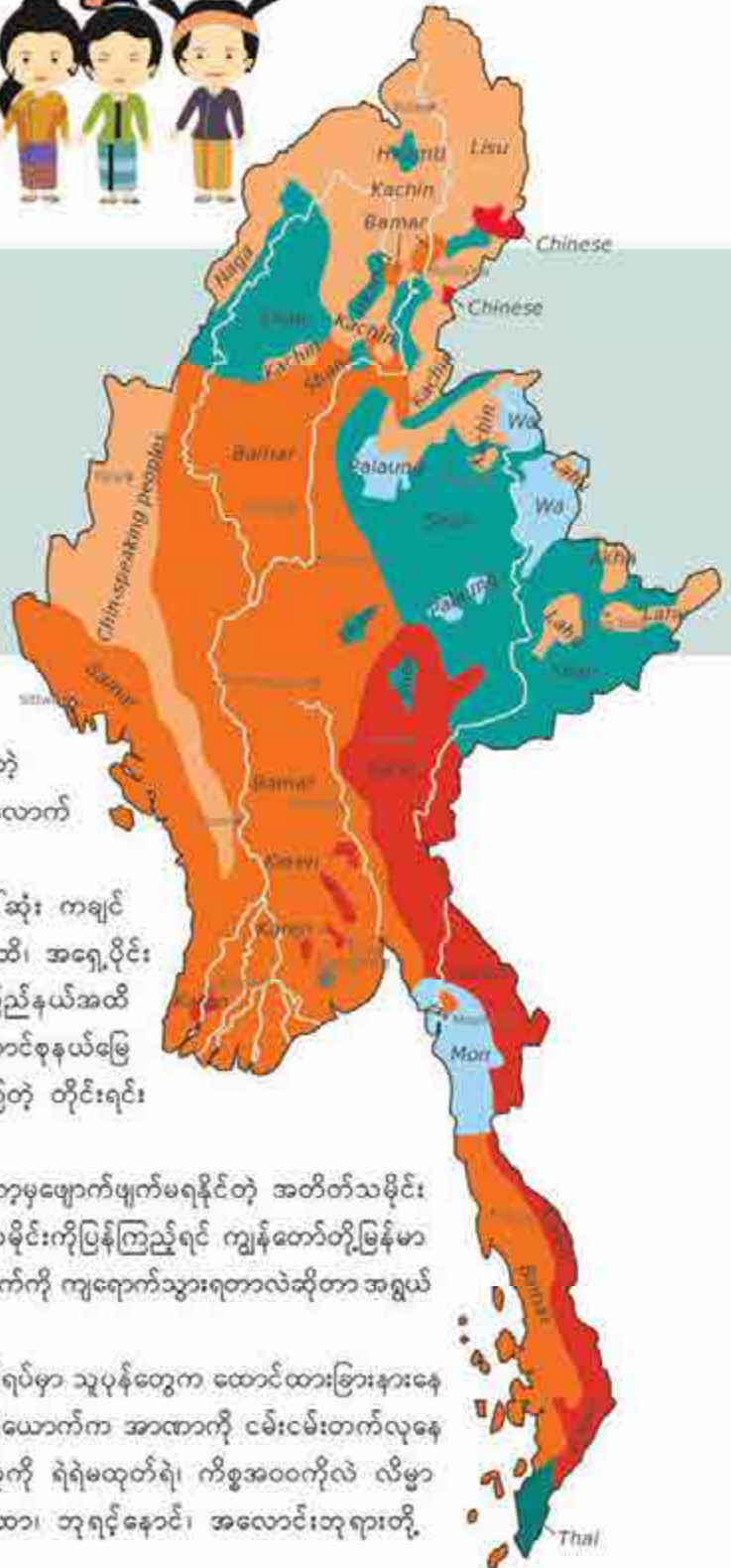
■ **ခေါ်ညီ**

Ref: CNN

မြန်မာ့အမွေအနှစ် တို့မြန်မာ

■ ဟေင်ဒြိးဆွဲ(သန်လှင်)

အိပ်ချင်ယောင်ဆောင်သူကို အနှိုးရ
ခက်တယ်တဲ့။ အိပ်ချင်ယောင်ဆောင်နေတဲ့
ကျွန်တော်တို့မြန်မာနိုင်ငံသားတွေ ဘယ်လောက်
တောင်မှများနေပြီလဲ။

မြန်မာနိုင်ငံသားလို့ဆိုရာမှာ အပေါ်ဆုံး ကချင်
ပြည်နယ်ကနေ အောက်ပိုင်း တနင်္သာရီအထိ၊ အရှေ့ပိုင်း
ရှမ်းပြည်နယ်မှသည် အနောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်အထိ
တိုင်းဒေသကြီးနဲ့ ပြည်နယ် ၁၄ ခုနဲ့ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ
တို့မှာ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြတဲ့ တိုင်းရင်း
သား ၁၃၅ မျိုးစလုံးကို ဆိုလိုတာပါ။

ဒီဆောင်းပါးလေးကိုတော့ ဘယ်တော့မှဖျောက်ဖျက်မရနိုင်တဲ့ အတိတ်သမိုင်း
ကြောင်းနဲ့ပဲစတင်လိုက်ကြပါစို့။ အတိတ်သမိုင်းကိုပြန်ကြည့်ရင် ကျွန်တော်တို့မြန်မာ
နိုင်ငံကြီး ဘာကြောင့်တိုင်းတစ်ပါးလက်အောက်ကို ကျရောက်သွားရတာလဲဆိုတာ အရွယ်
ရောက်ပြီးသူအားလုံး အသိဖြစ်မှာပါ။

အဲဒီအချိန်တုန်းက အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှာ သူပုန်တွေက ထောင်ထားခြားနားနေ
ကြချိန်၊ နန်းတွင်းမှာလဲ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက်က အာဏာကို ငမ်းငမ်းတက်လှနေ
ကြချိန်၊ အာဏာပိုင်တွေကလဲ အမိန့်တစ်ခုကို ရဲရဲမထုတ်ရဲ၊ ကိစ္စအဝဝကိုလဲ လိမ္မာ
ပါးနပ်စွာ မကိုင်တွယ်နိုင်ချိန်၊ အနော်ရထာ၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းတုရားတို့

ခေတ်အဆက်ဆက်တည်ထောင်ခဲ့တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးမှာ အချင်းချင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုက ဝါးအစည်းပြေသလို ပြေနေချိန် အစစအရာရာက ဖရိုဖရဲဖြစ်နေပါတော့တယ်။

မြန်မာတို့ရဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုပြိုကွဲပျက်စီးနေတာကို အခွင့်ကောင်းစောင့်နေတာက နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တွေပါ။ တစ်နည်းပြောရရင် မီးစာကလဲ အသင့်ရှိနေချိန်၊ မီးတောက်ကလဲ လောင်ဖို့တာစုနေချိန်မှာ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တွေက လေလေးတစ်ချက်ပဲပင့်ပေးလိုက်တာပါ။

အဆုံးသတ်ရလဒ်ကတော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဘုရင်တစ်ပါးစံမြန်းတဲ့နန်းတော်ဟာ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တွေရဲ့ သေနတ်တစ်ချက် မဖောက်ရပါဘဲ၊ တုတ်တစ်ချက်မရှိဘဲရပါဘဲ အလွယ်တကူသိမ်းပိုက်ခံလိုက်ရပါတယ်။ တိုင်းရင်းသား ၁၃၅ မျိုးမှီတင်းနေထိုင်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံဟာလဲ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မကြီးအတွက်တော့ နှစ်သစ်ကူးလက်ဆောင်သာသာပဲ ဖြစ်သွားပါတယ်။

အနယ်နယ်အရပ်ရပ်က ခွဲထွက်ချင်နေတဲ့ သောင်းကျန်းသူတွေဆိုတာကလဲ ကိုယ့်ပြည်တွင်းမှာသာ တုတ်တပြက် ဓားတပြက်နဲ့ ကိုယ့်ဒေသခံတိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းအပေါ် အနိုင်ကျင့်ချင်ကြတာပါ။

တချို့သော မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိသူတွေ၊ သူ့ကျွန်မခံလိုသူတွေက နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ကိုတိုက်ထုတ်နိုင်ရေးကြိုးပမ်းနေချိန်မှာ သောင်းကျန်းသူတွေဆိုတာ ကြက်ပျောက်၊ ငှက်ပျောက်ကို ပျောက်သွားကြပါတယ်။ တချို့သောင်းကျန်းသူတွေကလဲ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တွေဘက်ကနေပြီး ကိုယ့်အမျိုးအချင်းချင်းအပေါ် နှိပ်စက်ကလုပြုကြပြန်ပါသေးတယ်။

ကိုယ့်ပြည်တွင်းမှာ ပြိုကွဲနေတဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပြန်မတည်ဆောက်ဘဲ ကိုယ်အာဏာရပြီး ရောဆိုပြီး အင်္ဂလိပ်တွေနဲ့ပေါင်း၊ သူလျှိုလုပ်ပြီး ကိုယ့်သတင်းတွေအကုန်လုံး သူများကိုပေးတတ်တဲ့ ဝန်ကြီးတွေ၊ အမတ်တွေဟာလဲ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တွေရဲ့လက်အောက်မှာ ပြားပြားဝပ်ခဲ့ရပါတယ်။

ဝါးအစည်းပြေသလိုပြေနေတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံထဲက တိုင်းရင်းသားတွေကတော့ အဲဒီအချိန်တုန်းက ညီညွတ်ရကောင်းမှန်းမသိကြသေးပါဘူး။ မျိုးချစ်စိတ်ရှိသူတွေကလဲ ကိုယ့်အစီအစဉ်နဲ့ကိုယ် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ကို တိုက်ထုတ်ဖို့အတွက် ကြိုးပမ်းကြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ သူတို့လိုမျိုး တခြားမျိုးချစ်စိတ်ရှိသူတွေနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရကောင်းမှန်း သိသူအလွန်နည်းပါတယ်။ နောက်ပိုင်းကျမှသာ ဉာဏ်အမြော်အမြင်ရှိသူတွေရဲ့စိစစ်မှုကြောင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လာကြတာပါ။

ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားတဲ့ ၁၈၂၄ ခုနှစ်မှသည် လွတ်လပ်ရေးရရှိတဲ့ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံဟာ တိုင်းတစ်ပါးလက်အောက်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ကြာနေခဲ့ရပါတယ်။

ဒီလို တိုင်းတစ်ပါးလက်အောက်ရောက်ရခြင်းရဲ့အကြောင်းအရင်းဇာစ်မြစ်တွေကတော့ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှာ အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့မသက်ဆိုင်သူတွေ ဝင်စွက်ဖက်မှု၊ ကိုယ်နှင့်ထိုက်တန်သည်၊ မတန်သည်မသိ၊ အာဏာကို ငမ်းငမ်းတက်လိုချင်မှု၊ အချင်းချင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိဘဲ ရန်စောင်တိုက်ခိုက်နေမှုတို့ကြောင့်သာဖြစ်ပါတယ်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးတော့လဲ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုဟာ ဒုံရင်းက ဒုံရင်းပါပဲ။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး မကြာပါဘူး။ သူတစ်လူ ငါတစ်မင်းနဲ့ သူပုန်တွေထလိုက်ကြတာ နောက်ဆုံးမှာတော့ ခက်ခက်ခဲခဲရရှိလာတဲ့ လွတ်လပ်ရေးရဲ့အရသာကို အပြည့်အဝမခံစားလိုက်ရသူတွေက ၁၃၅ မျိုးသော တိုင်းရင်းသားတွေပါ။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန် စည်းလုံးညီညွတ်မှုပြိုကွဲနေတဲ့မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကံကောင်းတာတစ်ခုက အမြော်အမြင်ကြီးမားတဲ့ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များရဲ့ ကြိုးပမ်းချက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှာ တိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အမြဲတမ်းတပ်မတော်ရှိနေတဲ့အတွက် တိုင်းတစ်ပါးက အလွယ်တကူဝင်မလာနိုင်တော့တာပါ။

လက်ရှိမျက်မှောက်ကာလမှာတော့ ပြောင်းလဲလာတဲ့ခေတ်စနစ်အခြေအနေအရ တိုင်းတစ်ပါးက လက်နက်အားကိုးပြီး နိုင်ငံကိုသိမ်းပိုက်ဖို့လဲ မကြံတော့ပါဘူး။ ဒီအကြံအစည်က လူအင်အား၊ ငွေအင်အားအမြောက်အမြား ရင်းနှီးပေးဆပ်ရတာကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူတို့အလိုကျ ခိုင်းလို့ရမဲ့သူကို နိုင်ငံအတွင်းမှာ ရာထူးအဆင့်အတန်းမြင့်မြင့်မားမား ရသည်အထိ ထောက်ပံ့ပြီး နောက်ကွယ်ကနေထိန်းချုပ်နိုင်မဲ့ ရုပ်သေးရုပ်တွေကို အဲဒီနိုင်ငံထဲမှာ နေရာယူစေတဲ့နည်းနဲ့ သိမ်းပိုက်ဖို့ကြိုးစားလာပါတော့တယ်။

သူတို့ခိုင်းလို့ရမဲ့သူကို တိတ်တိတ်တစ်မျိုး၊ ပေါ်တင်တစ်မျိုးထောက်ပံ့ပေးပြီး သွေးနားထင်ရောက်အောင် မြှောက်ပေးပြန်ပါတယ်။ တစ်နည်းပြောရရင် အမြောက်ခံရတဲ့သူကလဲ ဒီနေရာသည် ကိုယ်နဲ့တန်သည်။ မတန်သည်မသိဘဲ အာဏာကို ငမ်းငမ်းတက်လိုချင်လာပါတော့တယ်။

ဒီအကျိုးဆက်ကတော့ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ဖြေရှင်းမှသာပြီးနိုင်မဲ့ ကိုယ့်ပြည်တွင်းရေးမှာ တိုင်းတစ်ပါးသားတွေရဲ့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြယ်လှယ်မှုကို ခံရတော့တာပါပဲ။

မြန်မာနိုင်ငံဟာ ရှေးယခင်ကတည်းက ကိုယ့်ထီး၊ ကိုယ့်နန်း၊ ကိုယ့်ကြွငန်းနဲ့ အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်ကို ထိန်းသိမ်းပြီးနေလာကြတဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့သမိုင်းကြောင်းကို ပိုင်ဆိုင်ထားတာပါ။

မြန်မာနိုင်ငံကို အဘက်ဘက်ကတိုးတက်အောင် ခေါင်းဆောင်နိုင်ခဲ့သူတွေဟာလဲ ဒီမြေမှာ မွေး၊ ဒီမြေမှာ နေ၊ ဒီရေကိုသောက်ပြီး ဒီနိုင်ငံရဲ့အကျိုးကို သယ်ပိုးခဲ့ကြသူတွေချည်းပါပဲ။ တိုင်းတစ်ပါးရဲ့ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကိုလက်ခံပြီး သူတို့ကြီးဆွဲရာကတော့သူတစ်ယောက်မှ မပါပါဘူး။

ကမ္ဘာကြီးဟာ ရွာကြီးဖြစ်လာတဲ့အချိန်မှာ တစ်နိုင်ငံနဲ့တစ်နိုင်ငံ ကူးလူးဆက်ဆံရတယ်ဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ့်အိမ်တွင်းရေးကိုတော့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ဖြေရှင်းရမှာဖြစ်ပြီး ကိုယ့်အိမ်လုံအောင် ကိုယ့်အားနဲ့ ကာကွယ်မှသာရမှာပါ။ သူတစ်ပါးကို အားကိုးရင်တော့ သေချာပါတယ်။ သူတစ်ပါးရဲ့ ဗိုလ်ကျစိုးမိုးခြယ်လှယ်ခြင်းကိုခံရမှာ မလွဲဧကန်ပါပဲ။

ဒီလိုမဖြစ်ရအောင် မဖြစ်မနေလုပ်ရမဲ့ တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းက ၁၃၅ မျိုးသော မြန်မာတိုင်းရင်းသားတွေအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ဖို့နဲ့ တိုင်းတစ်ပါးသားတွေ၊ တိုင်းတစ်ပါးဩဇာခံမဲ့သူတွေ၊ တိုင်းတစ်ပါးသားတွေကို ကိုယ့်ပြည်တွင်းမှာ နေရာပေးချင်သူတွေကို ပြည်သူတွေက နေရာမပေးကြဖို့ပါပဲ။

နေရာပေးမိရင် ဘာဖြစ်သွားမလဲဆိုတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံဟာ တိုင်းတစ်ပါးရဲ့လက်အောက်ခံဖြစ်မှန်းမသိ

ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။ ကိုယ့်ထီး၊ ကိုယ့်နန်း၊ ကိုယ့်ကြွငန်းနဲ့နေလာခဲ့တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာဟာလဲ ဘယ်သူ့လက်ထဲရောက်လို့ရောက်မှန်းမသိ ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။

ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘာမှာဆိုရင် အီရတ်တို့၊ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံတို့ကိုပဲ ဥပမာယူကြည့်ပါ။ သူတို့နိုင်ငံရဲ့အချုပ်အခြာအာဏာက သူတို့နိုင်ငံသားတွေလက်ထဲမှာမရှိဘဲ ဘယ်သူ့လက်ထဲရောက်နေလဲဆိုတာ မြင်မှာပါ။ ကျွန်တော် ဒီဆောင်းပါးရဲ့အစပိုင်းမှာပြောခဲ့သလိုပဲ။ အိပ်ချင်ယောင်ဆောင်နေသူကို အနှိုးရခက်တယ်ဆိုတဲ့ စကားလေးပါ။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံထဲက ၁၃၅ မျိုးသော တိုင်းရင်းသားတွေဟာ သူ့ကျွန်လက်အောက်မှာလဲ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော်နေခဲ့ပြီးပါပြီ။

ဒါတောင်မှပဲ အခုချိန်အထိ အိပ်ချင်ယောင်ဆောင်နေတုန်းပဲလား၊ အနှိုးရခက်နေတုန်းပဲလားလို့ မေးလိုက်ချင်ပါတယ်။ ဒီလိုသာ အိပ်ချင်ယောင်ဆောင်နေအုံးမယ်၊ ကိုယ့်ပြည်တွင်းရေးကို ကိုယ်ကိုယ်တိုင် စိတ်မဝင်စားဘဲ နေအုံးမယ်ဆိုရင်တော့ သေချာပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အချုပ်အခြာအာဏာဟာလဲ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်ပါတယ်။

အချုပ်အခြာအာဏာကိုကာကွယ်ဖို့ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ တပ်မတော်ရှိတာမှန်ပေမဲ့ အချင်းချင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မျိုးဆက်သစ်တွေကို အမွေပေးခဲ့ရမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အနာဂတ်ဟာ ပျောက်ခြင်းမလှပျောက်ဆုံးသွားပါလိမ့်မယ်။

ဒါကြောင့် ၁၃၅ မျိုးသော မြန်မာတိုင်းရင်းသားတွေအားလုံး စုစုစည်းစည်းညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အနာဂတ်ကို ထိန်းကျောင်းပေးရတော့မဲ့အချိန်ရောက်နေပါပြီ။ အိပ်ချင်ယောင်တွေလဲ မဆောင်ကြပါနဲ့တော့။ တကယ်အိပ်ပျော်နေတယ်ဆိုရင်လဲ နိုးထကြပါတော့လို့ တိုက်တွန်းလိုက်ရပါတယ်။ ။

■ ဖောင်ငြိမ်းချမ်း(သန်လျင်)

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက ထူးခြားဆန်းပြားပွဲတော်များ

ကမ္ဘာပေါ်မှာ မတူညီတဲ့ ဘာသာအယူဝါဒ၊ ဓလေ့ထုံးစံတွေ အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသလို မတူညီတဲ့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့စရိုက်တွေလဲ ရှိပါတယ်။ လူရယ်လို့ဖြစ်လာရင် ကိုယ်နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံ တွေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမှာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်လဲ ယဉ်ကျေးမှုရိုးရာဓလေ့တွေကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ဖို့ နှစ်စဉ် ရိုးရာဓလေ့ပွဲတော်တွေကို ကျင်းပပြုလုပ်ကြတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလမှာတော့ သုတအလင်း မဂ္ဂဇင်းစာဖတ်ပရိသတ်များအတွက် ကမ္ဘာနိုင်ငံအသီးသီးက ထူးဆန်းတဲ့ရိုးရာပွဲတော်တွေကို ဗဟုသုတရရှိစေ ဖို့ စုစည်းတင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ရီယိုကာနီဗယ်ပွဲတော်

ရီယိုကာနီဗယ်ပွဲတော်ကို ကမ္ဘာပေါ်မှာ အစည်ကားဆုံးပွဲတော်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြပြီး နှစ်စဉ် အီစတာပွဲတော်မတိုင်မီ ရက် ၄၀ အလိုမှာ ၅ ရက်တိုင်တိုင် ကျင်းပတဲ့ပွဲတော်ဖြစ်ပါတယ်။

အဖွဲ့တွေဟာ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွစေမဲ့ဆောင်ပုဒ် တွေ၊ သံစဉ်တွေကိုသီဆိုကြပြီး ဆင်တူဝတ်စုံတွေ နဲ့ အလွန်ကို လှပသေသပ်လှပါတယ်။ ပြိုင်ပွဲ ရဲ့စည်းကမ်းချက်တွေကိုလဲ လိုက်နာရတဲ့ အပြင် ပုံဖော်အလှဆင်တာတွေကိုလဲ ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။ ပြိုင်ပွဲဝင်နိုင်ဖို့အတွက် အသင်းအဖွဲ့တွေဟာ တစ်နှစ်ပတ်လုံးလေ့ကျင့်ပြင်ဆင်ကြရပါတယ်။ ဒီပွဲတော်မှာ လမ်းဘေးတီးဝိုင်းပေါင်း ၃၀၀ ကျော်လဲ ပါဝင်ပါတယ်။ တီးဝိုင်းတစ်ခုစီအတွက် သူတို့ချီတက်ရမဲ့နေရာတွေကိုသတ်မှတ်ပေးထားပြီး ကိုယ်စီတာဝန်ခွဲဝေပေးထားပါတယ်။

သစ်သားရုပ်စိမ်းပွဲတော်

အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ နီဗားဒါးပြည်နယ် Black Rock Desert မှာ ၁ ပတ်ကြာအောင် ကျင်းပလေ့ရှိတဲ့ Burning Man Festival ဟာလဲ ထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့ပွဲတော်တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ဟာဆိုရင် ကြီးမားတဲ့သစ်သားရုပ်ကြီးတွေကို မီးရှို့တဲ့ပွဲတော်တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ဤပွဲတော်ကျင်းပရာ ၁

ဒီပွဲတော်ကို ဘရာဇီးနိုင်ငံ၊ ရီယိုဒီဂျနေရီးလမ်းပေါ်မှာ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ ကျင်းပပြီး လူ ၂ သန်းခန့်ဟာ ဒီပွဲတော်ကိုလာရောက်လေ့ရှိပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ဟာ ဘရာဇီးနိုင်ငံရဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုပွဲတော်တစ်ခုလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရီယိုကာနီဗယ်ပွဲတော်ကို လူသိများတဲ့ အချက်ကတော့ ဒီပွဲတော်ဟာ သီဆိုကခုန်တာတွေ လုပ်နိုင်ပြီး ရိုးရာအတီးအမှုတ်ပေါင်းစုံလည်းပါဝင် ယှဉ်ပြိုင်ကြပါတယ်။ တီးဝိုင်းတွေဟာ လမ်းပေါ်မှာ ချီတက်ဂုဏ်ပြုကြပြီး နိုင်ငံအတွင်းကတီးဝိုင်းပေါင်း ၂၀၀ ကျော်လောက်ပါဝင်ဆင်နွှဲကြပါတယ်။ တီးဝိုင်း

ဒသမ ၅ စတုရန်းမိုင်လောက် ကျယ်ဝန်းတဲ့နေရာမှာ နှစ်စဉ် လူ ၅၀၀၀၀ လောက်လာရောက်ပြီး ဒီပွဲတော်ကိုဆင်နွှဲကြတာဖြစ်ပါတယ်။ နေရာဒေသအစုံက အနုပညာပြပွဲတွေ၊ တင်ဆက်မှုတွေကို ဒီနေရာမှာတွေ့ရလေ့ရှိပြီး ပွဲတော်ကာလမှာဆိုရင်တော့ ဒီ Black Rock ကန္တာရလေးဟာ ယာယီမြို့ငယ်လေးဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ကိုလာရောက်လည်ပတ်သူတွေဟာ ပွဲတော်ကာလအတွင်းမှာပဲ ခင်မင်ရင်းနှီးသွားကြပါတယ်။ ပွဲတော်ပြီးချိန်မှာတော့ စုပေါင်းသန့်ရှင်းရေးလုပ်ကြတဲ့အပြင် အချင်းချင်းလက်ဆောင်ပစ္စည်းပေးကြတဲ့အစဉ်အလာလဲ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံအရပ်ရပ်က အံ့ဖွယ်အနုပညာရှင်၊ မျက်လှည့်ပညာရှင်တွေရဲ့ ဖျော်ဖြေမှုတွေကိုလဲ ဒီပွဲတော်မှာ တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ရဲ့ နောက်ထပ်ထူးခြားချက်ကတော့ သိပ္ပံခေတ်လွန်ယာဉ်တွေကိုလဲ ရုပ်ပုံတွေပြုလုပ်ပြီး ဖန်တီးပြသထားတာကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖန်တီးမှုလက်ရာတွေကြောင့် ပွဲတော်ကို ပထမဆုံးလာရောက်သူတွေဆိုရင် တခြားကမ္ဘာတစ်ခုကိုရောက်သွားသလားလို့တောင် ထင်မှတ်စရာဖြစ်လောက်ပါတယ်။

နွားရိုင်းအပြေးပြိုင်ပွဲ

စပိန်နိုင်ငံဟာ နွားရိုင်းသတ်ပွဲနဲ့ နာမည်ကျော်ကြားတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ နာဗာရာဒေသက အိုင်ရေနီးယားပြည်နယ်မှာ နှစ်စဉ်ကျင်းပလေ့ရှိတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ ပွဲတော်တစ်မျိုးလဲရှိပါသေးတယ်။ ဒီပွဲတော်ကတော့ စပိန်နွားရိုင်းသတ်ပွဲတော်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ကို နှစ်စဉ် ဇူလိုင်လ ၇ ရက်မှ ၁၄ ရက်အထိ ကျင်းပလေ့ရှိပါတယ်။ ကယ်လီဆန်တိုဒိုမင်းဂိုရှိ နွားမွေးမြူရေးခြံက နံနက် ၈ နာရီခန့်အချိန်မှာ မီးရှူး ၂ လုံးပစ်လွှတ်အချက်ပေးပြီး နွားရိုင်းတွေကို ခြံအတွင်းမှ စလွှတ်ပါတယ်။ ခြံအဝမှာစောင့်နေကြတဲ့ လူအုပ်ကြီးဟာ နွားရိုင်းတွေနဲ့အတူ ၈၂၅ မီတာလောက်ကို ပြိုင်ပွဲဝင်ကြရပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ဟာ အလွန်အန္တရာယ်များသလို စိတ်လှုပ်ရှားမှုလဲ ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုရင်ခုန်စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ်ရာတွေကို နှစ်သက်သဘောကျတဲ့ပရိသတ်တွေအတွက်တော့ ဒီပွဲတော်ဟာ အကောင်းဆုံးဖြစ်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ နှစ်စဉ် လူ ၅၀ ကနေ ၁၀၀ ကြား ဒဏ်ရာရကြတယ်လို့သိရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့လို့ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးဒဏ်ရာရရှိတာတော့ မရှိပါဘူး။ အချို့မိဒီယာတွေနဲ့ တီဗွင်နဲ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူ

တွေကတော့ ဒီပွဲတော်ဟာ အလွန်အန္တရာယ်များတဲ့ ပွဲတော်တစ်ခုဖြစ်တယ်လို့ ဝေဖန်ရှုတ်ချကြပါတယ်။

ကလေးခုန်ကျော်ပွဲတော်

စပိန်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်း၊ ကတ်စထရီလိုဒီမာစီရာရွာမှာကျင်းပတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ပွဲတော်တစ်မျိုးရှိပါသေးတယ်။ ဒီပွဲတော်ကို ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကတည်းက စတင်ကျင်းပခဲ့ကြတယ်လို့သိရပြီး ကက်သလစ်နဲ့ အယူသီးထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကို ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုပွဲတော်တစ်ခုလဲဖြစ်ပါတယ်။ မွေးကင်းစအရွယ်ကလေးငယ်လေးတွေ ဘဝတစ်လျှောက် အခက်အခဲတွေကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားနိုင်ဖို့နဲ့ အပြစ်တွေကို ဆေးကြောဖို့အတွက် ဒီကလေးငယ်မွေးဖွားခဲ့တဲ့ မွေ့ရာပေါ်မှာ ကလေးငယ်ကိုတင်ပြီး ခုန်ကျော်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ အန္တရာယ်များတဲ့လုပ်ဆောင်မှုဆိုတာကို သိကြပေမဲ့လဲ ရိုးရာမလေ့တစ်ခုအနေနဲ့ ဒီလိုဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ကလေးငယ်တွေရဲ့ ဘုန်းကြောင့်ပဲလားတော့ မသိ၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိတာတော့ မရှိကြပါဘူး။

လူသေများနေပွဲတော်

စက္ကူတွေ၊ သကြားလုံးခွံတွေကို အရိုးစုပုံသဏ္ဍာန်ဖန်တီးပြုလုပ်ပြီး မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ လူသေပွဲတော်ကို ကျင်းပကြပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ဟာ ကမ္ဘာ့အကျော်ကြားဆုံးပွဲတော်တစ်ခုလဲဖြစ်ပါတယ်။ ဟောလိမ်းဝင်းပွဲတော်လို့ခေါ်တဲ့ တစ္ဆေပွဲတော်တော့ မဟုတ်ပါ။ သေဆုံးသူရဲ့ မိသားစုဝင်တွေဟာ အုတ်ဂူတွေကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်တာ၊ ဖယောင်းတိုင်ထွန်းတာ၊ အုတ်ဂူမှာ ပန်းတွေနဲ့ အလှဆင်တာတွေကိုပြုလုပ်ပြီး ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲတွေ ကျင်းပပြုလုပ်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကွယ်လွန်သွားတဲ့ မိသားစုဝင်တွေအပေါ် အောက်မေ့လွမ်းဆွတ်ဂုဏ်ပြုတဲ့ပွဲတော်လဲဖြစ်ပါတယ်။ အဆင်းလုတဲ့

ပွဲလမ်းသဘင်နဲ့ ပျော်ရွှင်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ ဓလေ့ရိုးရာ လဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သံပန်းပုပွဲတော်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သံပန်းပုပွဲတော်၊ ဒါမှမဟုတ် Fiesa ဟာ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးသံပန်းပုပွဲတော်ဖြစ်ပါတယ်။ Fiesa ကို ပေါ်တူဂီနိုင်ငံ Algarve ဒေသမှာ ၂၀၀၃ ခုနှစ်ကတည်းက ကျင်းပခဲ့တာဖြစ်ပြီး ဒီပွဲတော်ဟာ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက အနုပညာရှင်တွေရဲ့ ပန်းပုအနုပညာလက်ရာတွေကို ဖော်ထုတ်တဲ့ပွဲတော်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပွဲမှာ သဲတန်ချိန် ၄၀၀၀၀ လောက်ကိုအသုံးပြုဖန်တီးထားပြီး နှစ်စဉ် မြင့်မားတဲ့ သံပန်းပုလက်ရာ ၅၀ ကို ပြသခဲ့ပါတယ်။ Fiesa ပွဲတော်ပြုလုပ်ရခြင်းရဲ့ အဓိကအကြောင်းအရင်းကတော့ ဒေသထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားတတ်ဖို့နဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာတွေကို ခံစားတတ်စေဖို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေကြောင့် ဒီပွဲတော်ကို ပြုလုပ်ကျင်းပရတာပဲဖြစ်ပါတယ်။

ရေခဲပန်းပုပွဲတော်

ရေခဲနဲ့နှင်းတွေကို အသုံးပြုပြီး ပန်းပုရုပ်တုတွေ ပြုလုပ်ဖန်တီးထားတဲ့ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးပွဲတော်ကို တရုတ်နိုင်ငံ၊ Heilongjiang ပြည်နယ်အတွင်းက Harbin မြို့မှာ နှစ်စဉ်ကျင်းပပြုလုပ်ပါတယ်။ ပြိုင်ပွဲကိုတော့ နှစ်စဉ် ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်ကနေ ဖေဖော်ဝါရီလ ၅ ရက်အထိ တစ်လတိတိကျင်းပလေ့ရှိပြီး တရုတ်၊ အာရှတိုက်တစ်ခွင်သာမက နိုင်ငံတကာက ပန်းပုပညာရှင်တွေပါ လာရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြပါတယ်။ ရေခဲပန်းပုထုဆစ်တဲ့ပြိုင်ပွဲတွေသာမက ရေခဲအဆောက်အအုံတည်ဆောက်မှုပြိုင်ပွဲတွေ၊ ဒီဒေသမှာရှိတဲ့ Songhua မြစ်အတွင်းက ဆောင်းရာသီရေကူးပြိုင်ပွဲတွေ၊ ရေခဲပြင်စီးပုံအလှဆင်တဲ့ပြိုင်ပွဲတွေ၊ ရေခဲပြင်စက်တိမ်းပြိုင်ပွဲတွေအပြင် ရေခဲပြင်ရွက်လှေပြိုင်ပွဲတွေလဲ ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီပွဲတော်ကို ၁၉၈၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်ကတည်းက စတင်ကျင်းပခဲ့တာဖြစ်ပြီး ဆောင်း

ရာသီရောက်တိုင်း အာတိတ်စက်ဝိုင်းအတွင်းကနေရာတွေလို သည်းထန်စွာကျဆင်းတဲ့နှင်းတွေကြောင့်လဲ Harbin မြို့ဟာ ဒီလိုကမ္ဘာကျော်ပွဲတော်ကို ကျင်းပခွင့်ရခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာက ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားအများအပြားကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး ပွဲတော်ကာလအတွင်းမှာဆိုရင် လာရောက်လည်ပတ်သူ သန်းနဲ့ချီပြီးရှိပါတယ်။ ရေခဲပန်းပုထုဆစ်ဖို့အတွက် လိုအပ်တဲ့ရေခဲတုံးကြီးတွေများစွာကိုတော့ ဆောင်းရာသီရောက်တိုင်း အေးခဲနေတဲ့ Songhua မြစ်အတွင်းကနေ သယ်ဆောင်လေ့ရှိပါတယ်။ ပန်းပုပညာရှင်တွေက သူတို့ရဲ့ပညာရပ်တွေကိုအသုံးချပြီး အထိမ်းအမှတ်အဆောက်အအုံ၊ လူရုပ်တုမျိုးစုံကို

ဒီမိုင်းပေါင်းစုံနဲ့ဖန်တီးပြီး ပြိုင်ပွဲဝင်ရတာဖြစ်ပါတယ်။ ညရောက်ချိန်မှာတော့ ပန်းပုပညာရှင်တွေဟာ ရေခဲပန်းပုလက်ရာတွေကို ရောင်စုံမီးတွေနဲ့တွဲဖက်အလှဆင်ပြီး ပြသထားတာဟာ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ဆောင်းညတစ်ညရဲ့မြင်ကွင်းဖြစ်ပါတယ်။

ပူဖောင်းပွဲတော်

အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ နယူးမက္ကဆီကိုပြည်နယ်၊ Albuquerque မှာ ၁၉၇၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလအစောပိုင်းကာလမှာ စတင်ကျင်းပတဲ့ ဒီပြိုင်ပွဲဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ လူစီးနင်းလိုက်ပါတဲ့အကြီးမားဆုံးသော ပူဖောင်းလွှတ်တင်တဲ့ပွဲတော်ဖြစ်ပါတယ်။ ၉ ရက်ကြာ

အောင် ကျင်းပတဲ့ ဒီပွဲတော်မှာ မိုးပျံပူဖောင်းအလုံး ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်လောက်ကို လွှတ်တင်ကြပါတယ်။ မိုးပျံပူဖောင်းလွှတ်တင်တဲ့ကွင်းဟာ ၃၆၅ ဧကလောက် ကျယ်ဝန်းပြီး မိုးပျံပူဖောင်းတစ်ခု လွှတ်တင်နိုင်ဖို့ ၇၂ ဧကလောက် အကျယ်ရှိတဲ့ကွင်းပြင်ကို အသုံးပြုခွင့် ပေးထားပါတယ်။ နှစ်စဉ်ပြုလုပ်တဲ့ ပွဲတော်တွေထဲမှာ ဒီပွဲတော်ဟာ အကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာပေါ်မှာဆိုရင်လဲ ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်းရိုက်ကူးခံရမှု အများဆုံးပွဲတော်ဖြစ် ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီပွဲတော်ဟာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်က ဂင်း နက်စ်မှတ်တမ်းစာအုပ်မှာဆိုရင် တစ်နေရာတည်း ကနေ လူလိုက်ပါတဲ့ မိုးပျံပူဖောင်းလွှတ်တင်မှုအများ ဆုံးနေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။ ကမ္ဘာ လှည့်ခရီးသွားတော်တော်များများကို ဆွဲဆောင်ထား တဲ့ ဒီပွဲတော်မှာ မိုးပျံပူဖောင်းအလုံး ၅၀၀ လောက် ကို တစ်ချိန်တည်းမှာလွှတ်တင်တာဖြစ်ပြီး မလွတ် တင်မိမှာတော့ ကင်းထောက်လေယာဉ်ငယ်တွေကို အသုံးပြုပြီး ရာသီဥတုနဲ့ လေကြောင်းအခြေအနေကို စောင့်ကြည့်လေ့လာတာတွေကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသလို ပူဖောင်းလွှတ်တင်ပြီးလို့ မိုးပေါ်ရောက်တဲ့အချိန်မှာ လဲ ကောင်းကင်ယံမှာ အလှပြတာ၊ သတ်မှတ်နေရာ ကိုဆင်းသက်တာစတဲ့ မတူညီတဲ့လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီ ကိုလုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ ဒီပွဲတော်မှာ အခြားနိုင်ငံခြား သားတွေကိုလဲ ပါဝင်ဆင်နွှဲခွင့်ပြုထားပြီး ကောင်းကင် ကိုရောက်ချိန်မှာတော့ သက်ဆိုင်ရာမိမိတို့နိုင်ငံအလံ ကို ပူဖောင်းပေါ်ကနေလွှင့်ထူဖို့ အမေရိကန်အာဏာပိုင်

တွေကခွင့်ပြုထားပါတယ်။

ခရမ်းချဉ်သီးပေါက်ပွဲတော်

La Tomatina ပွဲတော်ကို စပိန်နိုင်ငံ၊ Bunol မြို့မှာ သြဂုတ်လကစတင်ကျင်းပပါတယ်။ တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ခရမ်းချဉ်သီးတွေနဲ့ပစ်ပေါက်ရတဲ့ ဒီပွဲတော် အတွက် သက်ဆိုင်ရာက ကန့်သတ်ထားတဲ့ စည်းကမ်း တွေတော့ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက ခရီးသွားတွေ လဲ လာရောက်လည်ပတ်လေ့ရှိကြတဲ့ ဤပွဲတော် မှာဆိုရင် ခရမ်းချဉ်သီးအလေးချိန် မက်ထရစ်တန် ၁၀၀ လောက်ကိုအသုံးပြုပြီး Bunol မြို့ရဲ့လမ်းမတွေ ပေါ်မှာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ပစ်ပေါက်ဆော့ကစားကြလေ့ ရှိပါတယ်။ ပွဲတော်ရဲ့အစကတော့ စပိန်ရိုးရာယဉ်ကျေး မှုတစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့ Palo Jabon အမည်ရပွဲတော်ကနေ ဆင်းသက်လာတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ပွဲတော်ကျင်းပ ပြီးချိန်မှာတော့ Bunol မြို့လမ်းမတွေကို သန့်စင် အောင်ပြန်လည်ဆေးကြောရပါတယ်။ ပွဲတော်မှာ အသုံးပြုတဲ့ခရမ်းချဉ်သီးတွေကို စပိန်နိုင်ငံရှိ Ex-tremadura အရပ်ကနေ အများဆုံးရယူပါတယ်။ အကပြိုင်ပွဲတွေ၊ စီတန်းလှည့်လည်ပွဲတွေ၊ တေးဂီတ ဖျော်ဖြေပွဲတွေအပြင် ရောင်စုံမီးရှူးမီးပန်းတွေကိုပါ ပစ်လွှတ်ပြီး ပွဲတော်ရဲ့အနှစ်သာရကို ပိုမိုပေါ်လွင် အောင် ပံ့ပိုးလေ့ရှိပါတယ်။ ။

■ **ပြတ်ဘုန်းခန့်**

ကရင်တို့၏ ပွဲတော်များ

■ မနုဿကျော်စဉ်း (ဒါမ္ပို၊ သားစာပေဆရာ)

စာရေးသူသည် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းမှုအောက်ရှိ ဦးစီးဌာနများတွင် နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာကြာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ်က ကရင်ပြည်နယ် ယဉ်ကျေးမှုဌာနခွဲနှင့် လုပ်ငန်းအတော် များများကို လက်တွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ရဖူး၏။ ကရင်ပြည်နယ်ကိုလည်း မကြာခဏကွင်းဆင်းသုတေသန ပြုခဲ့ရဖူး၏။

ကရင်ပြည်နယ် ယဉ်ကျေးမှုပြတိုက်အသစ်ကြီးကိုတည်ဆောက်စဉ်က ပြခန်းများဖွဲ့စည်းမည့် ဒီဇိုင်းပုံစံကို သွားရောက်အကြံပေးရေးဆွဲခဲ့ရ၏။ နှစ်စဉ် ပြည်ထောင်စုပြပွဲကြီး ကျိုက္ကဆံကွင်းထဲ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့်အခါ အခြားပြည်နယ်ယဉ်ကျေးမှုဌာနခွဲများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုပြကွက်များ ကို ခင်းကျင်းပြသပေးရသကဲ့သို့ ကရင်ပြည်နယ်ယဉ်ကျေးမှုပြကွက်ကိုလည်း ခင်းကျင်းပြသပေးခဲ့ ရသည်။ ညဘက် ကျိုက္ကဆံကွင်း ဆရာစံခန်းမ၌ ဟိုင်းရင်းသားရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ကပွဲတင်ဆက်ရာတွင် စာရေးသူသည် တင်ဆက်ကပြရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသောကြောင့် ဟိုင်းရင်းသား

ရိုးရာအကများနှင့် အကျွမ်းဝင်ခဲ့ရသည်။ အကများ အနက် ကရင်ရိုးရာဒုံးအကကို အလွန်နှစ်သက်သည်။ မိမိသာမက ပွဲကြည့်ပရိသတ်များကလည်း အထူးပင် သဘောကျနှစ်သက်ကြသည်။ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက သည် အလွန်ပင်မြူး၏။ မြိုင်၏။ ဒုံးအကကိုအကြောင်း ပြု၍ မိမိသည် ကရင်ရိုးရာပွဲတော်များအကြောင်းကို လေ့လာမိခဲ့ရ၏။ ရှေးမိနောက်မီ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး က-

“တောင်ပေါ်ဒေသမှာနေထိုင်ကြတဲ့ ကရင်တိုင်း ရင်းသားတချို့ဟာ တောင်ယာလုပ်ငန်းပြီးစီးတဲ့အခါ ရိုးရာအရိုးကောက်ပွဲကို ကျင်းပကြတယ်။ အဲဒီနောက် ရိုးရာနှစ်သစ်ကူးပွဲတော်ကို ကျင်းပကြတယ်။ မေတ္တာ ဗြဟ္မစိုရ်အသင်းဝင်ကရင်တွေနဲ့ နယ်စပ်ဒေသမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ ကရင်တိုင်းရင်းသားတချို့ကတော့ နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို တပို့တွဲလဆန်း ၁ ရက်လို့သတ်မှတ် ကြတယ်”

“မြန်မာနိုင်ငံမြေပြန့်ဒေသတွေမှာနေထိုင်ကြ တဲ့ ကရင်တွေနဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်မှာ အခြေစိုက်တဲ့ ကရင်တချို့ကတော့ ပြာသိုလဆန်း ၁ ရက်ကို ကရင် နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ကြတယ်။ နိုင်ငံတော် အစိုးရကလည်း ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ဖြစ်တဲ့ ပြာသို လဆန်း ၁ ရက်ကို နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်းဝင်ရုံးပိတ် ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားတယ်။ ကရင်နှစ်သစ်ကူး နေ့ဖြစ်တဲ့ ပြာသိုလဆန်း ၁ ရက်မှာ နိုင်ငံတစ်ဝန်း နှစ်သစ်ကူးပွဲကို ဘယ်လိုခမ်းခမ်းနားနား ပျော်ပျော် ရွှင်ရွှင်ကျင်းပကြတယ်ဆိုတာ အများသိပြီးဖြစ်လို့ အထူးရှင်းပြနေစရာမလိုတော့ပါဘူး။ မြို့ကြီးတွေရော တောနယ်တွေပါမကျန် ဒုံးစင်တွေကို တည်ဆောက်ပြီး ရိုးရာဒုံးအကပြိုင်ပွဲတွေကို ကျင်းပလေ့ရှိကြတယ်။ တချို့ဒေသတွေမှာ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုပြခန်းတွေတည် ဆောက်ပြီး ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာပစ္စည်းတွေကို ခင်းကျင်း ပြသလေ့ရှိကြပါတယ်”

“ကရင်ရိုးရာမီးပုံပူဇော်ပွဲအကြောင်း ပြောပြပေး ပါလားခင်ဗျာ” မိမိကတောင်းဆိုလိုက်ရာ လေ့လာ

ထားသူ ကရင်တိုင်းရင်းသားသုတေသီတစ်ဦးက-

“ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ ရိုးရာပွဲတော်တွေ ထဲမှာ ‘တလဂုဏ်မီးပုံပူဇော်ပွဲ’ဆိုတာ တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်”

“ကရင်ပြည်နယ်မှာ ‘တလဂုဏ်’လို့ခေါ်တဲ့ ကရင် တိုင်းရင်းသားတွေရှိတယ်။ သူတို့ကို တလဂုဏ်ဘာသာ ဝင်၊ တလဂုဏ်ဂိုဏ်း၊ တလဂုဏ်ရသေ့စသည်ဖြင့် အမျိုး မျိုးခေါ်ကြတယ်။ တလဂုဏ်ဘာသာဝင်အများစုဟာ မူလတုန်းက စကောကရင်တွေဖြစ်ကြတယ်။ နောက် ပိုင်းမှာတော့ ပိုးကရင် တလဂုဏ်မျိုးနွယ်စုတွေလဲရှိလာ ကြတယ်။ အမှန်စင်စစ်ကတော့ တလဂုဏ်ဘာသာဝင် ဆိုတာ နတ်ကိုကိုးကွယ်ရာကနေ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသက် ဝင်ယုံကြည်ပြီး ဘာသာအယူဝါဒပြောင်းလဲကိုးကွယ် လာကြသူတွေဖြစ်ပါတယ်”

“တလဂုဏ်ဘာသာဝင်တွေဟာ လောကီရေးရာ ကျင့်ဝတ်နဲ့ လောကုတ္တရာရေးရာဓမ္မကို ဖူးရသေ့ကြီးများ ရဲ့ညွှန်ကြားမှုအတိုင်း မတိမ်းမစောင်းမပြောင်းမလဲ လိုက်နာစောင့်ထိန်းကြသူတွေဖြစ်တယ်။ ဓလေ့ထုံးတမ်း နဲ့ ဘာသာအယူဝါဒတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြ တယ်။ သားစဉ်မြေးဆက် လက်ဆင့်ကမ်းကြတယ်။ တလဂုဏ်တွေရဲ့ကျင့်ကြံလုပ်ဆောင်ပုံတို့ဟာ ခေတ် အမြင်အရ ရှေးဆန်တယ်လို့ဆိုရန်ရှိပေမဲ့ ရိုးရာဓလေ့ ကိုထိန်းသိမ်းရာမှာ အလွန်ပုံထိရောက်မှုရှိလှတယ်။ ကရင်ရိုးရာအဝတ်အစားများကို လေးစားမြတ်နိုးစွာ ဝတ်ဆင်ကြတယ်။ သရုပ်ပျက်ဝတ်စားဆင်ယင်မှုကို လုံးဝဆန့်ကျင်ကြတယ်။ ဖူးရသေ့ကြီးတို့ ညွှန်ကြား သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုအတိုင်း ဒီကနေ့တိုင် အောင် စွဲစွဲမြဲမြဲဝတ်ဆင်လျက်ရှိကြပါတယ်”

“တလဂုဏ်ဘာသာဝင်တွေရဲ့ ရိုးရာပွဲတော်တွေ ထဲမှာ တပို့တွဲလပြည့်နေ့ မီးပုံပူဇော်ပွဲဟာ အကြီးကျယ် ဆုံးဖြစ်တယ်။ တလဂုဏ်ဘာသာဝင်တွေအားလုံးက လေးစားတန်ဖိုးထားကြတဲ့ ပူဇော်ပွဲလဲဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နှစ်မှာ တစ်ကြိမ်သာကျင်းပတဲ့ ဒီပွဲကို တလဂုဏ် ဘာသာဝင်တွေအားလုံး မပျက်မကွက်တက်ရောက်ကြ

ပါတယ်။ ဒီပွဲကို တက်ခွင့်ရတာဟာ ကံကောင်းလို့ပဲ၊ ကံမကောင်းရင် တက်ခွင့်ရမှာမဟုတ်ဘူးလို့ လူတိုင်း လိုလိုကယုံကြည်ထားကြတာကြောင့်လဲ မဖြစ်မနေ တက်ရောက်ကြတာဖြစ်ပါတယ်”

“တလဂုဏ်ဘာသာဝင်တွေဟာ မီးပုံပူဇော်ပွဲ ကျင်းပတဲ့အခါ ပူဇော်ရာဌာနအားလုံးကို စုံစုံစေ့စေ့ ပူဇော်နိုင်ရေးအတွက် အလေးထားဆောင်ရွက်ကြတယ်။ မီးပုံပူဇော်ပွဲကို ကျင်းပပြုလုပ်ရတဲ့အတွက် မိမိတို့ရဲ့ ဘဝရှေ့ရေးအဆင်ပြေမယ်၊ လုပ်ငန်းတွေအောင်မြင်မယ်၊ ကံကောင်းမယ်လို့ စွဲလမ်းယုံကြည်ထားကြတာကြောင့်လဲ ဒီပွဲကို အထူးအလေးထားလုပ်ဆောင်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ပူဇော်ရာဌာနတွေမှာ ပန်း၊ ရေချမ်း၊ ပျားဖယောင်းနဲ့ ဆွမ်းတော်တင်ပစ္စည်းများကို စုံစုံစေ့စေ့တင်လှူပူဇော်ကြပါတယ်။ ကျိုဒီးမြို့မှာဆိုရင် နှစ်စဉ် ဒီပွဲကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ကြတာ၊ အခုဆိုရင် အကြိမ် ၂၀၀ လောက်ရှိသွားပြီ၊ အကြိမ် ၂၀၀ ဆိုတော့ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ လောက်သက်တမ်းရှိသွားပြီပေါ့ဗျာ”

ကရင်သွေးချင်းတို့ကျွေးမွေးဧည့်ခံသော ‘တာလဘော’ဟောင်းကို မြိန်ရှက်စွာစားသောက်နေစဉ် ရှေးမိနောက်မိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးနောက်တစ်ဦးက-

“ကရင်ရိုးရာအော်ပွဲအကြောင်းကိုကော ဆရာသိချင်သေးသလား၊ သိချင်ရင် ကျွန်တော်ပြောပြပေးမယ်လေ”ဟု ကမ်းလှမ်းလေရာ မိမိက-

“အင်း... ကြားတော့ကြားဖူးခဲ့တာပေါ့ ခင်ဗျာ၊ ထပ်ကြားရတော့လဲ ထပ်ပွားလာတာပေါ့ဗျာ၊ ပြောပြပေးပါအုံး”

“အော်ပွဲဆိုတာ မြန်မာ (ဗမာ)တွေရဲ့အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးအခါတုန်းကတော့ ‘ဩပွဲ’လို့ မြန်မာ (ဗမာ)တွေကပဲ ခေါ်ခဲ့ကြတယ်။ ကရင်အပျို၊ လူပျိုတွေဟာ ဩသံကြီးနဲ့ ကဗျာလင်္ကာတေးသီချင်းတွေကို အပြန်အလှန် ဆွဲဆွဲငင်ငင် အော်ဆိုရင်ကျူးကြတာကြောင့် မြန်မာ (ဗမာ)တွေက ဩပွဲလို့ နာမည်ပေးခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။ ကာလကြာမြင့်လာတော့ ‘အော်ပွဲ’ဆိုပြီး ပြောင်းလဲလာခဲ့ရတယ်”

“အော်ပွဲကို အရှေ့ပိုးကရင်ဘာသာစကားနဲ့ ‘ချအိုင်လောင် (ဆိုအောင်လင်) လို့ခေါ်ပါတယ်။ မြန်မာလို ဘာသာပြန်ရင်တော့ လက်ဝှေ့ရေးပြပွဲလို့ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ အော်ပွဲဆိုတာ လူပျိုကာလသားတွေရဲ့ ကာယဗလပြပွဲဖြစ်တယ်။ လူပျိုကာလသားတွေဟာ အင်္ကျီကိုချွတ်၊ ခါးတောင်းမြှောင်အောင်ကျိုက်ပြီး မိမိတို့ရဲ့ကျန်းမာထွားကျိုင်းတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတွေနဲ့ သန့်ရှင်းတဲ့ကိုယ်အရေပြားကို အမျိုးသမီးပရိသတ်ရှေ့မှာ ထုတ်ဖော်ဝင့်ကြွားပြသတဲ့ပွဲဖြစ်တယ်။ လက်ခမောင်းကို တဖြောင်းဖြောင်းခတ်ပြီး လက်ဝှေ့ရေးပြတဲ့ ပွဲလဲဖြစ်တယ်။ ဒီပွဲကို ယောက်ျားမပီသသူတွေ၊ ကိုယ်ရေပြားရောဂါရှိတဲ့သူတွေ၊ ကျန်းမာရေးမကောင်းသူတွေ မလာဝံ့ကြပါဘူး။ တစ်နည်းပြောရင် အော်ပွဲဆိုတာ အတန်းအစားမရွေး အရပ်လေးမျက်နှာကရောက်လာကြတဲ့ မောင်မယ်တွေရဲ့ပွဲဖြစ်တယ်။ အော်ပွဲမှာ အပျို၊ လူပျိုတွေ တွေ့ဆုံကြတယ်။ အချင်းချင်း မိတ်ဖွဲ့ကြတယ်။ ခင်မင်ရင်းနှီးရာကနေ ချစ်သူတွေဘဝကို ရောက်သွားကြသူတွေလဲရှိတယ်။ အဲဒီကတစ်ဆင့် ဘဝကြင်ဖော်တွေအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားကြသူတွေလဲရှိတယ်။ ဒါကြောင့် အော်ပွဲဟာ မောင်မယ်တူစုံ မေတ္တာပြိုင်ရာဖြစ်တဲ့ပွဲမို့ ‘အပျို၊ လူပျိုပွဲ’လို့လဲ ခေါ်ကြတယ်”

“နောက်တစ်ခုက အော်ပွဲဆိုတာဟာ အပျို၊ လူပျိုတွေရဲ့ ဉာဏဗလယှဉ်ပြိုင်ရာပွဲလဲဖြစ်တယ်။ အပျို၊ လူပျိုတွေရဲ့ စာပေဗဟုသုတနဲ့စပ်မှု၊ ကဗျာလင်္ကာဉာဏ်စွမ်းထက်မြက်မှု၊ ဇေနဉာဏ်၊ ထိုးထွင်းဉာဏ်၊ ပင်ကိုဉာဏ်စွမ်းတွေကို အကြိတ်အနယ်ယှဉ်ပြိုင်ရတဲ့ ပွဲလဲဖြစ်တယ်။ သီချင်းကြီး၊ သီချင်းခံများ၊ ဇာတ်နိပါတ်များ၊ ရာဇဝင်များ၊ စကားထာ၊ ပဟေဠိများကို ကဗျာလင်္ကာသီကုံးပြီး အပြန်အလှန်အမေးအဖြေများပြုလုပ်ကြပါတယ်”

“အော်ပွဲကို ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေဟာ စပါးပုံပွဲ (ကောက်သိမ်းပွဲ)၊ ဘုရားပွဲ၊ အသုဘအခမ်းအနားများ၊ အရိုးကောက်ပွဲနဲ့ ဧည့်ခံပွဲတွေမှာ ကျင်းပပြုလုပ်လေ့

ရှိကြပါတယ်”

“စပါးဝုံပွဲ (ကောက်သိမ်းပွဲ) များကို ပြာသိုလ မှစတင်ပြီးကျင်းပပြုလုပ်ကြတာကြောင့် အဲဒီအချိန်ကစပြီး အော်ပွဲတွေကို ကျင်းပပြုလုပ်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ တန်ခူးလမှာ လယ်ယာ၊ တောင်ယာလုပ်ငန်းတွေ လက်စသတ်ပြီးပြတ်တာကြောင့် ပိုးကရင်၊ စကောကရင်အမျိုးသားတွေဟာ တန်ခိုးကြီးစေတီပုထိုးတွေ၊ ဂူဘုရားတွေကို အပေါင်းအသင်းတွေနဲ့ လှည့်လည်ဖူးမြော်ကြပါတယ်။ ကရင်ပြည်နယ်မှာ ဘုရားပွဲတော်တွေကို တန်ခူးလအတွင်းကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဆဒ္ဒန်ဂူ၊ လွန်းည၊ ရေတံခွန်၊ ကော့ဂွန်းဂူဘုရားပွဲများကို သင်္ကြန်အခါတွင်းနဲ့ နှစ်ဆန်း ၁ ရက်နေ့မှာ ကျင်းပကြပါတယ်။ ဒီပွဲတော်တွေကို အနယ်နယ်အရပ်ရပ်က ပိုးကရင်များဟာ ရွာလုံးကျွတ်သွားရောက်လေ့ရှိကြပါတယ်။ ရွာခံတွေက အစားအသောက်တွေနဲ့ စတုဒိသာကျွေးမွေးစည့်ခံကြပါတယ်။ အပျို၊ လူပျိုတွေကတော့ အော်ပွဲကျင်းပပြုလုပ်ကြပါတယ်”

“အော်ပွဲကျင်းပပြုလုပ်မယ်ဆိုရင် သင်္ကေတစာပေကိုအသုံးပြုပြီး ဖိတ်ကြားကြပုံကလဲ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပါတယ်။ အော်ပွဲကိုလာရောက်ကြဖို့အတွက် အနီးအနားကရွာတွေကို အပျို၊ လူပျိုကာလ

သားများကို ဆက်သားလွှတ်ပြီး သင်္ကေတစာပေနဲ့ ဖိတ်ကြားလေ့ရှိကြပါတယ်။ မီးသွေးခဲတစ်ခဲကိုထုပ်ပြီး ပို့တယ်ဆိုရင် အော်ပွဲကို မပျက်မကွက်ရောက်အောင်လာပါလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ဆေးရွက်ကိုထုပ်ပြီးပို့ရင်တော့ အော်ပွဲကို အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်လာကြပါလို့ ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်။ ထုံးကိုထုပ်ပြီး ဖိတ်ကြားတယ်ဆိုရင်တော့ အော်ပွဲမှာ လက်ငှေ့ပွဲလဲပါတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ငရုတ်သီးထုပ်ပို့ပြီး ဖိတ်ကြားတယ်ဆိုရင်တော့ အော်ပွဲကို အမြန်လာပါလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ မရန်းရွက်ထုပ်ပို့ပြီး ဖိတ်ကြားတယ်ဆိုရင်တော့ အပျို၊ လူပျိုတွေ ညီညီညွတ်ညွတ်လာကြပါလို့ဆိုလိုတာပါ။ ဖွဲ့နုထုပ်ပို့ပြီး ဖိတ်ကြားရင်တော့ အော်ပွဲဆီကို ပျော်ပျော်ပါးပါးလာကြပါလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ပေါက်ရွက်ထုပ်ပို့ပြီးဖိတ်ကြားရင်တော့ အပေါင်းအဖော်တွေ စုံစုံလင်လင်လာကြပါလို့ ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်”

“အများအားဖြင့် အော်ပွဲတွေကို ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းဝင်းအတွင်းနဲ့ အလှူမဏ္ဍပ်ရှေ့တွေမှာ ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါတယ်” ။ ။

■ မနုဿကျော်ဝင်း (ဘမျိုးသားဇာပေဆုရ)

ပျိုမွတ်တို့ သတိထားမိဖို့

မှဒိက(တောင်သာ)

ကျွန်မတို့သည် တစ်ကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေး အတွက် ဖိနပ်များကို စီးကြရသည်။ ဖိနပ်စီးသည် ဆိုရာတွင် အချို့က ဖိနပ်ပါးပါးစီးခြင်းကို ကြိုက် နှစ်သက်သကဲ့သို့ အချို့က ဖိနပ်ထူထူစီးခြင်းကို ကြိုက်နှစ်သက်လေ့ရှိကြသည်။ အချို့ကဖြင့် ဖိနပ်မပါဘဲ နေရသည်ကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ ဖိနပ်စီးသည်ဆိုရာတွင် မနိမ့်မမြင့်သောဖိနပ်ကို ရွေးချယ် စီးတတ်ရန် လိုအပ်လှသည်။

မိန်းကလေးအများစုကဖြင့် ဖိနပ်ထူထူဖြစ်သော ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးခြင်းကို နှစ်သက်လေ့ရှိကြသည်။ ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးသော အမျိုးသမီး ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ခြေထောက်နာကျင်မှု ဒဏ်ခံစားရကြောင်း American Podiatric Medical Association မှ ဖော်ပြထား

သည်ကို တွေ့ရသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဒေါက်ဖိနပ် မကြာခဏစီးတတ်သူ ပျိုမေတို့သည် ခြေထောက်ကို သာမက ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများကိုပါ ထိခိုက်စေ နိုင်သည်ကို သတိပြုမိသူနည်းပါးလှသည်။

ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးသူပျိုမေတို့သည် ဦးစွာ မိမိတို့၏တင်ပါးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ ဒေါက်မြင့် ဖိနပ်စီးသည့်အခါ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဟန်ချက်ညီရန် အတွက် တင်ပါးနှင့်ကျောရိုးတို့၏ ဖြောင့်တန်းမှုသည် ပြောင်းလဲသွားရသည်။ ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်ကို ကြာရှည် စီးသည့်အခါ ကြွက်သားများ ကျဉ်းမြောင်းလာပြီး တင်ပါးများနာကျင်ခြင်း၊ ထုံကျဉ်ခြင်းဖြစ်ပေါ်လာနိုင် သည်။

ထို့အတူ ပျိုမေတို့၏ခြေဖဝါးများသည်လည်း ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်၏ဒဏ်ကို ခံစားကြရသည်။ အထူး အားဖြင့် ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးသည့်အခါ ခြေမအရင်း ပိုင်း၌ရှိသော ခပ်ဖောင်းဖောင်းခြေဖဝါးနေရာနှင့် ခြေချောင်းလေးများတွင် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးတစ်ခုလုံး၏ ဖိအားဒဏ်ကို ခံကြရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဒူး သည်လည်း ဒေါက်ဖိနပ်၏ဒဏ်ကို ခံရပါသေးသည်။ ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးခြင်းဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး၏ အလေးချိန်ကို ခြေမအရင်းပိုင်းနေရာမှ စုထမ်းလိုက် ရပြီး မတ်တတ်ရပ်နိုင်ဖို့ ဒူးကိုပါ ရှေ့တွန်းလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်စေပြီး ဒူးကိုပါဒုက္ခပေးလာနိုင်သည်။

ပျိုမေတို့၏ခါးသည်ပင် ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီး ခြင်း၏ဒဏ်ကို ခံစားရနိုင်ပါသေးသည်။ ဇလေလာ ချက်များအရ အမျိုးသမီးအများစုသည် အမျိုးသားများ ထက် ဒူးဆစ်ရောင်ရမ်းခြင်း၊ ခါးနာခြင်းများ ပိုမို ဖြစ်နိုင်ခြေများသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်နိုင် ခြေများသည်အကြောင်းရင်းများထဲတွင် ဒေါက်မြင့် ဖိနပ်စီးခြင်းသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

ဒေါက်ဖိနပ်စီးသူပျိုမေတို့သည် ဒေါက်ဖိနပ်စီး နေစဉ် ခြေမအရင်းပိုင်းကထမ်းထားရသော ကိုယ် အလေးချိန်ကို မျှယူဖို့အတွက် ခါးအောက်ပိုင်းသည် လည်း အနောက်ဘက်သို့ကော့ပေးရသည်။ ယင်း အချက်ကြောင့် ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးသူတို့၏တင်ပါး သည် အခြားသူများထက် ပြည့်ပြီးလုံးဝန်းနေခြင်း ဖြစ် သည်။ အမြင်အားဖြင့် လှပတင့်တယ်နေသော်လည်း ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်ကြာရှည်စီးသူ ပျိုမေတို့အနေနှင့် နေ့စဉ်ရက်ဆက်စီးခြင်းဖြင့် ခါးနာခြင်းဆိုသောဝေဒနာ ကို ခံစားရနိုင်သည်။ အထက်ပါအချက်များသည် ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်စီးသူ ပျိုမေတို့အနေဖြင့် ခံစားရနိုင်သော ဝေဒနာအချို့ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ထဲမှ ဒေါက်ဖိနပ်စီးသူ ပျိုမေအများစု ဖြစ်ပွားနိုင်သော ခါးနာခြင်းဝေဒနာ အကြောင်း မျှဝေပေးလိုသည်။

ခါးနာခြင်းသည် ရောဂါတစ်ခုအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခြားရောဂါများ၏ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့်လည်းကောင်း ခံစားရလေ့ရှိသည်။ ခါးနာခြင်းကို အနောက်တိုင်းဆေးပညာအရ Low back pain ဟုခေါ်သည်။ အာယုဗေဒဆေးပညာအရ ကဋိသူလ ဟု ခေါ်သည်။ ခါးနာခြင်းဖြစ်သည့် အခြားအကြောင်းများစွာ ရှိပါသေးသည်။ ခါးတွင် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ အလေးအပင်မခြင်း၊ မညီညာသောအိပ်ရာတွင် အိပ်ခြင်း၊ လှေကားအတက်အဆင်း များခြင်း၊ ခါးရိုးဆစ်တွင် ကျိုးပေါင်းတက်နေခြင်း၊ တီဘီရောဂါ၊ အဆစ်ရောင်ရောဂါတို့ရှိနေခြင်း၊ ကျောက်ကပ်တွင် ကျောက်တည်ခြင်း စသည့်အကြောင်းတို့ဖြစ်သည်။

ခါးနာခြင်းကို မြန်မာ့တိုင်းရင်းဆေးနည်းဖြင့် ဆေးတိုက်ကျွေးမည်ဆိုပါလျှင် ဆေးအမှတ် (၂၃) ဆေးပုလဲကလာပ်၊ ဆေးအမှတ် (၂၇) ပြည်လုံးချမ်းသာ၊ ဆေးအမှတ်(၁၂)စက္ကပါလတို့ကို တိုက်ကျွေးနိုင်သည်။ လိမ်းဆေးအနေဖြင့် ဆေးအမှတ် (၂၉) သဗ္ဗဇေယျဆေးစပ်ကြီးနှင့် ဆေးအမှတ်(၄၃)အကင်း ၁၀ ပါးတို့ကို သုံးစွဲနိုင်သည်။ ဆေးများသုံးစွဲရာတွင် နီးစပ်ရာတိုင်းရင်းဆေးခန်း၊ တိုင်းရင်းဆေးရုံများမှ ဆရာ၊ ဆရာမ များ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့်သာ သုံးစွဲစေလိုပါသည်။

ပဉ္စကမ္မကုထုံးဖြင့် ကုသမည်ဆိုလျှင် Abhyanga ဆီလိမ်းကုသပေးခြင်း၊ Nadi swedaဆေးငွေ့ပေး၍ ချွေးထုတ်ပေးခြင်း၊ ကြပ်ထုပ်ထိုးခြင်းတို့ဖြင့် ကုသပေးနိုင်သည်။ Abhyanga ဆီလိမ်းကုသခြင်းဆိုသည်မှာ အသုံးပြုမည့်ဆေးအဆီကို ၉၇ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်အထိအပူပေးပြီး ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ရောက်ရှိစေရန် လိမ်းခြင်းဖြစ်သည်။ သင့်လျော်သော အဆီများမှာ ရွှေတံတိုင်းဆီ၊ လင်းနေ၊ ကြောင်ပန်းတို့ဖြစ်သည်။

Nadi sweda ဆေးငွေ့ ပေး၍ ချွေးထုတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဆေးအဆီများလိမ်းကျပြီး ကိရိယာအကူအညီဖြင့် ဆေးငွေ့ ပေးကုသခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆေးငွေ့ ပေးကုသရာတွင် အသုံးပြုသော

အခန်းမှာ လေလုံသောအခန်းဖြစ်ရမည်။ ဆေးငွေ့ များပေးပြီးသည့်အခါ ထွက်ရှိလာသောချွေးများကို သန့်စင်သောအဝတ်ဖြင့် ပြောင်အောင်သုတ်ပေးရမည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းအပြင်ရှိ အညစ်အကြေးများသည် ချွေးအဖြစ်ထွက်ကာ အာကာသရသွားပြီး အခိုးများပွင့်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ကြပ်ထုပ်ထိုးခြင်းဆိုသည်မှာ မိဿလင်ဥ၊ သက်ရင်းကြီးရွက်၊ သက်ရင်းကြီးမြစ်၊ ရာတန်ရွက်၊ ရှောက်ရွက် စသည်တို့ကို အဝတ်စတစ်ခုအတွင်းထည့်၍ ထုပ်ပိုးရရှိလာသော ကြပ်ထုပ်ဖြင့် ရေခွေးငွေ့ခံကာ ထိုးပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ခါးနာခြင်းဝေဒနာပြင်းထန်သူများတွင် အကြောပြင်ကုသခြင်းပါ ပြုလုပ်ပေးရမည်။ သာမန်ခါးနာခြင်းအတွက် အကြောပြင်ကုသရန် မလိုအပ်သော်လည်း ပြင်းထန်သော ခါးနာခြင်းများတွင် အကြောပြင်ခြင်း ပြုလုပ်ပေးရန် လိုအပ်သည်။ အကြောပြင်ကုသပေးသည့်အခါ ခါးနှင့်ပတ်သက်သော အကြောထောက်ကွက်များအပြင် ခြေထောက်အောက်ပိုင်းရှိ ထောက်ကွက်များကိုလည်း ပြုပြင်ပေးသင့်သည်။

ခါးနာသမားများသည် ရေချိုးချိန်ကိုလည်း ဂရုပြုရမည်။ ညနေပိုင်းရေချိုးလျှင် ကြွက်သားတောင့်တင်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်တတ်သဖြင့် ညနေပိုင်းရေချိုးခြင်းကို ရှောင်ရမည်။ ပျော့ပျောင်းသောမ္ဗူ ရာတွင် အိပ်ခြင်း၊ ခါးမှောက်ကာ အနှိပ်ခံခြင်း၊ အနင်းခံခြင်းများကိုလည်း

ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ကြာရှည်စွာထိုင်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်။ ပက်လက်ကုလားထိုင်တွင် ကြာရှည်စွာထိုင်ခြင်း၊ အနိပ်ဖုများခုကာ အိပ်ခြင်းတို့ကိုလည်း သတိပြုကာ ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။ အလေးအပင်များ လွန်ကဲစွာမခြင်းကိုလည်း မပြုလုပ်သင့်ပါ။ နေထိုင်မှု ပုံစံတစ်မျိုးတည်းဖြင့် အချိန်ကြာမြင့်စွာနေထိုင်ခြင်းကိုလည်း မပြုလုပ်သင့်ပါ။ လှုပ်ရှားမှုများသောနေ့များတွင် ခါးကို မကြာခဏအနားပေးဖို့ လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒေါက်မြင့်ဖိနပ်ကို နေ့စဉ်ရက်ဆက်စီးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

ခါးနာဝေဒနာနှင့်သင့်တော်သော အသီးအနှံဓာတ်စာများမှာ ပဲရာဇာ၊ ဒန်သလွန်သီး၊ ကျွဲကောသီး၊ ထောပတ်သီး၊ မုန်လာဥဖြူ၊ မုန်လာဥနီ၊ ပဲလင်း၊ မြွေသီးတို့ကို ဦးစားပေးစားသုံးသင့်သည်။ ကြာရှည်ခံအောင်စီမံထားသော အစားအစာများနှင့် ဟင်းချိုမှုန့်တို့ကို ရှောင်ရမည်။ ဆေးလိပ်၊ အရက်၊ ဘီယာတို့ကို ရှောင်ရမည်။ ခါးနာသမားများသည် အနီရောင်အသားများကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

ခါးနာခြင်းကို သက်သာစေရန်အတွက် သင့်တော်သော ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှုများကို ပြုလုပ်ပေးသင့်သည်။ မျှတသော၊ ကြေကျက်လွယ်သော အာဟာရတို့ကို စားပေးရမည်။ စိတ်ဖိစီးမှုလျော့နည်းစေရန်အတွက် တရားထိုင်ခြင်း၊ သန့်ရှင်း၍ လတ်ဆတ်သော နေရာတွင်နေခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ခါးနာသမားများအနေဖြင့် ဝေဒနာကို ကြာရှည်စွာမွေးမြူထားမည်ဆိုလျှင် ခါးနာခြင်းမှ ခါးကြောညပ်ခြင်းဆီသို့ ပြောင်းလဲသွားနိုင်သောကြောင့် မပေါ့ဆသင့်သောရောဂါဖြစ်သည်။ ပျိုမေတို့အနေဖြင့် ဒေါက်ဖိနပ်ကိုစီးတော့မည်ဆိုလျှင် အထက်ပါအချက်များကို သတိပြုမိစေရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ခါးနာခြင်းဝေဒနာမဖြစ်စေဖို့ ဒေါက်ဖိနပ်ကို ကြာရှည်စွာစီးခြင်းရှောင်ကြဉ်စေလိုသည်။ ။

■ **မုဒိတ (တောင်သ)**

ရတနာတော်

ပဏာမပန်ကြားချက်

ဤဆောင်းပါးကိုရေးသားဖြစ်ခဲ့ရခြင်းအကြောင်းအရင်းမှာ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေ့စဉ်တွေ့မြင်ကြားသိနေရသော ဘာသာရေးဆိုင်ရာပုတ်ခတ်မှုများ၏ စေ့ဆော်မှုများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာရေးတရားအားလုံးနီးပါးသည် လူသားတို့အား လိမ္မာယဉ်ကျေးစေပြီး ကောင်းမွန်သောကျင့်ဝတ်သီလများကို ပျိုးထောင်ပေးသည့်ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းများ ကိုယ်စီပိုင်ဆိုင်ထားကြပါသည်။ ဤသည်မှာ ဘာသာရေးတရား

**ကမ္ဘာ့ဘာသာရေးတရားများ၏ အခြေခံသဘောနှင့်
ဘာသာရေးပဋိပက္ခထောင်ချောက်အတွင်း၌ ဖောင်းဖွင်းခံနေရသော မြန်မာနိုင်ငံ**

များက ဖော်ဆောင်ပေးသည့် လူ့ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဘာသာတရားများနှင့် လူ့ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာများကို (စာတွေ့) လေ့လာခဲ့သည်မှာ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုမကကြာခဲ့ပြီဖြစ်ရာ ကျွန်ုပ်၏အသိ၊ ကျွန်ုပ်၏သတိတို့ကို စာရွှသုများအား မျှဝေပေးလိုသော အာသိသရီခွဲပြီး ထိုသို့မျှဝေပေးရာတွင် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းဖြင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းတင်ပြရမည်ကို နားလည်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားပြုစုရာတွင် ဘာသာရေးတရားများ၏ အနှစ်သာရဖြစ်သော ယုံကြည်မှုနှင့် ဒဿနဆိုင်ရာများကိုသာ ဦးစားပေးဖော်ပြထားပြီး ဓလေ့ထုံးစံ (Custom) နှင့် ရိုးရာဓလေ့ (Tradition) များကို အတတ်နိုင်ဆုံးလျှော့ပေါ့ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ယုံကြည်မှုနှင့် ဒဿနတို့၏ မွန်မြတ်မှုကို ကွဲပြားခြားနားသော ဘာသာဝင်အားလုံးတို့က သိရှိနားလည်ကြပြီး အပြန်အလှန်လေးစားတတ်စေရန်နှင့် ရိုးရာဓလေ့များအား ပြစ်တင်ပုတ်ခတ်မှုများအပေါ်မူတည်၍ မလိုလားအပ်သောပဋိပက္ခများမပေါ်ပေါက်စေရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဘာသာရေးတရားများ၏ သဘာဝလွန်ဖြစ်ရပ်များအား တတ်နိုင်သမျှရှောင်ရှားပြီး ယုတ္တိဗေဒရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်ရှုမြင်ရေးသားထားပါသည်။

ဘာသာရေးဆိုသည်မှာ အလွန်အကဲဆတ်သောကိစ္စရပ်ဖြစ်ပြီး မျက်မှောက်မြန်မာ့လူ့ဘောင်တွင် ပို၍အကဲဆတ်သောအခြေအနေတွင် ရှိနေပါသည်။

သို့သော် လက်ရှိမြန်မာ့လူ့ဘောင်တွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာပဋိပက္ခအသွင်ဆောင်မှုများသည် ပကတိရိုးရိုးရှင်းရှင်းမဟုတ်ဘဲ နောက်ကျယ်ကနိုင်းငံရေးစေစားချက်များ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နေလေရာ ဆောင်းပါး၏အဆုံးသတ်မှာ နိုင်ငံရေးဘက်သို့ ဦးလည်ရပြန်လေသည်။

ဤဆောင်းပါးကို အပြီးဆုံးတိုင်ဖတ်ရှုပြီးနောက် ဘာသာအချင်းချင်းနားလည်သဘောပေါက်မှုရယူကာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ငြိမ်းချမ်းသာယာစေလိုသည်မှာ ကျွန်ုပ်၏စိတ်ရင်းမှန်ဖြစ်ပါသည်။

ဘာသာရေးဟူသည်မှာ

သက်ရှိသတ္တဝါများအနက် စဉ်းစားဆင်ခြင်တတ်သောဗီဇစိတ်ကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရှိထားသည့် လူသားမျိုးနွယ်သည် 'ဘာသာရေး'ဟူသည့်လက်နက်ကိရိယာတစ်မျိုးကို တီထွင်အသုံးပြုတတ်သည့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တစ်မျိုးတည်းသောသက်ရှိဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာရေးဟုဆိုလိုက်သည်နှင့် ယုံကြည်မှုဆိုသောဝေါဟာရက နောက်ကကပ်လိုက်လာရာ ဘာသာရေးယုံကြည်မှုဟူသည့်စကားရပ်မှာ ကမ္ဘာလူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံးက နားလည်လက်ခံထားသည့် ဝေါဟာရအဖြစ် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း တွင်ကျယ်စွာပေါ်ပေါက်လာပါတော့သည်။ အနောက်တိုင်းက ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နိုင်ငံတကာဘာသာစကားအပေါ် ရှေ့ဆောင်ဦးရွက်ပြုနိုင်

သော ယနေ့ခေတ်ကာလတွင် ဘာသာရေးဟူသည်မှာ ယုံကြည်မှုဟူသည့်အဆင့်လောက်အထိသာ လူအများစုက နားလည်လက်ခံနိုင်ကြသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သောဘာသာရေးတို့သည် ယုံကြည်မှုအဆင့်ထက်ပိုမိုပြီး ဒဿနိကဗေဒအား အခြေခံထားသည်ကို အနောက်တိုင်းက မသိနားမလည်ကြ၍လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် သိလျက်နှင့် တမင်မသိကျိုးကျွန်ပြုထားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သောဘာသာရေးတို့သည် သိပ္ပံပညာဆန်လွန်းသည်ဆိုသည်ကိုမလေ့လာမိသဖြင့် နားလည်သဘောပေါက်ရန် ခဲယဉ်းသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနောက်တိုင်း၏ ဘာသာစကားများတွင် ဘာသာရေးအားယုံကြည်မှုဟူသည့်အဆင့်ထက်သာလွန်ကြောင်းဖော်ပြရန် ဝေါဟာရမရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေမည်။ သို့သော် ယင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း အနောက်တိုင်းကိုလည်း အဆိုးမဆိုသာချေ။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့ကိုးကွယ်သောဘာသာရေးတရားများမှာ ယုံကြည်မှုကိုအခြေခံသောဘာသာရေးတရားများသာဖြစ်ချေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရ

ခြင်းတစ်ရပ်သည် ဘာသာရေးတရားများမှာ ယုံကြည်မှုအဆင့်က မွေးဖွားလာခြင်းများအပြင် ဒဿနိကဗေဒဆိုင်ရာတွေးခေါ်ဆင်ခြင်မှုအဆင့်က မွေးဖွားလာခြင်းများလည်းရှိနေသည်ဆိုသည်ကို လူသားအများစုတို့က သတိမပြုမိလောက်အောင် မလေ့ထုံးစံ(Tradition) များက ဖုံးကွယ်ထားမှုကြောင့်ဖြစ်သည်ဟူ၍သာ ကောက်ချက်ချရမည်ဖြစ်ပေတော့သည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် ဘာသာရေးတရားများဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခြင်း၏ ဇာစ်မြစ်နောက်သို့ ကျွန်တော်တို့လိုက်ကြည့်ရန်တာဝန်မှာ စဉ်းစားဆင်ခြင်ဉာဏ်ပြည့်စုံပြီဖြစ်နေသော ယနေ့ခေတ် ကျွန်ုပ်တို့လူသားများ၏ မလွန်ဆန်နိုင်သည့် လူမှုတာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်လာပြီး ယင်းသို့လိုက်ကြည့်ရန်ကိစ္စအား အကြောင်းတရားမျိုးစုံကြောင့် အခက်အခဲအမျိုးမျိုးရှိနေကြသော လူသားတို့အရေအတွက်မှာ များပြားလွန်းသဖြင့် ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဖော်ပြရန်ပင် အခက်အခဲရှိနေမည်ဖြစ်သည့်အပြင် လိုက်ကြည့်သည့် နည်းပါးလှစွာသော လူသားအရေအတွက်မှာ (ကျွန်ုပ်အပါအဝင်မှ) ရာခိုင်

နှုန်းဖြင့်ဖော်ပြရန်ပင် အခက်အခဲရှိနေမည်ဟုမှန်းဆရ (လူတစ်သန်းတွင် တစ်ဦးရှိရန်ပင်မလွယ်) ပါသဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တစိုက်မတ် မတ်လေ့လာခြင်းမပြုခဲ့ပါက လူ့ဘဝသက်တမ်းနှစ် ၁၀၀ မျှလောက် အသက်ရှင်ရုံဖြင့် စေ့စေ့ငုငုနားလည် သိရှိရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်သည်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ လူအချို့အနေဖြင့် နှစ်ခြိုက်သည်ဖြစ်စေ၊ မနှစ်ခြိုက် သည်ဖြစ်စေ ဤဆောင်းပါးအား အမိုက်ခံကာ ကျွန်ုပ် က ရေးသားတင်ပြခြင်းမှာ ကျွန်ုပ်၏ လူသားမျိုးနွယ် တို့အပေါ် ထားရှိအပ်သောမေတ္တာစေတနာပင်ဖြစ်ပါ သည်။

ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုပေါ်ပေါက်လာပုံ

သမိုင်းမတင်မီခေတ်များဆီသို့ ပြန်လည်မှန်းဆ ကြည့်ပါ။ ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်အရ မျောက်မျိုးနွယ်တို့သည် သစ်ပင်များထက်မှ မြေပြင်သို့ဆင်းသက်ခဲ့ပြီး အမြီးမဲ့ သွားစဉ်ကာလနောက်ပိုင်းမှစ၍ ဦးနှောက်ကိုကာကွယ် ထားသော ဦးခေါင်းခွံအရွယ်အစား ကြီးမားလာချိန် (ဦးနှောက်ခွံဖြိုးလာသဖြင့် ဦးခေါင်းခွံကြီးမားလာ ခြင်းဖြစ်)တွင် သြကာသလောကကြီး၏မရေရာမှုများ ပေါ်လည်းကောင်း၊ သတ္တလောကကြီး၏ ခြိမ်းခြောက် မှုများအား ခံစားရမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရ

လောကကြီး၏ မတည်မြဲမှုအပေါ် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ မှုကြောင့်လည်းကောင်း ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုသည် စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဂူအောင်းလူသားအဆင့် တွင်ရင်ဆိုင်ရသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများ အနေဖြင့် သြကာသလောကကြီး၏ ညတွင် နေဝင်မှု၊ လမသာသောညများတွင် အလင်းရောင်ဆိတ်သုဉ်းမှု တို့က စိုးရိမ်ကြောင့်ကြစိတ်များကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှု၊ ငလျင်လှုပ်မှု၊ မိုးကြီးသည်ထန် မှု၊ မိုးကြိုးလျှပ်စီးထစ်ချုန်းမှု၊ တောင်ပြို၊ ရေကြီးမှု စသည်တို့၏ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းမှုတို့က နေကိုးကွယ် မှု၊ လကိုးကွယ်မှု၊ တောကြီး၊ တောင်ကြီး၊ မြေပြင်၊ ရေပြင်ကြီးတို့ကို ကိုးကွယ်မှု ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ သတ္တလောကကြီး၏ခြိမ်းခြောက်မှုအနေဖြင့် သားရဲ တိရစ္ဆာန်များ၏အန္တရာယ်မှအစပြု၍ မြွေ၊ ကြောင် စသည့် တိရစ္ဆာန်များမှအလယ် ပျား၊ ပိတုန်းအဆုံး တကယ်ရှိမှန်း၊ မရှိမှန်း ယနေ့အထိ သက်သေမပြနိုင် သော ဒဏ္ဍာရီလာနဂါးသတ္တဝါအထိပင် စုံလင်စွာ ကိုးကွယ်ကြရာ 'လူ့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းတွင် လူသားတို့ မကိုးကွယ်ဖူးသောတိရစ္ဆာန်ဟူသည်မှာမရှိ'ဟု Will Durant က The Story of Civilization: Our Oriental Heritage (Part-1) တွင် ဆို

လူသားတို့သည် ကမ္ဘာဦးမှစ၍ ဘာသာရေးကိုးကွယ်မှုကို
စိတ်ဓာတ်အင်အားရရှိစေရန်အလို့ငှာ တီထွင်ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လာကြပြီး
ယင်းတို့သည် စတင်ပေါ်ပေါက်ချိန်၌ ရော်ရမ်းမှန်းဆမှုအဆင့်အား အခြေခံခဲ့သော်လည်း
မျိုးဆက်များတစ်ဆက်မှ တစ်ဆက်သို့
အရေအတွက်များပြားစွာပြောင်းလဲလာချိန်တွင် ထိုရော်ရမ်းမှန်းဆမှုများသည်
အိပ်ရာဝင် ပါးစပ်ပုံပြင်(ဒဏ္ဍာရီ)များအဖြစ် လက်ဆင့်ကမ်းကာ
၎င်းမှတစ်ဆင့် ယုံကြည်မှုအဆင့်သို့ပြောင်းလဲလာခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။
စိတ်၏ လိုအပ်ချက်ဝေဒနာအတွက် ဆေးဝါးဖြစ်သည့်
ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုတို့သည် . . .

သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဩကာသလောကကြီးနှင့် သတ္တ
လောကကြီးက ကမ္ဘာဦးလူသားများအပေါ် ဖန်တီးနေ
သောမရေရာမှုများက သင်္ခါရလောကကြီးအဖြစ်
ထင်ဟပ်လာစေသောအခါ မတည်မြဲမှုကို ကြောက်ရွံ့
ကြသည်။ လူသားတို့သည် ကမ္ဘာဦးမှစ၍ ဘာသာရေး
ကိုးကွယ်မှုကို စိတ်ဓာတ်အင်အားရရှိစေရန်အလို့ငှာ
တီထွင်ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လာကြပြီး ယင်းတို့သည်
စတင်ပေါ်ပေါက်ချိန်၌ ရော်ရမ်းမှန်းဆမှုအဆင့်အား
အခြေခံခဲ့သော်လည်း မျိုးဆက်များတစ်ဆက်မှ
တစ်ဆက်သို့ အရေအတွက်များပြားစွာ ပြောင်းလဲလာ
ချိန်တွင် ထိုရော်ရမ်းမှန်းဆမှုများသည် အိပ်ရာဝင်
ပါးစပ်ပုံပြင်(ဒဏ္ဍာရီ)များအဖြစ် လက်ဆင့်ကမ်းကာ
၎င်းမှတစ်ဆင့် ယုံကြည်မှုအဆင့်သို့ပြောင်းလဲလာ
ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ စိတ်၏ လိုအပ်ချက်ဝေဒနာ
အတွက် ဆေးဝါးဖြစ်သည့် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုတို့
သည် နောက်ဆုံးတွင် အဆင့်မြင့်ကိုးကွယ်မှုဖြစ်သော
တစ်ဆူတည်းသော ဘုရားသခင်ကိုးကွယ်မှု (Mono-
theism) အဆင့်အထိ Version ပြောင်းလဲလာရာ
ကျွန်ုပ်တို့လေ့လာနိုင်မှုနယ်ပယ်အတွင်း သက်သေ
အထောက်အထားများနှင့်တကွ လက်လှမ်းမီနိုင်သည့်

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅၀၀၀ (ဘီစီ ၃၀၀၀) ကာလသို့ ဆိုက်
ရောက်လာချေတော့သည်။

**ထင်ရှားသောဘာသာရေးအမျိုးအစားများကို
အုပ်စုခွဲခြားခြင်း**

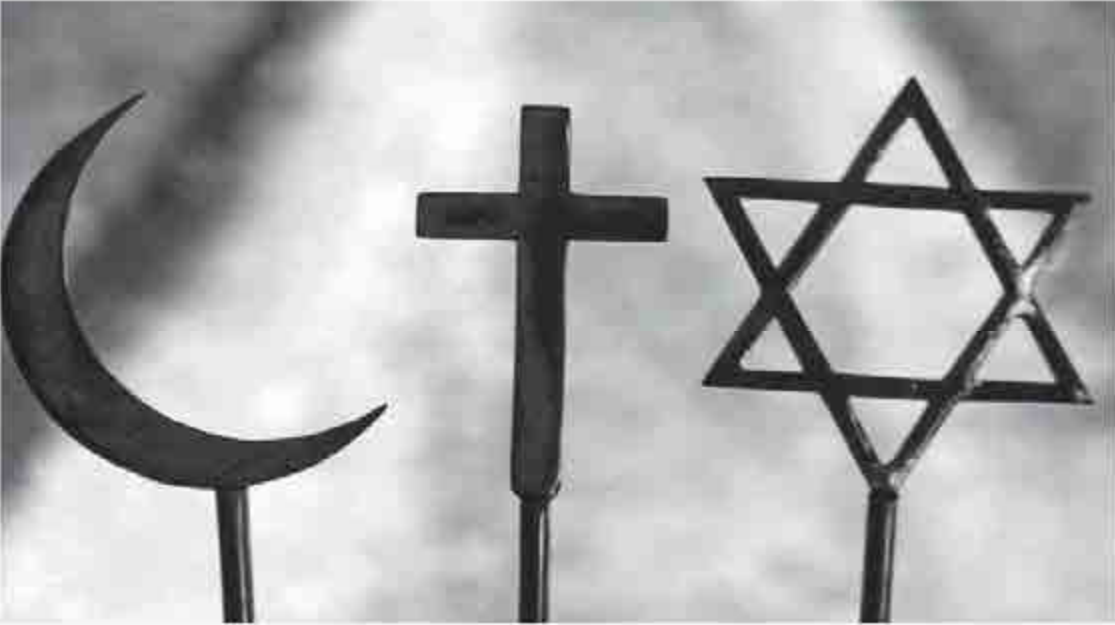
ဘာသာရေးတရားများပေါ်ပေါက်ခြင်း၏
အခြေခံတွင် ယင်းဘာသာရေးတရားများပေါ်ပေါက်
လာရာ ဒေသ၏ပထဝီအနေအထားနှင့် လူမှုဘဝ
အခြေအနေအပေါ်မူတည်၍ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်း
ဖြစ်လေသည်။ ယနေ့ခေတ်ကာလ၌ အဓိကဘာသာ
ရေးအမျိုးအစားများအဖြစ် ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ အစ္စ
လာမ်ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဟူ၍
၄ မျိုး ၄ စားတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သော်လည်း လူ့ယဉ်
ကျေးမှုသမိုင်းတစ်လျှောက်၌ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော
အဓိကဘာသာရေးအမျိုးအစားများမှာ ၁၁ ခုအထိ
အထင်အရှားရှိလေသည်။ ယင်းဘာသာရေးအမျိုး
အစားများအား အုပ်စုခွဲလိုက်ပါက ယနေ့ခေတ်
လူများစု ကိုးကွယ်ရာဘာသာရေးအမျိုးအစား ၄ ခု
တွင် မပါဝင်သည့် ဂျူးဘာသာနှင့်ဂျိန်းဘာသာကိုပါ
ထည့်သွင်းပါက ပိုမိုဆီလျော်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်
တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါက အုပ်စုကြီး ၂ ခုတွင်

ပထမအမျိုးအစားမှာ ထာဝရဘုရားသခင်ကို ယုံကြည်မှုဖြင့်အခြေခံသည့် ကိုးကွယ်မှုအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး ယင်းအုပ်စု၌ ဂျူးဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာတို့ပါဝင်ကြသည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ ထာဝရဘုရားသခင်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမရှိသလောက်ဖြစ်သည့် ဒဿနိကဗေဒကိုအခြေခံသောအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး ယင်းအုပ်စု၌ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဂျိန်းဘာသာတို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ ၎င်းတို့အပြင် သီးခြားကိုးကွယ်ရာဘာသာများဖြစ်ကြသော မဟာအိန္ဒိယ၌ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့် ဆစ်စ်ဘာသာ၊ အရှေ့အာရှ၏ ကွန်ဖြူးရပ်ဘာသာ၊ တာအို (Tao) ဘာသာ၊ ရှင်တိုဘာသာတို့အပြင် ရှေးဟောင်းပါရှားလူမျိုးများကိုးကွယ်ခဲ့ပြီး ယနေ့ခေတ်တွင် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားပြီဖြစ်သော ဖာရစ်ဘာသာခေါ် ဇိုရိုအက်စတာဘာသာ (Zoroaster) တို့ကိုတော့ စာရှုသူများရှုပ်ထွေးမှုမရှိစေရန် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့်ထည့်သွင်းတင်ပြမည်မဟုတ်ပါ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ကျွန်ုပ်တို့ကောက်ချက်ချနိုင်သောအချက်မှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ယနေ့ခေတ်လူသားတို့ နားလည်လက်ခံထားသော ဘာသာရေးတရားအားလုံးသည် ကမ္ဘာပင်မကုန်းမြေကြီးဖြစ်သော အာရှတိုက်ကုန်းမြေကြီးပေါ်မှသာ

တီထွင်မွေးဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်ဟူသည့်အချက်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဘာသာရေးတရားအဖြစ် တိုးတက်ပေါ်ပေါက်လာခြင်း၏ အစ

ဘာသာများကို မျိုးနွယ်စုတစ်စုက ကိုးကွယ်သောဘာသာ၊ လူမျိုးတစ်စုလုံးက ကိုးကွယ်သောဘာသာဟူ၍လည်း ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ ရှေးဟောင်းလူ့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းကြောင်းကို ပြောကြသောအခါ ကမ္ဘာ့သမိုင်းပညာရှင်များ၊ မနုဿဗေဒပညာရှင်များ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရှင်များနှင့် ဒဿနိကဗေဒပညာရှင်များ၏ လေ့လာမှုနယ်ပယ်အတွင်းတွင် စက်ကွင်းကျရောက်လေ့ရှိသည့် အာရှတိုက်အနောက်ခြမ်းရှိ လူ့ယဉ်ကျေးမှုများကိုသာ ဖော်ပြနိုင်ကြပြီး အာရှအရှေ့ခြမ်းရှိ လူ့ယဉ်ကျေးမှုများမှာ လေ့လာဖော်ပြမှုစက်ကွင်း၏ ပြင်ပနယ်ပယ်၌သာ ကျရောက်လေ့ရှိပါသည်။ ဘီစီ ၃၀၀၀ ၏အလွန်ကာလ၌ ကမ္ဘာပေါ်၌ ပေါ်ထွန်းနေသော လူ့ယဉ်ကျေးမှုကြီး ၄ ရပ်ရှိခဲ့ကြပြီး အီဂျစ်ယဉ်ကျေးမှု၊ မက်ဆိုပိုတေးမီးယားယဉ်ကျေးမှု၊ မဟာအိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုနှင့် မဟာတရုတ်ယဉ်ကျေးမှုတို့ဖြစ်ကြကာ ယင်းဒေသ ၄ ခုစလုံး၌ အဆင့်မြင့်မြို့ပြယဉ်ကျေးမှု (Civilization) များ

ပေါ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုဟူသည့် စကားရပ်၏ လက်အောက်တွင် အကျုံးဝင်သောခေါင်းစဉ်များမှာ အလွန်များပြားလှပြီး ယင်းခေါင်းစဉ်များအနက်မှ အရေးပါသည့် ခေါင်းစဉ်တစ်ရပ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ ယခု လေ့လာစူးစိုက်လျက်ရှိသည့် ဘာသာရေးလည်းပါဝင် ပါသည်။

ကျွန်ုပ်ရှေ့တွင်တင်ပြခဲ့သော ပထမဘာသာ ရေးအုပ်စုအကြောင်းအား မဖော်ပြမီ ယင်းဘာသာ ရေးအုပ်စုကြီး မွေးဖွားပေါ်ထွန်းလာရာဒေသနှင့် ဆက်စပ်ဒေသများဖြစ်သည့် အီဂျစ်နှင့် မက်ဆိုပိုတေး မီးယားအကြောင်းကို အရိပ်အမြှင်မျှကြိုတင်ဖော်ပြ ရန်လိုမည်ဟု ကျွန်ုပ်မှတ်ယူပါသည်။ ဘီစီ ၃၀၀၀ ၏ အထက်တွင် အီဂျစ်ဒေသသည် ကြီးမားသော အင်ပါ ယာနိုင်ငံကြီးဖြစ်ပြီး လူတို့၏ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုမှာ နေနတ်ဘုရားကိုးကွယ်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ခံလူတန်းစားတို့ က အုပ်ချုပ်သူလူတန်းစား(ဖာရိုဘုရင်)တို့ကို တွန်း လှန်ပုန်ကန်လိုစိတ်မရှိစေရန် ဖာရိုဘုရင်ကို နတ်ဘုရား ၏သားတော်အဖြစ် ကိုးကွယ်စေသော နိုင်ငံရေးလှည့် စားမှုတို့အား ပေါင်းစပ်ထားသည့်ကိုးကွယ်ယုံကြည် မှုတို့ဖြစ်သည်။ အီဂျစ်နိုင်ငံသည် ထိုခေတ်ကာလက နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်ပြီး စီးပွားရေးကောင်းမွန်သဖြင့် ပြင်ပဒေသမှ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများအလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းအတွက် လာရောက်အခြေချရာဒေသ ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေးအင်အားကြီးသည့်

Super Power နိုင်ငံကြီးဖြစ်သည့် အီဂျစ်မြေပြင်တွင် ပထမဘာသာရေးအုပ်စုကြီး၏ ပင်မဒေါက်တိုင်ဖြစ် သော ဓမ္မကျမ်းဟောင်း (Old Bible) က အခြေခံခဲ့ သည်။ ထိုခေတ်ကာလတွင် အခြား Super Power ကမ္ဘာ့ အင်အားကြီးနိုင်ငံတစ်ခုသည် ယနေ့ခေတ် အီရတ်နိုင်ငံ၏တည်နေရာဖြစ်သော ယူဖရေးတီးနှင့် တိုက်ဂရစ်မြစ်ဝှမ်းဒေသဖြစ်သော မက်ဆိုပိုတေး မီးယားဖြစ်သည်။ မက်ဆိုပိုတေးမီးယားသည် ဇာတ်ခုံကြီးတစ်ခုနှင့်အလား သဏ္ဍာန်တူပါသည်။ ယင်းမြေပေါ်တွင် အစောဆုံးမြို့ပြယဉ်ကျေးမှုတည် ဆောက်ခဲ့သူများမှာ ဆူမားရီးယန်းလူမျိုးများဖြစ် သည်။ ခေတ်ပြိုင်အီဂျစ်များက ရွှံ့ပြားပေါ်တွင် နိုင်း မြစ်ဝှမ်းမှပေါက်သော ကျူတံဖြင့် အရပ်စာအရေး အသားကိုအသုံးပြုကြသကဲ့သို့ ဆူမားရီးယန်းတို့က လည်း ရွှံ့ပြားပေါ်တွင်ရေးသားသော ကျူနီဖောင်းစာ ကိုတီထွင်အသုံးပြုခဲ့ကြကာ ကုန်သွယ်မှုဆောင်ရွက် ရာတွင် ဘဏ်ငွေလွှဲစနစ်ဆန်သောစနစ်ကိုပင် တီထွင် ခဲ့သည်အထိ အဆင့်မြင့်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းဆူမားရီး ယန်းလူမျိုးတို့ကို ဘေဘီလုံနီးယန်းလူမျိုးတို့က အောင်မြင်သိမ်းပိုက်ခဲ့၍ ဘေဘီလုံနီးယန်းတို့ကို အဆီးရီးယန်းလူမျိုးများကလည်းကောင်း၊ အဆီး ရီးယန်းတို့ကို ပါရှားလူမျိုးများကလည်းကောင်း၊ ပါရှားလူမျိုးတို့ကို ဥရောပမှ မက်ဆီဒိုနီးယန်းလူမျိုး များ (၂၀ ရာစုနှောင်းပိုင်းတွင် ပြိုကွဲသွားသော ယူဂို ဆလားဗီးယားနိုင်ငံမှ ဆာ့စ်မျိုးနွယ်ဝင်လူမျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်ပြီး ခေါင်းဆောင်ဘုရင်မှာ ဂရိတ်အလက်ဇန္ဒားဖြစ် သည်။) ကလည်းကောင်း သိမ်းပိုက်ခြင်းဖြင့် အလှည့် ကျအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် အာရပ်မျိုး နွယ်ဝင် အီရတ်လူမျိုးတို့က အစ္စလာမ်ဘာသာနှင့် အတူ အခြေချနေနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်။
 ■ နက္ခယန

ကမ္ဘာ့အန္တရာယ်အများဆုံး ကန္တာရကြီးများ

ကန္တာရတွေဟာ များသောအားဖြင့် အလွန်အန္တရာယ်များကြသလို အိုအေစစ်ကိုတွေ့ဖို့ရလဲ ခက်ခဲလွန်းလှပါတယ်။ ကန္တာရတွေဟာ လူသားတွေအတွက် အသက်ရှင်နေထိုင်ဖို့ ခက်ခဲတဲ့နေရာတစ်ခုလဲဖြစ်ပါတယ်။ တချို့ကန္တာရတွေရဲ့ရာသီဥတုဟာ မားစံပြီဟုပေါ်ကအဆိုးဆုံးရာသီဥတုနဲ့တောင် ယှဉ်နိုင်လောက်အောင်ဆိုးဝါးပါတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အန္တရာယ်အရှိဆုံးဖြစ်တဲ့ ကန္တာရကြီးတွေအကြောင်းကို ဖော်ပြပေးချင်ပါတယ်။

Gobi Desert

Gobi ကန္တာရဟာ တောင်ထူထပ်တဲ့ဒေသမှာတည်ရှိပြီး အာရှရဲ့ အကြီးဆုံးသဲကန္တာရတစ်ခုလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ Gobi ကန္တာရဟာ တရုတ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနဲ့ အရှေ့မြောက်ပိုင်း၊ မွန်ဂိုလီးယားနိုင်ငံတောင်ပိုင်းဒေသတွေကို လွှမ်းခြုံထားပါတယ်။ ဒီကန္တာရဟာ မိုးအလွန်ခေါင်ကာ အခြေခံအားဖြင့် ကန္တာရရဲ့အခြေအနေဟာ အပြောင်းအလဲမြန်လွန်းပြီး အေးတဲ့ဘက်ကိုပိုရောက်ပါတယ်။

အပူချိန်အနေနဲ့ အနုတ် ၄၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိကိုကျဆင်းနိုင်ပြီး သဲသောင်တွေအပေါ် ဆီးနှင်းတွေ ဖုံးအုပ်သည်အထိ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဆောင်းရာသီမှာဖြစ်ပေါ်တတ်တဲ့ အအေးလှိုင်းဟာဆိုရင် လူတွေကို အသက်သေစေနိုင်တဲ့အထိ ပြင်းထန်ပါတယ်။

Mojave Desert

Mojave Desert

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ ကယ်လီဖိုးနီးယား၊ နီဗားဒါ၊ ယူတားနဲ့ အရီဇိုးနားစတဲ့ပြည်နယ်တွေထဲမှာ Mojave သဲကန္တာရတည်ရှိပါတယ်။ အခြားကန္တာရတွေနဲ့ မတူတဲ့အချက်က သဲတွေအမြောက်အမြား မတွေ့ရတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မညီညာတဲ့ချိုင့်ဝှမ်းတွေ အများအပြားလဲ ဒီသဲကန္တာရမှာရှိနေပါတယ်။ နောက်ပြီး အပင်တချို့ဟာလဲ ဒီကန္တာရထဲမှာ ပေါက်နေတတ်ပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်တွေဖြစ်တဲ့ ဓလောက်မြွေ၊ အမြီးရှည်ဖွတ်၊ သားပိုက်ကောင်နဲ့တူတဲ့ ကြွက်လေးတွေပါနေထိုင်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် အချိန်မရွေး

အလည်အပတ်သွားလာနိုင်တယ်ဆိုပြီးတော့ မထင်လိုက်ပါနဲ့။ ဇွေရာသီမှာဆိုရင် ၅၅ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိ အပူချိန်မြင့်တက်လာနိုင်တာကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

Namib Desert

Namib ဆိုတဲ့စာသားကတော့ Khoekhoe ဘာသာစကားအရဆိုရင် အဆုံးမရှိတဲ့နေရာလို့ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီကန္တာရသဲသောင်ဟာ ကမ္ဘာ့သက်တမ်းအရှည်ဆုံး ကန္တာရတစ်ခုဖြစ်ပြီး လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၈ သန်းခန့်ကတည်းက တည်ရှိနေခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကန္တာရမှာ အများဆုံးအသက်ရှင်ကျန်ရစ်နေတဲ့

Namib Desert

Kalahari Desert

Kalahari Desert

Tenebrionidae လို့ခေါ်တဲ့ ဝိုးကောင်တွေ တွေ့ရ တတ်ပါတယ်။

အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းမှာတည်ရှိပြီး နမီး ဘီးယား၊ တောင်အာဖရိကနဲ့ အင်ဂိုလာနိုင်ငံတွေထဲ မှာ ပါဝင်နေပါတယ်။ ဒီကန္တာရနဲ့ သမုဒ္ဒရာအစပ်က သဲသောင်ပြင်ဟာ သဘာဝဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် နေရာတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ခံထားရပါတယ်။ နွေ ရာသီမှာ အပူချိန် ၄၅ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ထက်ပိုပူပြီး ညဘက်ဆိုရင်တော့ နေ့ဘက်နဲ့မတူအောင်ကို အေးပါ တယ်။ အဲဒီမှာ ပင့်ကူ၊ ဂဏန်း၊ ကင်းခြေများ အစရှိ တဲ့ Arthropods လို့ခေါ်ပြီး အန္တရာယ်များတဲ့ အကောင်ပေါင်းစုံလဲ ရှိနေပါတယ်။

Kalahariဆိုတာကတော့ တောင်အာဖရိကရဲ့ ၅ ခုမြောက် လူသုံးအများဆုံးဘာသာစကားဖြစ်တဲ့ Setswana ကနေ ဆင်းသက်လာတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ အလွန်အမင်းရေငတ်ခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်အနေနဲ့ ၄ လက်မ ဝန်းကျင်ခန့်သာရွာသွန်းပြီး အာဖရိကရဲ့မိုးရွာသွန်းမှု အနည်းဆုံးဒေသတွေထဲမှာ ပါဝင်နေပါတယ်။

ရာသီဥတုအရမ်းပူပြင်းတာကြောင့် လူသား တွေနေထိုင်ဖို့ လုံးဝမဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ရာသီဥတုအလွန် ပူပြင်းတဲ့အပြင် အလွန်အန္တရာယ်များလှတဲ့ အာဖရိက တောခွေးတွေရဲ့ရန်ကလဲရှိနေပါသေးတယ်။ နွေရာသီ

The Antarctica

မှာ အပူချိန်ဟာ ၄၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိရှိနေပေမဲ့ ဆောင်းရာသီရောက်တဲ့အချိန်မှာတော့ ရေခဲမှတ်အောက်အထိ ကျဆင်းသွားတတ်ပါတယ်။

The Antarctica

အန္တာတိကတိုက်ကို ကျွန်တော်တို့သိကြတာက ကမ္ဘာ့အအေးဆုံးတိုက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်နဲ့ သိထားကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ လူနဲ့အပင်တွေရှင်သန်ဖို့မဖြစ်နိုင်သလောက်ခက်ခဲပြီး မြင်မြင်သမျှဟာ ရေခဲပြင်ကြီးဖြစ်နေတာကြောင့် အန္တာတိကဟာ ကန္တာရတစ်ခုလဲဖြစ်

နေပြန်ပါသေးတယ်။ ကန္တာရအမျိုးအစားတွေအဖြစ် အပူပိုင်းကန္တာရ၊ ကမ်းရိုးတန်းကန္တာရနဲ့ ဝင်ရိုးစွန်းကန္တာရထဲမှာ ပါဝင်နေပါတယ်။

တိုက်ကြီးတစ်တိုက်လုံးရဲ့ ၉၈ ရာခိုင်နှုန်းက ရေခဲပြင်ကြီးသာဖြစ်နေပြီး အပူချိန်ကလဲ ရေခဲမှတ်အောက်ရောက်နေတဲ့အတွက် ဒီနေရာမှာ လူတွေ အမြဲနေထိုင်နိုင်ခြင်းမရှိကြပါဘူး။ ရာသီဥတုအလိုက် နေထိုင်သူအများဆုံး ၁၀၀၀ ကနေ ၅၀၀၀ လောက်သာရှိတတ်ပြီး နေထိုင်သူအများစုက သုတေသန၊

The Antarctica

သိပ္ပံပညာရှင်နဲ့ စူးစမ်းလေ့လာရေးသမားတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အပူချိန်အနေနဲ့ အနုတ် ၉၀ ဒီဂရီဝန်းကျင်သာရှိပြီး အချို့နေရာတွေရဲ့ လေတိုက်နှုန်းကလဲ တစ်နာရီကို မိုင် ၂၀၀ လောက်အထိ တိုက်ခတ်တာကြောင့် အကာအကွယ်သာမရှိရင် အချိန်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပဲ အသက်ဆုံးရှုံးရဖွယ်ရှိပါတယ်။

Arabian Desert

Arabian Desert

အာရေးဘီးယန်းသဲကန္တာရဟာ အာရှတိုက်ရဲ့ အကြီးဆုံးသဲကန္တာရဖြစ်ပြီး အနောက်အာရှဒေသမှာ တည်ရှိပါတယ်။ ဂျော်ဒန်၊ အီရတ်၊ ကူဝိတ်၊ အိုမန်နဲ့ ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားတို့အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၉ နိုင်ငံထဲမှာ ပါဝင်နေပါတယ်။ ရာသီဥတုအခြေအနေ မမှန်ဘဲ အလွန်ပူနေရာက ညဘက်ဆို ရုတ်တရက် အေးခဲသွားတတ်ပါတယ်။

ပြင်းထန်လှတဲ့ ရာသီဥတုမှာ နေထိုင်နိုင်တဲ့ သတ္တဝါတွေရှိနေတာကတော့ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်း လှပါတယ်။ ဘယ်လိုအကောင်တွေလဲဆိုတော့ အမြီး မှာ ဆူးရှိတဲ့ ပုတ်သင်ညို၊ သဲကန္တာရကြောင်လေးတွေ နဲ့ Oryx လို့ခေါ်တဲ့ တောဆိတ်တွေဟာ ဒီကန္တာရ ထဲမှာ ကောင်းစွာရှင်သန်နိုင်ကြပါတယ်။ သဲခွံတွေရှိ နေတယ်ဆိုပြီး မှတ်တမ်းတွေရှိတာကြောင့် လူတွေ အတွက်တော့ ဒီကန္တာရထဲသွားလာဖို့ဆိုတာ အင်မတန် အန္တရာယ်များလှပါတယ်။

Karakum Desert

ဒီသဲကန္တာရကတော့ အာရှအလယ်ပိုင်းဒေသ က တာရှ်မင်နစ္စတန်နိုင်ငံထဲမှာ ဧရိယာအများစုပါဝင် နေပါတယ်။ Karakum ကတော့ တာကစ်ဘာသာ

စကားနဲ့ အနက်ရောင်သဲလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ခြောက်သွေ့တဲ့ဒေသဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်ကတော့ ၃ လက်မနဲ့ ၆ လက်မကြားသာ ရွာသွန်းလေ့ရှိပါတယ်။ သဲကန္တာရရဲ့အလယ် Derweze ဒေသမှာတော့ ငရဲပြည်ရဲ့တံခါးပေါက်လို့ တင်စားခေါ်ဝေါ်ကြတဲ့ မီးလောင်နေတဲ့တွင်းပေါက်ကြီး (Door to Hell) ရှိနေပါတယ်။

ဒီသဲကန္တာရထဲမှာ မြေအောက်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ တွေ ယိုယွင်းလာပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တဲ့မြေ အောက်အခေါင်းပေါက်တွေရှိနေတာကြောင့် ဒီကန္တာရ ကို Gates of Hells လို့လဲ ခေါ်ကြပါတယ်။ မြေ အောက်ကျင်းတွေမှာရှိတဲ့ အန္တရာယ်ဓာတ်ငွေ့တွေဟာ

Karakum Desert

Karakum Desert

အနီးအနားကနေရာတွေကို ပျံ့နှံ့သွားနိုင်ပြီး နေထိုင်သူတွေအတွက် စိုးရိမ်စရာ အခြေအနေဖြစ်ပါတယ်။

Sahara Desert

ဆာဟာရသဲကန္တာရကတော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ နာမည်အကြီးဆုံးကန္တာရဖြစ်ပြီး အာဖရိကမြောက်ပိုင်းဒေသမှာ တည်ရှိပါတယ်။ စတုရန်းမိုင် ၃ ဒသမ ၆ သန်းကျော် ကျယ်ဝန်းပြီး အယ်လ်ဂျီးရီးယား၊ အီဂျစ်၊ ချဒ်၊ လစ်ဗျား၊ မာလီ၊ မော်ရိုတေးနီးယား၊ မော်ရိုကို၊ နိုင်ဂျာ၊ ဆူဒန်နဲ့ တူနီးရှားနိုင်ငံတွေထဲမှာ

ပါဝင်နေပါတယ်။ ကန္တာရရဲ့ နေရာအများစုဟာ အပင်တွေစိုက်ပျိုးလို့မရတဲ့ ကျွတ်တီးမြေတွေနဲ့ မာကျောတဲ့ တောင်ကုန်းမြင့်တွေသာဖြစ်ပါတယ်။

ပုံမှန်အားဖြင့် အပူချိန် ၄၄ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အထိရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ၅၀ ဒီဂရီကျော်အထိ ပူပြင်းတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ညအခါမှာ အအေးလွန်ကဲပြီး ရေခဲမှတ်အောက်အထိ ကျရောက်သွားတတ်ပြန်တယ်။ အပူအအေးလွန်ကဲကွာခြားတာကြောင့် ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်သားတွေဟာ အပူအအေးအပြောင်း

Sahara Desert

အလဲဒဏ်ကို မခံနိုင်ကြသဖြင့် ကွဲအက်ပြီး သဲမှုန်များ ဖြစ်လာကြရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အပူလှိုင်း၊ သဲမှုန်တိုင်း၊ ကင်းမြီးကောက်တွေရဲ့ အန္တရာယ်ကလဲ ရှိနေပါသေး တယ်။

Atacama Desert

ကမ္ဘာပေါ်မှာ အန္တရာယ်အရှိဆုံး သဲကန္တာရ အဖြစ် သတ်မှတ်ခံထားရတာကတော့ Atacama ကန္တာရပဲဖြစ်ပါတယ်။ တည်နေရာကတော့ ချိုလီ နိုင်ငံ မြောက်ဘက်ပိုင်း၊ အင်ဒီးစ်တောင်တန်းတွေရဲ့ အနောက်ဘက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အခြောက် သွေ့ဆုံးကန္တာရဖြစ်ပြီး ဒီကန္တာရထဲက တချို့နေရာတွေ ဆိုရင် လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်သန်းချီကတည်းက မိုးအနည်းငယ် မျှပင် ရွာသွန်းမှုမရှိခဲ့ဘူးလို့ သိရပါတယ်။

ဒီကန္တာရမှာ ၁၅၇၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၇၁ ခုနှစ် အထိ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ကျော်လောက်ကို မိုးမရွာခဲ့ ဘူးလို့သိရပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှာတော့ မိုးအသင့်အတင့် ရွာသွန်းမှုကြောင့် တချို့သစ်ပင်၊ ပန်းပင်တွေ ပေါက် ရောက်လာကြပါတယ်။ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်အနေ နဲ့ ၀ ဒသမ ၆ လက်မသာ ရှိပါတယ်။ ဒီကန္တာရရဲ့ လေထုနဲ့ ရာသီဥတုအခြေအနေဟာ မားစ်ပြီဟန်နဲ့ ယှဉ်နိုင်လောက်အောင်ကို ဆိုးရွားပါတယ်။ မားစ်ပြီဟန် ရဲ့ ရာသီဥတုနဲ့ဆင်တာကြောင့် နာဆာရဲ့စမ်းသပ်မှု

Atacama Desert

တွေကို ဒီနေရာမှာ ပြုလုပ်ကြပါတယ်။

အခြားသဲကန္တာရတွေလို အလွန်ပူပြင်းမှုမရှိဘဲ ပျမ်းမျှအပူချိန်ကတော့ ၂၇ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ဝန်းကျင် သာရှိတတ်ပေမဲ့ အပူချိန်ကျဆင်းချိန်မှာတော့ အနုတ် ၁၅ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိ ရောက်သွားတတ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အောက်ဆီဂျင်နည်းပါးပြီး အသက်ရှူခက်ခဲ မှုတွေလဲရှိနေပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုအခြေအနေ မျိုးတွေကို စမ်းသပ်ချင်သူတွေလဲရှိနေတာကြောင့် ဒီသဲ ကန္တာရဟာ ချိုလီနိုင်ငံရဲ့ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားတွေ စိတ် ဝင်စားစရာနေရာတစ်ခုလဲ ဖြစ်နေပါသေးတယ်။ ။

■ ရဲပြည့်ဘောင်

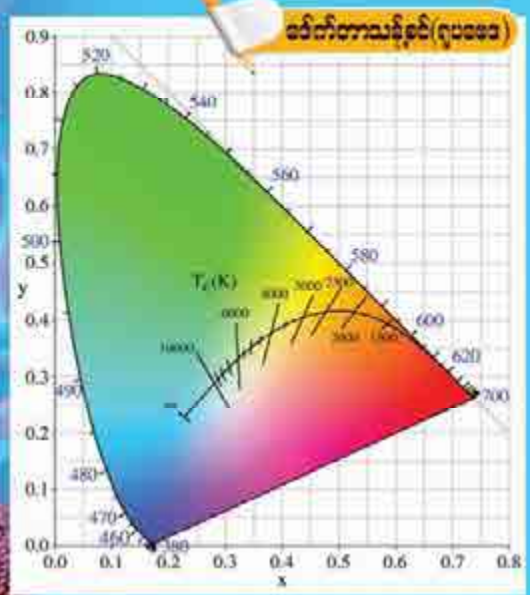
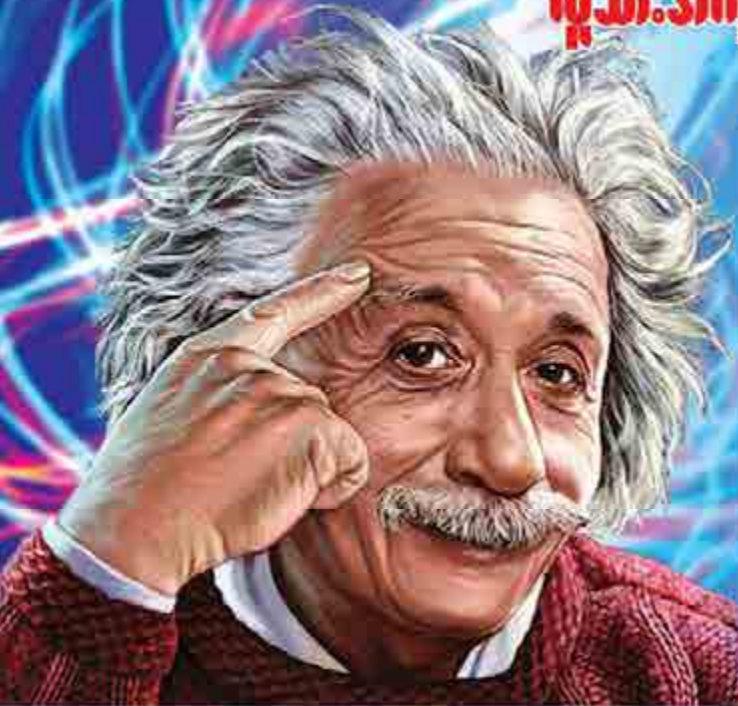

Atacama Desert

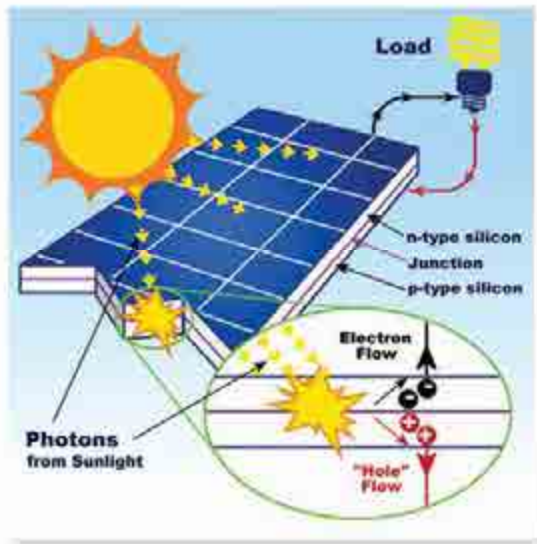

အိုင်းစတိုင်းရဲ့အချစ်ရောင် ပိုတွန်အမှုန်၊ သို့မဟုတ် လူသားအကျိုးပြု ပိုတွန် (Photon)

သိပ္ပံပညာရှင်ကြီး အိုင်းစတိုင်း (Albert Einstein) ၏အကြောင်းကို National Geographic က ထုတ်လွှင့်သည့် Genius ရုပ်ရှင်ကားကိုကြည့်ဖြစ်သောအခါ အိုင်းစတိုင်း၏အလင်း (Light) အပေါ် စိတ်ဝင်စားမှုကို သတိထားမိပါသည်။ ထိုအချိန်က အလင်းသည် လှိုင်း (Wave) လား၊ အမှုန် (Particle) လားဆို

သည်ကို ရူပဗေဒပညာရှင်များ စိတ်ဝင်စားနေကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အလင်းသည် လှိုင်းနှင့်အမှုန် ဒွိသဘာဝဆောင်ကြောင်းတွေ့လာရသည်။ ရှေးရိုး ရူပဗေဒဘာသာတွင်ပါဝင်သော အလင်းပြန်ခြင်း၊ အလင်းယိုင်ခြင်းတို့တွင် အလင်းသည် လှိုင်းသဘာဝအဖြစ် ရှင်းပြခဲ့ကြပါသည်။ ကွမ်တမ်သီအိုရီ (Quantum Theory) ပေါ်ပေါက်လာချိန်တွင် အလင်းတွင် စွမ်းအင်ထုတ်အမှုန်လေးများပါဝင်လာကြောင်း သီအိုရီအရရှင်းပြလာသောအခါ အလင်းသည် အမှုန်သဘာဝရှိကြောင်းသိလာရပါသည်။

၁၈၀၁ ခုနှစ်တွင် Thomas Young ဆိုသည့် သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးက အလင်းရောင်ခြည်တစ်ခုကို

ဒေါင်လိုက်အပေါက်နှစ်ခုပါသည့် ကားချပ်တစ်ခုကို ဖြတ်သန်းပြီး ပုံဖော်ကြည့်သည့်အခါ ပုံရိပ်ဖမ်းကားချပ် ပေါ်တွင် အလင်းတောက်ပသည့်အပိုင်းနှင့် အလင်း ဖျော့နေသည့်အပိုင်းတို့ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရ သည်မှာ အလင်းသည် အပေါက်နှစ်ခုကိုဖြတ်ထွက် သည့်အခါ လှိုင်းသဘာဝအဖြစ် အလင်းလှိုင်းတူအချင်း ချင်းထပ်မီသည့်အခါ တောက်ပလာပြီး မတူသည့် လှိုင်းများ ထပ်မီသည့်အခါ မှောင်သည့်အပိုင်းများ ဖြစ်လာကြောင်း ရှင်းပြနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အလင်းသည် လှိုင်းသဘာဝဆောင်ကြောင်း သက်သေ ပြနိုင်ပါသည်။

၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်သိပ္ပံပညာရှင် ဟတ်စ် (Hertz) နှင့် ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်သိပ္ပံပညာရှင် Philipp Lenard (1862 - 1947) ၏ အလင်းလျှပ် စစ်ဖြာထွက်မှု (Photoelectric effect) လက်တွေ့ စမ်းသပ်ချက်မှ သတ္တုမျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် အလင်း ရောင်ကျရောက်ပါက သတ္တုမျက်နှာပြင်၏အက်တမ် များတွင်ရှိသော အီလက်ထရွန်ကိုတွန်းထုတ်ကာ လျှပ်စစ်စီးဆင်းလာကြောင်း တွေ့ရှိလာသည်။ ၎င်း

ထွက်လာသော အီလက်ထရွန်များ၏ စွမ်းအင်သည် အလင်းပြင်းအား (Intensity or Brightness) ပေါ် မူတည်မှုမရှိကြောင်းတွေ့လာရသောအခါ အလင်း သည် လှိုင်းသဘာဝမဟုတ်ကြောင်း သိလာရသည်။ သတ္တုပြားမှထွက်လာသော အလင်း၏အမြန် (Speed) နှုန်းသည် မပြောင်းလဲဘဲ ရှိနေသောကြောင့် သီအိုရီ ဖြင့် မည်သို့ဖြေရှင်းရမည်ကို မသိဖြစ်နေကြသည်။ အလင်းတွင်ပါဝင်သော စွမ်းအင်ဆောင်သည့် ပစ္စည်း တစ်ခုခုမှ အီလက်ထရွန်ကိုဝင်ရိုက်သောကြောင့်သာ အီလက်ထရွန်သည် စွမ်းအင်ရရှိပြီး အက်တမ်မှလွတ် ထွက်သွားကြောင်း ရိပ်မိနေကြသော်လည်း သီအိုရီ အရ ရှင်းမပြနိုင်ပေ။

ယခုဆက်လက်၍ မြန်မာနိုင်ငံရူပဗေဒပါမောက္ခ ဆရာကြီးဒေါက်တာတင်အောင်ရေးသားသည့် ကွမ် တမ်မက္ကင်းနစ်ပညာ (ပထမတွဲ) စာအုပ်မှ ကွမ်တမ် အသိပညာနှင့် ဖိုတွန်အကြောင်းကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြပါ မည်။

ကွမ်တမ်အသိပညာ (Quantum Concept) ကို စတင်အဆိုပြုခဲ့သူမှာ ဂျာမန်ရူပဗေဒပညာရှင် မက်စ်ပလန် (Max Planck) (1858 - 1947)

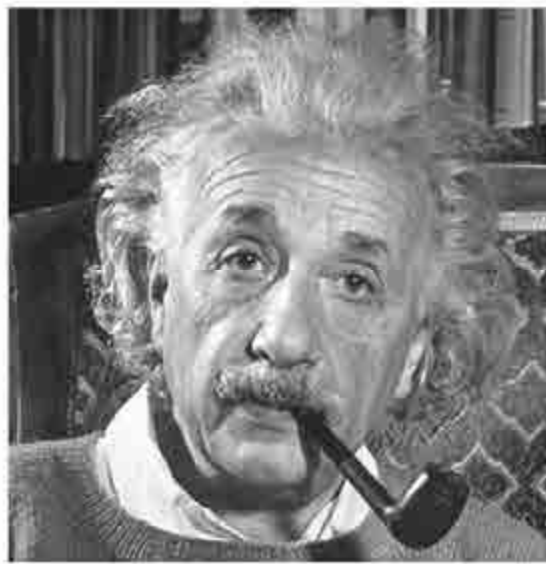
(Aged 89) ဖြစ်၏။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၆ ခုနှစ်အထိ ၂၅ နှစ်အချိန်အတွင်း ကွမ်တမ်သီအိုရီသည် အဆင့်ဆင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့သည်။ ရှေးရိုးရှည်ပေဒ၏ ချို့ယွင်းချက်များနှင့် ကွမ်တမ်အသိပညာပေါ်ပေါက်လာပုံတွင် အနက်ထည်ဖြာထွက်မှု (Black body radiation) သည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ (အနက်ထည်ဝတ္ထုဆိုသည်မှာ မိမိပေါ်သို့ကျရောက်လာသော ဖြာထွက်မှုအားလုံးကို စုပ်ယူနိုင်စွမ်းရှိသည့်ဝတ္ထုဖြစ်သည်။) အပူဒိုင်းနမစ်သဘောတရားအရ 'သတ်မှတ်ထားသော အပူချိန်ရှိ အနက်ထည်ဝတ္ထုမှထုတ်လွှတ်သောဖြာထွက်မှုသည် ဝတ္ထု၏သဘာဝနှင့် ပုံသဏ္ဍာန်ပေါ်တွင် လုံးဝမူမတည်' ဆိုသည့်အချက်ကို တွေ့ရသည်။ ဤတွေ့ရှိချက်မှ ထုတ်လွှတ်သောရောင်စဉ်၏ ကြိမ်နှုန်း (Frequency) နှင့်လိုက်၍ စွမ်းအင်ပြောင်းလဲပုံကို ပညာရှင် ရာလေး (Rayleigh) နှင့် ဂျင်း (Jeans) တို့က ပြည့်စုံစွာမဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပေ။

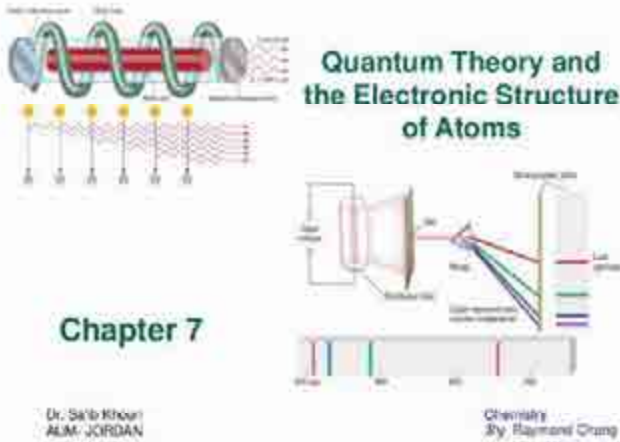
သိပ္ပံပညာရှင်ပလန်က ထိုအချိန်အခါအတွက် ဆန်းပြားလှသည့်ယူဆချက်တစ်ရပ်ကို အောက်ပါအတိုင်းအဆိုပြုသည်။ 'ဝတ္ထုနက်ကို ဖွဲ့စည်းထားသော အက်တမ်များသည် လွန်စွာသေးငယ်သော တုန်ခါအမှုန် (Oscillator) များဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့သည် ကြိမ်နှုန်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အမြဲတစေတုန်ခါနေ၍ စွမ်းအင်ကို ထုတ်လွှတ်နေကြသည်။ သို့မဟုတ် စုပ်ယူနေကြသည်။ တုန်ခါအမှုန်များက ထုတ်လွှတ် (စုပ်ယူ) နေကြသော စွမ်းအင်၏ ပမာဏသည် ပြတ်တောင်းတန်ဖိုး (Discrete Value) များကို ဆောင်သည်။' ဥပမာ စွမ်းအင်ပမာဏသည် $1E, 2E, 3E, \dots, nE$ ($n =$ ကိန်းပြည့် $1, 2, 3$) တန်ဖိုးများသာ ဆောင်သည်။ $1.5E, 1.7E$ စသည့် ကြားတန်ဖိုးများမဆောင်နိုင်ချေဟုပြောသည်။ ဤအချက်ပေါ်မူတည်၍ စွမ်းအင်ကွမ်တာ (Quanta) ဟုသော အသုံးအနှုန်းကို စတင်ခဲ့သည်။ စွမ်းအင်များ၏ တန်ဖိုးများသည် အဆက်မပြတ်တန်ဖိုးများ (Continuous Value) ဖြစ်ရမည်။ တုန်ခါအမှုန်၏ ကြိမ်နှုန်းသည် v

ဖြစ်ပါက ၎င်း၏စွမ်းအင်သည် $E = hv$ ဖြစ်ရမည်။ h သည် ပလန်ကိန်းသေ (Planck's Constant) ဖြစ်ရမည်။ ၎င်း၏တန်ဖိုးမှာ 6.623×10^{-24} erg sec ဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုခဲ့သည်။

ဆက်လက်၍ ဂျာမန်သိပ္ပံပညာရှင် လဲနတ် (Lenard) ၏ အလင်းလျှပ်စစ်အကျိုးကို သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးအိုင်းစတိုင်းက စိတ်ကျေနပ်လောက်ဖွယ် ရှင်းပြနိုင်ခဲ့သည်။ အိုင်းစတိုင်းက ပလန်၏အဆိုကို ထပ်လောင်း၍ မွမ်းမံဖြည့်စွက်ပြီး အောက်ပါအတိုင်းအဆိုပြုသည်။

'အလင်း၏လှိုင်းသဘာဝကိုဖျောက်၍ အလင်း၏စွမ်းအင်ထုပ် (Energy packet) များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟု ယူဆရမည်။ ယင်းစွမ်းအင်ထုပ်များကို ဖိုတွန်ဟုခေါ်မည်။ ဖိုတွန်၌ အမှုန်သဘာဝရှိသည်။ ဖိုတွန်ကို အလင်းကွမ်တမ် (Light quantum) ဟူ၍လည်း သတ်မှတ်သုံးစွဲနိုင်သည်' ဆိုသည့်အချက်အပါအဝင် အခြားသောအချက်များကိုပါ တင်ပြခဲ့သောကြောင့် အိုင်းစတိုင်းသည် အလင်းလျှပ်စစ်အကျိုးကို ကျေနပ်မှုရှိအောင် ရှင်းပြနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ဖော်ပြနိုင်ခဲ့သဖြင့် အိုင်းစတိုင်းသည် ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ရူပဗေဒနိဘယ်လ်ဆုကို အလင်းလျှပ်စစ်အကျိုးဖော်ပြချက်ဖြင့် ရရှိခဲ့ပါသည်။

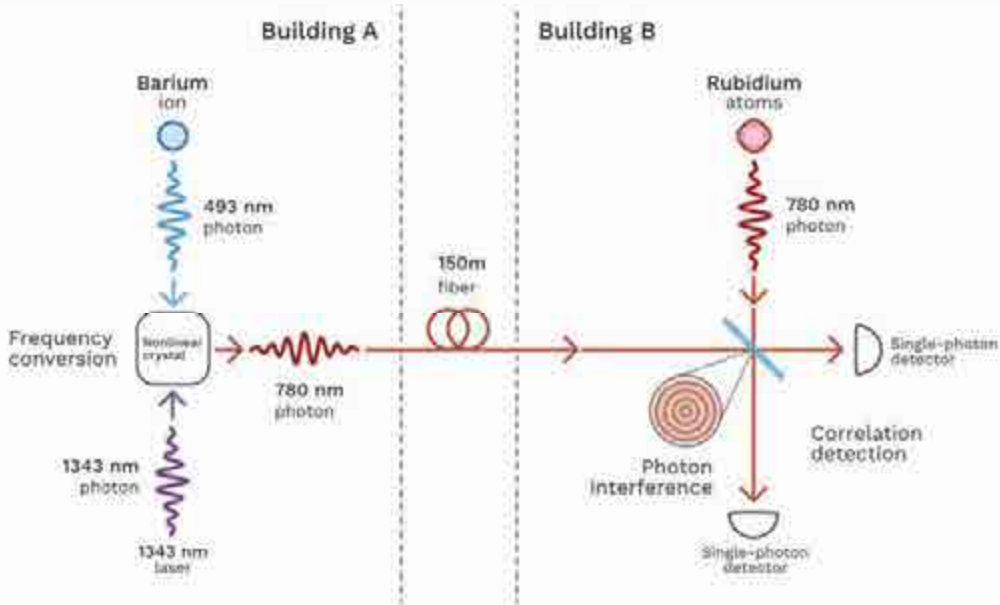

ဖိုတွန်၏ သဘောတရားကို အိုင်းစတိုင်းစတင် အဆိုပြုစဉ်က ရူပဗေဒပညာရှင်တချို့က လက်မခံခဲ့ကြပေ။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ပလန်ခ်အပါအဝင် သိပ္ပံပညာရှင်တစ်စုက အိုင်းစတိုင်းကို ပရပ်ရှားသိပ္ပံအကယ်ဒမီ (Prussian Academy of Science) အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးအဖြစ်လက်ခံပါရန် ထောက်ခံလွှာတစ်စောင် ရေးပေးရာတွင် “အိုင်းစတိုင်းအား ဖိုတွန်သီအိုရီကဲ့သို့ အယူတိမ်းအတွေးချော်မှုကြောင့် ပြင်းထန်စွာမဝေဖန်သင့်ပါ။ အကြောင်းဆိုသော် အတိကျဆုံးသော သဘာဝသိပ္ပံပညာရပ်များ၌ပင်လျှင် အသစ်အဆန်းကို တွေ့ရှိရန်အတွက် စွန့်စားရန်လိုသောကြောင့်ဖြစ်ပါ

သည်”ဟု ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ အစဦးပိုင်းတွင် ဖိုတွန်သဘောတရားကို လက်မခံခဲ့ကြသော်လည်း နောင်တွင် ကွမ်တန်လွှင့်စဉ်မှု (Compton Scattering) လက်တွေ့စမ်းသပ်ချက်က အိုင်းစတိုင်း၏ ဖိုတွန်သီအိုရီကို အကြွင်းမဲ့ထောက်ခံလိုက်သောအခါ အားလုံးကပင် လက်ခံလာကြသည်။

ယခုဆက်လက်၍ နေမှဖိုတွန် မည်သို့ ထွက်ပေါ်လာသည်ကို ဖော်ပြပါမည်။ နေသည် ကမ္ဘာမှအကွာ အဝေးပျမ်းမျှမိုင်ပေါင်း ၉၃ သန်းခန့် (ကီလိုမီတာ သန်း ၁၅၀ ခန့်) ရှိပါသည်။ ၎င်းပျမ်းမျှအကွာအဝေးကို နက္ခတ္တယူနစ် ၁ ယူနစ် (1 Astronomical Unit 1 AU) ဟုခေါ်ပါသည်။ နေသည် ကမ္ဘာထက် ၁၀၉ ဆမျှ ပိုမိုကြီးမားပါသည်။ နေ၏အလယ်တွင် ဟိုက်ဒရိုဂျင်များသည် နျူကလီးယားပေါင်းစည်းမှု (Nuclear Fusion) ဖြစ်ပြီး စွမ်းအင်ကြီးမားစွာတောက်လောင်နေပြီး အလင်းဖိုတွန်များကို ထုတ်လွှတ်နေပါသည်။ နေသည် စက္ကန့်တိုင်းတွင် ဟိုက်ဒရိုဂျင် (H) သန်း ၅၀၀ ကို ဟီလီယမ် (He) အဖြစ် ပြောင်းလဲပေးနေပါသည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲရာမှ ဖိုတွန်မှုန်များ ထွက်လာပါသည်။ ၎င်းဖိုတွန်မှုန်သည်

နေမျက်နှာပြင်မှစ၍ ကမ္ဘာကိုရောက်ရန် ၈ မိနစ်မျှ ကြာမြင့်ပါသည်။ နေ၏မျက်နှာပြင်အပူချိန်သည် ၅၆၀၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ခန့်ရှိပြီး အတွင်းဘက်ဗဟိုပိုင်း၌ အပူချိန်မှာ ၁၈,၀၀၀,၀၀၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ခန့်ရှိပါသည်။ ဟိုက်ဒရိုဂျင် ၂ လုံးပေါင်းပြီး ဟီလီယမ်တစ်လုံးဖြစ်တိုင်း ခြပ်ထုတချို့လျော့သွားပြီး ၎င်းလျော့သွားသည့်ခြပ်ထုသည် ဖိုတွန်အသွင်ဆောင်ကာ နေမှ ထွက်ပေါ်လာပါသည်။

ဖိုတွန်အမှုန်အကြောင်းကိုလေ့လာရာမှ အောက်ပါအချက်များကို သိရှိလာကြပါသည်။ ဖိုတွန်သည် အခြေခံအမှုန်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း၌ ခြပ်ထုမရှိပါ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်မရှိပါ။ လေဟာနယ်တွင် အလင်း၏ အလျင်နှီးပါးဖြစ်သော တစ်စက္ကန့်တွင် (3×10^8) မီတာနှုန်းဖြင့်သွားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းသည် လျှပ်စစ်သံလိုက်အား (Electromagnetic Force or Interaction) ကို ဖလှယ်ပေးသည့်အမှုန်ဖြစ်ပါသည်။ ဖိုတွန်အမှုန်သည် အမွတ်လည်ပတ်မှု (Spin) တန်ဖိုး ၁ ဖြစ်၍ ဘိုဆွန်အမှုန်ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ယခုအခါ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ကို ထုတ်ယူရာတွင် ရေအားလျှပ်စစ်ကို အဓိကထားပြီး ထုတ်ယူနေကြပါသည်။ တခြားနည်းလမ်းများဖြစ်သော ကျောက်မီးသွေး၊ လောင်စာဆီ (ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်)၊ ဓာတ်ငွေ့တို့မှ လျှပ်စစ်ထုတ်ယူနေကြပါသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ယူအသုံးပြုနေသောကြောင့် ၎င်းတို့မှ ထွက်ရှိ

သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်နှင့် အခြားမလိုလားအပ်သောဓာတ်ငွေ့များကြောင့် ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးမှု ဖြစ်ကာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်ယူရာတွင်လည်း ဓာတ်ပေါင်းဖိုပေါက်ကွဲပါက ရေဒီယိုသတ္တိကြွမှုဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံးဆိုလာပြား (Solar Panel) များမှ လျှပ်စစ်ထုတ်ယူခြင်းကို အစားထိုးအသုံးပြုနေကြပါသည်။ ၎င်းသည် ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင် (Renewable Energy) ဖြစ်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုမှ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ ဆိုလာစွမ်းအင် (Solar Energy) သည် နေရောင်ခြည်ကို ဆိုလာပြားပေါ်တွင်ကျရောက်စေပြီး ၎င်းဆိုလာပြားပေါ်ရှိ အဖိုနှင့်အမ အဆက်ပြား (p - n junction) ပေါ်သို့ နေရောင်ခြည်မှ ဖိုတွန်အမှုန်များကျရောက်ကာ အီလက်ထရွန်များကိုထွက်လာစေပြီး လျှပ်စီးကြောင်းကို ရရှိစေသည့်နည်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ ဖိုတွန်အမှုန်ဖြင့် လူသားတို့အပေါ် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ရရှိစေရန် တိုက်ရိုက်အကျိုးပြုချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရူပဗေဒဌာနများတွင် လက်ရှိအသုံးပြုလျက်ရှိသည့် EDXRF (Energy Dispersive X-ray Fluorescence) စက်၊ အီလက်ထရွန်မိုက်ခရိုစကုပ် SEM (Scanning Electron Microscope), PIXE (Proton Induced X-ray Emission) စသည်တို့တွင်

အသုံးပြုနေသော ပစ္စည်းများသည် ဖိုတွန်၊ ပရိုတွန်၊ အီလက်ထရွန်ရောင်ခြည်စုများကို အသုံးပြုနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် အိုင်းစတိုင်း၏ဖိုတွန်အမှုန်သည် ယခုအခါ လူသားတို့အကျိုးအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုလျက်ရှိကြောင်း ရေးသားလိုက်ရပါသည်။ ။

■ **ဒေါက်တာသန်းဝင်း(ရူပဗေဒ)**

စံသုကဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ်ဆုံးထဲက CN Tower (Canadian National Tower)

ကောင်းစစ်တန်

သုတအလင်းပရိသတ်ကြီးအတွက် ဒီလမှာတော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာရှိတဲ့ ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ်ဆုံးထဲက အဆောက်အအုံများထဲက အမေရိကန် မြို့ပြအင်ဂျင်နီယာအသင်းရဲ့ တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ် ၇ ခုစာရင်းကို ပထမဦးစွာဖော်ပြပေးလိုပါတယ်။ အဲဒါကတော့ Channel မြေအောက်တူးမြောင်း၊ နယ်သာလန်က ရေကြီးမှုကာကွယ်ရေးအစီအမံ Delta Works၊ အမေရိကန်ရဲ့ အထင်ကရ အင်ပါယာစတိတ်အဆောက်အအုံ၊ ဘရာဇီးနဲ့ ပါရာဂွေးနယ်စပ်က ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Itaipu Dam၊ ပနားမားတူးမြောင်း၊ ဂျီလ်ဒင်ဂိတ်တံတားတွေနဲ့အတူ ကနေဒါက CN Tower လဲ ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီလအနေနဲ့ CN Tower ရဲ့အကြောင်းကို ဗဟုသုတရရှိစေဖို့ ဖော်ပြပေးလိုက်ပါတယ်။

ကနေဒါနိုင်ငံ၊ Toronto မြို့၊ Ontaio ခရိုင်မှာရှိတဲ့ CN Tower ကိုတော့ ၁၉၇၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်မှာ စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှာ ပြီးစီးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနောက် ၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်မှာ စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဆိုအဆိုကင်းပြီး သီးသန့်တည်ရှိနေတဲ့ မျှော်စင်တွေထဲမှာတော့ ကမ္ဘာ့အရှည်ဆုံးမျှော်စင်အဖြစ်

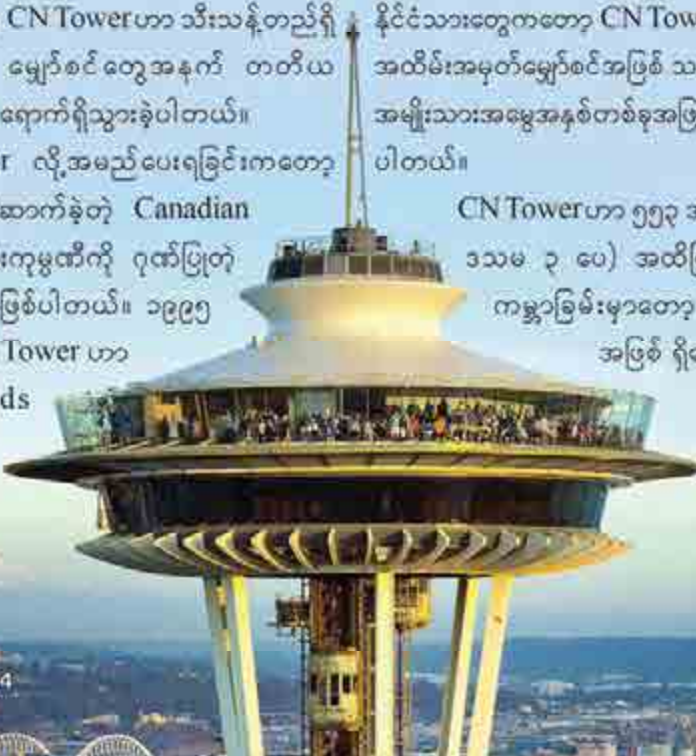

သတ်မှတ်ထားခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှာ တော့ Canton Tower နဲ့ Burj Khalifa တို့ ပေါ်လာချိန်မှာတော့ CN Tower ဟာ သီးသန့်တည်ရှိ တဲ့ ကမ္ဘာပေါ်က မျှော်စင်တွေအနက် တတိယ အမြင့်ဆုံးနေရာကို ရောက်ရှိသွားခဲ့ပါတယ်။

CN Tower လို့အမည်ပေးရခြင်းကတော့ ဒီမျှော်စင်ကိုတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ Canadian National စီးရထားကုမ္ပဏီကို ဂုဏ်ပြုတဲ့ အနေနဲ့ ခေါ်ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှာတော့ CN Tower ဟာ Canada Lands

Company ရဲ့ လက်အောက်ကျရောက်ခဲ့ပြီး အများ ပိုင်အဆောက်အအုံတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ကနေဒါ နိုင်ငံသားတွေကတော့ CN Tower ကို ကနေဒါနိုင်ငံရဲ့ အထိမ်းအမှတ်မျှော်စင်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြတဲ့အပြင် အမျိုးသားအမွေအနှစ်တစ်ခုအဖြစ်လဲ မှတ်ယူလေ့ရှိကြ ပါတယ်။

CN Tower ဟာ ၅၅၃ ဒဿ ၃ မီတာ (၁၈၁၅ ဒဿ ၃ ပေ) အထိမြင့်မားပြီး အနောက် ကမ္ဘာခြမ်းမှာတော့ အမြင့်ဆုံးမျှော်စင် အဖြစ် ရှိနေပါတယ်။ တာဝါရဲ့ အမြင့်ဟာ ပုံမှန်ဆို ရင် ၁၄၇ ထပ်ရှိ

တဲ့ အဆောက်အုံတစ်ခုရဲ့ အမြင့်နဲ့ ညီမျှပါတယ်။ ဒီမျှော်စင်ကို နှစ်စဉ် လာရောက်သူ အရေအတွက်ဟာ ၂ သန်းကျော်လောက် ရှိနေပါတယ်။

CN Tower ဆောက်လုပ်ဖို့ စီမံကိန်းကိုတော့ ၁၉၆၈ ခုနှစ်က စတင်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး ရည်ရွယ်ချက်က တော့ ရုပ်သံ၊ ရေဒီယိုထပ်ဆင့်လွှင့် စက်ရုံတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ CN Tower ရဲ့တည်ဆောက်မှုကုန်ကျစရိတ်အနေနဲ့ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၆၃ သန်းလောက်ကုန်ကျခဲ့ပြီး တည်ဆောက်ချိန် လပေါင်း ၄၀ အထိ ကြာမြင့်ခဲ့ပါတယ်။ CN Tower ရဲ့ကုန်ကျစရိတ်ဟာ ယနေ့ဈေးနဲ့တွက်ကြည့်မယ်ဆိုရင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၃၇၀ အထိ ကုန်ကျမှာဖြစ်ပါတယ်။ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းတွေအတွက် လုပ်သားပေါင်း ၁၅၃၇ ဦး အသုံးပြုခဲ့တာဖြစ်ပြီး တစ်ရက်ကို ၂၄ နာရီ အလုပ်ချိန်သတ်မှတ်ကာ တစ်ပတ်မှာ ၅ ရက်အထိ တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။

မျှော်စင်ကြီးရဲ့ နောက်ဆုံးအပိုင်းကိုတော့

၁၉၇၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂ ရက်က တည်ဆောက်ပြီးစီးခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဝေဟင်ကရိန်းတွေလို လူသိများတဲ့ ရဟတ်ယာဉ်တွေအသုံးပြုပြီး CN Tower အပေါ်ပိုင်းကို တပ်ဆင်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်မှာတော့ CN Tower ကို အများပြည်သူလာရောက်လည်ပတ်နိုင်အောင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ဒီသတင်းဟာ ကနေဒါနိုင်ငံတစ်ခုလုံးအတွက် ရုတ်ရုတ်သံသံဖြစ်ခဲ့ရတဲ့အထိ ရိုက်ခတ်ခဲ့ပါတယ်။

CN Tower ကိုတည်ဆောက်သူပညာရှင်တွေကတော့ ဒီမျှော်စင်ကြီးဟာ တစ်နာရီလေတိုက်နှုန်း ၂၆၀ မိုင်နဲ့ မြေလျင်ရစ်ချက်တာစကေး ၈ ဒသမ ၅ ပြင်းအားအထိ ခံနိုင်ရည်ရှိတယ်လို့ အာမခံချက်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ခိုးလေဝသနဲ့ ဇလဗေဒပညာရှင်တွေကတော့ CN Tower ဟာ နှစ်စဉ် မိုးကြိုး ၇၅ ကြိမ် လောက်ပစ်ခတ်တာကိုခံခဲ့ရတယ်လို့သိရပြီး ထိရောက်အားကောင်းတဲ့မိုးကြိုးလွှဲတွေကြောင့်သာ အခြေအနေဆိုးဆိုးရွားရွားမဖြစ်တာလို့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုတွေရှိနေခဲ့ပါတယ်။

CN Tower ဟာ ရာသီအလိုက် ဒေသတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ကူးပြောင်းနေထိုင်ကြတဲ့ငှက်တွေအတွက်လည်း ဓေတ္တနားစိုစရာအဖြစ်ရှိနေသလို ညအချိန်မှာလည်း ကောင်ရေသန်းနဲ့ချီတဲ့ငှက်တွေ တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် ပျံသန်းရာမှာ ထိခိုက်မှုမရှိဖို့ CN Tower ရဲ့အစဉ်ထွက်ပေါ်နေတဲ့ အလင်းတန်းတွေက အကာ

အကွယ်ပေးပါတယ်။ CN Tower ဟာ မြေပြင်ကနေ ကောင်းကင်ကို ထီးထီးကြီးထိုးထွက်နေတဲ့မျှော်စင် တစ်ခုဖြစ်ပြီး ၁ ဒသမ ၁ လက်မ တိမ်းစောင်းနေတယ် လို့ သိရပါတယ်။

CN Tower ကို လာရောက်လည်ပတ်သူ တစ်ယောက်အနေနဲ့ ယင်းရဲ့ပတ်ပတ်လည်မှာရှိတဲ့ စားသောက်ဆိုင်တွေကနေ ညပိုင်းအချိန် တိုရွန်တို မြို့ရဲ့ရှုခင်းကို လေ့လာနိုင်ပါတယ်။ စားသောက်ဆိုင် တွေအားလုံးဟာ အရှင်တွေဖြစ်ပြီး ၂ နာရီကြာရင် တစ်ကြိမ် လှည့်လေ့ရှိတာကြောင့် မြို့ရဲ့တည်နေရာကို မြင်ကွင်းစုံကနေ မြင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အပေါ်ကို တက်နိုင်ဖို့အတွက် ဓာတ်လှေကား ၉ စင်းကိုလဲ ထည့် သွင်းတည်ဆောက်ထားပါတယ်။

360 Restaurant ဟာဆိုရင် ၁၉၉၇ ခုနှစ် ကတည်းက Wine Cellar in the Sky အမည်ရတဲ့ ဘားတစ်ခုကို မျှော်စင်ရဲ့အမြင့် ၁၁၅၁ ပေမှာတည် ဆောက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီဆိုင်ဟာ ကမ္ဘာ့အမြင့်ဆုံးမြေ အောက် ဝိုင်ဘားတစ်ခုအဖြစ် ဂင်းနက်စ်မှတ်တမ်း စာအုပ်မှာတောင် မှတ်တမ်းတင်ခံခဲ့ရပြီး ကမ္ဘာတစ်ခွင် က ဝိုင်တံဆိပ်ပေါင်း ၅၀၀ လောက်ကို ဝိုင်ပုလင်း ၉၀၀၀ လောက်နဲ့ ဖြန့်ချိရောင်းချလေ့ရှိပါတယ်။

CN Tower ပေါ်ကနေ အနည်းဆုံးမိုင် ၁၀၀ ပတ်လည်မှာရှိတဲ့ ရှုခင်းတွေကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ မျှော်စင်ရဲ့ကြမ်းခင်းတွေ ဟာဆိုရင်လဲ ဖန်သားတွေဖြစ်ပြီး ၂ ဒသမ ၅ လက်မ လောက် အထူရှိပါတယ်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကတည်းက တည်ဆောက်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ကမ္ဘာ့ ပထမဆုံးသော ဖန်သားခင်းထားတဲ့ မျှော်စင်အဖြစ် မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့ပြီး ယနေ့အချိန်မှာဆောက်လုပ်ခဲ့တဲ့ ဖန်ကြမ်းခင်းတော်တော်များများဟာ CN Tower ကနေ နမူနာယူတည်ဆောက်ခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။

CN Tower ရဲ့အပေါ်ဆုံးအမြင့်ကနေ ကြည့် ပါက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ New York ပြည်နယ်နဲ့ ကမ္ဘာကျော် Niagara ရေတံခွန်ကြီးကို

မြင်တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်းမှာ တော့ ဆီးနှင်းနဲ့ ရေမုန်တွေကြောင့် CN Tower ရဲ့ ထိပ်ပိုင်းနေရာတွေမှာ ရေခဲထုတွေဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တာဝန်ရှိသူတွေဟာ မျှော်စင်ပတ်လည်မှာ ရှိတဲ့ လမ်းတွေကိုပိတ်ခဲ့ပြီး ရေခဲထုရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွေကို ပြုလုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒါတောင် မျှော်စင်ရဲ့ ပေ ၁၀၆၈ လောက်ကကျဆင်းလာတဲ့ ရေခဲ အပိုင်းတစ်ခုကြောင့် Taxi တစ်စီးရဲ့ ပြတင်းပေါက်မှန် ပျက်စီးသွားခဲ့ဖူးကြောင်းသိရှိရပါတယ်။

CN Tower ဟာ World Federation of Great Tower စာရင်းမှာဆို ဒုတိယနေရာက ရပ်တည်နေခဲ့တာဖြစ်ပြီး ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကတည်းက အင်ဂျင်နီယာလောကရဲ့ ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ် ၇ ခုစာရင်း အတွင်း ထည့်သွင်းရုတ်ပြုခြင်းခံခဲ့ရကြောင်း တင်ပြ လိုက်ရပါတယ်။ ။

■ ကောင်းစစ်ဟန်

Source: Thutazone and CN Tower Wikipedia.

ရွှေစင်၊တောင်(တော့က်ပန်းတောင်)

နိုင်ငံခြားဝင်ငွေအတွက် ဖြန့်ဖူးလက်ပက်

မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် တည်ဆောက် ပေးလျက်ရှိနေပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသနေ တောင်သူလယ် သမားကြီးများကိုလည်း နည်းပညာများ၊ အရင်းအနှီး များဖြင့် အကူအညီပေးသွားကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များထဲမှ လက်ဖက်ပင် များကိုလည်း တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးပေးသွား

ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင်

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပေ ၂၅၀၀ အထက်မြင့်သော

တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် လက်ဖက်ပင်ကို စီးပွား

ဖြစ် စိုက်ပျိုးလာလျက်ရှိကြပါသည်။

၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ရှိလာသော လက်ဖက်များကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ရေးအစီအမံများကို ရေးဆွဲလျက်ရှိနေကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံ လက်ဖက်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအသင်းဥက္ကဋ္ဌ ဒေါ်ညိုညိုစိန်ထံမှ သိရှိခဲ့ရပါသည်။

လက်ဖက်ပင်များကို တစ်နှစ်ပတ်လုံး စိုးရွာသွန်းသော တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းပါသည်။ လက်ဖက်ပင်များကို အရိပ်ရသည့်အပင်များအောက်တွင် သီးသန့်၊ သို့မဟုတ် သီးညှပ်၊ ကော်ဖီပင်များနှင့်လည်း တွဲဖက်၍ စိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ လက်ဖက်ကို တန်းကြား ၆ ပေ၊ ပင်ကြား ၁ ပေဖြင့် အတန်းလိုက်စိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးပြီး လက်ဖက်အပင်မှ အကိုင်းများကို ၅ ပေမှ ၆ ပေအရွယ်ထက် ပိုမမြင့်စေဘဲ ခေါင်နှိမ်ထားရှိပြီး လက်ဖက်အရွက်၊ အရွက်နုကလေးများကို တစ်နှစ်ပတ်လုံးစူးဆွတ်နိုင်ပါသည်။ လက်ဖက်ပင်သည် တစ်ခါစိုက်ပျိုးပြီးသည်နှင့် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေရရှိစေနိုင်သော နှစ်ရှည်ပင်သီးနှံတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ရှိလာသော လက်ဖက်စိုနှင့် လက်ဖက်ခြောက်များကို အမေရိကန်နိုင်ငံသို့လည်း တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်ဖက်စိုနှင့်လက်ဖက်ခြောက်များကို ပြည်ပပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့ပေးနိုင်ရန် ဈေးကွက်အသစ်ရရှိနိုင်ရေးတို့ အတွက် အဓိကထား၍ မြန်မာနိုင်ငံလက်ဖက်စိုကုန်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအသင်းမှလည်း လက်ဖက်စိုကုန်တောင်သူများကို အကူအညီပေး၍ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ဖက်အများဆုံးစိုက်ပျိုးမှုနှင့် လက်ဖက်အထွက် နှင့် အများဆုံးဒေသများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နောင်ချို၊ သီပေါ၊ ကျောက်မဲ၊ နမ့်ဆန်မြို့နယ်များ၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းဒေသများဖြစ်သော တောင်ကြီး၊ ရွှေညောင်၊ ညောင်ရွှေ၊ ဟဲဟိုး၊ အောင်ပန်း၊ ကလော၊ ပင်လောင်း၊ ဆီဆိုင်၊ ဟိုပုံးဒေသများပင် ဖြစ်ပါသည်။ လက်ဖက်ပင်များသည် စိုက်ပျိုးပြီး ၄ နှစ်၊ ၅ နှစ်သားမှစတင်၍ လက်ဖက်ရွက်များကို ခူးဆွတ်နိုင်ပါသည်။ လက်ဖက်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်နည်းပြီး အပိုဝင်ငွေကိုရရှိစေသောသီးနှံပင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နေသော လက်ဖက်များသည် အရည်အသွေးနှင့် စံချိန်စံညွှန်းပြည့်မီကြောင်းကို သိရှိရပါသည်။ မြန်မာ့လက်ဖက်များကို ကမ္ဘာ့နေရာဒေသအနှံ့ ဈေးကွက်ထိုးဖောက်ပြီး တင်ပို့ပေးနိုင်ရန်ကိုပါ ဆောင်ရွက်နေကြောင်းသိရှိရပါသည်။ လက်ဖက်ကို ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ပါက ဂျီအေပီစိုက်ပျိုးနည်းများနှင့်အညီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ပေးပြီး စားသုံးသူများအတွက် အရည်အသွေးကောင်းမွန်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းနေစေရန် လိုအပ်ကြောင်းကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ လက်ဖက်စိုကုန်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအသင်းမှ သိရှိရပါသည်။

လက်ဖက်ပင်စိုက်ပျိုးရာတွင် လက်ဖက်စိုက်ခင်းများအတွင်းရှိ အပင်ခြေပေါင်းပင်များကို စနစ်တကျရှင်းလင်းပေးသွားရန် လိုအပ်ပါသည်။

လက်ဖက်ပင်များကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ရာတွင် ပိုးမွှားကင်းစင်နေပြီး အရွက်အထွက်နှုန်းကောင်းမွန်နေစေရန် သဘာဝမြေဩဇာများ၊ အားဖြည့်မြေဩဇာများကိုသာ အဓိကထားပြီး အစိုဓာတ်ရှိနေချိန်ထည့်သွင်းအသုံးပြုရပါသည်။ လက်ဖက်ပင်များကို ရွက်သစ်များ၊ လက်ဖက် ရွက် အထွက်နှုန်း ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် လိုအပ်ပါက တစ်နှစ်ပတ်လုံး အစိုဓာတ်ရှိနေစေရန် ရေသွင်းပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ လက်ဖက်ရွက်များကိုခူးဆွတ်ရာတွင် နှစ်စဉ် မေလမှစတင်ပြီး တစ်လတစ်ကြိမ် လက်ဖက်ခင်း၏ အစိုဓာတ်ရှိနေမှုအပေါ် မူတည်၍ နှစ်ပတ်လည် ခူးဆွတ်ပေးနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးထွက်ရှိသော လက်ဖက်များကို အမျိုးအစားများပေါ်တွင်မူတည်၍ ၁ ကီလိုဂရမ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆ ဒေါ်လာမှ ၁၀ ဒေါ်လာအကြား ရရှိကြောင်းသိရှိရပါသည်။ စံချိန်စံညွှန်းပြည့်စုံပြီး အရည်အသွေးကောင်းမွန်နေသည့်လက်ဖက်အမျိုးအစားဆိုပါက ၁ ကီလိုဂရမ်လျှင် ၁၀ ဒေါ်လာအထက်ရရှိနိုင်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ဖက်အစို၊ လက်ဖက်အခြောက်များကို တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ နေရာဒေသအနှံ့တို့တွင် အလှူပွဲ၊ မင်္ဂလာပွဲ၊ ဘာသာရေးပွဲတိုင်းတွင် နေ့စဉ်သုံးအစားအစာများအဖြစ် မဖြစ်မနေစားသောက်သုံးဆောင်ကြလျက်ရှိနေကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ဖက်စိုကုန်တောင်သူကြီးများသည်လည်း နိုင်ငံတော်အတွက် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရှာဖွေပေးနေသော လက်ဖက်သီးနှံကို တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးပေးသွားကြရန်လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာတို့၏ နေ့စဉ်သုံးအစားအစာများအဖြစ် လက်ဖက်ကို ဈေးကြီး၊ ဈေးကလေးနှင့် လမ်းဘေးရှိ ဈေးဆိုင်တန်းများတွင်ပါ အမြဲမပြတ်ဝယ်ယူရရှိနိုင်သည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် 'နိုင်ငံခြားဝင်ငွေအတွက် မြန်မာ့လက်ဖက်' ကို တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးပေးကြပါရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ ။

■ ရွှေမင်းအောင်(ကျောက်ပန်းတောင်း)

အဓိပတိလယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းရောင်းဝယ်ရေးလီမိတက်

ဆန်နှင့် ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများ ကြိုတ်ခွဲထုတ်လုပ်၍
ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပသို့ ဖြန့်ဖြူး တင်ပို့ရောင်းချသည့်
SATAKE CORPORATION ထုတ် ဆန်စက်ပစ္စည်း၊
များအား တစ်ဦးတည်း ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဖြန့်ဖြူး
ရောင်းချသည့်။

မြဝတီဘဏ်ဖြင့်ချိတ်ဆက်၍
Hire Purchase
စနစ်ဖြင့် ရောင်းချပေးသည်။

- adipatilimited@gmail.com
- www.adipatiagri.com
- Head Office: 01 292 895, 01 292 803
Showroom: 09 449 957 760, 09 250 253 328

မိသားစုနှင့်အတူ ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်စေရန် CN Tower
(Canadian National Tower)

page 49

